

Upravništvo Ljubljana, Knašjeva 6
— Telefon št. 3122 3123, 3124,
3125 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor, Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje, Kocanova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri post. ček zavodih: Ljuba-
ljana št. 11842, Praga št. 180,
78 180, Wien št. 105 241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—
Uredništvo:
Ljubljana, Knašjeva ulica 6 telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor,
Grajski trg št. 7. telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica šte. 1,
telefon št. 65.
Rokopis se ne vrača

**Sreče, utehe in razvedrila
v božičnih praznikih toplo
želi vsem svojim naročni-
kam in čitateljem, sotrud-
nikom in inserentom**

„JUTRO“

Današnja, božična številka „Jutra“
obsega 32 strani. Ponedeljska izdaja
„Jutra“ izide zaradi praznikov izjemno
v tisk, prihodnja redna številka pa v
sredo jutraj.

Božične misli

Mrzel val s severa je v dneih okrog
božičnih praznikov poplavljal naše kraje
in dal največjemu prazniku miru in
ljubezni njegov tradicionalni okvir. S
snegom pokrita tla, mraz in led pove-
čujejo božično idilo in človeka še tes-
neje zblizujejo z domom, z rodbino, z
vsem tistim blagodejnim ozračjem, ki
je vsedkar tvorilo eno izmed bistve-
nih značilnosti božičnega praznovanja.
Čakaj bolj kakor vsi prazniki v letu je
božični praznik družine in doma in bolj
kakor kadarkoli v letu čutijo prav ob
božiču brezdomci, nesrečni in bedni
ljudje težo svoje usode. Skrivnost be-
lehemskega hleva, ki so jo napovedali
prekroki in oznanila zvezde, je skrivnost
podbine, v kateri se je nebo združilo z
zemljo, božansko s človeškim. Označe-
nje miru vsem ljudem dobre volje,
oznanenja, ki ga bodo v nocojskih sve-
ti noči ponavljali zvonovi in ki bo tre-
petalo v lučeh svečk na božičnih dre-
vescih enako kakor v pričakovanju
polnih otroških oči in v srcih vseh
ljudi, ki so res dobre volje — to ozna-
čenje je legendarna blagovest nebeške
rodbine zemeljskim rodbinam. In ka-
kor kliče božični glas družino k skup-
nosti in ljubezni, tako vabi k miru in
slozi tudi narode, ki naj bi bili vsi
družina istega gospodarja.

Zdi se, da človeštvo že stoletja ni bi-
lo tako daleč od tega ideala, kakor je
prav v naših dneh. Svet je globoko
razklan in vse njegove naprave so pol-
ne razpok. Težki socialni, politični, go-
spodarski in kulturni potresi že dokaj
let vzmernirajo narode in spreminjajo
naš čas v dobo nemira, negotovosti in
vročičnega iskanja novih, trdnjših tal
vsega javnega in zasebnega življenja.
Prav letos imajo evropski narodi do-
volj vzrokov, da s srcem in z duhom
priljubljeno glasbo božičnih zvonov, ki
oznanjajo staro poslanstvo miru in ljube-
zni. Po dramatični napetosti zadnjih
mesecev, ko se je včasih zdelo, da le-
naka korakov loči narode od prepada
pove usodne vojne, in po vseh žrtvah,
ki so v marsičem zasukale tok zgodov-
nine, ima mirovna misel še prav po-
sebno aktualnost in privlačnost.

Od velikih, a nedosežnih idealov o
skladni človeški družini enega gospodarja,
o „čredi enega samega hleva“, se mo-
ramo bolj kakor kdaj prej vračati v ožje
kroge, ki so nam bližji in dosegljivej-
ši. Utopično harmonijo in solidarnost
človeštva skušamo vsaj v skromnih
mejah možnosti ostvariti v narodu, ki
je nam najbližja in za nas najresniš-
nejša podoba človeštva, in v družini,
ki je njegova nesmrtna stanica. Tudi
v narodu je harmonizacija socialnih
skupin, nasprotujočih si interesov in
različnih nazorov neizmerno težka, ven-
dar se danes čedalje jasneje in odloč-
neje uveljavlja stremljenje po notra-
nji solidarnosti in čim čvrstejši pove-
zanosti slehernega naroda.

To stremljenje, ki se pojavlja v raz-
nih oblikah, skuša nadomestiti veliko
flužio o vsečloveštvu in dati namesto
nemogočnega možnega. Eden izmed nje-
govih vidnih izrazov je povečana skrb za
človeka, predvsem seveda za tako zva-
nega malega človeka. Po neuspehu ve-
likih gesel in programov se začenja so-
cialni duh uveljavljati v manjših, laž-
je izvedljivih nalogah. Tudi v državah,
ki so zavrgle vzore velike francoske
revolucije in usmerile družbeni razvoj
na nova pota, opažamo, v koliki meri
skrbje praktično za človeštvo in s kakš-
no smotnostjo skušajo odpraviti naj-
večje zlo urejene človeške družbe: be-
do. Že sama skrb za mladino je znak,
da niti tu niso pozabljene praktične
zahteve humanitarnih idealov. Veliko-
potezna organizacija zimske pomoči, ki
jo je izvedla Nemčija, je eden največ-
jih vzgledov organiziranega boja zoper
pomanjkanje in siromaštvo; je ogrom-
ni poskus, da se vsakemu članu nara-
da zagotovi nekoliko več radosti, malo
pribojstva pri hrani in malce več to-
plote v stanovanju. Prav v takih pri-
merih vidimo, da humanitarna misel,
naisi je sicer omejena samo na krog
posameznega naroda, neugnano učin-
kuje.

Ne glede na versko vsebino božičnih
praznikov, ki je izven okvira teh raz-
gledanj, bi mogli božično misel naj-
lepše izraziti z željo, da bi bil božič
vsem krščanskim narodom praznik, ko
bi vsak odgovarjal pred svojo vestjo,
kaj je storil in kaj bo storil za člove-
ka in ko bi ves narod razmišljal o svo-

CENA MIRU ZA KITAJSKO

Izločitev vseh tujih vplivov ter priključitev Kitajske k protikomun- nističnemu paktu

Tokio, 23. dec. d. Prvič, odkar so se pri-
čele sovražnosti na Kitajskem, je japonski
ministrski predsednik knez Konoye podal
danes izjavo o pogojih Japonske za usta-
vitev vojne na Kitajskem. Stališče Japo-
nske napram Kitajski je s to izjavo uradno
naznačeno ter je temeljne važnosti za na-
daljnje odnose med obema državama.

Knez Konoye je izjavil med drugim, da
je Japonska pripravljena odstopiti od svoj-
ih eksteritorialnih pravic na Kitajskem,
ako bi bila Kitajska pripravljena za ure-
ditev vsega konflikta. Nova ureditev bi
imela za posledico odstranitev vseh ino-
zemskih koncesij na Kitajskem. Priključi-
tev Kitajske k protikomunističnemu blo-
ku, ki bi se mu pridružili tudi Japonska in
Mandžukuo. Japonska nikakor nima na-
mena, da bi si ustvarila gospodarski mo-

ropol na Kitajskem, še manj pa, da bi
omejila interese onih velesil, ki imajo smel-
sel za novo Azijo. Japonska zahteva na-
dalje od Kitajske razširjenje razvojnih
možnosti v notranji Mongoliji.

Končno je pripomnil knez Konoye, da bi
morala Kitajska dobiti novo vodstvo, ki bi
priznalo mandžursko državo, privolilo v
navzočnost japonskih čet po vsej Kitajski
kakor tudi priznalo, da je notranja Mon-
golija posebno antikominternozemlje.

Japonski ministrski predsednik je nato
ponovno poudaril, da je Japonska trdno
odločena, da popolnoma uniči kuomintang.
Po njegovem mnenju so vsi inteligentnejši
Kitajci naravnost navdušeni za japonski
obnovitveni program za Kitajsko.

Kakor izjavljajo v Tokiju, so bili ti mi-

rovni pogoji določeni že na cesarski kon-
ferenci dne 13. novembra Kitajska mora
je zaključiti knez Konoye svoja izvajanja,
pristopiti k protikomunistični pogodbi, ki
obstoja med Japonsko, Nemčijo in Italijo.
Sele potem bi mogla Japonska politično in
gospodarsko sodelovati s Kitajsko. Japo-
nska priznava suverenost Kitajske in ne
hlepi niti po kitajskem ozemlju, niti po
kakoli vojni odškodnini.

Možnost mirovnih pogajanj

Tokio, 23. dec. AA (Havas) Vlado iz-
javo, ki definira „ceno miru“ za Kitajsko
so v gospodarskih in finančnih krogih prav
ugodno sprejeli, ker mislijo, da se bo mir
dal prej doseči z diplomatskimi razgovori
kakor pa z orožjem.

„Asahi Šimbun“ priobčuje izjavo mand-
žurskega zunanjega ministra, ki pravi,
da bo Mandžurija po diplomatski poti stopila
v stike z novo Kitajsko, da se obe državi
rešita komunističnih in protijaponskih
vplivov in postavita skupne temelje za de-
lovanje in boj proti komunizmu.

Šanghaj, 23. dec. AA (DNB) Iz krogov,
ki so blizu kuomintangu, se je zvedelo, da
bo podpredsednik Vangčangvej v kratkem
odpotoval v Evropo po nalogu maršala
Čangkajske Vangčangvej bi imel najprej
obiskati Pariz, pozneje pa še Berlin. Rim
in London. Njegovo potovanje spravlja
v zvezo z morebitnimi pogajanjmi med Ki-
tajsko in Japonsko.

Nov japonski poslanik v Washingtonu

Washington, 23. dec. AA (Havas). No-
vi japonski poslanik v Washingtonu Hor-
nuči je danes izročil svoje poverilnice
Rooseveltu in izjavil v svojem nagovoru,
da želi sodelovati za zblizanje med obema
državama.

Incidenti ob mejah ČSR

**Novi vpadi madžarskih teroristov v Podkarpatsko Ru-
sijo in poljskih v češko tješinsko ozemlje — Oster
protest podkarpatske vlade**

Praga, 23. dec. br. Pokrajinska vlada v
Chustu objavlja, da so dne 21. t. m. ma-
đarski teroristi napadli obmejno stražo
pri Tekovu. Ko je straža odgovorila s
strelom, so teroristi pobegnili. Naslednjega
dne so mađarski teroristi napadli most
med Romočevicami in Novim selom. Tudi
tu je prišlo do spopada z obmejno stražo.
Dva mađarska terorista sta bila ubita,
trije ujeti, ostali pa so pobegnili nazaj
preko meje. Ujeti teroristi so izpovedali,
da so v Užhorodu in Mukachevu posebna
teroristična taborišča, v katerih se večajo
teroristi in se pripravljajo za napade na
Podkarpatsko Rusijo. Podkarpatska vlada
je o tem obvestila osrednjo češkoslovaško
vlado in obenem zagrozila s prekinitvijo
nadaljnjih pogajanj z Mađarsko, če taki
napadi ne bodo takoj prenehal in krivci
teh napadov ne bodo pozvani na odgovor.

V zadnjih dneh je prišlo tudi do novih
napadov poljskih terorističnih tolp na če-
škoslovaško mejo v tješinskem področju.
Poljske teroristične tolpe so demolirale
več hiš. Pri šanovu so vrgle na češkoslo-
vaško ozemlje dve ročni granati, ki pa
nista naredili posebne škode.

Chvalkovsky in Gafencu

Praga, 23. dec. br. Zunanji minister
Chvalkovsky je poslal novemu rumunsko-
mu zunanjemu ministru Gafencu pozdrav-
no brzojavko, na katero je odgovoril
Gafencu s prisrčnimi besedami. Izražajoč
svojo radost, da bo mogel skupno z dr.
Chvalkovskim delati za še večjo poglobl-
itev prijateljstva med obema narodoma.

Amnestija

za vojaške prestopke

Praga, 23. dec. br. Prezident republike
je danes podpisal ukaz o amnestiji zloči-

nov in prestopkov, ki se kaznujejo po vo-
jaškem zakonu. S tem ukazom je ustavi-
ljeno kazensko zasledovanje za vojaške in
mobilizacijske prestopke in zločine, ki so
bili izvršeni do 23. decembra.

„Prager Tagblatt“ zamenja „Prager Presse“

Praga, 23. dec. h. Dosedanji oficijozni
organ praškega zunanega ministrstva
„Prager Presse“ preneha izhajati z 31.
decembrom. Od 1. januarja dalje bo izha-
jal samo „Prager Tagblatt“, ki je prešel
v prejšnje lastništvo „Prager Presse“. Poročevalski agenciji Radiocentral in Cen-
tropres bosta poslovali naprej.

Ostre kazni

za spekulacijo s premogom

Praga, 23. dec. br. Zaradi pomanjkanja
premoga — Češkoslovaška je z razmeji-
tvijo izgubila svoje največje rudnike —
so nekateri trgovci s premogom začeli na-
vijati cene. Vlada je danes izdala uredbu,
po kateri bo vsako navijanje cen najstrožje
je kaznovano. Kazen ne more biti manjša
od 50.000 Kč in šestmesečnega zapore.
Enaka kazen bo doletela tudi vse one tr-
govce, ki bi ustavili prodajo premoga, če-
ravno ga imajo še v zalogi. Kaznovani tr-
govci izgube tudi obrtno pravico. Usta-
novljeni so posebni uradi, ki bodo nadzi-
rali cene in sprejemali prijave iz občin-
stva.

Odpust židovskih profesorjev

Praga, 23. dec. AA Centralna vlada v
Pragi je odpustila vse židovske profesorje,
ki so predavali na češkoslovaških šolah
nemščino.

Napetost med Nemčijo in Zedinjenimi državami

**Odklonitev nemškega protesta proti izjavam ameri-
škega notranjega ministra**

New York, 23. dec. o. Napetost med
Nemčijo in Zedinjenimi državami je do-
segla višek z odklonitvijo protesta, ki ga
je izročil nemški odpravnik poslov Thom-
sen državnemu podtajniku Welzu zaradi
govora notranjega ministra Yckesa proti
članom nemške vlade. Odgovor, s katerim
je bil odklonjen ta protest, je bil sestav-
ljen v zelo ostrem tonu ter predstavlja
središče zanimanja ameriškega tiska. Iz
Washingtona poročajo, da govore v služ-
benih krogih Zedinjenih držav o možnosti
novega nemškega protesta in celo o pre-
kinjenju diplomatskih odnosov. Zadrž-
nje ameriške javnosti glede na nemški
protest ter njegovo odklonitev ni enotno.
Listi v glavnem zagovarjajo stališče ame-
riške vlade, ter smatrajo odklonitev nem-
škega protesta kot upravičeno, pojavljali pa
so se tudi nasprotni glasovi. „New York
Times“ zagovarja vladni korak ter odklo-
nitev protesta, ki jo označuje kot edino
možno v sedanjih okoliščinah. „New York
Herald Tribune“ poroča o veliki napeto-
sti, ki je nastala med Zedinjenimi drža-
vami in Nemčijo, ter poudarja, da so kro-
vi Zedinjene države v tako dobrem po-
ložju, da morejo nemški vladi povedati,
kaj meni o njej ameriški narod.

Washington, 23. dec. a. (Havas). Iz
okoliščin, da je vlada Zedinjenih držav
odklonila protest nemške vlade proti
Yckesovemu govoru, sklepajo v diplomati-
skih krogih, da zavzema v zunanji politi-
ki odločnejše stališče in da prevzema
Zedinjene države v tej politiki čimdalje
bolj vodilno vlogo.

Rooseveltova novoletna poslanica

Washington, 23. dec. h. Predsednik Ze-
dinjenih držav Roosevelt bo 2. januarja
osebno prečital v kongresu svojo poslanico,
v kateri se bo baval predvsem z med-
narodnim položajem in s potrebo pospeše-
nega oboroževanja Zedinjenih držav na
morju in v zraku. Napoveduje, da bo v
svoji poslanici objavil zelo važne predlo-
ge za zboljšanje državne obrambe Zedi-
njenih držav.

ji skrbi za malega človeka, o svojem
boju zoper siromaštvo, bedo, boleznj,
zaostalost. Velike izkušnje povojnih let
so pokazale, da je skrb za človeka,
združena z organiziranim bojem zoper
bedo, poglavitna gibalna sila sodobno-
sti. Celo najbolj skrajnostna gibanja,
ki se srdito bore med seboj, se praktič-
no srečujejo na tej točki. Ne gre več
za razširjenje dobrodelnih društev, za
tisto drobno karitativno delo, ki je v
svojem najhujšem krogu tudi potrebno
in uspešno. Gre za velikopotezno orga-
nizirane akcije, ki jih občuti ves narod
in ki iz močnega stremjenja po narod-
ni solidarnosti zajemajo vse njegove
sloje. Najsi je doba še tako temna, naj-
si bi bilo v nas še toliko negotovosti in
zavest za mir, eno je gotovo: narodna
zavest, ki družijo razne sloje v solidarno
celoto, ne more biti več ravnodušna
nasproti usodi posameznih članov na-

roda, ne more več trpeti pojavov soci-
alne bede in zaostalosti. Morda prav iz
tega človečanskega jedra svita lepša
bodočnost in možnost bodočega spora-
zuma med narodi. V dobi reorganizaci-
cije in prestavbe tolikih naprav in
običajev se narodna zavest vsaj v tem
pogledu pretvarja v — vest. Proces je
težaven in dolgotrajen, vendar postaja
očiten tako v novi politiki ameriške
demokracije kakor v politiki avtoritar-
nih držav. Bodočnost bo pokazala,
kakšne trajne uspehe bo obrodila ta no-
vi boj z bedo, nova organizirana skrb
za malega človeka, ki tvori jedro vsa-
kega naroda.

Verujemo, da se vzvišena božična
ideja ni mogla lepše vtelesiti v prakti-
čnem življenju, kakor v tej obliki, ki
vabi in kliče kakor skrivnostni spev
nad betlehemskega hleva vse ljudi
dobre volje k delu in odgovornosti!

Italija zahteva francosko Somalijo

**Med italijanskim in francoskim tiskom se bije vedno
ostrejši boj zaradi italijanskih zahtev**

Rim, 23. dec. br. Današnji italijanski
listi objavljajo uradno poročilo italijan-
ske vlade o odgovori sporazuma s Fran-
cijo, ki sta ga svojačasno sklenila Laval
in Mussolini. Pri tem poudarjajo, da ta
sporazum sploh ni nikdar stopil v veljavo,
ker sedma točka izrecno določa, da stopi
v veljavo šele po izmenjavi ratifikacijskih
listin, do katere pa sploh ni prišlo. Razen
tega smatra Italija, da je postal ta spo-
razum brezpredmeten, ker ga je Francija
kršila že s tem, ker je sodelovala pri
sankcijah proti Italiji.

Rim, 23. dec. br. Fašistični poslanec
Farinacci, ki se je t. dni vrnil iz Abesi-
nije, objavlja v listu „Regime fascista“
daljši članek, v katerem ugotavlja, da se
mora vprašanje Džibutija takoj urediti.
Džibuti predstavlja vhod v italijanski im-
perij in nikakor ne gre, da bi bil ta vhod
v tujih rokah, povrh pa še v rokah onih,
ki so sovražna razpoloženi proti Italiji. V
Džibutiju živi na račun Francije še sedaj
okrog 2.000 abesinskih beguncov, katerim
Francija še vedno ustvarja iluzije, da bo
Abesinija zopet iztrgana Italiji in vrnjena
negušu. Francoska Somalija sploh nima
več pravice do obstoja. Tudi angleško-ita-
lijanski sporazum ugotavlja, da Francija
ob Rdečem morju n'ima več nikakih in-
tereso. Zato je docela naravno, da mora
svoje ozemlje na tem koncu Afrike pre-
pustiti Italiji.

Današnja seja francoske vlade

Pariz, 23. dec. h. Za jutri je sklicana
seja ministrskega sveta pod predsedstvom
predsednika republike Lebruna. Na njej
bodo najprej proučili notranji položaj, ka-
kršen je nastal po proračunski razpravi v
poslanski zbornici, v glavnem pa bo po-
svetena mednarodnemu položaju, pred-
vsem odnosom z Italijo in položaju, ki
je nastal po italijanski odpovedi rimskega
sporazuma iz l. 1935.

Ves francoski tisk se obširno bavi z od-
povedjo Lavalovega — Mussolinijevega
sporazuma. Listi ugotavljajo, da mora
sedaj dati pobudo za novo ureditev
spornih vprašanj Italija, ker je prvotni
sporazum odpovedala Jules Sauerwein
piše v „Paris Soir“ da mora sedaj pač
Italija povedati kaj prav za prav hoče.
Francija bo šele nato videla ali o ita-
lijanskih zahtevah in predlogih sploh lahko
razpravlja. Francija ničesar ne zahteva od
Italije. Zato lahko mirno počaka da se bo
videlo, kaj se bo porodilo iz tega hrupa
in kam prav za prav meri Italija. Nem-
čija se sicer ne more odtegniti svojim ob-
veznostim napram Italiji, toda vse kaže,
da v Berlinu iskreno žele, da bi Rim svoje
zahteve reducirail na tako mero, da bo
mogla Francija o njih sploh razpravljati.

Protizidovski zakon na Mađarskem

**Omejitev židovskega vpliva na političnem, gospodar-
skem in kulturnem področju**

Budimpešta, 23. dec. o. Sredi se imela
mađarska vladna stranka narodnega edin-
stva važno sejo, na kateri je pravosodni
minister Tosnady Nagy objavil novi ma-
đarski protizidovski zakon, ki ga je vlada
danes predložila parlamentu. Novi zakon
določa, da se smatrajo za žide vsi, ki so
po objavi zakona židovske vere, katerih
stariši so žide in vsi, ki so po svojem po-
roku polžidje. Za žide se ne smatrajo oni,
ki imajo samo 25 odstotkov židovske krvi
in otroci staršev, ki so napol židovske krvi
ali pa so se poročili po krščanskem obre-
du pred 1. januarjem l. 1938. Židje, ki so
bili krščeni po l. avgustu l. 1919, se ne sm-
trajo za arjce. Kot nežidje se smatrajo ži-
di, ki so bili na fronti in so bili odlikovani
z eno zlato srebrno, ali dvema drugima ko-
lajnama. Enako se postopa z židi, ki so
najmanj 50 odstotni vojni invalidi. Kot ži-
dovska podjetja se smatrajo ona, ki jih
upravlja židi in kjer so predsednik, rav-
natelj ali večina na merodajnih mestih ži-
di.

Novi zakon ne dovoljuje, da se držav-
ljanstvo pridobi s poroko. Notranje mini-
strstvo more podvzeti vse potrebne kora-
ke, da se preišče pravice državljanstva, ki

so bile dosežene po l. juniju l. 1914. Če se
bo ugotovilo, da so židi dobili državljan-
stvo nepravilno, ga bodo izgubili in bodo
še kaznovani.

Zidi so lahko poslanci samo židovske
stranke in jih sme biti v parlamentu samo
6% celokupnega števila poslancev. V ma-
đarski zbornici ne sme biti židov. V držav-
nih uradih in ustanovah židi ne bodo mo-
gli biti zaposleni. Židov je lahko namešče-
n v zdravniških, odvetniških, časopisnih,
gledaliških in filmskih podjetjih samo do
6% plus 3% onih židov, ki so bili v vojni
odlikovani ali pa so 50% vojni invalidi. Ži-
di ne smejo imeti vpliva na pisanje listov,
na film, na gledališko umetnost, ne smejo
biti režiserji, glavni ali odgovorni uredni-
ki ter izdajatelji listov in sploh ne smejo
imeti nobenega vpliva na javno mnenje. V
podjetjih, v katerih je zaposlenih 5 ljudi,
je lahko en žid, v podjetjih z 10 nameščen-
ci pa dva. V tem pogledu se mora točno
upoštevati odstotek, ki je določen z zak-
onom. Nove določbe stopijo takoj v velja-
vo pri odvetniškem, zdravniškem, novinar-
skem, filmskem in gledališkem poklicu. V
drugih poklih pa se morajo izvesti do 31.
januarja l. 1942.

Živahna akcija ukrajinskih nacionalistov

London, 23. dec. AA. Ukrajinski krog
ščedalje večjim zanimanjem spremljajo de-
lo svojih organizacij v tujini. Po obiskih
polkovnika Milnika, naslednika umorjene-
ga voditelja ukrajinskih emigrantov Kono-
valca, v Londonu, Parizu in Berlinu, so
ustanovili dva urada za ukrajinska vpra-
šanja: enega na Dunaju, predvsem za
vprašanja vzhodne Galicije, Podkarpatske
Rusije in Rumunije, drugega pa v Rimu,
ki se bo baval na splošno s političnimi in
kulturnimi vprašanji. Zdi se, da je bilo
prvo dejanje polkovnika Milnika kot šefa
ukrajinske nacionalne organizacije, da je
vsem bivšim učencem Konovalca naročil,
da zapuste ozemlje Podkarpatske Rusije,
in da je obenem prepovedal vsako nasilno
dejanje. Po drugi strani je nekdanji uka-
rajinski dom, imenovan „Dom Petljurove
vlade“ v Berlinu, ki je prešel v roke nem-
skih oblastev, po izgonu prejšnjih lastni-
kov doma, poljskih židov, spet začel in-

formacijsko službo za Ukrajince, živeče v
Nemčiji. V tem domu so sestavili vprašal-
ne pole za popis Ukrajincev v rajhu in jih
pred nekaj dnevi razdelili. Naposled so v
Pragi vzele ukrajinske banke ustanovile
blok „Zveza ukrajinskih domoljubov“, nje-
gov voditelj je Prokopovič. To delovanje
ni ostalo brez učinka na gibanje za zedi-
njenje, ki prihaja od izraza v poljski
Ukrajini, odkar se je sestavila avtonomna
vlada Podkarpatske Rusije. Toda to giba-
nje je na Poljskem mnogo živahnijejše ka-
kor drugod.

Povratek grškega kralja v Atene

Bruselj, 23. dec. a. Grški kralj Jurij je
snoči odpotoval z osebnim vlakom v Ate-
ne. Na postajo ga je spremljal kralj Leo-
pold z mnogimi oddelki.

Božični izredni kongres Blumove stranke

Glavni predmet razgovorov bo vprašanje miru in strankine politike

Pariz, 23. dec. b. Jutri se začne v Montreuxu izredni kongres francoske socialistične stranke, ki bo trajal tri dni. Za kongres vlada veliko zanimanje, ker se pričakuje, da bodo v razpravah prišli do izraza vse glavne tendence, ki trenutno prevladujejo v Blumovi stranki in ki ne izključujejo možnosti ostrih nasprotij. Nekateri domnevajo, da bo posebno huda borba med Blumom in Faureom, toda v vodilnih socialističnih krogih so trdno prepričani, da se sedanjí izredni kongres stranke — navzlic kočljivosti nekaterih vprašanj, ki so postavljena na dnevni red — ne bo končal z novim razcepom po zgledu znanega kongresa v Toursu.

Glavni predmet razgovorov socialističnega izrednega kongresa so vprašanja miru in strankine politike. Ki jim bo sledila razprava o splošnem političnem položaju. Problem miru danes močno razdvaja socialistične stranke: se socialisti doslej še niso zedinili. Kongresu bosta predložena dva osnutka resolucij: Blumov in Faureov. Drugi je bolj izrazito »pacifiističen«, prvi pa odločnejši. Mnogi napove-

dujejo dramatično borbo med tema dvema socialističnima voditeljema, toda »Tempso« notranjepolitični strokovnjak Raymond Millet je mnenja, da stvar ne bo tako huda, vsaj idejno ne, ker gre v bistvu samo za osebne zadeve in vprašanje funkcij v stranki. To seveda ne pomeni, da bi ideoloških nasprotij sploh ne bilo. Teh je celo precej in so vsa močno zamotana. Razen Blumove in Faureove resolucije bo imel kongres priložnost izreči svoje mnenje tudi o resoluciji Deixonnea in Zoretija, ki jo označujejo kot »ultrapacifiistično«. Največja senzacija kongresa pa je nedvomno v tem, da je to pot izostala običajna ločena resolucija znanega Zyromskega, ki se je v celoti pridružil Blumovemu predlogu resolucije. Po mnenju dobrih poznavalcev trenutnih razpoloženj med socialisti je končno zelo verjetno, da na božičnem izrednem kongresu ne bo zmagala nobena izmed predloženih resolucij, temveč bo izdelano novo besedilo, na katerega bo pristala večina delegatov. S tem pa bo vsaj na zunaj ohranjena kompaktnost Blumove socialistične stranke.

Francove težkoče

Francove vojske v Španiji se polasča demoralizacija in je njena bojna sposobnost vedno slabša

London, 23. dec. o. »Times« in drugi angleški listi objavljajo nadaljnje vesti o demoralizaciji med pristajali generala Franca. V Segoviji in Burgosu je bilo zopet aretiranih okoli 200 oseb. Celo Reuterjev urad potrjuje te vesti in izključuje sum o njihovi točnosti. Ob tej priložnosti je zunanje ministrstvo španske nacionalistične vlade objavilo komunikacijo, ki pravi, da je bila odkrita zarota, zaradi katere se tudi še ni pričela ofenziva proti Kataloniji, nek oficir generalnega štaba, ki je užival neomajno zaupanje generala Franca, je pobegnil z vsemi načrti k republikancem, zaradi česar je že dva dni mir na bojiščih. Nadalje poročajo »Times«, da je prišlo do nesporazumov tudi med karlisti in falangisti.

Okrog Segovije in Saragose je prišlo do sporov med nasprotnimi skupinami in je moral general Franco poslati tja svoje najbolj zanesljive čete. »News Chronicle« in »Manchester Guardian« poročata, da so vsi ti spori demoralizirali Francovo vojsko, ki je zaradi njih postala nesposobna za večje akcije.

Atentat na Francovega ministra

Pariz, 23. dec. o. Kontinentalna izdaja »New York Herald« poroča iz Baidara, da kroji na španski meji glasovi, po katerih je bil izvršen atentat na ministra javne varnosti Francove vlade generala Amidas. Po eni verziji je bil zaboden z bodalom, po drugi pa so streljali nanj v hipo, ko je stopil v avtomobil. Nedavno je Amidas odkril zaroto v Burgosu, ki je bila naprava proti Francovi vladi. Na podlagi druge verzije so bili baje nanj odani trije strel in je bil hudo ranjen v želodec. Prepeljati so ga morali v bolnico, kjer so izvršili transfuzijo krvi. Ker je že 76 let star, je njegovo stanje kritično.

Sumljiva prtljaga angleškega podkonzula

Hendaye, 23. dec. a. (Reuter). Nakaudo se je zvedelo, da v prtljagi angleškega podkonzula ni bilo na zemljepisnih ne kartonov, Našli so samo kose papirja v srajcah z navdajo, da se nacionalistične čete zbirajo na katalonski fronti.

Francov demant

Burgos, 23. dec. a. (DNB). Nacionalistična radijska postaja je včeraj objavila izjavo glede na poročila tujih agencij, da je po odkritju vohunske afe prišlo baje do izgrede v nacionalistični Španiji. Zavračanje takšnih tendenčnih glasov, pravi

Francoski proračun sprejet

Pariz, 23. dec. b. Po celonočni seji je poslanska zbornica danes končala razpravo o proračunu in je pri zaključnem glasovanju odobrila celotni proračun s 366 glasovi proti 229. Na nočni seji je Dalcadier pri razpravi o finančnem zakonu moral ponovno postaviti vprašanje zaupnice.

Sestanek sveta DN sredi januarja

London, 23. dec. b. Reuter poroča, da bo zunanji minister lord Halifax 15. januarja odpotoval v Ženevo da se udeležijo sveta Društva narodov. Na seji bodo razpravljali o umiku tujih prostovoljcev iz Španije in o kitajski pritožbi na Društvo narodov zaradi postopanja Japonske. Kitajska zahteva, da se proti Japonski uvedejo gospodarske sankcije.

Beck obišče Pariz in Berlin

Pariz, 23. decembra. b. V tukajšnjih poučenih krogih zatrjujejo, da bo poljski zunanji minister Beck, ki bo prebil božične praznike in novo leto na francoski rivieri (v Monte Carlu), v prvi polovici januarja obiskal Pariz, kjer se bo sestal z odgovornimi francoskimi državniki. Da se z njimi pogovori o sedanjem evropskem položaju. Njegovim januarjskim razgovorom v francoski prestolnici prispejuje v francoskih političnih krogih že sedaj zelo velik pomen. Kakor se doznava, bo Beck pred svojim povratkom v Varšavo obiskal tudi Berlin.

Božične počitnice do 9. januarja

Beograd, 23. decembra. AA. Prosvetno ministrstvo je s svojim današnjim odlokom odredilo, da bodo trajale šolske počitnice za vse šole v kraljevini od včerajšnjega 24. decembra do 9. januarja.

Beleške

Borba med borbaši

Včeraj smo poročali o objavi, ki je izšla s podpisom glavnega odbora Hodjerove borbeške stranke v listih in ki sporoča, da je bil dosedanjí predsednik stranke Svetislav Hodjera odstavljen in za novega predsednika postavljen dosedanjí podpredsednik dr. Živan Lukić. Zabeležili smo tudi objavo strankinega tajništva, da glavni odbor borbešev ni bil pravilno sklican in ne sklepel in da zato ni mogel sprejeti nikakih sklepov, najmanj pa odstaviti predsednika. Sedaj prinaša »Politika« še izjavo dr. Lukića, ki zatrjuje, da je sklep o odstavitvi Hodjere ne le popolnoma pravičen, temveč tudi v skladu z razpoložljivim ogromno večine strankinih pristavev. O razlogih odstavitve je dr. Lukić med drugim dejal:

G. Hodjera smo odstavili s predsedniškega mesta, ker se je bil na seji glavnega odbora naše stranke obvezal, da bo za primerno število uglednejših članov stranke zagotovil solokandature, to se pravi da v njihovih srezih na listi dr. Stojadinovića ne bo drugih kandidatov. Ravno tako se je bil Hodjera obvezal, da bodo na listu dr. Stojadinovića sprejeti kandidati v vseh srezih, kjer bomo hoteli postaviti svoje paralelne kandidate. V resnici pa nismo dobili niti ene solokandature in v 81 srezih se naši kandidati po krivdi G. Hodjere niso mogli vezati na listu dr. Stojadinovića.

2 nova hrvatska dnevnika

»Hrvatski dnevnik«, glavno glasilo politike dr. Mačka, sporoča v svoji smučnji božični številki, da bo z novim letom začel v Zagrebu izhajati nov dnevnik. Imenovan se bo »Zagrebački list«, izhajal pa bo okrog 11. dopoldne. Ob sobotah bo imel ilustrirano prilogo. Urednik lista bo bivši urednik Hrvatskega dnevnika Majer, izdalja in tiskal pa ga bo Hrvatski tiskarski zavod, ki tiska tudi »Hrvatski dnevnik«. Novi list bo skušal biti informativen ljudski dnevnik, zastopal pa bo politiko dr. Mačka odnosno HSS.

Iz Splita poročajo zagrebški listi, da je tudi tam začel izhajati nov dnevnik, ki zastopa politiko HSS. Imenuje se »Hrvatski glasnik«, izdalja pa ga znana dalmatinska prvaka HSS, dr. Josip Perković in Paško Kaliterna. Uvodnik za prvo številko je napisal dr. Maček. »Hrvatski glasnik« naj bi nadomestil »Jadranski dnevnik«, ki je pred kratkim prenehal izhajati.

Ozadje odgoditve dveh berlinskih obiskov

Francoska agencija Havas poroča, da v svojem poročilu iz Berlina odgoditve obiskov češkoslovaškega in madžarskega zunanega ministra v Nemčiji med drugim »željo Nemčije, da počaka na eni strani na razčiščenje notranjih odnosov med Slovaško in Prago, na drugi strani na rezultate Cianovega obiska v Budimpešti. Nato piše med drugim:

»Znano je, da bi bil moral grof Csaky začeti svoje tradicionalne obiske pri obeh veleposlaništvih v Berlinu. Toda po obli Cianovega prihoda v Budimpešto je bilo Csakyjevo notovanje v Berlin odgojeno. To odgoditve na lahko spravimo tudi v zvezo z zakasnitvijo obiska češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Chvalkovskega v Berlinu. V Nemčiji očitno čakajo na razčiščenje notranjega položaja v ČSR. Dr. Chvalkovski in grof Csaky bosta verjetno obiskala Berlin šele v prvi polovici januarja.«

Še večja racionalizacija proizvodnje na Nemškem

Maršal Göring, ki je, kakor znano, komisar nemške gospodarske štirletke, je s posebnim dekretom poveril gospodarskemu ministru dr. Funku nalogo vzporeditve vseh ukrepov različnih pravnih oblasti za racionalizacijo industrije in zvišanje delovne donosa. Dekret ugotavlja med drugim, da so sedaj vsi nemški delavci zaposleni in da potem takem ni več drugega sredstva za povzdigo proizvodnje kakor racionalizacija. Državne in strankine oblasti so sicer za šele že pred časom s uvajanjem racionalizacije v proizvodnjo, toda njih delo je bilo v glavnem pripravljalnega značaja. Sedaj je v ta namen potreben obsežen načrt za vso državo. Večja donosnost dela mora seveda korakati vzporedno z izboljšanjem in dinstrijskega aparata in celotnega proizvodnega sistema. Za izvedbo tako daljnosežnega načrta je kot nalašč poklicano gospodarsko ministrstvo, ki zavzema vodilno vlogo med nemškimi gospodarskimi organi.

O posredovanju v Španiji

S tem vprašanjem se peča uvodnik pariskega »Tempsa«, v katerem čitamo med drugim:

»Ali so izgledi za posredovanje? V Londonu in Parizu niso nikdar opustili naporov za ustvaritev potrebnih moralnih pogojev za tako pobudo in znano je, da so tudi v obeh francoskih taborih mnogi vplivni ljudje naklonjeni taki akciji, kajti utrujenost se opaža na obeh straneh. V načrtih je bilo med drugim tako zvano »božično premirje«, ki naj bi po pričakovanju mnogih dovedlo do pravega premirja. Tudi na vseameriški konferenci v Lini je Kuba stavila predlog o posredovanju v Španiji. Predlog so podprle vse južnoameriške države, toda končno je bila večina predsednikov 21 delegacij mnenja, da bi taka pobuda imela za posledico več slabih kakor dobrih strani in bi skoro gotovo propadla. Saj je general Franco doslej odklanjal sleherni sporazum z nasprotno stranko. Jasno je, da se take pobude ni mogoče okleniti, ako ji ni že v naprej zagotovljen uspeh. Za enkrat pa se ne kaže, da sta predstavnik obeh taborov trdno odločena nadaljevati borbo. Morda bi bili izgledi na uspeh take pobude večji, ako bi se za posredovanje zavzele države, ki ščitijo oba tabora.«

Skrbi z begunci v ČSR

Ustanovitev posebnega »Instituta za preskrbo beguncem« — Preskrbeti bo treba več ko četrt milijona ljudi

Praga, 21. decembra. Med najtežje probleme, ki jih mora nova češkoslovaška republika nujno rešiti, spada vprašanje beguncev iz sudetskikh krajev. Po sedanjem stanju gre za 140.000 ljudi, pri čemer niso všteti državni namestenci, ki so se morali izseliti iz Nemčije svojemu eksistenco, mnogi tudi vso imovino. Njihovo število pa se bo še znatno povečalo, kajti razmere silijo številne v suverenskem ozemlju ostale Čehe, da optirajo za češkoslovaško državljanstvo, vsi ti pa bodo sčasoma primorani izseliti se iz Nemčije.

Problem ni samo v tem, kako preskrbeti begunce z najnujnejšimi, temveč zlasti v tem, kako jim najti nove možnosti dela in zaslužka kolikor jih ne bo mogoče naseliti v kmetijstvu. Zaposlitev beguncev v industriji in obrti pa zadeva na številne težkoče, kajti še vedno je iz prejšnje dobe mnogo brezposelnih delavcev.

Češkoslovaška vlada je spoznala, da ne more sama s svojim administrativnim aparatom reševati številnih vprašanj, ki so v zvezi z oskrbo beguncev. Zato je ustanovila poseben begunski institut, ki je priključen ministrstvu za socialno skrbstvo in zdravstvo. Temu novemu institutu je vlada dala na razpolago za enkrat 150 milijonov Kč Institut bo sodeloval tudi z zasebnimi organizacijami, ki so si nadele nalogo zbirati sredstva za podporo beguncem, zlasti pa s fondom za češkoslovaške begunce, ki ga je ustanovil londonski župan in ki je zbral že za 40 milijonov Kč prispevkov.

Potreba Instituta seveda znatno presega običajna sredstva in bo treba najti še druge vire dohodkov. Institut ima

se posebna oddelka za Slovaško in za Podkarpatsko Rusijo. Organizacijske je razdeljen na tri sekcije: za socialno-zdravstvena vprašanja, za zaposlitev beguncev doma in za izseljevanje beguncev v inozemstvo. Predsedstvo instituta financne komisije, ki ima najtežje nalogo zbrati potrebna denarna sredstva, je prevzel bivši guverner Narodne banke dr. Pospíšil.

Nit manjše skrbi nima praška vlada zaradi prekoštevinskih državnih uradnikov in drugih javnih uslužbencev. Iz sudetkega ozemlja in iz južnega dela Slovaške je prišlo okrog 60.000 državnih uslužbencev, ki so morali zapustiti svoja službena mesta. Z rodbinskimi člani vred znaša njih število najmanj 120.000, tako da gre za preko četrt milijona ljudi, za katere mora skrbeti država.

Vse to hudo obremenjuje državni proračun in proračune avtonomnih dežel Češke, Moravske, Slovaške in Podkarpatske Rusije. V praškem finančnem ministrstvu zato sodijo, da v prihodnjih letih ne bo mogoče uravnovesiti državnega proračuna in deželnih proračunov, kajti računati je treba s tem, da bodo davčni dohodki za 30 do 40 % manjši nego v starih mejah, medtem ko izdatki ne bo mogoče v enakem merilu skrajšati. Sprito velikih novih nalog in novih neodločitljivih izdatkov.

S posebnim zakonom je bil ustanovljen parlamentarni odbor za štednjo, ki je stavlja te številne konkretne predloge za zmanjšanje državnih izdatkov. Da bi se našla možnost zaposlitve prekoštevinskih državnih uslužbencev, razmišljajo na merodajnih mestih o tem, da se vse omožene žene postopno popolnoma izločijo iz državne službe.

Poljske mestne volitve v nemški luči

V nedeljo so bile, kakor smo že poročali, na Poljskem občinske volitve v mestnih občinah. Izid volitev je vzbudil splošno pozornost, ker je iz njih vladni tabor izšel poraz. Zato je razumljivo, ako mnogi evropski listi tomlažejo nedeljske občinske volitve na Poljskem kot dokaz, da nedavne parlamentarne volitve ki se jih opozicija ni udeležila ne nudijo prave slike o resničnem političnem razpoloženju v državi. Izmed komentarjev, napisanih v tem smislu, zasluži navedbo zlasti komentar uglednega nemškega lista »Frankfurter Zeitung«, ki v svoji številki z dne 21. t. m. pod naslovom »Izgube vladnega tabora« piše med drugim:

»Izid poljskih občinskih volitev kaže zelo neenotno sliko. Medtem ko je desnica opozicija v kongresni Poljski in v

zapadnih vojvodstvih nazadovala, so narodni demokrati v zapadnih področjih, na Poznanjskem in Pomorjanskem deloma napredovali. Neuspehu desničarske opozicije v ostalih volilnih okrožjih je treba iskati vzroke v razcepljenosti narodne demokratske stranke zaradi odpadništva radikalnega krila. Toda tudi vladni tabor narodne skupnosti ni prestal preizkušnje občinskih volitev. Nikjer ni namreč poraz. Po izidu občinskih volitev se torej lahko reče, da pri parlamentarnih volitvah od vladnega tabora dosežena štiripetinska večina nikakor ne odgovarja razpoloženju v državi, temveč da je bila dosežena samo s pomočjo volilnega sistema, ki je bil za vlado ugoden. Zanimivo bo zato opazovati, kakšne posledice bodo sprito tega izvajali na pristojnih mestih v vladi in v vodstvu vladne stranke iz izida občinskih volitev.«

Eden — prvi lord admiralitete?

London, 23. decembra. b. Tudi današnji londonski listi mnogo pišejo o bližnjem vstopu bivšega zunanjega ministra Edena v Chamberlainovo vlado. O tem sedaj ne more biti več dvoma. Ugibanja se nanašajo samo na resor, ki ga bo Eden prevzel. Danes kroži v tem pogledu v neposredni Chamberlainovi bližini dve verziji: po mnenju nekaterih bo Eden postal minister za domovino, po mnenju drugih pa prvi lord admiralitete ali mornariški minister. Druga verzija se po sodbi londonskih političnih krogov zd. verjetnejša.

Zarota proti ulsterski vladi

Belfast, 23. dec. o. Notranje ministrstvo je objavilo, da je bilo aretiranih 23 članov mednarodne brigade republikanske Španije, ki so se pred kratkim vrnili v domovino. Aretranci so obtoženi, da so nameravali v praznikih izvršiti napade na merodajne osebe severnoirske vlade, da so pripravljali državni prevrat, napad na ulsterski parlament, na novo sodno palačo, upravo policije, carinarnico, občinski urad in še celo vrsto drugih javnih poslopj. Severno irske oblasti trdijo, da so prihle na sled neuspeli zaroti, ker so dobile v svoje roke dokumente, ki vsebujejo ves načrt zarote.

Skrčenje študija na nemških visokih šolah

Berlin, 23. dec. a. Maršal Göring je kot pooblaščenec za izvedbo štiriletke odredil, da se šolanje na berlinskih visokih šolah in rudarskih akademijah skrajša na tri leta, študije v tehniških strokovnih šolah pa na dve leti. Ta ukrep je v skladu s potrebami gospodarstva, ker se bodo tako izdelave vrzeli zaradi pomanjkanja tehnikov in inženierjev. Obenem se uvaža favoriziranje nadarjenih diakov. V ta namen bodo rezervirali 80 % mest za državne študente, namreč za posebno nadarjene učence.

»Nova Kitajska« po japonskih načrtih

M. G. Moresthe, direktor lista »Journal de Shanghai«, piše o japonskih načrtih na Kitajskem med drugim:

»V Tokiju prav dobro vedo, da je gibanje, ki hoče ustvariti tako zvano »novo Kitajsko« zelo neprijetno za Kitajcem. Zato so v visokih tokijskih krogih mnenja, da bi bilo nevarno, ako bi se na osvojenem kitajskem ozemlju ustanovila unitaristična osrednja kitajska vlada, čim bi namreč taka vlada razpolagala z dovoljnimi sredstvi za akcijo in bi bila dovolj močna, bi se sama obrnila proti Japonski, tako da bi morala ta znova osvojiti svo Kitajsko... Zato vodilni japonski krogi ne nameravajo združiti kitajskih vlad v Peking in Nankingu v eno samo vlado, temveč so sklenili ustanoviti celo še nove kitajske vlade v drugih večjih kitajskih središčih. Seveda pa je Japoncem veliko od tega, da bi opravili pod svoj vpliv kolikor mogoče enotno Kitajsko. Zato bodo vse lokalne vlade, ki jih bo Japonska ustanovila, druga z drugo narahlo povezane v nekakšni federaciji, katere vrhovna zaščitnica bo Japonska. Federalna oblast bo morala biti potem takem popolnoma podvržena Tokiju, kajti sicer bi se Japonci ne mogli zanesti na svoje uspehe.«

Ameriška solidarnost

Lima, 23. dec. w. Vseameriška konferenca je sprejela od Argentine predlagano resolucijo, v kateri 21 ameriških republik izjavlja, da bodo v najpopolnejši solidarnosti nastopile proti vsakemu vmešavanju tujine in proti vsakemu rovarjenju tujih držav na obeh ameriških kontinentih. Mnogo oostrejša resolucija Zedinjenih držav, v kateri so se vse ameriške države pozivale v borbo proti totalitarnim državam, ni prišla na glasovanje, ker med delegacijami ni prišlo do sporazuma. V drugi resoluciji je konferenca obsodila vsako preganjanje iz verskih in rasnih razlogov.

Huda zima v Italiji

Milan, 23. dec. w. V vsej severni Italiji že dva dni neprestano sneži in je ponekod zapadlo že do dva metra snega. Avtomobilski promet pa je zelo otežkočen. Mnogi plazovi so tako zatrpali ceste in železniške proge, da je na tisoče delavcev noč in dan zaposlenih z odstranjevanjem snega.

Bukarešta, 23. dec. a. Zaradi snega so mnoge telefonske zveze v državi pa tudi s tujino pretrgane.

Sprejemi pri predsedniku vlade

Beograd, 23. dec. AA. Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović je sprejel v svojem kabinetu v zunanjem ministrstvu egiptovskega odpravnika poslov na našem dvoru El Huseina El Katiba in holandskega poslanika van Horna.

Podpora vlade za zagrebške sirote

Beograd, 23. dec. AA. Kr. vlada je s odlokom ministrskega sveta št. 1128 s dne 26. novembra t. l. podela mestu Zagrebu podporo 100.000 din za preskrbo sirot in neposkrbljenih otrok. Podpora so že izročili mestnemu županstvu v Zagrebu preko ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

Spremenjena pravila invalidskega udruženja

Beograd, 23. dec. p. V zvezi s uveljavljenjem invalidskega zakona je imela glavna uprava Udruženja vojnih invalidov dvoledna posvetovalnja, na kateri so bile sklenjene izpremenbe pravil, ki so bila prilagojena novemu invalidskemu zakonu.

Polovična vozna razstavo za zagrebško

Beograd, 23. dec. AA. Prometni minister je dovolil polovično vozno na državnih železnicah za obiskovalce razstave »Pol stoletja hrvatske umetnosti«, ki so jo otvorili v Zagrebu. Popust velja za odhod do 25. januarja in za vrnitev do 27. januarja 1939.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Oblačno v vsej državi. Hud južni veter z dežjem v južni polovici, spremenljiv veter z dežjem ali snegom v severni polovici. Toplota se bo dvignila v vzhodnih in padla v severozapadnih krajih.

Zagrebska: Oblačno in deževno. Dunajska: Na jugu Alp bo močno snežilo.

Kmetje nad Lučami so zgradili cesto

Razveseljivo zgled prostovoljnega dela razumnih posestnikov

Idilčno naselje v Podvolovlju s nadmorsko višino 700 m nam kaže pričujoča slika. V prijazni, stari cerkvi iz 16. stoletja patronira sv. Anton kot podružnik sv. Lovrenca v lučki farni cerkvi. Naselje leži pod sedlom Volovljekom, ki ga mi Kranjci imenujemo »Kranjski Rak«. Na sliki se sedlo lepo vidi v ozadju. Leži v nadmorski višini 1030 m. Ob cerkvi stoji čedna cerkvena hiša, v kateri bo baje prihodnja pomlad preuredila banovina prostore za novo šolo, ter prijazna kmečka gostilna »Jurček«, pod katere košato staro lipo popotnik in turist prav najraje želodec in spočije onemoglo ude. Naokrog so raztresena naselja trdih lučkih kmetov. Po vsej 8 km dolgi dolini Lučnice do vasi Luče, po obronkih očaka Rogatca na eni, na drugi strani pa po pogorjih proti Mali Pladini, Beli in Podveži vidiš strma, vendar pa lepo oskrbovana velika posestva drugih kmetov. Eno najlepših je pač Rihersko; cela vas je to z milino in žago ter z modernejimi urejenimi hlevi in električno razsvetljavo.

Ob potoku Lučnici vodi od vasi Luč do sv. Antona občinska cesta, ki naj bi služila vsem tem številnim kmetom kot edina pot v svet. Že nad pol stoletja bijejo Kranjci ter Lučani in Solčavani boj za gradnjo ceste iz Luč ob Lučnici čez Kranjski Rak v Črno in Kamnik. In ker je načrt pred leti postal že skoraj dejstvo, se je ta občinska cesta v teku desetletij od strani občine Luče do skrajnosti zanemarila, da se naš kmet na njo s svojo živino skoraj ni upal, če ni hotel tvegati, da si živina polomi noge. Ker pa je, kakor vse kaže, načrt te ceste gradnje kljub vsem obljubam padel v vodo, so prizadeti lučki kmetje segli po samopomoči, da spravijo občinsko cesto v stanje, ki jim bo omogočilo, da bodo mogli dovoziti svoje pot obšine in odvoziti svoje blago in ga spraviti v denar. Na čelo te samopomoči je stopil ugledni kmet g. Jakob Plaznik, po domače Rihar. Posrečilo se mu je zbrati med interesi lepo vsoto 27.000 din. Občina Luče je delo podprla z vsoto 5.000 din, kar je glede na prihranke pri tej cesti v zadnjih desetletjih pač premalo, gornjegrajski cestni odbor je prispeval znesek 5.000 din, banovina je pa dala podporo 20.000 din. S tako nabranim denarjem ter s prostovoljnim delom poštvovalnih domačinov je končno gospodar Plaznik v teku letošnje jeseni spravil cesto v stanje, da se popotnik mora res čuditi.

Ko sem se oglasil sredi novembra v gostilni pri Jurčku pri Sv. Antonu, mi je gostilničar ponosno povedal, da je v prejšnjem tednu pripeljal prvikat luksuzni avto k Sv. Antonu v Podvolovlje. Lesni trgovec g. Fran Bačun iz Ljubnega je namreč vršil s svojim Opelom samaritanski posel; prepeljal je težko bolno kmetico izpod sedla po popravljeni občinski cesti. G. Bačun je baje pravil, da ni niti njega, niti bolnice preveč premetavalo. — Prepeljal je kmetico v Luče in od tam k zdravniku v Ljubljano. Kdor ima malo pojma o domači geografiji, bo mogel presoditi, kakšno pot je g. Bačun prevozil in kake zasluge imajo oni, ki so zabranili odnosno preprečili gradnjo ceste čez Kranjski Rak. Eno je gotovo: Podvolovljčani so si za enkrat pomagali sami. Zahvala gre v prvi vrsti našemu marljivemu Riharju, ki ni štedil ne časa in truda in se ni bal gromotnih žrtev, da je uspel. Izvršil je z majhnimi sredstvi

na 8 km dolgi občinski cesti več, kakor se je moglo pričakovati. Obiskal sem Riharja. Sprejel me je v svojem gostoljubnem domu tako po domače in mi v pristnem lučkem narečju povedal: »Pa še ne bom odnehal; tručal bom in sitniral še naprej in vem, da bodo gospodje uvideli, da smo nekaj le naredili. Dali bodo drugo leto bržčas več, saj naše prošnje podpirajo nam gotovo naklonjeni gospodje. Mi sami v denarju ne moremo nič več dati. O, delali pa še bomo in tudi našo živino bomo poslali na brezplačno tlako.« Prijetno je govoriti z Riharskim očetom. »No, g. Rihar! Kaj pa bo s cesto čez Kranjski Rak — je res gradnja izključena?« sem vprašal. »Vse kaže, je pritrtil.

Kot izletnik-turist pa moram pripomniti: ni mogoče, da bi odločujoči pustili past načrt gradnje lučke ceste. V tej svoji veri živim tembolj zdaj, ko poznam te kraje z dobrim ljudstvom, ko mi je znano, kako bi se približal naš biser Logarska dolina beli Ljubljani, ko vidim kakšna naravna bogastva so zakopana tam doli pod sedlom Volovljekom in v soteski Bele, ko čutim, da nam je od pomladi mejaš mogočni Nemeč.

Seveda bo gradnjo treba pokreniti na drug način, kakor se je začela pred leti. Takrat se je kmet Požaričnik na kranjski strani pod sedlom krohotal, ko je zvedel, da so začeli riti zemljo tam od zadnje črnivške serpentine. »Tam narejena cesta bo zanič,« je rekel Požaričnik. »Če bi gospodje mene vprašali, pa bi jim povedal, da je v onem svetu kar 27 studencev. Zgraditi se mora po solncu, naši strani že pri Zagaj, ali pa pod Jurjem v Črni. Seveda, na pare se ne sme gledati. Pa če so gospoda vrgli za tisto majhno rido v Črni 500 jurčkov,

lahko žrtvujejo za to prepotrebno cesto par milijončkov.« Tako je modroval naš Požaričnik, ki je preživel mnogo let v Ameriki. Soglasamo z njim in upamo, da bomo v javnosti še kaj slišali o gradnji lučke ceste in o njenem priprošnjiku Sv. Antonu v Podvolovlju.

Ko sem se poslavljaj pri Jurčku, so me vprašali tam modrujoči domačini, če grem preko Volovljeka, kar sem jim potrdil. Zeleni so mi srečno pot in rekli: »Krasno vreme je in lepo pot boste imeli. Videli boste po kakšnem neznamnem kolovozu smo zvezani s Kranjsko, kjer smo popolnoma domači. Toda če bi Vas zalotilo na poti slabo vreme, potem bi bilo bolj, da o zimi sploh ne govorimo.« Informiral sem se in zvedel, da vsako zimo na kranjski strani edini kolovoz uporabljajo za drčo po kateri spuščajo ogromne množine lesa. Vsak potnik — in teh ni malo — ki mora ob tem času na pot, je v smrtni nevarnosti, pa če se les spušča ali ne. Seveda bi bilo na mestu, če bi si funkcionarji sosednih dveh arezov ogledali enkrat v pozni zimi naš Volovljek. Videli bi in spoznali, da je ljudstvu treba pomagati in spravilo lesa urediti tako, da bo vsem prav. Bomo videli, kaj mi bo drugo leto povedal oče Jurček!

A. P.

Neredna stolica

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je DARMOL

Žlahtni vrvivci tekmujejo

Zanimivo ocenjevanje izbranih kanarčkov

Ljubljana, 25. decembra

Na ženski učiteljski šoli se vrši tekma in razstava kanarčkov žlahtnih vrvivcev, pri kateri razen iznozemca sodelujeta tudi domača ocenjevalca gg. Kelnerič in Gojznikar. Ostra borba se bije med malimi krilatimi umetniki za prva mesta. Rezultati sicer še ne moremo objaviti ne v kulturni ne v sportni rubriki, ker ob zaključku lista tekma še traja, toda to lahko povemo, da se iznozemski sodnik ne more dovolj načuditi petju ptičkov, ki so jih vzgojili naši rejci. Zagotavlja nam, da bi s takimi pevci lahko šli s ponosom na mednarodne razstave.

Ocenjevalca Gojznikar in Kelnerič

Pričujoča slika nam kaže kako drobnih malih rumenih in zelenokrilih umetnikov prestopajo preizkušnjo v petju. Kletke starih pevcev so postavljene druga vrh druge, da se pevci ne vidijo in ne motijo. Pevsko dovršeni mladiči so sedaj tudi že parni in kakor hitro se vidijo, pričnejo svoj borbeni ženičkovski ples, pri katerem izražajo svojo ljubezen s tem, da našopirjeni in z ognjevitim temperamentom prepevajo. Takšno nemirno petje se seveda ne da oceniti, zato so naloženi drugi vrh drugega, da se le kličejo in lepo mirno ubirajo svoje mekhe strunice. Predpisani čas za ocenjevanje je 30 minut. Pev-

ce morajo rejci že doma tako izšolati, da takoj, čim jih postavijo makar v nepoznan prostor ali pred tuje ljudi, pričnejo s petjem. Pesem žlahtnega vrvivca je tem več vredna, čim bolj je globoka in čisto doneča. Je pa seveda več rodov in bi bilo preobširno vse opisati. Omenimo naj le dve glavni skupini pevcev in to votlo vrveče in pa vodno žuboreče pevce. Prvi drobijo svoje višje glasce se speve približno kakor mehko in pritaženo zvončkanje, v nižjih globokih pa imitirajo, bi rekli, glasove okarine ali flavte s tresočim ali vrvečim glasom. Vodno vrveče pevci pa prelivajo svojo pesem liki mali žuboreči potok; češče so pa njihovi spevi podobni po dežju nastalim vodnim tolmučkom, kjer se tanki curki prelivajo, a zaradi padca

Modernizacija ceste Jeperca-Labore

Cesta bo vsa betonirana in razširjena

V septembru je bila licitacija za modernizacijo ceste od Jeperca do Labor pri Kranju in je stavilo najugodnejšo ponudbo gradbeno podjetje inž. Josipa Dedka iz Ljubljane. Ministrstvo za gradbe je licitacijo potrdilo in je 9. t. m. izdalo odlok naj se podjetnik uvede v delo. Dvanajsta sekcija za modernizacijo državne ceste na Kranjskem je to tudi storila 19. t. m., že prej pa je vodila zakločenje nove trase na terenu. Tudi podjetje, ki bo gradilo cesto, je že v zadnjih jesenskih mesecih začelo s številnimi pripravi. Zgradilo je ob cesti več skladišč za najrazličnejše gradivo, tako za pesek in gramoz za beton, zgradilo je tudi barake za orodje.

V zgodnji pomladi bo podjetje nadaljevalo delo, ki ga je zdaj zapadli sneg prekinil. Takrat bodo vsa dela šla s pospešenim tempom izpod rok ker bodo vse priprave že zaključene. V maju bo podjetje začelo betonirati cesto in šele takrat bo cesta za promet zaprta za ta čas bo ves promet preložen na vzporedne banovinske ceste, ki vodijo čez Skofjo Loko in čez Mavčice. V zimi bodo te ceste dobro popravljene in utr-

vode nastanejo mehure, ki se razblinjajo in povzročajo silno lepo žuborenje, ki je do potankosti enako petju vodnega vrvivca.

Na razstavi kanarčkov v ženski učiteljski šoli na Resljevi cesti 10, ki bo trajala obo božična praznika, si bo vse te vrste malih krilatih umetnikov lahko vsakdo lahko ogledal in jih poslušal. Na Stefanovo ob 15. bo tudi predavanje. Vsi odrasli in mali, bodo na tej razstavi našli dovolj lepega in pristranskega razvedrila, vsak obiskovalec se bo pa še zavedal, da je položil darilce v prosti naravi živim, prezeblim in lačnim ptičkom.

trov široka betonska cesta preozka. Podjetje bo vse prihodnje poletje hitelo z delom, kar se bo le dalo in bo skušalo modernizirati vso cesto še pred predpisanim rokom 16 mesecev.

Ivan Cankar — nezadostno!

Zadnja leta pred vojno sem hodil vsako jutro zarana na Rožnik. Pri zajtrku v gostilni smo posedali pri eni mizi redni zgodnji spremljalci, prijatelji in znanci.

Moj ožji rojak Ivan Cankar je bival tedaj na Rožniku. Večkrat sva kaj pokramljala, se večkrat menila o Vrhniki in vzbujala spomine na minila dijaška leta. Eden mojih sinov je obiskoval takrat drugi razred gimnazije. Za vsako domačo nalogo iz slovenščine je prejel lepo oceno — »nezadostno«!

To sem pri priliki omenil Cankarju. Domnilek sva se, da mu prinesem prihodnjo nalogo na ogled. Dogovorjeno, storjeno! Naloga se je glasila: »Naš domači petelin«. Moj sin je nalogo sestavil, kakor jo je Cankar popravil in oleskal. In kaj je bil rezultat?

Zopet nezadostno!

Ko sem Cankarju pokazal z rdečilo temeljito okrašenjo nalogo, se je odrezal: »To je moja prva naloga iz slovenščine, ki je dobila nezadostno oceno!«

Dodatno opazko, ki jo je izrekel Ivan Cankar, seveda rajši zamažim, ker je dišala po onih dveh ljubkih živalcah, ki sta stali ob jasecah v Betlehemu.

K. M.

Pri lenivem črevesju in slabem želodcu z nerazpoloženjem za jed zaradi zapeke naj se uporablja že odavna poznana naravna »Franz-Josefova« grenčica. Zelo pogosto je ugotovljeno, da je »Franz-Josefova« grenčica zlasti koristno domače sredstvo, katere gre za to, da se prebavni kanal v jutru izčisti s kakim salinskim sredstvom za izboljšanje.

Ogl. reg. št. 51. 13. 485 35

POMNITE!

O božičnih praznikih si morate brezpogojno ogledati naš film,

umotvor filmske umetnosti.

Paula Wessely

Sodelujejo: Attila Hörbiger — Peter Petersen

in drugi prominenti dunajskega filma.

EDINSTVEN FILM, KI BO NAVDUŠIL SLEHERNEGA GLEDALCA!

Tel. 22-21

KINO UNION

nepozabna iz prekrasnih filmov »MASKARADA«, »TAKO JE KONČALA LJUBEZEN«, »EPIZODA« in »ŽETEV« je pod režijo slovitega mojstra

GEZE BOLVARIJA

dovršila svoj najnovejši, najlepši film!

Zrcalo življenja

Predstave na obo božična praznika ob 15., 17., 19. in 21. uri! Na praznik sv. Štefana predstava ob 10.30 dop. po znižanih cenah!

„Zvonček“ za mejo in med izseljeniki

V novem letu bo praznoval štiridesetletnico

Ko smo pred letom dni znanemu mladinskemu listu »Zvonček« izbrali posebno narodno-obrambno poslanstvo, je takrat že težko bolni dr. Ivan Lah, ki si je za to idealno preusmeritev lista stekel najsvetlejših zaslug, napisal »Zvončku« pomembne verzne na pot:

In daleč po svetu
zvonil boš okrog,
iskal boš domove
slovenskih otrok.

Pod načelstvom nepozabne gospe Franje Tavčarjeve in bivšega dolgoletnega »Zvončkovega« urednika staroste Engelberta L. Gangla se je tedaj lani decembra z veliki kodušno podporo industrialca gospoda Mediča in drugih domoljubov osnovali konzorcij, ki je prevzel izdajo in založništvo »Zvončka« s posebno mislijo: da bo ta mladinski list kot prijatelj in učitelj naše dece vsak mesec s toplo materino besedo obkroževal slovenske otroke ob mejah, za mejami in za morjem, kjer bo mladina po možnosti brezplačno prejela »Zvonček« in se po njem duhovno vezala s svojo daljno ljubo domovino.

Poslanstvo in skrb, ki si ju je naložil novi konzorcij »Zvončka«, sta bila potreb-

na, koristna in važna, zato je našel takoj na začetku delovanja zgledno oporo pri naprednem časopisju (drugace usmerjena glasila so ga iz nerazumljivih, nemara celo osebnih razlogov popolnoma prezrla) in vzbudil znaten odmev med rodoljubnim občinstvom, da bi človek kar ne verjel, koliko idealizma je še v naših ljudeh, tudi v onih krogih, ki ne spadajo več med bogate.

Po statistikah iz zadnjih let (izredno zanimivo in poučno knjigo o Jugoslovanih v tujini je jeseni napisal dr. L. Trnjevski, naš v Beogradu živeči rojak) živi skoro tretjina slovenskih otrok za mejami naše zedinjene domovine, največ v Italiji in na Koroskem, mnogo pa tudi na Westfalskem, v Franciji, Belgiji, na Holandskem in preko morja v Združenih državah Severne Amerike, v južnoameriških državah, v Egiptu in drugod.

K vsem tem si hoče novi »Zvonček« s svojim narodno-obrambnim poslanstvom počasi utreti pot. Že prvo leto je dosegel lepe, zadovoljive uspehe. Več sto izvodov »Zvončka« poroma vsak mesec čez Karavanke, beró ga otroci ob Soči, deca naših izseljenčkov v nemških rudarskih kolonijah

in slovenska mladina v severni Franciji, v Belgiji in na Nizozemskem, kjer naši izseljenški učitelji brezplačno prejajo po 30, 40 izvodov »Zvončka«, ki jih potem razdele svojim nadobudnim učencem. Pošiljali pa smo že minulo leto, ki je bilo nekako poskusno leto, »Zvonček« na mnogo naslovov v USA in prodrli tudi v Argentino in Brazilijo. Razumljivo je, da smo svoje poslanstvo budno in premišljeno vršili tudi med našimi obmejkji v ogroženih krajih, na Koroškem pa v južnih pokrajinah naše države, kjer živi mnogo Slovenčkov, ki tudi kaj radi č'tajo »Zvonček« in se ob njem spominjajo maminega in očkovskega doma.

Zanimivo točno razpredelnico po državah, krajih in številu izvodov, ki dosega naše mlade rojake, raztrese po širnem svetu, bomo objavili v eni prihodnjih števil »Zvončka«.

Danes le še nekaj o pismih in razglednicah, ki jih iz tujine od svojih ljubih zamejčkov in izseljenčkov prejema stari gospod Doropolski v uredništvu »Zvončka«. Polno takih pism prihaja vsak mesec na njegovo mizo, vsa so zelo razveseljiva, mnoga pa naravnost gnjiljiva. Pišejo jih z nevažno roko otroci, ki hodijo v tuje šole in se od Drave in Soče, iz oddaljenih rudarskih revirjev Nemčije, Francije in Belgije, pa prav iz prekomorskih krajev,

od koder njih sporočila cel mesec romajo v Ljubljano, pristrčno zahvaljujejo za brezplačne izvide »Zvončka«, ki jim prinaša toliko lepih, iskrenih pozdravov od ljubege, nepozabnega doma njih staršev, od mladih tovarišic in tovarišev iz daljne comovine. Marsikatero ljubko pisemce, ki jih gospod Doropolski vsak mesec nekaj objavil v »Zvončku«, pa žal ne more biti natismjeno v listu, ker tega ne žele mladi dopisovalci sami, zlasti Zvončkarji iz sosednjih dežel.

Za ogled objavim tu samo dve taki pismi. Prvo je prišlo pred dnevi zelo od daleč. Poslal ga je Radenko Gorkič iz Brazilije, Sao Paulu, rua Alves Guimaraes, nro. 526. Takole pravi Zvončkar:

»Ne morem Vam popisati, kako veselje je za nas, ko dospe med nas »Zvonček«. Sem že prejel sedem števil »Zvončka«, vse so prav zanimive in tudi zabavne. Najbolj me zanimajo čarovnije mladega črnoloca. Marsikatero sem že dosegel napraviti. — Jaz sem učenec Slovenskega tečaja v Sao Paulu, katerega obiskuje 26 otrok. Zdaj sem prčel zbirati znanke celega sveta, imam jih že precej, vendar bi Vas prosil, če bi Vam bilo mogoče poslati mi še katero zanimivo... Zdaj se Vam pa prav lepo zahvaljujem in pozdravljam Vas in vse slovenske tovariše v domovini.«

Drugo pismo pa je zadnjič gospodu Doropolskemu napisala Marija Pregelj iz Zolle (Italija) v svojem in v imenu brata Iva:

»Ravno danes sem prejela spet Vaš nepričakovani »Zvonček«, zato se mi zdi, da smo Vam nekoliko bližji... Zelo me veseli, da bom spoznala toliko bratcev in sestric iz tujih krajev, posebno pa, da bom z veseljem lahko čitala »Zvonček«, kjer najdem toliko lepega... da ne bom pozabila jezika, ki sta me ga naučila očka in mamica... Upam, da me tudi prihodnje leto ne boste pozabili...«

Mislím, da sta obe pismi dovolj zgovorni in značilni potrdili »Zvončkovega« poslanstva.

Ta teden stopi »Zvonček« v svoje 40. leto in v drugo leto svojega novega mena in pomena. Spet bo kakor lani pihel v daljavo kot ptička krilata, preletel vse meje, potkal na vrata in klical otrokom slovenske družine: »Odpri te, prinašam pozdrav domovne!« Mogel bo pa v polni meri izpolnjevati svojo plemenito nalogo samo, če ga bo podprla naša javnost, če mu bodo naklonjeni vsi, ki vedo, da je treba zdaj bolj kakor kdajkoli skrbeti, da se nam ne od-tuji rodna deca v svetu, ki daje sicer kruha, ne more pa dati duše, blagoslovit, če te domače besede... ki je našli otroci v tujini tako žele... P. Karlin

Pol stoletja hrvatske umetnosti

Pregled velike jubilejne razstave u Doma likovnih umetnosti

Zagreb, 24. decembra

Hrvatski likovni umetnici su dobili po dolgoletnom stremjenju i naporih krasne reprezentativni Dom likovnih umetnosti kralja Petra I. Velikoga Osvoboditelja, kakšnega ni ne u našoj državi, ne u tem delu Evrope sploh. Podoba je bila, da se u tem domu kot prva priredi reprezentativna kolektivna razstava pol stoletja hrvatske umetnosti, da se tako na skupni razstavi pokaže smeri in uspehi zadnjih generacija likovnih umetnikov na hrvatskih tleh. Ob tako izredni prilici se je proslavila tudi 60-letnica Hrvatskoga društva umetnosti, ki je bilo ustanovljeno na pobudo velikoga Strossmayerja ter je u tem dolgem času storilo tako veliko korisnoga za napredek domaće hrvatske umetnosti sploh. Tako je otvoritev doma postala hkrati velika i značilna hrvatska kulturna manifestacija.

DOM LIKOVNIH UMETNOSTI

Dom likovnih umetnosti je zgrajen s pripovki Hrvatskoga društva umetnosti, Društva za postavitev spomenika kralju Petru, savaške banovine in mesta Zagreba. Zaključeno je bilo namreč, da se namesto spomenika kralju Osvoboditelju zgradi dostojen spominski dom in na željo u najvišjega mesta je idejno skico izdelal mojster-kipar Meštrović. Odtod izredna reprezentativnost doma. Vendar je ravno zaradi tega na stal spor med vodilnimi hrv. likovnimi umetniki, ki so prigovarjali, da je dom preveč grandiozan in da ne odgovarja našim skromnim razmeram. Gotovo je da se sedaj lahko prirejejo u Zagrebu največje domaće in mednarodne razstave, toda takih razstav ni veliko. Za manjše razstave pa dom ni praktičen, razen če bi jih bilo vedno po več naenkrat. Stari zagrebski Umetniški paviljon blizu glavnega kolodvora, ki so ga kot željezno konstrukciju kar prenesli u milionske razstave u Budimpešti, že dolgo ne odgovarja svojemu namenu. Tudi Moderna galerija se mora izseliti iz dosedanjih prostorov u bivšem Seljačkom domu Edina Strossmayerjeva galerija ima primerne prostore u palači Jugoslovenske akademije. Znano je tudi pomanjkanje dobrih ateljejev u Zagrebu. Zaradi tega so številni ugledni umetniki, podprti zlasti od mlajših, zahtevali, da se zgradi bolj praktičen dom z več manjših dvorani, prikladnih za prirejanje manjših razstav posameznih umetnikov, ki ne bi bile zvezane s posebnimi stroški, dosti ateljejev za mlade talente ter primerne prostore za knjižnico, čitalnico in dovolj klupskih prostorov, kar vse primanjkuje u spominskem domu. Sicer za vse to se ni prepoznalo. Saj so na razpolago še milijonske sredstva za Moderna galerijo, in ravno ob tej prilici se lahko zgradi bolj praktičen dom ki bi ustreza vsem prejšnjim zahtevam. Tada bi Zagreb imel poleg velikoga reprezentativnega doma, da bi bil manjši dom, za bolj praktične potrebe svojih umetnikov.

RAZVOJ HRVATSKE UMETNOSTI

Starejša generacija hrv. umetnikov, ki je bila zastopana na razstavi, je bila vsa izključno pod vplivom dunajsko-monakove škole, ki je zastopala trd akademizem. Tada je bil velik protagonist umetnosti Kršnjavi, prvi profesor zgodovine umetnosti na zagrebski univerzi, sam aktivni slikar. Ogromno so njegove zasluge u tem oziru kot prosvetnega šefa hrv. avtonomne vlade. Bukovac je tada zbral kot umetniški vodja u slikarske hrv. moderne prvi večji krog umetnikov, kakor Čikoša, Ivekovića, Tišova, Medovića in druge. Deloval je dve desetletji kot profesor praške Umetniške akademije. Kot duhovni vodja istega kroga je Čikoš skupno s Crnićem osnoval umetniško šolo, iz katere se je razvila današnja Umetniška akademija. Pozneje je hrvatski salon prvič zbral številne hrv. umetnike na skupno udeleževanje. Tudi u hrv. umetnosti je Secesija s svojo neokusnostjo storila mnogo slabega in zapustila nade sledov. L. 1908. je osnovana u Splitu umetniška skupina Medulić, iz katere je izšel največji hrvatski u jugoslovanski umetnik vseh časov: Meštrović. Stroga inozemska strokovna kritika ga šteje med največje žive kiparje sploh. Njegove številne razstave u vseh kulturnih središčih sveta so izzvale izredno senzacijo in tako na svetovno kulturna javnost pozna predvsem po velikem sinu revne dalnastinske Zagore. Pred vojno je umetniška skupina »Lada« priredila uspele razstave u vseh središčih Slovankega Juga. Značilni prelom u hrv. umetnosti je izvršil že pred vojno tragično umrl mladi Račić, ki je bil najprej Ažbetov učenec.

Prišel je kmalu u Pariz in po njegovi zalogi je prva zgodovinska skupina treh Račić-Kraljević-Becić preusmerila hrv. umetnost u francosko smer pod vplivom Maneta in impresionizma, kateri smeri je ostala zvesta do danes. Krizanman Proletni salon je že zbral mlade hrv. impresioniste. V tem okviru so se uveljavili med tujkajšnjimi umetniki razne ideologije. Vendar so povojni nadrealisti hitro izgubili svojo veljavo. Povojna skupina treh (Babić, Becić, Miše) je iskala posebno hrvatski likovni izraz, a se je razšla, da potem kot skupina hrvatskih umetnikov pod vodstvom

Babića nadaljuje isto tendenco. Skupino »Zenit« pod vodstvom Krste Hegedušića združujejo isti socialni nazori, glavno jim je motiv, ona hoče biti socialno tendenciozna, tor podpira tudi stremjenje kmečkih slikarjev (Generalić in tovariši), svojevrstni hrv. pojavi. Skupina zagrebskih umetnikov je zbrala vrsto talentov na pr. Aralico, ki posebno gravitirajo napram hrv. kulturnemu središču.

HRVATSKE UMETNIŠKE MANIFESTACIJE

Na izhodištu vsega sodobnega hrv. kulturnega življenja in tako tudi umetniškega je zapisano ime velikoga diakovskega škofa »mecen« jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti kot krona tudi umetniškega stremjenja. Strossmayerjeva galerija slik, obrtno-umetniška šola, iz katere so izšli starejši umetniki, skupaj z muzejem za umetnost in umetniško obrt, so sad njegovih prizadevanj, in on je seveda tudi skupno z Račkim in Kršnjavi med ustanovitelji Hrv. društva umetnosti, ki je prvo omogočilo domačim umetnikom smotno delovanje i razstavljanje. »Prosvjetno slo bodilo« je bilo geslo velikoga škofa, katere mu je ostal zvest do konca Društvo je priredilo 1879 prvo razstavo u Zagrebu, ki je izredno uspešna. Od l. 1897 dalje sodeluje hrv. umetniki tudi u inozemstvu. 1891 je bila u Zagrebu prva mednarodna razstava 1905 so položene osnove Umetniške akademije i Moderni galeriji. Največji predvoini uspeh je bila rimska razstava (1911), na kateri so sodelovali prominentni hrv. umetniki Meštrović, Račić, Rosandić, Becić, Kljaković, Babić. Po vojni so se hrv. umetniki posebno afirmirali na pariški razstavi, ki je zlasti po zaslugi Meštrovića dosegla velik uspeh ob času zasedanja mirovne konference, na kateri se je odločalo o

naši usodi. Pozneje so posebno uspeli na razstavi u Zenevi, Filadelfiji, Barceloni i Londonu. U Zagrebu so bile poleg razstav manjih inozemskih mojstrov še dve francoski kolektivni razstavi, ena britanska i ena nemška. Nov razvoj hrv. umetnosti je u ozki zvezi s povratkom Meštrovića u domovino, zlasti odkar je postal rektor Umetniške akademije, ki je tako zaslovela po svetu. Pozneje je Meštrović podal ostavko, ker Umetniška akademija ni došla stopnjo, ki jo zasluži kot resnična visoka šola. Medtem je beogradska akademija dosegla to stopnjo i je verjetno, da bo tudi zagrebska akademija najbrže že u teku prihodnjega leta izenačena u univerzo i tada se bo Meštrović zopet vrnil na položaj rektora, kar bi bilo nedvomno od ogromnega pomena za nadaljnji razvoj akademije i vse hrv. umetnosti sploh.

JUBILEJNA RAZSTAVA

Jubilejna razstava »Pol stoletja hrvatske umetnosti« prikazuje nam samo fragmentarni razvoj hrv. likovne umetnosti u zadnjih pet desetletjih. Prireditveni odbor se je trudil, da bi bilo čim več umetnikov s tega razdobja zastopanih u enakim številom del. Kriterij je moral biti le umetniška vrednost, ne pa ideologija. Vsekako po splošnem mnenju izbira ni bila srečna niti kar se tiče umetnikov, še manj pa njihovih del. Glede prvega očitka ne zadene krivica le odbor. Gotovo razstava kot celota nikakor ne reprezentira najboljša dela hrv. likovne umetnosti. Sam odbor priznava, da ni toliko gledal na kvaliteto, kolikor na večjo udeležbo umetnikov. Zaradi prej omenjenega spora manjkajo na razstavi na žalost številna znana imena med slikarji Babić, Miše, bratje Hegedušić, Svec, Kovačević, zakonca Tomašević, Vaid, Kiparji Augustinčić, Frančes, Rosandić, Filipović, Radauš. To je občutna vrzel za tako jubilejno razstavo. Kljub temu je sodelovalo skupno 111 slikarjev i grafikov s 344 slikami, 20 kinarjev s 144 deli ter dela 40 arhitektov. Tudi sam dom predstavlja umetniško vrednost. Zgrajen je iz brčkane kamna deloma obložen u domaćim marmormerjem, nadkrit a kupolo i okrašen s stolpi ter s 350 m razstavnega prostora. Pravilno je bilo, da se na razstavo pritegne tudi dela znanih domaćih arhitektov, saj je arhitektura le zveza med likovnimi inspiracijami i tehničnimi elementi. Tada tudi tukaj ni zastopan marsikateri znani domači arhitekt. Arhitektura je u velikem previranju. Do pred kratkim je dominirala klasična arhitektura, katere glavni zastopnik u teh krajih je bil Viktor Kovačić, učenec Adolfa Loosa. V zadnjem desetletju so mladi pod močnim vplivom Le Corbusiera, ki predstavlja najmoderniji stil hrv. društva umetnosti je izdalo ob tej prilici tudi obsežno spominsko knjigo s 159 reprodukcijami najvažnejših del i u katalogom vseh umetnikov i arhitektov, ki so zastopani na razstavi. O. A. (Zagreb)

Milena Jesenská (Praga):

Igračke — zrcalo dobe

Ko sem bila še majhna, sem hodila k neznatnemu kramarčku kupovati steklene kroglice. Danes vam lahko izdam: steklene kroglice so bile prva moja goreča ljubez i še danes imam za nje srce odprto. Steklena kroglica s pestrimi žilami i sebi sores vedno očarljive, polne presenečenj i barv i se zdijo kakor bajna pokrajina na Marsu, ukleta u steklo. Dandanes so steklene kroglice kajpada precej navadna igračka i današnjega otroka ne očarajo. Otrok danes ne verjame u čare, kroglice so mu samo praktično pomožno sredstvo, da doseže rekord pri igranju u njimi. Rekord je današnjim otrokom isto, kar je bila nam očarljivost. To je, mislim, strokovno povedano, razlika med otroki dveh poslednjih generacij. Čudovito je, kako tvori spoštovanje rekordov u moderni miselni orijentaciji zvezo med novo i staro dobo. Rekord vzdržuje u dnevi, ko rešuje vzgoja većino vzgojnih problemov kolektivno, vero u napredek posameznika. Vera posameznikov u napredek je odraz starih dob. Da pa je dobila tako neduhovito obliko rekordov, je pač značilnost današnjih dni.

Tada, ko so se spadale steklene kroglice med otroške čare na svetu, še ni bilo mnogo igrački. Bile so u skladu u obliko i načinom tedanjega življenja. Živeli smo družinsko življenje, sport skoraj ni bil znan, telovadba i vsakdanji izprehod edino u družinskem krogu. Dete je ždelo u jedilnici na visokem sedelu, nožice dolgo niso segle do tal. Popolnoma se je lahko pri mizi igralo. Z majhno kamenito stavbico se je dal postaviti most ali jez. Pa smo imeli škatlice lesenih kock, prepletenih s slikami pokrajini i smo sestavljali iz kock cele podobe: prizore iz pravljice u Pepelki ali Sneguljici. Tudi punčke smo takrat že imeli — toda smešne i preproste. Telesce je bilo iz mavca, k temu je bila prilična pločevinasta glavica. Punčka u očmi, ki se obračajo na s pristnimi laski — to je bil že majhen čudež. Tudi jaz sem nekoč imela takšno punčko. Bila je prevezana u rdećim trakom k dnu škatlice, prinesla mi jo je bil Jezušček. Po božiću jo je moja babica dala u skrinjo. Enkrat u letu sem jo smela vzeti u roke. Da, ta punčka je bila preveč dragocena za vsakdanjo rabo. Imela sem u njo već strahu kakor veselja. No, tudi železnice smo imeli. Tiri so bili iz pločevine, enako lokomotive, vlake smo navili na pero i u se je nekolikrat pomaknil. Fantje so imeli tudi medeninate vojačke. Vse te igračke so bile docela preproste u primeri s tehnično dognanostjo današnjih igrački.

Današnje igračke so krasne, grozne i okusne

Mi nismo imeli ne čudovitih, ne groznih, ne okusnih igrački. Dandanes pa otroci vse to imajo. Imajo pa to zato, ker je splošna industrija u poslednjih dvajsetih letih tako silno napredovala, da se je to moralo odraziti tudi pri igračkah.

Iz trgovine, kjer sem nekoč kupovala steklene kroglice, je zrasel velik trinaststopen dom igrački; bajka iz tisoć u ene noći, kraljevski sen lutk. Namesto lepenkastih škatlic je polno steklenih vitrin, od stropa do tal je polno čudežev.

To so dognane igračke, pri katerih so delovali tvorci, kakršni je Walt Disney,

ki pa jih je izdelal predčen stroj. Na primer: lutke i zveri iz cunj. Videla sem tigre, ki je naravnost očarljiv. Popolnoma tak je, kakor bi bil živ. Napravljen pa je u najznačilnejši legi. Težke šape visijo u mize, oči so leno pristrte, to je docela pristen i krut izraz hudobije i n spet, če si ga ponovno ogledate, spoznate oni humor, s katerim znajo Angleži i Američani opazovati takšne reči. Strašen napredek, naravnost popolnost u izdelavi. Tada, kaj naj otrok s tem počne? Lahko se vzradosti i lahko reče: To je krasno! A to je tudi vse. Ista je s punčkami očarljive, prekrasne punčke s pravimi kodri u obrazu filmskih zvezd, z nežnimi oblaci — tako so popolne, da jih moremo samo občudovati. Takšne punčke mora imeti vse, kar modernemu dekletu pritiče od telefona do pižame i kuščarke, od pohištva do kopalnice, prav vse, kar imajo moderni ljudje. Punčka naših otrok je vzrasla u višjih družinskih slojih. Ne vem, ali se upajo današnje punčke same oblačiti svoje igračke u oblekama, ki so jih same sešile, če le pogledajo dovršeno opravilo, ki spada k punčki. Takšnih igrački je danes mnogo, morda največ.

Pa so igračke tudi grozne i tudi u njih se odraža doba: vojaški niso več iz kositra. So vsakokratni i zelo popolni. Za nekaj denarcev dobite fantič vojaška u plinsko masko, ali vojaška, ki strelja, ranjena i ustrelenega vojaška na nosilnicah. Sestro Rdećega križa, celotno bolnišnico. Zakope i trdnjave. Celotno Maginotovo linijo. Protiletalsko obrambo u reflektorje. Vojašnice, Poin lazareti. Ranjenski voz. Vidite, tudi to je napredek doba. Otroci se lahko doma igrajo vojno i ni treba dodajati mnogo domišljije. Ta e okrvavljeni, od bolećih skrušeni vojak, ki leži pred njimi, počiva med njihovimi igračkami cele dni, cel teden, cel mesec. Kadarkoli se otrok vrne h igračkam, leži tam krvavi vojak, — to je igračka. Lastnik trgovine se mi smeje u obraz. Tudi on sam teh igrački ne mara, ker sam dobro ve, da to niso igračke. Skomigne u rameni i pravi: »Matero želijo to!«

Ne, ne bom izgubljala nobene miroljubne besede. Tale leseni vojaček med otroškimi igračkami nima nič skupnega z vzgojo za državo. Biti vdan domovini, ne bati se smrti — ni »ljubiti boji, ker je živo dinamit« — to sta dve povsem različni reči. Ako dajemo otrokom resnično napravljene podobe pobitih ljudi, potem nam to samo pov, kako malo se današnje dni bojimo ubitoga (ne mrtvega) človeka. Zelenela bi zelo, da bi naši otroci bili prežeti z domovinsko ljubeznostjo i da bi se znali žrtvovati. Želim pa tudi, da bi se nikoli ne nehali bati ubitih ljudi. Prepričana sem, da samo človek, ki se boji ubitoga, zna biti državotvoren. Samo človek, ki vroće ljubi življenje, zna življenje tudi žrtvovati za pravično reč. Kdor pa se u ubitoga ne boji, ni državotvoren, marveč top i surov, — vsekakor »dinamit«.

Imamo tudi prekrasne i okusne igračke. Igračke, ki nam govore o tem, da je u naših dneh polno krasnega i lepega i da sedanjost ni samo strašna, marveč očarljiva i nova. Hoćete vedeti, kaj se je zgodilo u modernim stavbničami? Zelite vedeti, koliko vzgojnega zmisla i dobre vo-

Tudi Vi boste učinkovali privlačljivo s Color Harmony Make Up!

MAX FACTOR, Hollywood.

prvi svetovni genij za Make Up i kozmetiko se je odločil za popularizacijo svojega Society Make Up-a i u našoj državi spraviti na tržišće od svojih znanih kozmetičnih preparatov popularne zavoječke za ceno din 48.— da omogoči s tem tudi našim damam, da preskusijo uspeh nege u Max Factor preparati. Kakor znano, se u Max Factor preparati u uspehom negujejo vse filmske zvezde u Hollywoodu, kakor tudi milijoni žen u vsem svetu.

S posebnim sporazumom so pooblašćeni vsi Maks Factor depojli, da Vam izpolnijo analizo karto s toćnim opisom Vaše polti, da dobite po tem opisu direktno iz Hollywooda brezplaćno analizo i lastno tabelo harmonićnih barv Vaše Make Up-a u vzorci kakor tudi Max Factor knjižico »NOVA UMETNOST POLEPSAVANJA« na 52 straneh z ilustriranimi navodili za prilagojevanje.

Ako u Vašem kraju še ni Max Factor skladišća, izpolnite toćno doljno karto i jo pošljite na naslov: Ljudevit Schön, Zagreb, Jelaćićev trg 1, pa boste dobili brezplaćno navedene vzorce i knjižico.

Polt	Oči	Lasje	Odgovarjajoće podrćati
zelo svetla svetla rumenkasta srednja rdeći bleda smećna temna	modre sive zeleno smećne crnke crne rdeće smećne temne	Blond svetli svetli svetli svetli svetli svetli svetli svetli	Ime: _____ Klasa: _____
Koža suha masna normalna	svetle temne	Pri svjetlosti je svetlija tudi gornji tipu	
	Trepalnice Starost		

Max Factor zaloge u našoj državi:

LJUBLJANA: Drogerija I. Kanc. MARIBOR: Drogerija M. Kanc. CELJE: Drogerija F. Vrtovec. ZAGREB: Drogerija »Universal«, »Laokont«, »Nobilor. BEOGRAD: Drogerija »Lamika«, »Parfumerije«, »Francuski magazin«, »Luxol«, »Ozmo«. BANJA LUKA: Drogerija M. Milanović. DUBROVNIK: Drogerija F. Bongl. KARLOVAC: Drogerija »Laokont«. KRAKOV: Drogerija »Verac«. NOVA GRADISKA: Parfumer. Emil Krajnc. NOVI SAD: Parfumerija Mr. Lukać. OSJEK: Parfumerija »Francuski Magazin«. PETROVGRAD: Parfumerija E. Poljanski. SARAJEVO: Parfumerija »Venus«. SUBOTICA: Parfumerija »Darling«. SOMBOR: Parfumerija »Sanitas«. SPLIT: Foto-Central S. Berner. STARI BEČEJ: Parfumerija B. Balog. ŠABAC: Apoteka Mr. I. Ranković. VRŠAC: Drogerija Dj. I. Ninković. ZEMUN: »Sanitarija« E. Hondl.

Ije najdete u stavbničah. Ne, to je niso stavbnice iz kamenćkov. Da bi se otrok u njima zabavali. Pri modernih stavbničah je sodeloval cel zbor inženirjev i vzgojiteljev, ki nimajo nič skupnega z okostelom, suho vzgojo. Sodeloval pa je tudi zbor dušeslovcev. Današnja doba, ki se tako malo boji ubijanja, se nežno i skrbno briga za razvoj otroške duše, za vztrajen napredek otroške vzgoje, predvsem pa za to, kako bi se otrok približal svetu i se u njim seznanil. Postavimo, tu imate stavbnice iz velikih, votlih lesenih kock. So zelo lahke i pastevne barve. Če se vsa ta ogromna stavbnića zruši na vas, vas niti malo ne rani. To je idealna igračka za otroke, ki se igra na zemlji i skuša postavljati kocko na kocko. Urejeno je tako, da razne barve ustrezajo raznim podobam. Otrok se preveri, kaj je kocka i kakšne so barve. Imate pa še druga čudesa. Leseno skrinjico, ki ima nekoliko odprtini: okroglo, okroglo, okroglo. U skrinjici, je več predmetov. Igra je u tem: izsujete predmete iz skrinjice, potem skrinjico zaprete i vsak predmet mora nazaj skozi tisto odprtino, ki je zanj napravljena. Treba je precej premisleka i dobrega preraćunavanja prostora. Zabavno je to. Po nekaj urah se dete nauči meriti s prostim očesom.

Takih zanimivih stavbnić je mnogo. Imate jih tudi u velikih škatlah, da se vam zdi, kakor da je nekoć razdejal Eiffelov stolp i ga zložil u skrinjo. Sami tram, kolesa, nosilci. I te škatle lahko na primer napravite žerjav. Da, takšne žerjave vam precizno funkcionira i njegov »kljan« povsem pravilno deluje. Lahko si nabavite motorček i žerjav bo motoriziran. Izberete i sestavite tudi lahko najrazličnejše stroje, sesalke, bagerje, enostavno vse, kar vidite otrok okrog sebe. To ni samo igračka, za fantiče je to pravcati duševni proces, ki snuje u otrokih naših dni: pionirstvo tehničnega napredka. Fantič, ki se igra s takšno stavbico, čisto drugaće gleda na hišo, na različne stavbe i na žerjave. Vse to ni zanj nobena skrivnost več. Vse to je blizu, se da obvladati, je smotno i u vodi k napredku. Še davno nismo na koncu tehničnega razvoja. Zdj smo čele na začetku dveh tehnićnih čudes. Pri poledu na te čudovitosti sem opazila, da je skoraj nemogoće, da bi fantič, ki se spopne na takšno stavbico i je vanjo zaljubljen, enako ljubil pesmi ali Mozarta. Ako se navdušujete za stroje, imate čisto drugaćen pogled u svet. Sama nisem zmogla nikoli več, kakor da sem take reči gledala u istim občudovanjem, s kakršnim gledam vse, kar je popolnoga.

Otrok, ki gre u novo življenje mora stroje razumeti, kakor smo mi razumeli — steklene kroglice i muziko. U stroju je takisto vznesenost ljudskega duha, samo da u docela drugi podobi. Bolj kakor kjer koli drugod čujete venomer utrip novih dni, če pogledate takšno stavbico. Na stekleni polici stoji krepki, zložljivi žerjav. Gledate ga i ni predstavlja fantiča, ki bo to dobil, ogledal i sestavil i začel obratovati. Kakšno nalogo ima takšen fantič u svetu? Razumeti mora stroje, obvladati jih mora i se brigati, da se bo po njih znova vrnila doba, ko se bo ljudsko srce krćilo u grozi pred ubitim človekom. Brigati se je treba, da bodo stroji človeku pomagali, namesto da bi ga unićevali. Bože moj, kakšna orjaška naloga! Ako je res, da igra vzgoja otroka — docela verujem, da je tako — potem je stavbnića najvornejša i

najboljša igračka. Res je pa tudi draga.

Zelo draga. Vse te igračke, ki spravljajo otroke k novim mislim, k novi tvornosti i novemu razgledu, so drage. Niso za otroke delavskih i srednjih slojev. Na deželo sploh ne pridejo. To so većinom tuji izdelki — nemški, angleški, ameriški. Cena jim je tridesćilna, kupujejo jih bogati starši. Otroci bogatih staršev imajo dandanes manj izgledov, da bi poznali svet, kakor prejšnje čase. Vsa njihova vzgoja z vzgojiteljicami i izbranimi igračkami bo dovedla do tega, da bodo imeli s seboj u življenju već opravka, kakor katerikoli kmetški ali delavski otrok, ki mu takšna stavbnića nikoli ne pride pred oči.

Otroška železnica je bila svojčas čisto mehanićna igračka. Danes to ni več. Danes to niso samo traćnice, po katerih dirja vlake. Danes so tu kretnice, tuneli, osebn i tovorni kolodvori, skladišća, jedlini i spalni vagoni, semafori, prelazi; takšen promet je že kar težko obvladati. Poleg kolodvora lahko imate skladišće premoga, ali vzorno gospodarstvo ali opekarno i lahko vršite tovorni promet. Dovaćate lahko zamejni petrolej u plimbiranih vagonih. Koliko stane takšna naprava, sem pozabila vprašati. Pa to vem, da jo lahko stalno razširjate i dokupujete.

Z izgubo sućetskih krajev smo izgubili Schovanka — pardon, Schowaneka — edinstveno tovarno igrać u Evropi. Kako se te igračke izdelujejo, nikdo ne ve i nikomur se ni posrećilo, da bi jih prav posnemal, čeprav so to že mnogo poizkušali. Pan Schowanek je izumil lasten način izdelovanja barvnice, prećudno enakih svetle gladke košćke lesa. To ni lakirana lesa. To so očarljivi košćki barvastega lesa. Schowanek je šel še dalje. Poveril je izdelavo svojih igrački ljudem, ki se razumejo na igračke nekako tako, kakor pojmuje Disney poezijo i pravljico. In tako je iz barvastih košćkov nastala cela vrsta prekrasnih igrački — i u njih je mnogo odlik: čudovita enostavnost i ubranost, ameriška poezija — (ker je nekoć bila u Ameriki evropska poezija, je torej tudi u mnogo evropske poezije) — »zubezniv humor velikih mojstrov otroških slik, pri tem pa docela umerjena, od inženjerskih moćganov zamišljena izdelava. To so stavbniće, da sestavljate lahko karkoli: bodi že letalo ali avtomobil, naj že bo kakšna zver ali hišća. Za sestavljanje je zmerom treba domislekov i razmišljanja. Cela stavbnića — vsega skupaj je treba vsaj deset lesenih košćkov — zaposli otroka za cele ure, sestavlja pa se z različnimi sponkami i tramci. Za to je torej treba tudi košćek priroćnosti. V vsem tem je duh Snegulke i modernoga stroja istočasno i se je u tem venomer čar nekdanjih steklenih kroglic. In to so enostavne, cenene igračke, pristopne slehernemu. Tisoćkrat škoda, da niso naše i da je pan Schowanek že davno smatral za umestno, da se je podpisal kot Schowanek i da je pomagal onim, ki so nam vzeli toliko lepih i dragocenih stvari — i u njimi njegovo tovarno.

Vsekako, u igračkah se zrcali doba. Morda u njih še prav posebno. Treba je napreći! Odloćno moramo tudi u okusom napredovati. Za to se nam nekaj nudi, nekaj novega, nekaj dobrega. Začetke i znamenja tega najdete dandanes povsod. Morate si vendar že sestaviti lasten politićni program: da ućakamo devetdeset let.

(iz »Pritomnosti« — en.)

KINO MATICA 21-24! Teško pričakovani film je došel v Ljubljano!

JEANETTE MAC DONALD in NELSON EDDY zopet
skupaj v filmu, ki je zasenčil celo „Rose Marie“ in „Beli jorgovan“

PESEM O ZLATEM ZAPADU

Jubilejni vefilm svetovne produkcije Metro Goldwyn Mayer, ki prekaša po svoji režiji, razkošju, glasbi in lepoti vse dosedanje stvaritve filmskega traka!

POZOR! Radi ogromne dolžine filma so predstave ob delavnikih ob 16., 19. in 21.15 uri — na nedeljo in praznik dopoldne ob pol 11., popoldne ob 14.30, 16.45, 19. in 21.15 uri.

RADI VELIKEGA NAVALA NA BLAGAJNO SI REZERVIRAJTE VSTOPNICE
ZE V PREDPRODAJI!

Domače vesti

Zasneženi Božič

Ljubljana 23. decembra
Sneži, sneži! Tih in brez šelesta padajo že ves dan drobne snežinke na pobeljeno zemljo. Včeraj se je že hotelo zjasniti po stajalo je topleje. Sonce je prisvetilo iz zaoblakov, ki so se naglo podili od jugozapada da po nebu. Toda po vsej Evropi je še zmetom preveč nemirnega zraka, vseprek potujoče hladne zračne struje sprožijo ve dno znova vpadanje toplote in iz nebesne kuhinje se vsipljejo drobni kristali na bo žično prirado.

Snežna odeja je dosegla v Ljubljani 20 cm debelo plast suhega pršica. Smučarji rado sti je ustvarila zima tik pred prazniki vse pojaje za polno izživetje v beli opojnosti. Hrib in dol je zagrnjen v belo odejo vse oblike zemeljskega površja so prišle še posebej do izraza. Prijetno bližajo oko zasne žene krošnje dreves, zeleni iglavci sklanjja k tlom, v njihova zavetja se skrivajo drobni pevci, visoko v planinah bo prenočila pod iglavci divjad. Čez bela polja in v zasne žena potočja se zgrinja gosti metež daleč nekje za zastorom kristalnega plesa naslu timo pod nebo vzpete planine. V vasi in mesta se tihotaj mrljivo pričakovane ne česa skrivnostnega kar zmorejmo pričarati v srce le božični prazniki.

Zunaj je sneg, zima je pregrnila svet z belim plaščem, v domove prihaja te dni premnogotople. Ljubezen ki bo združila svoje ob božičnem drevcu in jaslicah pa bo našla odmeva tudi zunaj zidovja. saj je mati narava poskrbela prav letos, da bo do prazniki minili v vsem obeležju zasne ženega Božiča.

Sv. Janez v Bohinju, 23. decembra
Bohinjski kot se je za letošnje božične praznike pripravil nadvse lepo. V dolini sa mi je 75 cm snega na Komni in po ostalih planinah pa je sneg že do davi preveč meter. Tudi za dovoz s kolodvorja je po skrbljivo Cesta je izpluzena vse do Zlato roga, pri vseh vlakih čakajo taksijski ki za skromen znesek vozijo smučarje do vnoža za belega planinskega rata. Planinski domo vi in hoteli ob jezeru pričakujejo za praz nike številnega obiska. Zlasti veliko šte vi lo smučarjev iz Zagreba si je telefonično in brzojavno zagotovilo prenočišča. Še več ji obisk pa si Bohinjo obeta za pravoslavne božične praznike, ki se prično na naše Sv tri kralje in dobo trajajo do prve ponovo letne nedelje.

Lakaj darujte
vedno vsakdanje

Saj pendar dobite za prejemke mnogo lepih božičnih daril! Za domo gledališki driguogled, za potovanja, spurt in to daljnogled, za delovne barometer, toplomer, za slabovidne doročuriljskega očala ali lep etui.

Če niste našli darila božičnih daril dobite pri

Lajec
PASAJA NEBOTIČNIKA

* Nov inženjer. Na tehnični fakulteti zagrebske univerze je bil 16. t. m. diplomiran za ladjedelskega inženjerja g. Drag o Kveder, dolgoletni član in agila od bormik zagrebskega „Triglava“.

* Dunajski odvetnik dr. Norbert Kor sche, sodnijski tolmač za slovenski, srbo hrvatski in italijanski jezik, se je pre se lili s svojo pisarnico W. en I. Opernring 3 (Heinrichshof) tel. B-22-68.

* Napredovala sta v čin rezervnih pe šadijskih kapetanov II. stopnje g. dr. Le opold Grošelj iz Ljubljane in g. Francišek Bžian iz Trbišča.

Pod božično drevesce za Njo FORVIL Eau de Cologne in FORVIL parfumi! Dar ilo, s katerim ste razveselili njo in sebe. Dobite seveda v parfumeriji „NADA“, — Ljubljana, Franciška ulica.

* Poroka. Poročila sta se v Ljubljani g. Zoran Razem in gđc. Milka Živčeva. Bilo srečno!

* Kdaj sicer, če ne o praznikih si privoščimo kaj boljšega. Ne pozabimo tedaj na jajnine, da se prepričamo, če se še nismo, kako delikatna jed je to.

* Uprava občine Dob pri Domžalah naznanja, da bo 28. t. m. kramarski in ži vinski sejem.

* Pri zaprtju in motnjah v prebavi zemi te jutra na prazen želodec kozarec navadne Franc. kofeinske pijače.

Vsi so si edini, da je božična številka DRU ŽINSKEGA TEDNIKA trogled. Dobi se v vseh boljših trgovcih.

Pisalne in računske stroje vam strokov no povpra Boris V. SIMANDL, Ljublj ana, Doprakova ul. 3, telefon 24-07.

* Življenje in sveta prinese v prinojni številki, ki bo izšla kot priloga ponedeljskega „Jutra“ izjemoma v torek, članek „Nastajanje gorovij v laboratoriju“, dalje „Letala govore in poslušajo“, črtico G. P. Stamatova „Ženska“ (s člankom o življenju in delu tega bolgarskega pisatelja), konec članka „Najvišja ledenica na svetu“ in Kostialove jezikoslovne črtice „Božični panj“. Številko zaključujejo običajne rubrike, priloženo pa ji je kazalo, s čimer je sedanji letnik „Življenja in sveta“ zaključen.

* Sloveci v Zagrebu. Kakor smo že poročali, je odbor „Narodnega doma“ odstopil v soboto dne 17. t. m. je bil izredni občni zbor društva na katerem je bila izvoljena nova uprava. Nova uprava ima dolžnost voditi društvo do rednega letnega obnove zbor, ki bo v drugi polovici januarja 1939. Društvo je priredilo 18. t. m. izredno dobro uspešno božičnico, na kateri je bilo obdarovano mnogo „šromanih“ slovenskih otrok škoda, da društvo zaradi slabih finančnih razmer ne more še v večji meri vršiti takih in podobnih socialnih del. Vendar pa bo še vse dobro. Dokler bo imelo društvo nekaj takih dobrih in po žrtvovanih sodelavk kakršne imajo največ zasluge za letošnje izvrstno uspešno božičnico, se društvu ni treba bati neuspeha.

Ali že veste, da popolnoma
odprodajamo
velemanufakturo

LENAS & GERMAN
LJUBLJANA,
kamgarn. suknjo. damsko blago in
svila. — Poslužite se ugodnosti

* Novo poslopje zagrebskega geofizičnega zavoda. V Gornjem gradu v Zagrebu je bil leta 1861 ustanovljen geofizični zavod, ki je bil sprva meteorološka postaja. a se je v teku let razvil v observatorij, ki se je leta 1901 emancipiral od Budimpešte, kjer je bila prej postaja za Ogrsko in Hrvatsko, ter postal samostojni zavod za Hrvatsko in Slavonijo. Tako je Zagreb postal meteorološka centrala in zavod je do bil naslov „Deželni zavod za meteorologijo in geodinamiko“ Leta 1921. je bil zavod reorganiziran. Že leta 1901. je začel zavod izdajati svoj letopis, ki pa je bil pred vojno zaradi pomanjkanja denarnih sredstev ustavljen in še zdaj ni obnovljen. Stari izdaji letopisa so še danes pomembne znanstvene publikacije. Delavnost zavoda je pomembna, bila bi pa še večja, če bi imel zavod več prostora in izdatnejše podpore. Zda je uvedena akcija, da bi dobil novo poslopje na Griču.

Proda se maniše
INDUSTRIJSKO PODJETJE

v večjem mestu Slovenije, z dobrim donosom. Potrebni kapital cca Din 50.000 — Medpodročje izključeni! — Ponudbe na oglasni oddelek „Jutra“ pod „Industrija“.

* Kupujte za božič in novo leto Ciri! Metoda razglednice! Podpirajte obsejno slovensko solstvo!

* Dražba kožuškovine v Ljubljani bo 23. januarja 1939 v prostorih Ljubljanskega velesejma. Dražba, in to že 27., privlača lovsko-prodajna organizacija „Divja koža“ ki ima direktno zvezo z inozemskimi odjemalci. Namen te organizacije je, da pomore lovcom do čim ugodnejšega vnošenja lovskega plena. Plen pa mora biti dobro pripravljen to je, da so kože dobro in pravilno posušene na zraku, ne na peči. Kože se morajo prej dobro očistiti in napeti. Dobro blago pošljite na naslov: „Divja koža“ Ljubljana. Velesejem.

DOBRA KAVA VAM JE POTREBNA!
MOTOHOVA JE ODLIČNA

Vodnikov trg 5, tel. 2577.
Krekov trg 11, tel. 2348.

* Popis stoletnikov. Po naročilu državnega statističnega urada je banska uprava v Sarajevu odredila, naj se v mestu in okolici popiše vse osebe, ki so stare nad 100 let. V samem mestu je kakih 20 starcev in kakih 10 starih, ki štejejo nad 100 let. Kakor v Sarajevu, tako bodo pozneje tudi v drugih krajih napravili seznam vseh prebivalcev, ki imajo nad 100 let starosti.

* Izšla je povečana ilustrirana božična številka družinskega lista „Žilke“. Prinaša Lovrenčičevo „Silvestrovo“, začetek Ingoličevega romana „Prepovedana ljubezen“, Jovkov-Bevkovega „Sovražnika“ in otroško igrico „Božične sanje“. F. Primc prispeva humoresko „Skrivnostna vaza“ in Albin Zalaznik „Izginulo jezero v Afriki“. Slede člank o Zofki Kvedrovici, urednici „Domačega prijatelja“, ki je bil predhodnik lista „Žilke“, Bitenčeva „Sreča Cifljve Mane“ in kramljanje „Ali je naša usoda v zvezi z nebesnimi znamenji?“ primarni dr. Draga daje nasvete bolni deci v „Zdravniški posvetovalnici“, v „Gospodinjstvem kotičku“ najdejo gospodinje razne praktične nasvete za delo. Družinski list „Žilke“ druži v svojem krogu vse odjemalce ržene kave žilke in žilkega otroškega zdraba, prejme pa ga brezplačno vsak zainteresirani, ki pošlje svoj naslov. Fražani žilki, Ljubljana, Vlc.

* Muslimanom je prepovedano sklepanje mešanih zakonov. Širši svet islamskega verskega poglavarstva v Sarajevu je odredil, da seriatska sodišča odslej naprej ne bodo več priznavala ali legalizirala zakonitih zvez, ki so jih muslimani sklenili z ženami drugih veroizpovedi. Doselej sklenjeni mešani zakoni se še smatrajo za legalne in ve javne. Odslej pa so taki zakoni za muslimane prepovedani. Če se musliman poroči po kakem drugem verskem obredu ali civilno z ženo druge veroizpovedi seriatsko sodišče njegovega zakona ne bo legaliziralo in imani imajo dolžnost, da vernike, ki so se poročili brez dovoljenja seriatskega sodišča, črtajo iz članstva islamske verske zajednice.

* Nežno negovane roke žene izražajo poseben čar! Uporabljajte „Kaldoderm“ Gelees, specialno sredstvo za nego rok.

* Smrt najstarejšega sarajevskega mesarskega obrtnika. V visoki starosti 95 let je umrl v Sarajevu Mujaga Tokalija, ki je bil lastnik najstarejše sarajevske mesnice. Starec je bil prava atrakcija sarajevske čaršije, po svoji starinski noši in tudi po svoji obrti. Mujaga pa je bil tudi priča zgodovinskih dogodkov. Na Debelom Brdu se je boril leta 1878 na strani Hadži Loje proti Avstriji. Potem se je pridružil vstašem, ki so se borili v novopazarski okolici in ko je bil vstaški upor zlomljen, je emigriral v Solun, kjer je ostal več let. Ko so bili vsi bivši vstaši amnestirani, se je spet vrnil v Sarajevo ter prevzel mesnico, katero je imela njegova rodbina že kakih 300 let.

* V žitnici je skoraj umrl od glada. V bližini banatske vasi Aragac pri Somboru so našli nezavestnega človeka Kmetje so ga prenesli v bolnišnico v Sombor, kjer je kmalu prišel k sebi. Nesrečnik je 40 letni Ivo Grkič, mehanik iz Zagreba. Že dolgo časa je brezposeln. Pred dvema mesecema se je napotil iz Zagreba iskat kruha. Prehodil je Slavonijo. Srem in Bačko, nakar je prišel v Banat. Čeprav je hodil po žitnici naše države, je skoraj umrl od glada. Zaradi izpranosti je dobil srčni napad in se je zgrudil na cesti. Do nadaljnjega ga bodo obdržali v bolnišnici.

švicarska ura
poznana po svoji točnosti, eleganci in vsakomur zmogljivi ceni

* Samovoljni ljudski sodniki pridejo pred sodišče. Poročali smo, kako so v vasi Prugovcu pri Bjelovaru neko noč v oktobru navaliли vaščani v hišo Mihe Topolčana in ga prisilili k priznanju, da je svojemu sosedu kradel zelje. Miha se je izpočetka branil, toda vaska porota ga je zvezala in pretepala, dokler se ni vdaj in priznal. Eden izmed sosedov je vodil zapisnik, drugi ga je zasliševal, tretji pretep, dokler ni siromak ves obnemogel. Po priznanju so ga izpustili. Naslednji dan je bila zadeva prijavljena orožnikom, ki so aretirali samovoljnega sodnika Jurja Prilika in še 36 vaščanov. Zda se bo pred sodiščem v Bjelovaru vršila velika razprava, za katero vlada prav takšno zanimanje kakor nedavno za proces proti razbojniški družbi Tome Kosaka.

* V članku „Knjiga o našem prevratu“ („Jutra“ 23. t. m.) je tiskarski škrt naše politične tabore hudomušno spremenil v bolj modne besede „naša politična taborišča“ in tako prišel navzkriž z avtorjevimi nameni, kar po tej poti popravljamo. Prav tako je ostalo več tiskovnih napak v ostalem besedilu; tako čitaj „kako skrbje drugod za zbiranje gradiva zgodovinskega pomena“. Kakšno važnost (ne varnost), spis (ne opis).

* Do smrti se bo pokoril. Nekajkrat smo poročali o senzacionalnem procesu v Petrinji, kjer so se morali zagovarjati trgovci Simo Djaković, Lazar Eremija in Marija Mrdjenović. V torek popoldne je bila razglašena sodba, po kateri je Sime Djaković zaradi zločina naročenega požiga astne hiše in trgovine, pri čemer je zgorela njegova lastna žena Milka in služkinja Fanika Belenčeva, kakor tudi zaradi spolnih odnošajev z lastno polsestro Marijo Mrdjenovičevno obsodjen na dosmrtno ječo. Marija Mrdjenovičeva je bila obsodjena zaradi odnošajev z bratom ter zaradi tiskanja morilca svojega moža na 6 let ječe. Lazar Eremija pa je bil obsodjen na 10 let revizije in pri ziv, enako Marija. Pa tudi državni tožilec je zahteval revizijo za vsa trojico. Na kraju je pristopil Eremija pred senat in je rekel: „Hvala vam, gospodje sodniki, in hvala motemu zagovorniku Ti. Sima, si pa velik lopov, ker si me po krivem obtožil!“

* Glede požara nad restavracijo „Janje“ v Zagrebu nam sporoča lastnik g. Karel Rožaj „Listi so poročali, da je v Zagrebu zgorela restavracija „Janje“ v Nikolčevi ulici. To pa ne odgovarja resnici, kajti restavracija posluje v neomejenem obsegu dalje. Zgorela je samo streha sosednje hiše. — Rade volje prinašamo pojasnilo, ker ima restavracija „Janje“ v Zagrebu tudi precej gostov iz Slovenije.

BOUVIER
ŠAMPANJEC
GORNJA RADGONA

* Koške vesti. Podravlje so odrezane od krajev onstran Drave in se morajo ljudje, ki se mudijo v Podravljah, voziti domov preko Beljaka, čeprav so njihovi domovi oddaljeni od Podravlj le za dober majski skok. Pri deželnem glavarstvu so zdaj objubili, da bodo pri Podravljah gradili most čez Dravo. Z delom bodo pričeli že spomladi. Podravljčani pa bodo dobili tudi novo cesto od Lipe do mosta in naprej do Baškega jezera. V vsem okolišu se bo tujski promet znatno dvignil. — Borevski vodovod so zgradili leta 1906. in po vojni ga je nameravala občina razširiti, do izvedbe pa ni prišlo zaradi pomanjkanja sredstev. Spomladi bodo zgradili nov vodovod in je komisija že preiskala vse vrelce v okolici. Tudi Dole dobijo spomladi vodovod, za katerega so bili pri občinski upravi napravljeni načrti že pred 25 leti. Cesta v Sele in na Kot, porušena od poplavi, je spet popravljena in se prebivalstvo zahvaljuje oblastem in ustanovam, ki so pripomogle k nagli dovršitvi. — Cesto skozi Gornje Libuše so popravili, spomadi pa bodo uredili tudi razpadajočo libuško cesto do Blek. — Na Gori je umrl splošno znani in priljubljeni Petrovčev oče, star 85 let. Do groba ga je spremljala velika množica prebivalstva. Pokojni Petrovčev oče je bil zgled zavednega narodnjaka in njegov najmlajši sin je zdaj predsednik hodiške „Zvezde“.

* Zilcarji v Južni Srbiji. Ne samo v ribniških krajih, tudi v Južni Srbiji se mnoge družine preživljajo z lončarstvom in rezljanjem lesenih žlic. Slovita vasi Blace in Sedlarjevo. Blace šteje kakih 70 družin, ki žive izključno od lončarstva. Sedlarjevo pa stoji na Suhi gori 1.800 m nadmorske višine, nji ni in žive vaščani izključno od izdelovanja lesenih žlic. Imajo lastno občino z najmanjšim letnim proračunom na svetu (16.000 din). Občinski tajnik je obenem blagajnik in sluga. Občinske volitve so tu najenostavnejše na svetu. Pred nekaj leti so se vaščani nadejali obilnega zaslužka, ker je šel po svetu glas, da se bodo Angleži spet začeli posluževati lesenih žlic. Toda Sedlarčani so čakali zaman. Njihove žlice so imenitne, cene pa borne: ducat po 4 do 8 din.

S. K. LJUBLJANA
Vas vabi na svoj

I. ELITNI PLES

ki se vrši pod pokroviteljstvom gosp. ministra za telesno vzgojo naroda 7. januarja 1939. v vseh gornjih prostorih »KAZINE«

Božični program v Kinu Sloga, tel. 27-30

SHIRLEY TEMPLE
ČUVARJI INDIJE

V glavnih vlogah: VICTOR MAC LANGLEN, JUNE LANG, AUBREY SMITH.
Predstave ob praznikih ob 15., 17., 19. in 21. uri!
Na Božič in na praznik v ponedeljek ob 10.30 isti spored — znižane cene!

Nas božični dvojni spored!

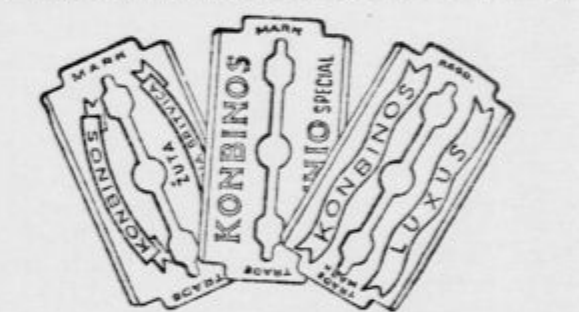
Willy Forstova
in **GEORG OBRIEN**
Predstave oba dni ob pol 3, pol 6, in pol 9. uri.

KINO MOSTE

* Naše izseljevanje v preteklem letu. Po podatkih izseljenskega komisariata v Zagrebu se je v preteklem letu gibalo izseljevanje prebivalstva Jugoslavije takole: V evropske države se je izselilo okrog 16.000 oseb in sicer: v Francijo 9.600, v Nemčijo 2.600, v CSR 730, v Romunijo 500, v Avstrijo 360, v Albanijo 260, v Belgijo 200 itd. Čez morje je šlo 5.000 oseb in sicer: v USA 2.400, v Kanado 1.000, v Argentino 840, v Avstralijo 450, v Novo Zelandijo 140, v Chile 50, Urugvaj 50, Južno Afriko 50, v Brazilijo 40 itd. Leti čas pa se je vrnilo iz tujine v domovino okrog 6.000 oseb. Čisti odtok izseljenstva iznaša torej okrog 15.000 oseb, ki so v gotovi meri razbremenile domačo borzo dela. Dotok izseljenjskih prihrankov je narasel in iznaša kakih 40 milijonov, več kakor prejšnja leta krize. Posebno dobro so se znašli naši izseljenci zadnji čas v državah Južne Amerike, zlasti v Boliviji, ki je za naš svet postala nova Kalifornija. Izseljenci, ki so že pred 20 leti prišli v Bolivijo, so dosegli zavidanja vredne uspehe. Večina njih je iz Dalmacije, z otoka Hvara.

* Crikvenica bo kanalizirana. Za ureditev delne kanalizacije v Crikvenici je določena vsota 350.000 din. Kanalizacija bodo izvedli v kopalskem potrošju Crikvenice, pozneje pa jo bodo razširili na ostale dele kraja. K stroškom bo prispevala tudi savska banovina, ker je potrebno, da dobi že vendar enkrat kanalizacijo prvo kopališče v Hrvatskem Primorju. Višina prispevkov za ta dela od občinske uprave in turistične odbora v Crikvenici se ni določila.

* Moderniziranje muslimanskega verouka. Nova verska ustava nalaga islamski verski zajednici tudi reorganizacijo verskega in prosvetnega pouka in vseh v to svrhu služečih zavodov. Sestavljen je že načrt uredbe za reorganizacijo muslimanskih šol, učnih načrtov, poslovanja šol ter tudi za ureditev odnošajev učnih moči ter voditeljev in uslužbenec internatov. Medrese bodo reorganizirane po vzoru srednjih šol in v vseh učnih ustanovah bo verska in splošna izobrazba gojenecv tako urejena, da bodo gojenci usposobljeni za nadaljevanje šolanja v splošnih in strokovnih šolah.

RUMENE zak. zašt.
KONBINOS

britvice razveseljujejo milijone samobrivcevi. Nedosegljiva možnost uporabe, idealno, higijenično britje Komad po 1, 2 in 4 din v vseh strokovnih trgovinah. Brezplačno pošiljamo vzorec na poizkus, javite nam točen naslov in poklic.

KONBINOS, Maribor, poštni predal 70.

* Židovski Mesija se bo pojavil 26. januarja 1939. Včeraj smo v „Jutru“ obsej neje pisali o sarajevskih židih. Naj vam omenimo še enega izmed njih, starega Jakoba Drajerja, ki je pred tremi dnevi umrl v visoki starosti. Živel je sam zase in se je bavil s kabalistiko. Zapustil je nekatere zelo redke knjige. Pred 9 leti je napovedal konec sveta in prihod židovskega Mesije. Po dolgoletnem računanju je ugotovil, da se bodo leta 1933 pričele velike zmede. Kdor jih bo preživel, bo pričakal Mesijo, ki se pojavi 26. januarja 1939 in bo židom pripomogel do svobode.

Salvromali

je za otroke
močna hrana z
mnogo vitaminov

* Z avtom je ubil konja. Iz Medvoda nam poročajo: Med Goricanami in Medvodami je prišlo v četrtek popoldne do karambola s hudimi posledicami. Proti Ljubljani je vozil s tovornim avtom solastnik podjetja za izdelovanje furnirjev gosp. Ludvik Semec, doma iz Bodovca v Poljanski dolini. Pri Vačah je dohitel avto vrsto voznikov, ki so imeli naložene vozove s kostanjevim drvmi. Vozniki so se sicer pravilno umaknili na desno stran ceste, do nesreče pa je kljub temu prišlo. Semec se je zaletel z avtom v voz Valentina Ločnikarja iz Trnovca. Takoj nato pa je treščil v konja, ki je zaradi hudih poškodb na mestu poginil. Mitvo žival je naložil Semec na svoj tovorni avto, ki je bil sicer prazen, in jo odpeljal v Ljubljano h konjaču. Semec je poravnal škodo z nakupom novega konja. Avto ni bil poškodovan, tudi voz ne, ubiti konj pa je bil vreden kakih 4000 din.

* Svetovna razstava v New Yorku 1939. Vsi zainteresirani dobijo vse informacije glede najnovejših vožnje in ameriške vizume pri »Putnikih«, Maribor tudi pismeno!

Iz Ljubljane

u— Prof. Pavel Slivc, znan tudi kot »Jutrova« operni kritik, je postal dirigent Učiteljskega pevskega zbora Emil Adamič. Mlademu glasbeniku čestitamo k temu razširjenju njegovega javnega delovanja, prepričani, da bo Učiteljski pevski zbor pod njegovim vodstvom nastopil novost njo svojega razvoja.

u— Ljubljanski Sokol ponovno vabi starše in vse prijatelje sokolske mladine na božično, ki jo priredi svojci deci na praznik sv. Štefana ob 15. v društveni telovadnici v Narodnem domu. Predvsem pa vabimo vse dobrotnike, ki so z bogatimi darili in prispevki omogočili to lepo mladinsko prireditev. Hkrati opozarjamo ponovno na društveni tradicionalni Silvestrov večer, ki bo 31. t. m. ob 20. v društveni telovadnici.

u— Evangelijska cerkvena občina bo imela ob božičnem času sveta opravila naslednje dni: na sveti večer 24. t. m. ob 18. v evangelijski cerkvi v Ljubljani; na prvi božični dan služba božja ob 10. v evangelijski cerkvi v Ljubljani, popoldne ob 15. pa v Kazini na Jesenicah; na drugi božični dan ob 10.30 pa v tovarni Intex v Kranju.

Oskrbništvo

DOMA V KAMNISKI BISTRICI
razpisuje Slovensko
planinsko društvo

Podrobne informacije dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I.

DAME!

NAJVEČJA IZBERA
PREKRASNEGA KRZNA

in krznenih izdelkov po res ugodnih cenah je pri

F. Bizjak

Elitna izbira krzna
LJUBLJANA,
KONGRESNI TRG

Moderniziranje kuhinje hitro in poceni!

Oskrbništvo

hotela »Zlatorog« ob Bohinjskem jezeru
odda Slovensko planinsko
društvo

Podrobne informacije dobite v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4/I.

Iz Ptuj

t— Zimske tegobe. Letošnji Božič bo po več letih spet enkrat v pravem zimskem ornatu. Toliko nam je nasulo snega, da so zadovoljni tudi najbolj izbirni sportniki. Nad predebelo snežno odejo pa se jeze hribovski kmetje, ki imajo pred prazniki v dolini več opravkov kakor navadno, pa je hoja precej težavna. V promet so stopile sani. Na visetih krajih so se usuli plazovi. Najbolj občutijo zimske nevarnosti na cesti proti Sv. Križu, ki vodi skozi ozko sotesko Reko. Na obeh straneh se boči hrib, in po njem polze na cesto plazovi. Sneg je potrgal tudi precej telegrafskih žic. K Savi je priletelo mnogo divjih gosli.

Krasen in hkrati koristen dar srednješolcem in odraslim za Božič. Daudetova: **Pisma iz mojega mlina.** Najbogateje ilustrirano, slovito delo. — Naroča se: Založba »Satura« Ljubljana, Tabor 6.

STALNA UMETNIŠKA RAZSTAVA

najboljša prilika za ugoden nakup slik in kipov od naših priznanih umetnikov. — **A. KOS — Ljubljana** Mestni trg 25.

27. DRAŽBA KOŽ DIVJADI NA VELESEJMU

23. januarja 1939.

Pošljite blago na naslov: Ljubljana, DIVJA KOŽA, Velesejmu

DR. MAJCEN NE ORDINIRA

od 25. XII. — 31. XII. 1938.

SILVESTROVANJE pevskega društva »Slavec« HOTEL — METROPOL

Vesele božične praznike in srečno novo leto 1939

želiva svojim cenj. gostom in prijateljem.

P. in K. S T E R K
restavracija grand hotela »UNION«
Na Sv. Štefana dan koncert

ZA BOŽIČNO DREVO

Imamo nad 300 raznih okrasov

ZA JASLICE

vsakovrstne pastirje že od Din 1.— naprej.

VSAKOVRSNA DARILA

v šatuljah, igrače, žoge, družabne igre itd.

FOTO TOURISTA

LOJZETA ŠMUCA

na ALEKSANDROVI CESTI št. 8. in
PRESERNOVI ULICI 9 (poleg gl. pošte).

ZA BOŽIČNE PRAZNIKE

Vam nudimo izbor dolenjskih cvetec in fina
štajerske vina — GOSTILNA
TONE HUČ — Vegova ul. 10

u— Največješnji v stari cukrni je za božič poslal g. Josip Verlič, veletrgovca na Tyrševi cesti vrsto moka, vrečo rize in 1 kg kave. Spomnili so se jih pa seveda tudi naši dobrotniki gostilničarji in iz svojih elovitih zalog poslali najboljše kapljice iz kota. Izbrani vinice je prišlo k vseh strani Ljubljane ter so poslali velike pletenke: g. Anton Primožič, gostilničar »Pri Katrcu« iz Rožne doline, g. Viktor Jelenc, trgovec in gostilničar v Rožni dolini, gostilničar pri »Nacetu« s šmartinske ceste, g. Josip Olup, trgovec in gostilničar, g. Karel Mikšič iz hotela »Metro« pole na Masarykovi cesti, g. Peter Sterk iz hotela »Union« in »Belvedere« ter g. Josip Lauter, gostilničar pri »Cinkoletu« v Kopitarjevi ulici in Centralne vinarne iz Frankopanske ulice v Šiški. Stijajo se bo revežem prilagode 100 skateli najfinjših sardin, ki sta jih poslala gospa in g. V. A. Janež iz znane delikatesne trgovine na Aleksandrovi cesti. Vsem velikodušnim darovalcem izreka Mestno poglavarstvo najtoplejšo zahvalo in prav vesel božič!

u— Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljala v soboto od 20. do ponedeljka do 8. ure jutraj mestna zdravnica dr. Žitkova, Pletersnikova ulica št. 13/I, telefon št. 47-64. V ponedeljek od 8. ure jutraj do 8. ure zjutraj pa bo opravljala mestno zdravniško dežurno službo mestni višji zdravnik dr. Marjan Ahčin Korytkova ulica št. 18, telefon št. 36-24.

u— Služba pri mestnem cestnem nadzorstvu. Mestna občina Ljubljanskega sporocila, da ima mestno cestno nadzorstvo neprekinjeno službo ponoči in podnevi na telefon št. 42-22. Stranke naj se obračajo na ta naslov le v res nujnih primerih, ko je treba odpraviti nevarnosti ali poškodbe na javnih cestah in njih napravah. Za ureditev in popravila na zasebnih zgradbah in napravah se morajo posestniki obračati le na zasebna podjetja in prevzemnike. Zasebnih del mestno cestno nadzorstvo ne opravlja.

u— Plesna sola na Taborni ima redno vajo namesto v nedeljo, na praznik 26. t. m. ob 20.

u— Plesni zavod »Jenke« v Kazini-Zvezda ima božičnico pri nedeljskem popoldanskem plesu od 16. do 20., v ponedeljek ob 20. pri »začetniškem« tečaju kjer se še sprejemajo novinci, v torek pri »nadaljevalnem« in v sredo pri »izpopolnjevalnem« tečaju. V četrtek »začetni« nadaljevalni tečaj. Posebne plesne ure in informacije vsak dan. Dijaki — nje popust.

Vile, stanovanjske hiše,

industrijske stavbe, adaptacije izvršuje po lastnih in danih načrtih, solidno in poceni v in izven Ljubljane

PIRC GABRIJEL stavbenik,

LJUBLJANA — PLETERSNIKOVA 28.
Zahtevajte brezplačno ponudbo.

u— Območna posestva staroznane graščine Fužine so bila te dni na javni dražbi in so deloma prišla v druge roke. Ta posestva merijo nekaj nad 100.000 kvadratnih metrov. Lastniki teh posestev so bili pred sto leti nekdanji sloviti trgovci in tovarnarji Trpinč. Zadnji lastniki teh ogromnih kompleksov, pod katere so spadali: umobolnica Studenec, papirnica Vevče in sedanje letališče, sta bili gospe Jospina in Marija Paumgarten, sedaj poročeni, ena na Dunaju, druga na Fužinah. Staroznana graščina Fužine s parkom, vrtom, pristavo in s številnimi zemljišči, kakor travniki, njivami, pašniki in gozdovi je bila cenjena na 13.798.300 dinarjev. Najnižji ponudek je znašal 9.874.484 dinarjev. Sodišče je razdelilo ves ta ogromni kompleks na 35 skupin. Glavna interesenta sta bila Državni sklad in Združene papirnice Vevče—Goričana—Medvode. Državni sklad je izdalil parcelo v 19 skupinah za 2.115.489 dinarjev, Vevške papirnice pa so se zanimale za stari grad s parkom, vrtom in pritlikinami ter so ta objekt izdalile za 1.865.824 dinarjev. Poleg tega so izdalile še travnik, ki je označen s parcelo št. 558 katastralne občine Slape za 375.237 dinarjev, poleg tega je izdalil posestnik Ivan Keber iz D. M. v Polju še gozd v podobčini Lipoglav, ki meri 53.000 kvadratnih metrov, za 2253 dinarjev. Sedanja javna dražba je vrgla 4.348.793 dinarjev. Ostale še ogromne zemljiške parcele, pušče in travniki, ki niso bili izdaljeni, so ostali še v lasti sedanjih lastnikov.

u— Namesto venca na grob prijateljevega očeta, g. Cirila Dolenc, so poklonili Matjankovi prijatelji Jugoslov. akad. pomurnemu društvu na univerzi v Ljubljani 300 din. Najlepša hvala! JAPD.

u— Namesto venca na grob blagopokojnemu g. Cirilu Dolencu sta darovala gospoda Miran Fux in Saša Reicher za narodnoobrambene namene društvu »Ban-lbor« 200 din.

u— Nov salon pri Putiču. Znan gostilničar Putrih na Dolenjski cesti je uredil nov moderen salon, ki bo služil za ples, zabave in razna predavanja. Salon, ki je res lepa pridobitev za ves dolenjski okraj, bo odprt na Štefanovo, prirejena bo zabava s plesom. Vabimo Kurjevačane in vse okoličane k otvoritvi!

u— XV. obrtniški ples bo 14. januarja 1939. v Kazini.

u— Zanimiva pravda. Prejeli smo: G. R. Delhonja iz Ljubljane na Sv. Jakoba trgu, je vložil tožbo proti g. R. Kramarju s Starega trga zaradi prestopa proti varnosti časti, zagrešenega v neid ljubljanskim kavarni. Sodišče je obsodilo obtoženca na 800 din denarne kazni in to pogojno za dve leti, na poravnavo stroškov sodne pravice in stroškov obeh zastopnikov, v primeru neizterljivosti pa na 14 dni zaporne kazni. S to obsodbo je dobil tožilec (in še dve osebi, od katerih je ena že v grobu) vsaj delno zadoščenje.

u— Za božična darila mestnim revežem je darovala prva Jugoslov. trgovca pletenice in tkanin Dragotin Hribar na Zaloški cesti 354 parov nogavic in 13 volnenih jopic za revne otroke, ki bodo gotovo od srca hvaležni za tako dobrodošlo in izvrstna topla darila. Za božičnico najvrednejših v cukrni je pa darovala trdnica B. Pauer, tovarna keksov v Ljubljani, 10 kg svojih odličnih slaščic. Velikodušnim darovalcem najpriznatejša zahvala mestnega poglavarstva, hkrati naj pa sprejmejo tudi hvaležnost mestnih revežev in voščila za vesele božične praznike.

Grobnice in spomenike
Vam v zimskem času
izvrši po globoko znižanih cenah
Kamnosečko kiparsko
podjetje
FRANJO KUNOVAR
pokopališče Sv. Križ,
Ljubljana. — Tel. 49-09.

MNOGO PRIHRANITE

če kupujete kvalitetno blago za
zimske suknje, plašče in obleke pri trvdici

DRAGO SCHWAB
LJUBLJANA, ALEKSANDROVA 7.
Izgotovljene zimske suknje, obleke i. t. d.
vedno v zalogi.

Lastni izdelki! Moderni kroji!

Domače, slovensko milo
je prav odlično, se bogato peni in dolgo
traja. — Zato uporabljajte vedno

HUBERTUS

terpentinsvo ali navadno milo.

Zdravnik v Medvodah:
Dr. Cirman Miroslav

ne ordinira od 25. decembra do 8. januarja 1939.

ZORKO PRELOVEC:

BOŽIČNA

na besedilo Iva Peruzija

Lahka in mična
božična pesemca
za dva otroška glasova s spremljevanjem klavirja.

Cena Din 5.—, po pošti Din 5.50.

Dobi se v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, v upravi »Jutra« in v vseh knjigarnah.

KOLACE MEDENE,
IZDELKE VOŠČENE,
OBESKE DOMACE
IN MED NA DEBELO

v Ljubljani ima »Sveča, v Stritarja ulici 6.

Manikire v kasetah in za potovanje,
parfumi vseh svetovnih znamk — vse v
Parfumeriji »VENUS«, Tyrševa 9.

Za DAME in GOSPODE moderen
in higijenski britvski frizerski salon
MATE PLIVERIČ — Ljubljana
hotel »Slon« (Franciskanska ulica)

Zenske snežke

din 69

pri ANT. KRISPER, Mestni trg 26

Doze za puder in cigarete — 300 vzorov.
brivski aparati, razpršilci za parfume,
listnice, darilne kasete.

Buffe »Rio« črna express kava 1.50 Din.

Buffe »Rio« sendviči po 1 Din.

Buffe »Rio« izredno dobra vina

Izšla je PROZA OTONA ŽUPANCICA (IV. zvezek Del Otone Župancice) pri Akademski Založbi, Ljubljana, Selenburgova 4 (Palača Croatia, dvorišče).

Tako dober tek vzbuja

naravna Rogaška slatina, da so se po zgodovinskih podatkih prebivalci okolice za časa lakote v 30-letni vojni izogibali, piti to vodo, ker jim je povzročala prevelik tek.

Velika izbira šaljev predmetov v drogeriji

KANC — LJUBLJANA
ŽIDOVSKA 1

Zahtevajte brezplačni ilustrirani
cenik. — Na zalogi bengalični ogenj.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM
V ŠISKI, telefon 41-79.
Francoski velefilm

Greh prepovedane ljubezni

(DVE SIROTI)
V glavni vlogi SERGIE GRAY.

Predstave: v nedeljo ob 3., 5., 7. in
9. uri ter v ponedeljek ob 3., 5., 7.
in 9. uri.

Sokol! Posrežite in podpirajte
Sokolski kino!

Prihodnji spored:
Neustrašni ženin

u— Mleko se bo podražilo. Mlekarsko društvo za Ljubljano in okolico nam sporoča: Da se cene mleka spravijo vsaj delno v sklad s produkcijskimi stroški ter s cenami potrebnih, ki jih morajo kmetje kupovati, je Mlekarsko društvo za Ljubljano in okolico sklenilo povišati ceno mleka s 1. januarjem 1939. na 2.50 din za liter dostavljen na dom. Vsak, ki razmere pozna, bo priznal, da je to zvišanje tako malenkostno, da produkcijske mleka kmetu tudi v bodoče ne bo prinašala nobenega dobička, ampak je edini namen ta, da bodo mogli kmetje nabavljati močna krmila. Če tega ne bi delali, se je bati, da v dolednem času sploh ne bo dovolj mleka na razpolago. Prepričani smo, da bodo vsi dosledno misleči odjemalci vzeli ta malenkostni povišek brez pridržka na znanje, ko jim bodo dobavljali enotno sporočili.

po zgoraj navedeni ceni.

u— Smučarski izlet na Kurešček bo priredila Zveza za turistični promet v Ljubljani v nedeljo 25. t. m. in ponedeljek 26. t. m. vsakokrat z odhodom ob 8. zjutraj z dvorišča gostilne pri Flogovcu (Tyrševa cesta). Prijave sprejemajo bilietarne Putnika v Ljubljani.

u— Modni salon Rozman, Dvorni trg 3. priredi v januarju tečaj za prikricevanje in praktično izdelavo angleške mode, katero pokaže priznani strokovnjak. Prijave in informacije na gornji naslov.

Iz Maribora

u— Nova postojanka Malistrovih borcev. Kot odposlanec tukajšnje Zveze Malistrovih borcev so se udeležili ustanovnega občnega zbora Malistrovih borcev iz Priekije, ki je bil v Ljutomeru pri Zavratniku, gg. Luknar, Guštin, Cimerman in Lipuš, ki so podali svoja poročila. Pri volitvah odbora so bili izvoljeni: učitelj Vlado Porekar za predsednika, učitelj Maks Dominik za tajnika, dr. Ciril Porekar za blagajnika.

u— Krstna predstava izvirne slovenske opere na prvi božični praznik v Narodnem gledališču. Najnovejša slovenska opera »Vse za šalo« se uprizori pod glasbenim vodstvom skladatelja voj. kapelnika J. Jiranka, v vodilni vlogi pisatelja Danila Gorinška in režiji g. A. Harastoviča. Vsebinska opereta je od začetka (ob morju na Jadranu) pa do konca (v planinski gostilni), prepojena z zdravim, zabavno mikavnim humorjem. Glasba je ritmično izrazita, razvedrilno melodiozna in poteka operetno dogajanje v žanru čeških operetnih šlagerjev kakor n. pr. »Pod to goro zeleno« ali pa »Sv. Antoničke«.

u— 114 revnih delavskih otrok je bilo obdarovanih na nedeljski božični prosvetnega odseka Narodno strokovne zveze v Narodnem domu. V središču slikovitega sporeda s številnimi deklaracijskimi in glasbenimi točkami ter prvimi vsestranskim uspehim nastopom malih tamburašev je bil božični nagovor agilnega tajnika V. Kravosa, ki je izrekel prisrčno zahvalo vsem dobrotnikom in prijateljem, ki so omogočili delavski deci lepo obdaro vanje.

u— Obdaritev revne šolske dece. Podporno društvo za revne učence v Mariboru je obdarilo za praznike 788 potrebnih otrok po šolah in zavetiščih. Razdelilo je 325 parov čevljev, 192 deških, 145 deških oblek, 131 deških srajc, 120 spodnjih hlač, 119 deških srajc, 114 hlač, v celoti torej 1146 komadov, razen tega še več žepnih robcov, 190 m raznega blaga, 3 plašče, 78 čepic, 5 parov nogavic, 1614 dinarjev je izdalo društvu za popravilo čevljev.

u— Božične praznike bo najlepše preživel v hotelu »Mariborski dvor«. V nedeljo in ponedeljek koncert.

Danes

Vam je potreben
dober
radio
aparat

ORION radio

TIPA 105
5-CEVNI SUPER

DIN 3150.—

RADIO r. z. z. o. z.,
Ljubljana — Miklošičeva cesta 6.
RADIOVAL,
Ljubljana — Dalmatinova ulica 13.
RADIOVAL,
Celje — Kolenčeva 6.
JOSEF WIPPLINGER,
Maribor — Jurčičeva ulica št. 6.

u— Finančna stran gradnje meljskega mostu je, kakor je bilo alisati v mestnem svetu, že rešeno. Po banovnem nalogu proučuje poseben inženjer tehnična vprašanja gradnje meljskega mostu. Mestna občina mariborska je v smislu zupanove izjave pripravljena prispevati v zaporedne proračune po 200.000 dinarjev, ki pa se lahko črpa tudi iz tekočih sredstev. Sedaj se morajo točno izjaviti še prizadeji lastniki meljskih industrij, pa tudi košarka in po-breška občina. Te dni bo na Pobrežju že posebna anketa, ki bo razpravljala o odstotku potrebnega zemljišča odnosno ure-ditvi dovoznih cest. Večji del anuitet pa prevzame banovina.

MODERNO KOZUHOVINO v veliki izbiri po najnižjih cenah dobite pri trvdici
P. SEMKO
Gospodarska ul. 37

u— Trgovine dne 24. decembra. Ponovno opozarjamo, da morajo biti v soboto 24. t. m. v mestu Mariboru vse trgovine raz-en živilskih (specijskih, mesnih in branjarij) zaprte že od 17. (5. uri popoldne). Kupujejo občinstvo se naproša, da si oskrbi svoje potrebščine pravočasno, da se ne izpostavi trgovstvo neprijetnostim, ker so oblastva v tem pogledu zelo stroge. Čez polno pa ostanejo vse trgovine odprte.

perje, pernice, kapok, žina,
volno, vato, aplk, dobavlja naj-
ceneje

PUH
»OBNOVA« — F. NOVAK
JURČICEVA 6

u— Osebnostne spremembe. Uradnik pri predstojništvu mestne policije g. Beisak je premeščen k banski upravi v Ljubljani. Na njegovo mesto pride A. Lazarevič, ki je bil doslej pri banski upravi v Ljubljani. G. Premru, ki je bil doslej pri tukajšnjem obmejnem policijskem komisariatu, pride k sreskemu načelstvu v Ljutomeru.

u— Odkop električne naprave. V ponedeljek 26. t. m. bo falksa elektrarna odkopila za mesto Maribor in okolice električno napravo od 8. do 8.30. Napravo je smatrali pot tokom.

u— Pri objavi slike o palači »Drave« je pomotoma izostalo ime inž. Saša Deva, ki je izdelal načrte in projektiral palačo.

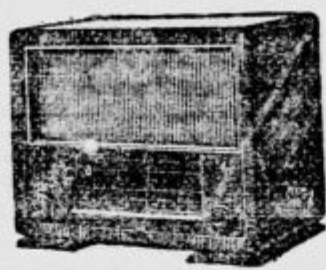
Izbera ni težka, če se
odločite za dober
aparatus znamke

KÖRTING

Dospela je nova pošiljka vseh tip KÖRTING aparatov,
pa vas vlijudno vabimo na brezobvezno ogled istih

KÖRTING, BLAUPUNKT SACHSENWERK

Glavno zastopstvo **ANTON BIRKE** LJUBLJANA
Mestni trg št. 9

kateri se je pridobil
sloves in dvakratno
priznanje na medna-
rodni razstavi
v Parizu

Telefon 24-36

a— Vse trgovine v Mariboru morajo bi-
ti danes ob 17. uri zaprte, le trgovine z
delikatessami so odprte do 19. ure. Čez
opoldne so vse trgovine odprte, ker je
tržni dan.

a— Kaj bo z admontskimi vinogradi? To
vprašanje je sprožila »Delavska politika«.
Vinogradi so bili z ostalim premoženjem
vred po nemški vladi zaplenjeni. »Delav-
ska politika« opozarja, da ima pri nas
omejen samostan, katerega premoženje
je prešlo sedaj v last nemške države,
skupno preko 30 vinskih hektarjev. Sedaj
dejanjsko brez gospodarja. Razen tega ima
samostan številna posestva in vinograde v
Jarenini pri Ljutomeru, v Gornji Radgoni,
Ptuj in Pekrah pri Mariboru. »Delavska
politika« ugotavlja, da je važnost teh po-
sestev tem večja, ker ležijo skoro vsa v
50 km območju con, kjer je itak veliko
tujih posestev.

a— 37. kazen... Pred malim kazenskim
senatom bi se moral zagovarjati včeraj
dopolne 55letni bivši knjigovodja Josip
Vrabl iz Grušove, ker je sodeloval pri na-
pravi lažnih mrtvaških listov, s čimer naj
bi bil oškodovan »Sveopča gospodarska
zadruga« v Zagrebu za 20.000 din. »Samo-
pomoč« v Splitu pa za 15.000 din. Vrabl je
pomagal pri tem delu že umrlemu stari-
narju Francu Samuhu, ki je izročil Vrablu
za pomoč 400 din. Vrabla ni bilo k raz-
pravi in je bil v odsotnosti obsojen na
leto dni in 2 meseca robije ter na izgubo
častnih državljskih pravic za dobo 2 let.
To je Vrabla 37. kazen.

a— Zarnice so začele pri Senjorjevem
domu, potem ko se je včeraj izvršila ko-
lavdacija nove pohorske elektrarne, ki je
last veleindustrija G. Hutterja iz Mari-
bora. V kolavdaciji komisiji so bili poleg
dravogradskega sreskega načelnika Milata
tudi zastopniki stavbne tvrdke inž. Jelenc
in Slajmer, ki je gradbena dela sijajno iz-
vršila, ter zastopniki Hutterjeve rodbine.

a— Med delom je umrl, zadet od mo-
žganske kapi, 46letni strojevodja Franc
Krepek iz Pragerskega. Včeraj jutraj je
prišel kakor navadno v službo in se je po
prezemu službe zgrudil na tla in obeljal
mrtve. Žalujemo naše iskreno sočutje.

a— Nove žrve poledice. Zaradi poledice
je padel 45letni sodar Pavel Ledinek iz
Gozdne ulice in si strl levo. 52letna Ka-
rolina Pahor iz Meljske ceste je tudi padla
na poledenelih tleh in se težje poškodovala
v levem kolku. Oba poškodovanca so pre-
peljali v bolnišnico.

a— Vlom v limbuško pošto. V noči na
petek so vdrl v limbuški poštni urad še
neizsledeni storilci, ki pa niso imeli pri
silkanju za denarjem posebne sreče. Poja-
vili so se tudi v Robičevi gostilni. Škoda
je ni točno ugotovljena. Pred obema hiša-
ma so bili sledovi sank, kar kaže, da so se
vlomilci pri svojem poslu poslužili sank,
s katerimi so se nato odpravili. Daktilo-
zop mariborske policije G. Grobin je po-
snel prstne odtise. Poizvedbe se nadalju-
jejo.

Iz Celja

a— Akademiki starešinske organizacije
Sloga v Celju priteče 7. januarja 1939 svoj
tradicionalni IV. ples s koncertom v vseh
prostorih Narodnega doma v Celju.

a— Avtomobilni promet na lokalni progi
Celje-Skofljava se bo vrnil na Sveti dan in
na Stefanovo kakor običajno. Da se morejo
tudi gospodarsko šibkejši sloji redno po-
služevati te avtobusne veze, je uprava mest-
nega avtobusa uvedla mesečne karte s 40
do 50 letnimi popusti. Zadevne informacije
se dobe v pisarni mestnega avtobusa v Ce-
lju, Tigarjeva Aleksandra 5, tel. 236.

KINO METROPOL

Naš božični spored:

„SNEGULJČICA“

Walt Disneyeva umetnina po dražestni
Grimmovi pripovedki iz neopazne detinske
dobe. — Film za staro in mlado!

Redne predstave: 25. in 26. decembra ob
10, 14, 16, 18.30 in 20.30. — Pri tem
izrednem filmu so cene malenkostno zvi-
šane oziroma je spremenjen vrstni red. —
Otroci nad 5 let stari plačajo celo vstopnino.

a— Iz starokatoliške cerkve. Na sveti
večer bo opolnoči maša, med mašo pa
skupna sproved in obhajilo. Kapela se bo
odprla pol ure pred pričetkom in zaprla
pet minut pred polnočjo. Na božič bo ob
9.45 tiha maša, takoj nato pa slovesna. Na
praznik sv. Stefana bo služba božja ob
9. na Novo leto pa izjemno šele ob 10.

a— Nabiralna akcija za češke begunce,
ki jo je uvedlo Sokolsko društvo Celje-
matice, je dala znesek 2773 din. Poleg
tega je prispevalo društvo še 500 din, ta-
ko da znaša skupna vsota 3273 din. Na-
biralna akcija je vodila s. Zofka Debelak-
ova z nekaterimi poštvovalnimi sestrami.

a— Božičnica »Soča«. Društveni odsek
»Kluba Primorja« je priredil preteklo ne-
deljo božičnico in čajanko za najrevnejše
primorske družine. Prireditelj je prav lepo
uspela. Po kratkem pozdravnem govoru
društvenega predsednika sta dve deklici
deklamirali prigodne pesmice. Nato je bilo
obdarovanih 52 družin z obleko, perilom,
obutvijo in jestvinami. Društvo se prisr-
čno zahvaljuje vsem dobrotnikom, ki so
z darili v blagu in denarju pripomogli, da
je prireditev tako lepo uspela.

a— Uprizoritev Finžgarjeve ljudske igre
»Kavčevalna življenja«, ki jo je napovedal
kulturno prosvetni odsek gasilske čete v
Gaberju za Stefanovo popoldne, je zaradi
obolelosti enega izmed igralcev preložena
in bo v nedeljo 8. januarja ob 16. v Na-
rodnem domu v Celju.

KINO UNION

Jugoslovska premiera. 25., 26., 27. in 28.
decembra duhovite in najvselejše komedija
sezona

„Zapeljivec po naročilu“

V glavni vlogi nastopajo THEO LINGEN,
HELI FINKENZELLER, HANS HOLT in
IDA WÜST.

a— »Peterčkove poslednje sanje« bosta
uprizorila podmladka Jadranske straže na
meščanski šoli na Stefanovo ob 16. v gje-
dališču. Sodelovalo bo nad 60 učencev in
učenk meščanske šole in Celjsko pevsko
društvo. Udeležite se predstave v čim več-
jem številu!

a— Naraščanje brezposelnosti. Pri celj-
ski borzi dela je bilo 20. t. m. v evidenci
715 brezposelnih (603 moški in 112 žensk)
nasproti 567 (460 moški in 107 žensk) na
dne 10. t. m. Delo dobi med drugim 40
tkalcev in tkalk za Karlovač.

a— V spanju se je zadušil. Ko je šel
25letni Ferdo Knez, uslužbenec Gostilni-
čarske pivovarne v Laškem, v sredo zvečer
spat, je nesel v svojo sobico na pločvi-
nasti plošči prižgano ogeljo, da bi sobico
zagrel. V četrtke jutraj so našli Kneza
mrtvega. Strupeni ogljikovi plini so ga
ponoči zadušili. Pokojni je bil izredno
marij in v zvest uslužbenec.

a— Žrtve napadalec. V neki gostilni v
Libofah sta v sredo okrog 20. dva moška
napadla 44letnega gostilničarja Cirila Hor-
jaka iz Tremerja in ga z udarci z nekim
topim predmetom hudo poškodovale po
glavi. Nezvestnega Horjaka sta zanesla
v hlev. Pozneje so Horjaka prepeljali v
celjsko bolnišnico.

a— Sočina plesna vaja na Stefanovo se
vrši ob 8 uri zvečer in ne ob 4. uri popo-
ldne kakor javljeno.

Iz Jesenice

a— Delavstvo Kranjske industrijske
družbe je dobilo prispevek za praznike. Po
posredovanju predstavnikov delavskih stro-
kovnih organizacij je po kolektivni pogod-
bi KID za praznike delavstvu izplačalo
poseben prispevek v višini štirindevne
skupinske mezde na delavca, kar znaša za
vse skupaj okrog 635.000 din. Podjetje je
že lansko leto ob otvoritvi novega p'ava
namesto pogostitve delavstva za praznike
izplačalo izreden prispevek v iznosu 450
tisoč din. Letos je za vsakega odraslega
delavca znašal prispevek od 163 do 280
din, tako da je vsaka delavska družina
dobila izdaten prihodek za praznike.

Iz Kamnika

a— Služba božja v slovenskem jeziku.
V Kamniku, Zaprce št. 22, v hiši brata
Ivana Mächtiga bo prva sv. maša v slo-
venskem jeziku v ponedeljek 26. t. m. ob
pol 11 uri. K službi božji se prijazno va-
bijo vsi verniki starokatoliške cerkve v
Kamniku in okolici ter vsi prijatelji slo-
venskega bogoslužja.

Iz Zagorja

a— Zagorjani bodo letos imeli nekoliko
veselejše božične praznike. Po zgledu zad-
njih let, ko je vladala najhujša kriza, je
društvo za varstvo otrok tudi letos obda-
rilo najpotrebnejše otroke s čevlji. Ker so
izostale razne podpore, je bilo obdaritve
deležnih okrog 70 otrok. Obdarovanec,
ki so se s starši zbrali v Sokolskem do-
mu, je društveni tajnik g. France Klun
spregovoril nekaj pomenljivih besed. Vsi
so poleg čevljev, izvršenih od domačih
čevljarjev, dobili tudi čaj in pecivo in so
se radostno razšli. V četrtke popoldne pa
so poštvovalne Kolašice obdarovale 80
starih žensk, na katere se nikdo drugi ne
spomni. Kolašice zaslužijo podpore od
strani oblasti, kadar se trudijo za dru-
ga društva in socialne ustanove. Slednje
je tudi zagorska občinska uprava pokazala
nekaj socialnega čuta za svoje občane.
Za praznike se je prodajala po raznih tr-
govinah in zadrugah bela moka po 3 din
kg, črna pa po 2,50 din. Cenejša moka je
prišla šibkejšim slojem v dobro, toda
brezposelnih in drugih, ki se preživljajo
z zgolj s priložnostnim zaslužkom, tudi teh
cen niso zmogli in bodo ostali čez praz-
nike brez pribojškov.

a— Nagaški slapovi v Zasavju. Sneg
je prinesel smučarjem mnogo veselja. Ena
so vesel so hribski gostilničarji. Ko je na
Jorenjskem močno snežilo, je bilo Zasav-
je deležno mokrega snega, ki je oviral
estni in železniški promet. Hoja je bila
očavna in utrudljiva. Na progi je bil pro-
met oviran od Save do Trbovelj. Tod so
slap vozili samo po enem tiru. Tis tik ob
zmožju skalovja je bil na več mestih za-
st. Sicer se je železniškim delavcem po-
moč prinesla zameje s pomočjo plu-
ga, da je lahko nekaj vlakov neovirano
prepeljali. Bil je tir ob hribu kmalu
zasut in promet na njem ustavljen. Če-
prav je bilo na delu skoraj 70 delavcev z
raznimi tehničnimi pripomočki, se je drobi-
ni sneg venomer valil po skalovju nizdol,
da je bilo videti, kakor bi se vspal slap-
povi. Delavci pravijo, da tako lep prizor
se niso videli. Rekli so, da gledajo ni-
agarske slapove. Pri tem pa je imelo de-
lavstvo celo noč dovolj dela, da je vzdr-
ževalo varnost na zasavski progi.

Iz Šoštanj

a— Lepa božičnica Rdečega križa. V sre-
do popoldne je v dvorani Sokolskega do-
ma zagorelo božično drevo. Pred njim se
je zbrala šolska mladina, taka, ki doma
najbrž ne bo dojemala vseh toplot božič-
nih praznikov. Zato ji je šoštanjski Rdeči
križ pripravil lepo božičnico. Ze nekaj let
se ta dobrodelna organizacija ob Božiču
spomni revnih otrok. Kljub drugim dobro-
delnim akcijam, ki jih RK med letom vrši,
je njegova božičnica bogata na darovih.
Letošnjega obdarovanja je bilo deležnih
150 otrok ljudske in meščanske šole. Pre-
jeli so čevlje, obleke, perilo in jestvine.
Pred obdarovanjem je nagovorila mladino
podpredsednica RK ga Ivanka Senčeva in
v lepih besedah predčila mladim naloge
Rdečega križa. Veselih obrazov so nato šol-
arji prejeli iz rok obdarovnikov zavoje.
Ob koncu se je v imenu obdarovancev za-
hvalil Rdečemu križu in vsem, ki so bo-
žičnico omogočili, šolski upravitelj Burdi-
jan.

a— »Po Svitarskih in Dolinejskih alpah«.
Saleska podružnica SPD je priredila v po-
nedeljek zvečer v kino-dvorani skiptično
predavanje. G. prof. Hvastija je prikazal s
pomočjo skiptičnih slik lansko odpravo
slovenskih planincev v Svitarske in Do-
linejske Alpe. Zanimivo predavanje bi
bilo lahko boljše obiskano.

ZA 20. BOŽIČ V SVOBODI

najprimernejše knjižno darilo

za vsakogar

jubilejni zvezek kulturne in socialne revije

MISEL IN DELO OB DVAJSETLETNICI JUGOSLAVIJE

ZVEZER OBSEGA 370 STRANI

V njem poročajo sami znani avtorji iz vseh krajev države
o naši poti v državno samostojnost in dvajsetletnem raz-
voju v svobodi v člankih z vseh področij našega javnega
življenja.

**Publikacija je nujno potrebno spopol-
niti vsake biblioteke**

Dobi se v vseh boljših knjigarnah. Cena broširanemu izvodu
80.— din, vezanemu 98.— din. Kdor se naroči na V. letnik
revije (60.— din), dobi publikacijo »Ob dvajsetletnici Jugo-
slavije« za 40.— din.

a— Zborovanje učiteljskega. Preteklo so-
boto je bilo v Skalah 3. zborovanje Uče-
ljskega društva za šoštanjski okraj.
Predsednik g. Mencej se je spomnil 20-
letnice smrti Ivana Cankarja. Sledilo je
poročilo o raznih stanovskih zadevah in o
pomoči brezposelnim čistooslovaškim uče-
ljem. Učitelj g. Radšel je imel referat:
Sestava tedenskih delovnih načrtov in iz-
bira obrazovnega gradiva za nje. Učitelj
g. Robičič je govoril o Mladinski Matic-
i; ugotovil je razveseljiv porast naroč-
nikov in čitateljev te naše najbolje mladi-
nske založbe. Po številu naročnikov je
šoštanjski okolišč na 6 mestu v dravski
banovini. Ko je bil izčrpan celotni dnevni
red, je predsednik zaključil dobro obiska-
no zborovanje.

Iz Murske Sote

a— Trahomska akcija. Znano je, da je
bil v Prekmurju in sosednem Međimurju
zelo razširjen trahom. Trahomska akcija,
ki jo je organizirala naša banovina za
pobijanje te nevarne in nalezljive očesne
bolezni, izkazuje 650.000 brezplačnih
zdravljenj bolnikov. Nad 100.000 ljudi
je bilo pregledanih, da so ugotovili vse bo-
lezni in jih podvržili zdravljenju. Nedavno
so baje zopet v nekaterih krajih ugotovili
več primerov trahoma in se bojijo, da se
bolezen ne bi preveč razpasla.

a— Za novo bolnišnico. Zadržne čase
stalno slimo zagotavlja, da bodo pričeli
v Murski Soboti zidati novo bolnišnico, za
katero so načrti napravljeni in tudi de-
nar baje že zagotovljen. Dosedanja bolni-
šnica je za vse potrebe Prekmurja pač
premajhna in preskromno opremljena. Čez
2000 bolnikov sprejme letno, kar je za
tesne prostore, ki so jim na razpolago,
pač rekordno število. Po novih načrtih bo
bolnikom na razpolago 130 postelj na ki-
rurškem oddelku, 140 na notranjem in 50
na trahomskem. Taka bolnišnica bi bila
dovolj velika za potrebe Prekmurja.

Urejena

Registratura

je začetek uspeha!

Preizkušeni sistem
v trgovini

Ivan Bonač

nasproti glavne pošte

a— Koliko sezonskih delavcev je šlo
letos iz Prekmurja v druge države? To
nam pove statistika borze dela v Murski
Soboti, ki navaja za letošnje leto sledeče
število: Iz murskosoboškega srezja je
odšlo na delo v Nemčijo 2958, v Francijo
1149, v Banat in Srem pa 1465 ljudi, iz
lendskega srezja pa v Nemčijo 740, v
Francijo 764, v Srem pa 848 ljudi. Skup-
no je torej mursko soboški okraj dal 5573
sezonskih delavcev, lendski pa 2352.
Borza dela v Murski Soboti je posredova-
la delo še 1387 delavcem iz sosednjih sre-
zov (ljutomerskega in čakovskega), tako
da je skupno posredovala zaposlitev 9312
delavcem. Zdaj se delavci v velikih sku-
plinah vračajo nazaj v domovino, seveda
pa ne vsi, ker jih nekaj ostane še naprej
v Nemčiji in Franciji, vračajo pa se dru-
gi, ki so lani ostali v inozemstvu za celo
leto.

a— Odlikovani gasilci. Gasilska zaje-
dnica v Ljubljani je odlikovala 51 gasilcev
iz soboškega srezja s srebrno kolajno za
vestno in nepretrgano delo v gasilskih
vrstah. Vsi odlikovani gasilci so povečni
kmečki fantje in močje, ki svoj prosti čas
žrtvujejo delu v gasilskih vrstah. Vsem
veljajo iskrene čestitke naše javnosti!

sedaj prikazal delo učiteljskega za naše
osvobodjenje in prizadevanje, da dvignemo
prosveto med najsiromašnejšimi naroda.
Lepo je prikazal tudi lik blagega pokojni-
ka, ki je bil vnet prijatelj učiteljskega
stanu in šolstva. Pevski zbor litjskih šol-
arjev pod vodstvom zborovodje učitelja
g. Ernesta Svare je zapel žalostinko »Po-
mladi vse se veselijo nato so vsi navzad
zapeli se državno himno in zaključili sio-
vostnost

a— Sokolsko gledališče uprizaro na Ste-
fanovo ob 20. veseloigro »Zadrega nad za-
drega«. Kdor se želi od srca nasmejati,
naj pride, ne bo mu žal. Prodaja vstopnic
v podružnici »Jutra«.

a— BLED. Zvočni kino predvaja za prazni-
ke zgodovinski vefilm »Rdeči plašč« in
veseli dodatke.

a— JESENICE. Zvočni kino Radio predvaja
v nedeljo in ponedeljek na božična prazni-
ka ob 15. in 20. vefilm »Safija« s
Vivian Romance v gl. vlogi. Med dodatki
barvan kult. film »Narodi plešejo« in Pa-
ramountov zvočni tednik. Sledi vefilm
»Ne moreš se mi upreti«.

a— KRANJ. Kino Narodni dom prikazuje v
božičnih praznikih monumentalno filmsko
delo »Scipion Afrikanec«. Največji in naj-
veličastnejši vefilm sedanosti. Predstave
običajne!

a— NOVO MESTO. Kino »Dom« in Sokol-
skem domu bo predvajal na božični dan in
na Stefanovo, obekrat ob 15., 18. in 20.15
vefilm v režiji Willy Forsta »Serenada«. Na
ta film vlijudno opozarjamo, ker velja
kot najlepši v sezoni Predgraja: Para-
mountov zvočni tednik.

a— PRAVILJE. Domača hranilnica in po-
slojnice pri D. M. na Jezeru se je v te-
kočem letu zelo opomogla. Izplačala je
vlagateljem iz starih vlog že lepe vsote
in bo tudi v bodoče skrbela, da se bo iz-
plačevalo čim več. Za vložen denar se ni-
hče ne boji več, vlagatelji dvigajo le, ako
potrebujejo denar. — Prihajajo tudi že
nove vloge, ki so vsak čas v celoti izpla-
ljive in katerih poprej 6 let sploh ni bilo.
Zaupanje v zavod, ki deluje že 47 let, je
spet tu. Da bo zavod mogel ustreči tudi
raznim prošnjam za posojila, naj bi tudi
tisti, ki denar težavirajo, in jim leži ne-
plodno doma ali pa ga nalagajo v druge
zavode izven okraja, zaupali svoje pri-
hranke temu domačemu denarnemu zavo-
du. Hranilnica in poslojnice nudi za nove
vloge ugodno obrestovanje do 5 procentov
in nudi tudi popolno varnost. Zaupanje v
zavod se vrača. Z razumevanjem in sode-
lovanjem vseh se bodo razmere v naj-
krajšem času popolnoma normalizirale.

a— PTUJ. Zvočni kino predvaja jutri 25. t.
m. ob pol 19. in pol 21., v ponedeljek 26.
t. m. ob pol 19. in 21. film »Premiera«.
a— RIBNICA. Sokolski zvočni kino predvaja
za božične praznike, obekrat ob 15.15 in
20. uri filma »Misterije Vatikana« in »Vsi
proti enemu«. Za dodatke Paramountov
zvočni tednik.

a— SEVNICA. Zvočni kino predvaja za
božič dva filma, v nedeljo 25. t. m. veliko
dramo iz zgodovine predvojnje Rusije
»Fedor« in »Misterije Vatikana«. V
ponedeljek 26. t. m. pa veselo glasbeno
opero »Na buljaru« z Magdaleno Ka-
roll. Obekrat več lepih dodatkov.

a— TRZIC. Kino predvaja za božič krasno
opero »Ljubavne melodije«. V ponedeljek
nov senzacionalni film »Herojska dolžnost«
poročnika Perryasa. Predstave ob 15.30,
18. in 20. uri.

a— Sokolska četa Sv. Jurij ob Ščavnici je v
nedeljo 18. t. m. popoldne priredila slavo-
nostno akademijo v praznjo 20letnico
uveljavljanja. Na sporedu, ki je obsegal 12
točk, je bila telovadba, petje in deklama-
cije. Vse točke so bile dobro, nekatere pa
prav dobro izvajane. Občinstvo je izjavila
nastopajočih oddelkov nagradilo z nav-
dušenim ploskanjem. Posebno so ugajale
skupine moške dece na lestvi, vaje s pu-
škami višjega oddelka moške dece, vaje
ženske dece z okrašenimi lokli ter vaje
članov na bradi. Pestri spored je zaklju-
čila živa silka in petje himne »Hej Slo-
vanie, ki jo je pelo tudi občinstvo v dvo-
rani.

Smuč

Drsalke-sanke

VARTA-akumulatorji

Zimska orig. olja

Mobiloil Arctic

Vaivoline-Shell

A. GOREC

d. z o. z. poleg nebotičnika

želi vesel Božič in srečno novo leto

Grelci za šipo

Snežne verige

Žarnice proti megli

Freezon proti zmrznieniu

Snežne gume

Continental

Ob božičnem ognju

Kdo ga je utrlil z neba, da nemirno plahoče in grize in greje — božični ogenj v naši peči?

Sedimo ob njem, ne vemo odgovora, nikdo ga ne ve.

Nekoč je bila naša zemlja pusta in prazna. Blisk se je morda odcepil od črnih oblakov. Strahotno so zrl pradedje gorečo pošast, na robu goreče divjine so padli ob tla in peli prvo molitev stvariteljskim silam.

Iz živih gorā, iz vulkanov je bruhnil požar. Lave goreči potok je podil človeška selišča v brezumje in grozo.

Potem se je zemlja umirila.

Človek je človek, večen otrok. Kar je nevarnega, silnega, strašnega — vse mu oplaja njegova razmišljanja, spleta jih v bajke, molitve, obrede in v pesmi.

Silni Jehova nam govori iz gorečega grma.

Lucifer, kralj peklenskega ognja, Zevs med bliskom in gromom, Ormuzd v goreči kopici — to so nam stari, prastari dedje in znanci.

Ogenj je z nami od davnih, pradavnih dni. Bogovi so nam ga dali, darila bogov so vedno strašna in krásna.

Nemara pa ni bil podarjen, bil je ukraden. Prometej je nesel z Olimpa gorečo iskro, da bi bili ljudje bogovom enaki. Pokoril se je, kakor še nihče na svetu: jastrebi so mu razkljuvali prsi in pljuča. Žrt-

vovanje za srečo ljudi, za zmago napredka, svobode, kulture nad trdim barbarstvom — to žrtvovanje je najbolj skeleče.

Vzeli smo ogenj na ognjišče, kakor vzamemo ljubljeno stvar v naročje. Ogenj na ognjišču nam je luč in toplota, družji nas v dragi družinski krog, da nam je gorko, ko zunaj zavija burja, da nam je v očeh in v duši svetlo, ko se razpreda naša tiha in sladka domača beseda.

V Rimu, v prestolnici starih oblastnikov, ni bilo hujše kazni od one, če je ugasnil ogenj belim Vestalkam. Žive so žgali. In ni je bilo slovesnosti nad ono, kadar so iz grških mest ponesli žerjavico v druge kraje, v nova naselja.

Ogenj je bil, ki je družil izseljenca v daljni tujini z domačim ognjiščem. Ogenj je bil, ki je spremljal pomorce na drznih plovbah v Neznano. Varoval je pastirja v brezmejni samoti, redil je družine v deželah in mestih, ustvarja nam danes neznanske sile:

po oceanih brzijo parniki kakor drveče palače, v tovarnah hrumijo stroji kakor ujeti giganti, v nedrija zemlje rinejo šahti.

Velika, strašna je pesem o ognju od sive davnine do danes in v veke. Velika, strašna in lepa. Da, nam je najlepša:

Sedimo ob ognju božičnem. Razgoreva se panj, razpreda se naša beseda. Tako nam je toplo, tako smo družina. Tako smo vsi eno ob žaru luči, ukradene z neba in dane na naše ognjišče.

Jezusa pozibljimo! Najstarejša ohranjena božična melodija slovenskih pesmaric

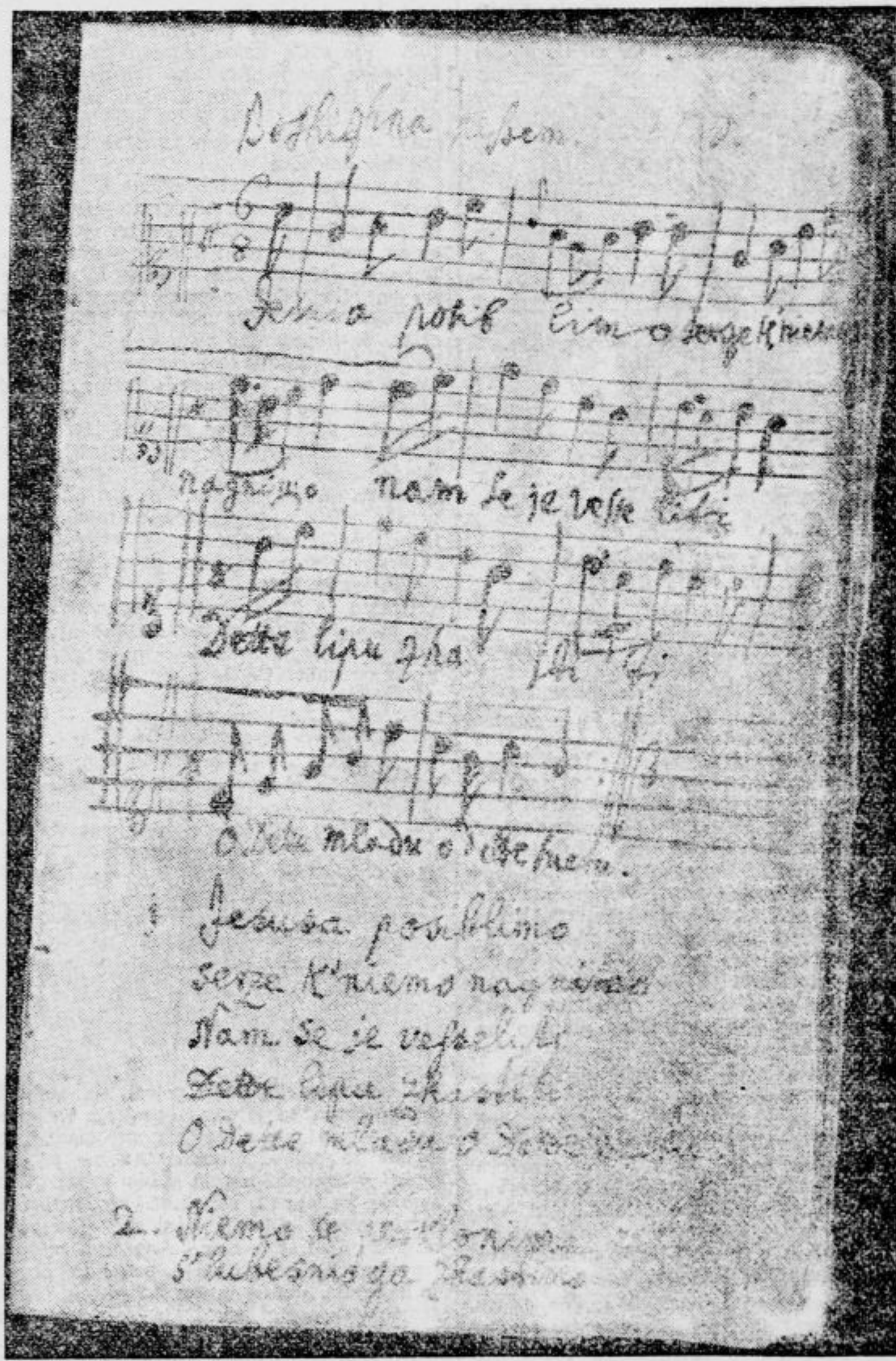
Do l. 1800 moremo v slovenskem cerkvenem petju zabeležiti le štiri tiskane pesemske zbirke, v katerih so pesmi opremljene z notami. To so: 1) Matije Kastelica: »Bratovske Bvqvica S. Rashekranza« 1682 (1678) s 6 melodijami; 2) Ahacija Steržinarja: »Catholisch kershanskiga vuka Peissme« 1729 z 11 melodijami; 3) P. Primoža Lavrenčiča: »Missionshe catholisch karshanske Peissme« 1748 (1752) s 14 melodijami, a je od teh 14 melodij vzetih osem iz Steržinarja; 4) Maksimilija Redeskinja: »Osem inu shestdeset sveteh Pesme« 1775, s 65 napevi, izmed katerih so 3 dvakrat porabljeni. V tej melodijski revščini imajo potemtakem posebno ceno za zgodovinarja slovenske cerkvene glasbe melodije, 26 po številu, ki jih imamo ohranjene v Paglovčevi (Widerjevi) pesmarici iz l. 1733.

Ne bo napačno moje mišljenje, če rečem, da so vse melodije v tej navedeni zbirki vzete iz tujih, največ iz nemških pesmaric, čeprav sem intenzivno in do dna preiskal v večletnem delu in v korespondenci s številnimi evropskimi bibliotekami le Paglovčevo pesmarico, a na druge sem se le mimogrede ozrl. Našel nisem vira samo za Paglovčevo melodijo na str. 218, pod naslovom »Arlja« k tekstu o Krizevemu potu; melodijo na str. 151 »Da S. Joseph« pa sem našel le v poznejši Redeskinjevi pesmarici za »Pesem od Svete Nedelje«. Za vse druge napeve imam dokaze, da jih je Paglovec ali kak njegov sodelavec vzel iz nemških pesmaric.

Nekatere melodije so pri tem ostale kakršne so v originalih, druge so več ali manj preoblikovane, kar pa je narejeno z direktno čudovito glasbeno dovršenostjo in na način, da sem na mnogih mestih stmel nad veliko rafinirano umetnostjo, s katero so tuje melodije porabljene za slovenske pesmi. Omenim naj samo en način tega preoblikovanja, namreč, da je v Paglovčevi pesmarici več melodij, ki so le drobci originala, vzeti je za nekatere slov. tekste le srednji del ali pa le začetek ali le konec nemške melodije, in vse je napisano z absolutno glasbeno korektnostjo in lepoto. Iz takih drobtin ugotoviti točno vir slov. pesmi pač ni bilo vsakdanje delo.

Trdim o melodijah, da jih ni Paglovec sam ustvarjal. Našel sem tudi za te besede nemške vire, iz katerih je Paglovec prevedel ali dobesečno, tu in tam pa v prostem slogu tuje besede v slovensčino.

Franc Mihael Paglovec, roj. 26. septembra 1679 v Kamniku, je bil nekaj časa tu mestni kaplan, od l. 1705 do svoje smrti 11. februarja 1759, vikar šmartinske duhovnije v Spodnjem Tuhinju.

(V tej notaciji manjka pri noti a v 2. taktu pika, nota g v 9. taktu naj bo četrtinka).

V Paglovčevi rokopisni pesmarici se nahaja 52 pesemskih tekstov. Med temi jih je 26 opremljenih z notami, pri 21 se opozarja na drugo pesem, po melodiji katere naj se pojejo; 5 jih nima nikake označbe melodije. Ta rokopisna pesmarica (v Ljubljanski študijski knjižnici) je zvezana s Steržinarjevo pesmarico iz l. 1729; prva polovica zvezka je Steržinarjeva pesmarica, druga rokopisna, ima nadpis:

»Cantilenae variae partim antiquae partim novae in hunc libellum transcriptae, ne pereant et oblivioni dentur, ut posteris devoto usui esse queant.« Na str. 196 pesmarice stoji »Konec teh pesmi« in podpis

Has cantilenas conscripsit in Octobri 1733 Antonius Wider Parvulus od commissione et iussu sui Avunculi Dni Franc. Mich. Pagloviz m. p. t. Vicarij ad S. Mart. in Tuhain. Laud. JES Christ.

Ob strani tega podpisa stoji s Paglovčevo roko: »Hic Antonius Wider factus franciscanus Ao 1739.«

Pesmi od str. 197 do 238 je pisala druga roka, istotako tudi »arijo« na str. 218. Historigator rokopisa po dr. Kidriču »Časopis za slov. jezik, književnost in zgodovino«, III. (1921 — 22) str. 125 — 131 je menda tak. Paglovec je imel zbirko cerkvenih pesmi, ki je pa bila v takem stanju, da bi se mogle pesmi porazgubiti. Zato je naložil svojem 11-letnemu nečaku Widerju, da jo prepíše. Ako sloni tradicija, da je imel Paglovec v svojem župnišču šolo in nekaj zavod, na zgodovinskih tleh, potem bi mogel biti Wider učenec te šole.

Pesemske tekste je pisalo 6 rok, melodije sta zabeleževali 2 roki, Wider je pač napravil k svojim zapisom tekstov, ako ni imel direktive, da se pojejo po kaki drugi melodiji, črte za note, note pa ni zabeležil on niti ene. Tako dr. Kidrič.

Tri božične pesmi so, ki so jih peli naši predniki že pred reformacijo, pesmi, ki so do danes ohranjene, in se še danes pojo. To so pesmi 1) »Eno je dete rojeno« (glej moj spis v Cerkv. glasb. štev. 11 in 12, 1938); 2) »Ta dan je usiga vesella«, in 3) »Jezusa posibljimo«. Poslednja pri Paglovču kot »Boshizhna pesem«. — Pesem »Ta dan je usiga vesella«, latinska božičnica »Dies est laetitiae«, nemška »Der Tag der ist so freudenreich« je zabeležena v nekem rokopisu iz 15. stol. in se nahaja v biblioteki v Trieru, Pesem »Eno dete je rojeno«, lat. »Puer natus in Bethlehem«, nemška »Ein Kind geboren zu Bethlehem« je bila znana že v 14. stoletju. Tretja »Jezusa pozibljimo« ne spada prav za prav v božičnice, temveč v vrsto uspavank, nima latinskega izvora, temveč je nemška »Lassst

vns diss Kindeln wlegen«. Zapisana je točno tako, kakor jo ima Paglovec, na tisku »Neue auserlesene Geistliche Lieder«, 7 pesmi; z melodijami, München, 1604. — Nahaja se v 17. stoletju v najmanj 20 nemških pesmaricah, med temi tudi pri Cornerju 1631, ki jo zato omenjam, ker se največ Paglovčevih pesmi nahaja v tej. Mala prememba pri Paglovču je le v pripevu »O Dette etc«, ki ima v nemških pesmaricah večinoma note d / d e fis g — h / h h a g S tem, da je ta uspavanka tiskana šele l. 1604, pa ni rečeno, da je tega leta nastala. Ne — peli so jo že bog ve kdaj prej, in sicer pri dramskih predstavah v cerkvah. Prinesli so v cerkev pred altar Jezuska v zibelki, kraj katere sta se vsedli dve osebi, Jožef in Marija, Marija poziva Jožefa, naj ziblje otročiča, in poje: »Jožef, ljubi bratič moj, pomagaj zibati otroka tux. Jožef odgovarja: »Rad storim Ti to, ljuba moja tetka. Bilo je tam tudi otrok dovolj, in peli so: »Pridite otroci k nam, pozibljimo mi Jezuska«.

Iz teh prastarih časov datira verjetno »Jezusa pozibljimo«.

V slovenskih pesmaricah se nahaja pesem najprvo (brez not) v rokopisu, ki je priveden Candikovemu (Hrenovemu) lekcijonarju iz l. 1612. Tu ima 13 kitic. Za tem zaplomo jo najdemo še čez 129 let v lekcijonarju 1741, v izdaji, ki jo je oskrbel Paglovec, pojavi se torej zopet 8 let po Paglovčevi rokopisni pesmarici.

Med tem, ko sta v lekcijonarjih 1672 in 1730 le 2 božičnici: »Ta dan je usiga vesella« in »Eno dete je rojeno«, imajo od l. 1741 dalje vsi meni znani lekcijonarji, 1754, 1764, 1772, 1777, 1787, 1796, 1822, 1850 in tudi Verdinek 1820 vse tri božične pesmi »Ta dan«, »Eno dete« in »Jezusa pozibljimo«, in sicer to poslednjo z istim 15 kiticami. V Paglovčevi pesmarici je sicer 16 kitic, dvanaesta kitica je že 1741 odpadla.

Do note natančna melodija kakor jo ima Paglovec, se nahaja v »Magnificat«, Kat.h. Gebet — und Gesangbuch, Freiburg 1892.

St. Premrl pa ima v svoji »Cerkveni ljudski pesmarici«, Ljubljana 1928, kot št. 51 to pesem z nebitvenimi spremembami z napisom »Sveti dan« (»veseli dan praznujmo«) v tridesetinskem taktu, 3 kitice z refrenom »o Jezusček moj, za vselej sem tvoj«.

In še Fr. Duganov reprodukcija naj navedem. V Hrvt. crkv. Kantuolu, 1936 prinaša Dugan iz zbirke »Cithara octochorda seu Cantus sacri latino croaticae anno 1701 našo točno melodijo za Marijino pesem »Kad Djeva milost dobila« v 3 kiticah z refrenom: »o Dietešče milo, o Jezus moj, o Marijo sladka, daj da budem tvoj.« Dr. Jos. Cerin.

»Veliko« je odvnil. »Kakor bi človek prislunil dihu romantike. Danes nismo več dostopni takšnim čustvenim orkanom. Čutimo sicer, da se nekeje so, da se oglašajo globoko v nas, kot zapravljeni dedščina, ali ne zamajajo nas, in trajni niso, četudi bi se tu pa tam oglašili močnejše.«

Pogledala ga je. Senca strahu ji je plavalila v očeh, se ji tresla na licih ter ji razbavala spodnjo ustnico. »In tvoje pismo, ki sem ga prejela pred Božičem?« je dahnila.

»Je iskreno,« je odgovoril. »Tako sem čutil. Ne morem za to. Človek se časih prepusti kriku instinkta.«

»Preveč si čustvena. Ne spadaš v to stoletje. Ti boš še morala bojovati težke borbe z resnico sedanjega življenja,« ji je dejal ob svojem odhodu, ko je stala pred njim skrušena in strla, kakor bi se nenedoma zrušil pred njenimi nogami ves svet. Potem ji je pisal dolgo pismo. Obrazložil ji je svoje stališče do nje in do erotičnih vprašanj sploh. Svetoval ji je, naj se ne predaja utvaram in sanjam. Naj se izvleče iz navihga idealizma, pogleda resničnemu življenju v oči ter ga naj vzame taknega, kakršno je, ne pa, da ga hoče pregnesti in preobraziti po svoje, svojim

Drobec iz teh dni

»Pridem,« ji je pisal, »zakaj moja ljubezen do tebe, podkrepljena s tem svetim prazničnim razpoloženjem, ki sili moja čustva, da zalivajo vse moje bistvo s toplimi, sladkimi curki blaženega veličastja, je tako močna, tako ogromna in v svoji veličini tako skeleča in divja, da mi drami čisto občutek bojazni, bolečine. Ni je sile, ki bi me lahko osvobodila te bolečine, razen tebe. Ti edina me lahko potešiš. Z blaženim balzomom svojih angeljskih ustnic lahko ohladiš to bolečino; s svojo, kot majniški veter hladilno sapo lahko odpihneš z moje duše bojazen, ki mi jo stiska, in viharji se unesejo, nevihte popuste. V mirnem, po blažilnih sapah vzbujenem ozračju te bom dvignil na roke ter te ponesel v kraljestvo lepote, v kraljestvo večne skladnosti, da te poplačam za vse dobro, kar si mi storila. Sleherno oviro sem premagal, samo da te bom mogel gledati, da bom lahko pritisnil svojo glavo na tvoje grudi, da bom lahko pil slast tvojih poljubov, ti lepa, mala...«

Pismo je prejela dan pred božičem, isto popoldne pa je prišel tudi on, Tone, štu-

dent umetnostne akademije.

Zdaj je leto od tega in božično drevo, stoječe na mizici v kotu, ji je s svojo otožno lepoto zavedlo misli v tisti čas, ko se ji je zdela, da je kraljica, kateri so se podvrgli vsi ljudje sveta; v čas, ko je bila še uverjena, da življenje ni prazna komedija, norih pojcev, ki neboljgno tavajo po zemlji; v čas, ko se ji je zdela, da je ustvarjena sleherna zvezdica, slednji grm in vsaka kapljica vode za to, da razveseljuje njiju, da krasit s svojo milino posteljo, kjer omamljena od strasti in trepetajoča od silne ljubezni prisluškuje, kdaj bo potrkal na vrata njenega devišva.

O ti nepozabni božični dnevi! — Te noči, božanske noči, polne strasti, ljubezni, miline in prisrčnih pogovorov! — Kako naglo so minile. Kakor bi se čas zavrtel hitreje, in bi jo hotel prikrajšati na užitek.

»Ali se ti ne zdi, da usposablja ljubezen človeka za velika dejanja?« ga je vprašala prvi večer. Dobro se je še spominjala vsega. Ležala je v postelji, on pa je slonel ob nji. Z levico ji je podpiral glavo, z desnico se je pa poigraval z njenimi košatimi,

kot gozdni mah gostimi obrvmi. Zunaj je kraljevala noč. Sneg je rahlo prišel, in krivec je tu pa tam stresel oknice njene sobe, beraške in dolgočasne sobe, kakršne imajo vse podeželske učiteljice. Zvonjenje zvona, ki je vabil k polnočnici, je tonilo v vetru in snegu, le časih se je začelo razločno, potem pa se je jelo zopet trgati in loviti po ledenem zraku. V kotu sobe je stalo božično drevo. Zelenih, modrih in rdečih svečk je navnela nanj, in v tem trenutku je gorela ena izmed njih. Osvetljevala je drevesce, katerega senca je ležala na mizi ter utripala, kot je utripal plamen sveče. Kosem svetlobe je padal tudi na njiju ter ju božal.

»Ko bi bila jaz obdarjena z darom, kakršnega imaš ti, in bi lahko prelila ta svoja čustva v sliko, kipi! — Svet bi stmel pred mojim delom. — Ogromno bogastvo je ta hip v moji duši, ampak prelitem ga lahko samo v poljub, moj dragi,« mu je dejala.

Nasmehnil se je. Njegov fini, zdravje in ponos izražajoči obraz je spreltel rahli drget, oči so zadobile čuden sij in sklonil se je k nji, se ji vsesal v ustnice ter jo poljubljal do bolečine.

Prepustila se mu je. Oklenila se je njegove

Dva božična motiva

Solsticij

To torej vemo iz koledarjev in morda še iz šole: tik pred božičem je zimski solsticij. Dogodek na vekoviti poti Zemlje okrog Sonca, neznan, vendar pa odločilen preobrat na veliki elipsi, ki deli dneve našega življenja v pravilni ritem pomladi, poletij, jeseni in zime.

Ta dogodek poteče neopazno kakor začetki usodnih sprememb, kakor neznan zarodki naših sreč in nesreč, kakor prvi koraki naše starosti in prve sence naše smrti. Tudi Tisti, ki je dal človeštvu novo vero in nove zakone, je prišel neopazno na svet, samo pastirji betlehemske in legendarni trije kralji so ugledali njegovo zvezdo.

Kaj pomeni ta sončni dogodek v večni geometriji Zemljine elipse? Glejte, dan se je tako skrčil, da se zdi: zdaj zdaj ga bo požrla noč. Vse kaže, da je postala tema vladarica sveta in naše usode. Prizigamo luč, da skoraj že svetijo našim poldnevom in v prvih večernih urah nas pokrivajo temne peroti noči. Toda največja zmaga teme je hkrati njen prvi poraz. Poslej bo nepreklicno pridobil dan in v njegovi naraščajoči svetlobi se leže zarje pomladnih juter, kljuje vseмирski seme novega življenja na starih ozarh.

Tema in svetloba sta eden najstarejših simbolov, ki je z njim začel davni človek izražati svoje dožitke sveta. Skozi vse religije teče skrivnostna nit tega simbola. Najstarejši znani pesnik faraon Amenhotep Echnaton, začena svetlo pot Poezije s pesmijo o sončnem bogu Atonu, zmagovalcu nad temninami in nočnimi grozami. Perzijski oznanjevalec Zaratuštra ustanovil krasni mit o zmagovitem bogu svetlobe, Ormuzdu. Ki je premagal boga teme Ahrimana. V tem vekovitem simbolu, ki se plete skozi vsa verstva, se tema in svetloba spreminjata in dvojstvo zlega in dobrega, telesa in duha, laži in resnice. Dualizem teh nasprotij je večer kakor nebo nad nami, zaobsežen v svojih neštetih inčah na dnu vsega našega mišljenja in v vsega doživljanja sveta. Tema in luč, zlo in dobro nas spremljata na vsej življenjski poti. V našem strahu pred temo in v našem sproščanju za lučjo drhte večne skrivnosti človeškega življenja; v njem se odraža z isto simboliko gibanje vseмирskih teles kakor boj med zlim in dobrim v vsakem koščku našega življenja.

Zato ima božič poleg svoje krščanske tradicije tudi odblesek mnogo starejših verstev. Je prastari praznik prve zmagave luči nad temo. Kaj vse skriva v sebi strah pred temo? Mrzlo obličje nesreč, demonsko silo zla, mučne podobe smrti in groba. Čim bolj se temni tudi v našem življenju, bolj se stiskamo k svojim lučem. Tudi nam se prej ali slej skrčijo dnevi in v grozoto noči zašepetajo ustne eno najlepših svetopisemskih proročenj: Ostani z nami, Gospod, zakaj dan se je nagnil in večer prihaja. Sence noči in groba segajo po nas. Medlo plapolata plamen naših luči. Kdo naj išče skozi temine skrivno sled svoje negotove poti? Veter se zaganja v naša vrata in zima preti našim ognjem. Ostani z nami, luč in gorkota!

Kakor sta v sončni luči združeni svetloba in toplota, se v našem hrepenenju po luči sprošča tudi želja po gorkoti. V mitologiji, v pravljicah in verovanjih nordijskih narodov so zaobsežene v tej ali oni obliki sanje o jugu, bajke o deželah večne pomladi, simboli ognjev, ki grejejo kakor sonce in preganjajo zimo. Priznanje zime in spoznanje njenih posebnih radosti je novejša iznajdba, ki se je pojavila šele na višji razvojni stopnji omike. Morda niso nikjer opisi pomladi tako lepi kakor v severnjaški poeziji. Severni človek mrzi temo, zimo, megle in mraz, čeprav sprejema prav od njih svojo sposobnost duševne zbranosti, smotrnega razmišljanja in finega razločevanja prehodov, otenkov, drobnih življenjskih darov, pa tudi svojo fizično utrjenost in odpornost, ki mu odpirata svet.

Mrz ostri mišljenje, boj z zimo in temo povečuje množico miselnega napora. Jug je lahkoten in površen, zato poln navdihnenja za doživljanje ubrane lepote in življenjskih slasti. Za-

to se je mogla samo na jugu razviti najpopolnejša umetnost lika, speva in ritma; samo tam je lahko bila alast povzdignjena v življenjsko načelo in plodnost v božanstvo. V ledu in mrazu dolge severne zime nastaja drug življenjski stil, ki se brusi v tajgah in stepah, v valovih severnega morja, na daljnih poteh in dolgih negotovih plovbah; v njem šume gozdovi in žvižgajo vetrovi, iz njega govore samozatajevanje, junaštvo, dejavnost in bojevitost severnega človeka. In vendar izhaja velik del te napadalne nordijske moči iz podzavestnega hrepenenja po jugu, soncu in večni pomladi. Severnjak se bori z zimo in temo kakor pravilni junak, ki uganja čudovita junaštva samo zaradi hrepenenja po zali, nedostopni kraljici, ki ga le kdaj pa kdaj obine s svojim toplim in svetlim pogledom. — Kajti sever bo večno zaljubljen v jug. Venomer bo Heinejeva smreka sanjnila o svoji sestri palmi nekje daleč na obali južnega morja, kjer si sinja voda in palmni listi šepetajo blago, toplo pesem o večni pomladi, o življenju, ki ne pozna starosti in smrti, o slasteh, ki nikdar ne minejo. Kdo izmed nas nima nekje v duši vsaj trohice tega sna, kdo ni že sanjnil o nedosežni sreči, kdo ni občutil v sebi čara vseh raznolikih pravljic, ki si jih človeštvo izmišlja vedno znova na svoji negotovi in težki poti nad prepadi večne noči, nad temninami mrzle smrti?

Božič ob morju

Na moji pisalni mizi leži kos marmora, ki sem ga bil pobral na Akropolis: star kamen motnega bleśa, v katerem se je odražalo več tisočletij našega časa na enem najvzvišenejših mest človeške zgodovine. Ob njem se včasih zasanim v Helado in si vzbujam nostalgijo za grškim nebom, za sinjimi daljavami Egejskega morja, za tihim večerom med jonskimi otoki. Zunaj je zima, megle, vlažen mraz — tu pa grški kamen med knjigami in papirji pripoveduje o sredozemskem svetu, o Atenah, o morjih Mediterana, o južnih deželah.

Pred tem kamnom sem se danes spomnil kitice rožmarina, mirte in oljke, ki mi jo je bila dala pred leti za božič mlada Dalmatinka. In na mah je ozivel pred menoj božič na dalmatinskem otoku, kjer sem takrat prebil ves december. Pri nas kupujejo ljudje drevesca in si darujejo zelene smrekove vejice. Tako drevesce ali vejica je simbolni znak severnjaškega, predvsem germanskega božiča, ki stoji v znamenju značilne zimske poezije s snegom in ledom. Božič Sredozemcev ima drugačno idiliko; njegov krajinski okvir in razpoloženost spominjata na Palestino. Med oljkami se pasejo črede, v ozračju in v ljudeh drhte vedrejši in jasnejši toni, kakor jih občuti pri nas. Na jugu je božič manj mističen in zato tudi manj ceremonialen.

Na otoku je bilo malo tujcev, in kar se nas je gibalo po tesnih mestnih ulicah, kjer je v decembru večkrat pometal bora, smo se nekako zili z domačini. Z njimi smo pričakovali v majhnem pristanišču prihoda ladij in prav kakor oni opazovali za naslado vkrcavanje in izkrcavanje popotnikov in blaga, kar je v zimskih dneh največji dogodek majhnega otoškega mesta. Včasih smo hodili k vinogradnikom na kozarec mladega vina in k ribičem na ribjo juho, ali pa smo se ob lepih dneh vozili s čolnom po zrcalnem morju in uživali zmerno toploto zimskega sonca.

Po vetrovnih dneh je okrog Božiča zavladalo vreme, kakor da bi si ga bil otok izposodil kje daleč na jugu: postal je gorko, vsak dan se je pasla med oljkami in cipresami drobnica in kdor bi se nenadno znašel okrog poldneva na otoku, bi bil mislil, da je že dolgo pomlad. Morje je bilo tako vabljivo, da je v zavetju marsikaterega utrjenca ali drzneža vsaj za hip zvalilo v svoje mirne valove. V travi so poletavale žuželke, pokazali so se tudi že cvetovi; vse je kazalo na našo aprilsko veliko noč, le koledar je trdovratno opozarjal na božič.

MEDICINSKE MALENKOSTI

Žitne kralje vsebujejo vitamine B in E, tolaš in beljakovino. zato so najvažnejši sestavilniki krušnega plodu. Posebno krepak kruh vsebuje do 50 odstotkov kralje, ki jih naknadno primešajo moki.

Nedostajanje vitamina A zmanjšuje odpor proti nalezljivim boleznim.

Pri navadnem kuhanju, kakršno prakticiramo v gospodinjstvu, trpi samo vitamin A. Vitamin A trpi kvečjemu, če kuhamo s posebno vročino pod pritiskom ali s posebno vročino z dovajanjem kisika. Popolnoma neobčutljiva za vročino pri kuhanju sta vitamina B in D. Koliko vitamina C se uniči v zelenjavi s kuhanjem, je odvisno v veliki meri od trajanja kuhe. Zelje izgubi po dvehurnem kuhanju n. pr. skoraj ves vitamin C. Kuhan grah vsebuje še tretjino svoje prvotne količine tega vitamina.

Ožgaline in oparine obravnavamo lahko s čajnimi obkladki. Za kavno žlico čaja damo za deset minut v čašo vode in v to tekočino namočimo obkladek. Čim se obkladek na ožganem mestu posuši, ga namočimo s čajem znova. In sicer ne da bi ga sneli. Dobri učinek čajnih obkladkov temelji na veliki količini črešlovine v čaju.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Sveto noč sem prebil vse do polnoči na prostem, ob morski obali. Morje je dihalo kakor trdno spet človek, ki po čuva po napornem delu; komaj si slišal njegove valove, ki so kdaj pa kdaj rahlo pljusnili ob obrežno kamenje. Kakor črna plan je izginalo v daljavi, v njegovem motnem zrcalu pa so se kopale zvezde, podobne očem pravilnih bitij, ki so zrla iz vode. Ob morju, kjer sem posedal na klopi ali se sprehal ob kameniti stezi pod gozdom, ni bilo nikogar: vsi so onkraj obsežnega hriba, v razsvetljenem mestu, praznovali sveto noč. Tako sem bil sam s morjem in kamenjem, s rahlim šumom borovcev, s temo, ki je skozi njo svetil neskončni plašč zvezdnega neba. Vsa ta razpoloženost je bila tako malo božična in misel na božič tako čudna, da so me bili skoraj užalili zvonoči, ki so neakladno zavabili k polnočnici.

Na sam božični dan dopoldne sem krenil po cesti čez njive in pašnike. Drobnica je vztrajno mulila travo in pastirji so opravičali isto prastaro dolžnost, kakor njihovi betlehemske tovariši v dnehi, ko se je rodil v hlevu Učenik ljubezni. Po cesti so jezili otočani in otočnaki na mulah in žene, ki so peš ubirale pot v cerkev, so pletle nogavice. Nad polji in pašniki, ki so se podaljševali v zelenkasto morsko ravan, je sijalo sonce tako veselo in svečano, da je vzel božičnemu dnevu zadnji nadih njegove mistične meglenosti: vse reči so postale jasne in čiste in človek bi dejal, da bo narava že danes ali jutri prebudila vse svoje pomladne sile.

Sel sem po dolgem ovinku v enega izmed otoških zalivov, kamor se je stisnil pod obrežni greben stari samostan. Imel sem rad ta tih kotiček, ki je tudi ob vetrovnih dneh ostajal v blagodej-

Božični lov v planinah

Razmišljal sem kje in kako naj preživim božič? Konec dolge noči, začetek novega dneva tako močno vpliva na človeka! Zato sem se odločil, da prebijem sveto noč sam za seboj, zatopjen v čudne taine daleč, daleč od ljudi, kjer ne bo slišati

ne ropota ne praznih besed ljudi. Zaželel sem si božičnih praznikov v samotni, v družbi dobrega prijatelja, nekje daleč, v tih božji prirodi. Toda sam, pa še v današnjem času sporta skoraj ne najdeš niti v božični noči tihega zavetja brez vsakdanjega hrupa...

Ker sem imel takrat v Gornji Krmi pri liko lova, sem se odločil, da odринem v božični noči skozi Krmo na Zgornjo zapiski planino in tam neposredno pod pečini gorskih velikanov, v vnožju Toča in Triglava, prenočim v mali pastirski kočici. To sem sporočil tudi lovci Tomažu z narodnim, naj me počaka že popoldne, pred svetim večerom v Mojstrani. Če hoče biti na sveti večer pri družini, pa naj pride prihodnji dan jutraj na planino, da pogledava za gamal.

Nikjer še nisem občutil take božične idile kakor vpravi tisti večer, ko sem šel sam, čisto sam, skozi tiho gorsko vasico, Gornjo Radovno. Raztresene so kočice; vsaka samuje zase. Saj je dovolj prostora za tistih deset posestnikov, ki ljubijo svoje domove, posejane po široki plani, ki je nastala iz gorskih prodiv, ob strugi sicer mirne, a v hudih urah neukrotljive hčerke planin, biste Radovne.

Edino kar je bilo slišati iz vasi, je bilo lajanje vaških psov. Družila jih je debeloglava luna, ki je večkrat pogledala izza oblakov, dotikajočih se belih gorskih vrhov.

Takoj za vasjo se je zožila pot. Iz vasi je vodil v dolino Krme, ki jo okoličani nazivajo: mater gamsov, ozek kolovoz. Pretrgal ga je bil v prvem snegu kmet iz Radovne, viječ iz gorske doline suhe bukovne butare. Prijetnejše gorko po gazi je bilo stopati po zmrznjeni celini, ob potoku. Na roženo trdi skorji je ležalo že nekaj prstov debelo kristalno snežnega pršica, ki je, rahlo natrošen po dolgi, vpognjenih vejah sanjajočih smrek, pričaral čudovito sliko, posebno, kadar ga je s svojim sojem posrebril mesec. Nepopisna je bila slika, kadar se je izmotal mesec iz mokrih oblakov. Spaval je v temno modrino in zili mehko luč čez široko zasnežen prod in zlate mecesnovce, kjer so sanjali črni gamsi božični sen.

V kakor puh mehki snežni odeji so onemnevali koraki. Vse je bilo tiho, tiho... Le kadar se je nagnila smrekova veja in si v polnu tresla kristalni prah z ramen, je nalhalo zabobnelo skozi svetlo tišino...

Na gladki plani, ki je bila svetla kakor podnevi, sem opazil prvi znak gozdnega življenja: v mehkem snežnem prahu se je odderivala sveža gaz. In prav takrat, ko sem ogledoval svet, mi je postalo trenutno jasno, kdo je bil nepokojnik v sveti noči. Iz goščave nizkih smrek, onkraj potoka, je udaril v pokojno tišino obupen vek, podoben plakanju deteta. Veje ob potoku so se zamajale. Sneg se je zaprll in iz prahu je puhnil v strugo zmrzlega potoka bel klobčič, ki ga je bilo pri najjamejši

nem slišati. Pred samostanom s njegovo srednjeveško cerkvijo mi je prihajalo občutje nečesa antičnega, skoraj grškega; njegovi zidovi so se v teku stoletij tako prilagodili svoji okolici, da je ves zaliv vzbujal čudovite harmonije, lepote in miru. Pred samostanom, na južni strani tik ob morju, je bil vrt, ki se mi je zdel eden najvabljivejših vrtov na svetu. V njem je žarelo pod steklom cvetličnjakov dovolj raznobarnih cvetic, pod cipresami so se podili kosi, rožmarin in mirta sta zelenela in dajala vonj, ki je bil čist in svež kakor dih prve pomladi.

V samostanu in v cerkvi je star menih razkazoval lesene kipe, krasno izrezljana razpela, starinske slike neznanih umetnikov, ki so se utegnili šolati v Italiji, ko se je tam razširila zgodnja renesansa. Pokazal mi je rokopišne misale z večbarvnimi inicialkami in težke inkunabule. Celu v teh posvečenih prostorih ni bilo božičnega razpoloženja, kakor ga ustvarjata severnjaška priroda in k mistiki nagnjen človeški duh; zdelo se je, da so tudi tu vse reči jasne in vedre in da je vsa skrivnost vere samo v globokem duševnem miru, v sončni in jasni tišini. Kontemplacije in molitve niso tu v nasprotju z naravo, marveč imajo bleś njene lepote, odraz njene vedrine; kakor barve in zvoki streme po ubranosti. Človek venomer hvali stvarnika in se mu zdi bližji kakor severnjak ali orientalec, ki pada pred njim na tla od strahu in spoštovanja. Mediteranski duh teži v vseh svojih izrazih k nečemu klasičnemu, kar pomeni harmonijo duha in duše, jasnost, lepoto in umerjenost.

Tako sem v samostanu ob tihem otoškem zalivu iskal staro, mistično razpoloženje božiča in našel tudi v božičnem praznovanju pomladne, sončne tone, ki so morda izražali v svojih spodnjih poltonih zadnje zvoke iz davne Parnove pištali.

B. Borko.

kunec gamsovega svatovanja. Vrnili so se tja, od koder jih je pribral, začetkom prava sv. Martin. Ker Tomaža, ki mi je bil obljubil, da pride, če že ne v Mojstrano, pa gotovo prihodnji dan na planino, še ni bilo, sem se odločil, da jo mahnem sam po tistega starega kozla, ki je prebival polet v Medvedjem, jeseni pa pod Rjavino. Petkrat sem ga videl, toda streljati ga nisem mogel. Upal sem, da ga morda dobim po zimi, ko mu dorase diaka.

Prijetno je bilo hoditi s jutraj po trdem snegu. Ugodno je bilo za lov, da je tudi tukaj pokrival trdo mešno plast mehke, kristalni poprh. Kakor sem pričakoval, je tudi bilo, toda le dokler nisem uplenil gamsa. Pozneje bi se mi kmalu godilo, kakor trentarskemu lovcu.

Sredi velike snežne plane, pod katero je dremalo zeleno ruševje, pod skalnato rjavino, sem opazil večjo črno piko. Daljnogled mi je povedal, da to ni skala in tudi ne iz snega štrleče ruševje, marveč oni, ki ga iščem. Nekaj časa po vseh starih, nato zopet pokonci za debelim zametom, nazadnje pa po trebuhu drsle, sem se približeval močnemu gamsu, ki sem ga imel v prav ugodnem vetru.

Toda vprav takrat, ko se že mislil, da ga bom pometil, mu je vendar postalo nekaj sumljivo. Premaknil se je bil s pečine, toda za njega tako nesrečno, da sem se mu približal na dobrih 200 korakov. Pozudila se je redka prilika. Strel je odjeknil, toda ne tako močno, kakor jeseni, ko so še goje stene. V veliko moje začudenje pa jo je gamso odkuril, kakor da se mu al prav nič zgodilo. »Tri sto in še več peklensko!« Zbogom črni, kakor sliva mehek gamsov šop, ki sem ga že videl majati se na lovskem klobuku. In tisti debeli, lepo razkreni rogji, ki naj bi mi leta in leta pripovedovali o lepi, prekrasni božični idili. Toda na strel grem pa je pogledal, morja ugotovim, kam je udarila krogla? Na strelišču, ki sem ga dosegel s težkim trudom, kajti že se je pričel sneg udirati, sem šele po eni uri napornega hoda našel nekaj rdečih kapljic, ki so mi po temni barvi pričale, da je gamso sicer pogoden, toda ne smrtno. Iz neprijetnosti pa me je že rešil pogled čez prvo steno. V kotu sem opazil ležečega zalezovanca. Toda v razburjenosti pomerjeni in izstreljeni drugi strel je bil še slabši kakor prvi. Šele tretji, mirno izstreljeni strel, ko je gamso lezel na bližnji skalnati rog, je rešil gospodarja planin vseh muk. Neprijetni občutki so se poglajli, ko sem opazil, da se gamso več ne giblje, ker počiva za vedno. Kratko grenkoba je nadomestila zopet lovska strast. Pojavila se je radovednost po lepoti diake in obliki rog-ljev.

Zopet je trajalo precej dolgo, preden sem dospel do plena. Toda kakšno razočaranje! Ne, dragi prijatelj lovec, pred menoj ni ležala mlada gamsova kozla, kakršno je sramotno ustreliti! Bil je velik, močan gamso, toda z izredno grdimi, čisto oklimi rogji. In diaka, — diaka gamso v taid višini in to sredi zime! Diaka ni bila mehka, črna, marveč trda, skoraj kakor slamevice viržinke. Znanen del diak je bil bel kakor žima starega konja belca. Vrh tega pa sem s slabim drugim strelom najdaljšo diako na hrstu še odstrelil.

Populiti sem, kar se je dalo populiti, da pokazem prijateljem, kaj sem uplenil. Ko sem gamso odšel, sem si ga radel na hrbet. Pod težkim tovorom se mi je sneg že bolj udiral. Ni trajalo dolgo, pa sem bil že tako izmučen, da sem moral prepuštil cellega gamsa, razen slabe diake in ozke rogijate glave, ki sem jo bil odrezal in spravil v optnik, planinskih grobarjem: črni krokarjem in rdečikljunim gorskim kavem, ki so kmalu nato zakrakali in se zvižgali pogrebno pesem.

Poslušal sem njih hrup precej s strahom: češ: morda pa nocoj ali jutraj s jutraj goski pogrebi tudi meni zapojejo zadnje pesem? Sneg se mi je vedno bolj udiral pod nogami. Ko sem izginil v zameteno kotlino, sem že mislil, da je to moj zadnji božič. Prihodnjega bova morda z gamsom, ki so ga takrat že pokopavali krokarji iz kavke, praznovala skupaj v večnih lovskih. Le z velikim naporom sem se priklopil preko gostega ruševja, v katerega sem se globoko udiral. Skoraj smrtno izmučen sem se sešel na odkopano skalo kjer sem se odpočil. Tu sem počakal, da je priložnostno toplo sonce zašlo in se je sneg zopet utrdil. Oddahnil sem se pošteno šele takrat, ko sem bil v kočici na planini. Ozid gamsovi rogji pa mi pri vsakem pogledu na nje pripovedujejo, kako lepa je bila tista božična noč in kako usoden bi bil lahko božični dan...

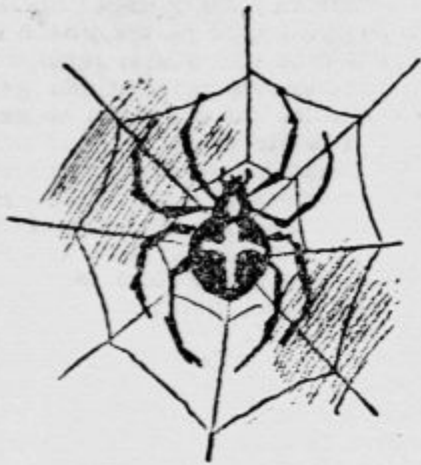
dal več žerjavice, sem položil na ognjišče debelo tnalo, ki je rabila pastirju za skakanje drv. Kaj hitro me je minil spanec, toda ne za dolgo. Medtem, ko me je grel ogenj v trebuhu, me je zeblo v hrbet. Če sem se pa obrnil, sem imel vroč hrbet in mrzel trebuh. Obracal sem se kakor janec na raznju in tako sem je dočkal jutro in lep dan. Ko sem zjutraj prijel za čevlji, je iz čevlja planila miška, ki je moj čevlj, stoječ pri ognju smatrala za toplo, prijetno zaklonišče.

Ko sem odprl vrata kočice, se mi je nudil izreden prizor: na nasprotnem pobočju, na velikem produ pod Točem se je pasla na zeleni jasi, a katere je bil zdrnil plaz, 15 gamsov broječa čreda. Toda zaman sem gledal z dobrim daljnogledom po primerku, ki bi odgovarjal mojemu okusu. V čredi so bile le kože in mladiči. Samci so tro po zapustili že o sv. Miklavžu, ki je bilo

Ignac Koprivec.

Prijatelji pajki

Ne zamerite mi, da sem veliki prijatelj pajkov, da jih v svoji sobi ne dam preganjati in da so jim izgovorjeni vsi sturpi kot pod stropom, kjer lahko sami zase žive svoje odpovedi polno življenje. Mati se je tej pogodi, ki sem jo bil sklenil s pajki, sicer dolgo upirala. Dokazovala je, da ta živalca nikakor ne spava v dostojno stanovanje. Ko si le nisem dal dopovedati tega, je dejala:

— Pri tebi zaleže pametna beseda prav toliko, kakor če bi juda v pekel vrge.

— Ne vem, koliko jud zaleže peku, sem odvrnil, saj ne poznam niti obsega pekla, niti ne vem, koliko kalorij premore kurivo, s katerim kurijo v njem. To pa vem, da bosta pajka ostala v sobi, dokler bosta hotela.

Končno se je le vdala. Obšla jo je najbrž uvidenost, da moram tudi jaz — star samic — imeti v svoji sobi nekaj duševno ki bo »dihala« z menoj. In res, vse poletje sta imela moja pajka čudovit mir, jaz pa večere polne prisrčne zabave.

Da, vsak večer sem, ko sem stopil v sobo, pritisnil na svetilko, da je lepo zasvetila. Zlezel sem v posteljo, legel vznak, se naslonil na visoko zglavje in pogledal najprej v desni kot pod strop, kaj počne lepuh Primož s svojimi obupno nesorazmerno dolgimi, na videz neokretnimi nogami. Moj oče je te vrste pajke tmenoval suha južina. Primož se ni zmenil za onozovaj, kaj počne prijatelj križevca Jaka, so sed iz levega kota. Če se tudi Jaka ni zmenil, sem spet ugasnil luč in jo v novici prižgal. Zdaj se je nervozno premaknil in se obrnil v mojo smer, pripravljen na pohod.

— No, ali bo kaj ali ne bo nič? zakličem z narejeno osornostjo.

Jaka se ne premakne. Že vem, česa mu manjka. Tistega prijatelja šelestenja, ki ga napravi listanje po knjigi. Da, da, to je muzika, ki ga izvabi iz kota. Najbrž ga spominja na tisto toliko obetajoče brendanje muh.

Vzame knjigo v roke in počasi listam. Jaka se zapodi po stropu pol metra proti meni in obstane. Listam dalje. Jaka se

zdaj odloči za cel meter hitrega pohoda, nakar spet postoji.

Medtem se je začel tudi Primož motoviliti v svoji preprosti, raztrgani mreži. Primož imam rad, ker je taka neznanost, nereden in neuk. Mreže, ki bi bila v skladu z vsemi geometričnimi, matematičnimi in statičnimi pajčimi dognanji, kakršno zna mojstrski spisi Jaka, ne bo znal nikoli. Prav zato je ta rinež tako suh. Le muho, ki mu jo ujamem in vržem v raztrgano mrežo, zna s prednjimi nogami res spretno poviti v pajčevino. V vsem miru, brez odpora ji da potem na prsi smrtne poljub.

Ne vem, ali me pozna, kakor me Jaka pozna, ali pa leze proti meni samo zato, ker vidi svojega soseda hiteti v to smer. Morda sodi, da je Jaka kaj ujel in da utegne biti tudi zanj kaj na stropu nad menoj. Pa daleč Primož ne pride. Dva metra največ. Potem postoji in z menoj vred opazuje Jaka, ki je bil medtem prihitel po stropu prav nad mojo glavo. Včasih, ko je še študiral svojo senco, ki jo je vedno zamenjaval skušal ujeti, je rabil za to pot mnogo več, zdaj pa mu je treba samo še bore deset minut.

— No, Jaka, zdaj pa le začni. Zaspan sem, kmalu bom ugasil luč.

Spretno se vrže nizdol, za zdaj samo pol metra in — poln nezaupanja — takoj spet za ped nazaj. Mirno me gleda, kaj bom. Spet polistam po knjigi in ga vabim:

— Za vruga, ali boš ali ne boš!

Zdaj se spusti globoko doli, da je le še dobrega pol metra nad menoj a ravno prav oddaljen, da ga lahko udobno opazujem. In zdaj začne svoje vratolomne vaje. Najprej hiti navzdol, potem spet nazgor. Suče se in vrti, držeč se z vsemi nožicami, zdaj samo s tremi, štirimi, a včasih z eno samo za nevidno nitko. Ploskam mu in ga pohvalim:

— Jaka, dobro znaš, imenitno, malo počij.

Jaka ne odneha, v svojem elementu je. Rad me ima in ve, da ga občudujem, da sem ga sreden in vesel. Ma'o počije, prav kakor akrobat v cirku, da s čudnimi dokazuje publiko kako napore so bile opravljene vaje, potem se lepo potiplje za zadek, ali je vse v redu, da se ne mogla nitka lepo odvijati, če treba. Dobro odpočit nadaljuje svoj spored. Počasni plezo po nitki navzgor in temeljito preišče vso vrvo, ali ni morda kaj poškodovano. Saj pride zdaj na vrsto njegova bravurnostna točka: — Smrtni skok. — Kar je na niki poskodoval, popravi, če je treba jo ponekod ojači ali pa steno. Ko je vse pregledano in popravi, tik pod stropom se malo

postoji, da se razgleda, ali je publika v dovolj napeti pozornosti. Ko je vse v redu — najbrže sliši, kako mi bje srce — po cirkuško nekoliko pomaje in preizkusi vrv. Da, mojster je ta moj akrobat, človeka zna v resnici spraviti v skrajno napetost. Junaško, brez strahu se vrže v globino. Za ped nad nosom se vjame samo z eno nožico za navadno nitko, z drugimi pa poganja, da se lepo vrti, zdaj na levo zdaj na desno. Med vrtenjem pa menja izpušča nitko, zdaj z desno, zdaj z levo srednjo nožico, prav, kakor bi se hotel — po vzoru cirkuške akrobatke — z gracioznim metanjem poljubov zahvaljevati za priznanje. Smrtni skok se mu je posrečil.

Pohvalim ga, zaprem knjigo, ugasim luč. Čez nekaj minut spet prižgem in vidim, da Jaka že lepo počiva v svojem kotu, Primož pa ima še dobre četrte ure tipanja do svojega.

Smrtni skok Jaki samo enkrat ni uspel. V svojih računih se je očitno nekaj ušlo. Najbrž je zgrešil razmerje dolžine nitke, kakršna je potrebna in med učinki njene prožnosti v odnosu do njegove teže. Najbrž ni prav premeril hitrosti in globine padca, telebnil je prav na moj nos. Težko, težko, je splezal nazaj v svoj kot. Nekaj večerov ni mogel nastopiti — gotovo si je nekaj reberc nalomil siromak. Čez nekaj dni pa je spet obnovil spored, sicer ne s prejšnjim elanom, šlo je pa le. V desetih dneh pa je bil spet stari mojster Jaka.

Zdaj Jake in Primoža ni več. Pusti so večeri v mrzli postelji. Tako obupno sam bom vso zimo. Toda skoraj petdesetkrat je že prišlo poletje in še bo prišlo. Z njim bodo prišli, če že ne Jaka in Primož, prav gotovo njihovi potomci.

Pa se je zgodilo, da sem pajke zasovra-

žil za nekaj dni, ker so me spravili malo da ne v smrtno nevarnost.

V prekrasnih solčavskih planinah je bilo, kjer nas je ves mesec pohajalo nekaj planincev, ki znamo od vsega srca ljubiti vse, »kar leze in gro, in vse božje stvarstvo.

Z vrha Strelova, kjer smo v skromni pastirski koči domovali, smo se spustili doli do Knezovega baira, perlo pratekmovali smo, kdo si bo srajce lepše

opral. Mencali smo, da je bilo kaj. Potem smo jih položili sušiti na sonce. Hamdija, pristen Sarajlija — nazivali smo ga Hodža, ker si je znal — musliman — tako lepo oviti belo brisačo okrog glave, Janez in mati Medutka so ostali pri perilu, jaz pa sem šel dražiti planinske pajke, ki so prežali iz luknje. Sonce se je iznad Ojstrice in Krofice nad Robanovim kotom z vso močjo upiralo v oboboče Strelova. Pajki so bili razpeli milijone jadrce po planini, da je bilo kakor v luki, polni samih jadrnic. Odrgral sem bilko, legel v travo in se dotaknil mreže. Pajek je očitno mislil, da se je vjela kaka žuželka in je planil iz luknje. A v trenutku je sprevidel, da plena ni, in je smuknil nazaj. Spet sem se dotaknil mreže in spet je prihitel pogledat. Tako sem nagajal od luknje do luknje, največ trikrat se je dal vsakdo prevarati, večkrat nikoli.

Čez čas sem zagledal malo večjo luknjo, ki so jo zastirale raztrgane mreže. Najbrž bo kak večji pajek v nji, sem si dejal, in sem z bilko prav lahno potipal tkanino. Pa nič. Potipam še enkrat. Nič. Potem

pobezam v luknjo. Da ne bi bil storil tega! Kakor blisk se je gad pognal iz luknje. Na sredo sem sedel precej ob strani Na moj krik so Hodža, mati Medutka in Janez prestrašeni planili pokonci in zakričali, kaj se mi je zgodilo. Sram me je bilo, da sem tako strahopetno kričnil, pa sem jih nalagal, da sem jih samo potegnili. Pozneje sem jim povedal, kakšnega pajka sem si pribezal.

Srajce so se medtem posušile. Ugotovili smo, da si jo je Hodža najlepše, jaz pa najslabše opral. Pozabili sem rob ovratnika posebej zmencati. Nič hudega, imel sem pač temno obrobjen ovratnik, ki se je kaj lepo ujemal s poltjo od solca očrnelega vrata. Planinskih pajkov tisto leto nisem več dražil. Zdal si jih upam spet, le iz lukenj, ki imajo lepe cele mreže.

Strelovski pajki so se prav po pajčje

oprostili za drzno šalo, ki mi je takrat dala, da mi je zastalo srce. Ko sem se posvajal od planin, so mi privedli v pravem pomenu besede silajno presenečenje. Na meji Strelovačevega kraljestva, tam, kjer se začnejo solčavski hribi, je prišel k slovesu sam kralj strelovskih pajkov.

Nekam žalostni, brez besed, smo stopali v Solčavo nizdol. Poželjivo smo se ozirali po Poljskih devicah, Ojstrici, Utah, po vsem Robanovem kotu, ki nam je ves mesec nudil tako srečnega zatočišča — saj nam je dajal občutek, da smo posestniki vsega, kar vidimo. Nikjer ni bilo mejnikov, nikjer napisov: Prepovedano. Svobodni, da popolnoma svobodni smo bili. Živelimo smo prav prirodnemu življenju. Od vsakega vrha smo se posebej molče poslovili, v vseh podrobnostih smo si jih vtisnili v spomin, da jih bomo v tihli urah imeli živo pred očmi in jim bomo lahko potožili o tegobah, ki more doline.

Pod Knezovo domačijo smo, v razdaljah drug za drugim malo postali. Nad mano je sprostirala svoje veje starodavna bukev, mogočna in košata, če prav ji je v dobroviti tičala skala, ki je priletela z Lucijana in jo prebodla. Tičala ji je v debelu kakor v ogromnem zaslem precepu. Stal sem v pramenu solca. Tisti trenutek mi je bajno zabesčalo pred očmi. Neke svetlozelena luč je svignila od zgoraj k tlom. Začuden pogledam, kaj je bilo. Pol metra od tal se je motovili na nitki orjaški, kakor oreh velik pajek, po hrbtu ves zelen. Svetil se je kakor izbrusen kristal, nožice pa je imel lepo kosmate do kolena. Vzel sem ga v roke in vzradoščen poklical tovariše. Podvzivali so se nazaj, da pogledajo, kaj sem našel. Obstrmeli so nad orjakom. Hodža se je v skrbi za zbirko sarajevskega muzeja prvi oglašil:

— E, vidi, čudovita živalinja! To ti je raritet. Daj ju meni, da ju ponesem za sobom u sarajevski muzej.

— Ajde k vrugu s svojimi sarajevskim muzejem. Pajk ostane zdrav in živ na Strelovcu, sem ga odgnal.

Hodža je še kar dokazoval, da je edino prav, če pride ta — poudarjal je — »egzemplari« z zbirke, v študijske namene. Toda mati Medutka mu je vzela vsako nado na uspeh:

— Pusti Lojzeta, pusti. Ko smo šli lani iz Kepe na Mojstrano, je naletel na maledga gada. pa ga je — da ga ne bi kakšen turist ali grančicar ponesreči pohodil — pobral in položil v grmovje, pa mi-

slis, da ti bo pajke tovil za sarajevski muzej.

— E, kakav ti je to čovjek?

— Zakaj pa — sem ga zavrnil — si nisi nabral polne škatlice tistih velikih bolh v koči, o katerih si pravil, da še nisi videl podobnih. To bi bil raritet za tvoj sarajevski muzej.

— E, pa fala b'gu — tako se je šalil iz nas Slovencev — imamo mi dosti toga u Sarajevu, pa i ako ne tako velikih, pa zato vije manjših.

Pajk je lepo ždel in tipal v dlani. Svetel je bil, da se je moj obraz zrcalil v gladini njegovega hrbta. Položil sem ga na deblo. Živahno je odkobacal po bukvih navzgor.

Dogodek je bil zame najlepša sprava s pajki in v najpristranejšo slovo od njih. Da, lepše je bilo slovo od njih, kakor od Solčave, ki je bilo sicer veselo, ali za naše pojme vendar malo neprijudno.

Ko smo že bili zunaj Solčave, v smeri proti Rogovici, mi je skozi okno prvega nadstropja prilevela prazna konzervna

škata na glavo. Votli svok je opozoril tovariše, ki so hodili pred menoj, da so se ozirli. Takoj so razumeli stvar. Prasnili so v krčevit smeh, ki je privabil metalca k oknu, da pogleda, kaj se godi na cesti pod oknom. Ko je razbral prizor se je začel sam bučno smejati, pa tudi prijazno oproščati.

— Nič na to. Dobro je samo, da ne mečete polnih škatej skoz okno. Tako pa sem bogatejši za vesel spomin.

Še tisti večer smo bili doma. Htel sem v svojo sobo, ujel muho in jo vrget v mrežo sestradanemu Primožu. V mislih na prihodnje poletje sem legel v posteljo, globoko vzdihnil in zaspal.

Prvi božič v svobodi

Spomin na božič v arnavtski kuli — Srečanje z Milanom Pribičevićem v Ljubljani

Ko so Avstrijci zasedli Črno goro in pošiljali tja svoje čete preko Lovčena in iz Bosne, so tudi računali, da bodo pomagali strahovati pravoslavno prebivalstvo muslimani s področja Plava in Gusinja, priključenega Črni gori po balkanskih vojnah. Arnavti pa so Avstrijce hudo razočarali. Kontribucij in rekvizicij so bili oproščeni in ker jih ni mučila lakota, tudi v okrožna skladišča niso nosili svojega zlata. Z zlatom so plačevali samo municijo za svoje puške in s srebrom okovane revolverje, o katerih so Avstrijci mislili, da bodo ubijali črnogorsko rajo, a se je kaj kmalu videlo, da so upihili življenje marsikateremu prevnetemu okupacijskemu organu.

Po iznajdljivosti zadnjega guvernerja Črne gore grofa Clam Martinica je bila proglašena »sveta islamska vojska«. Po arnavtskih vaseh so zbirali prostovoljce. Obetali so jim, da bodo služili pri okupaciji v Črni gori, namenili pa so jih seveda za fronto. Prostovoljci svete islamske vojske so se zbirali in velike skupine so potovale z zastavami in bobni na čelu iz Gusinja in Plava v Andrijevo in naprej po cesti od taborišča do taborišča. V dobro zastražene kasarne v Podgorici in na

bila glava uganke, težke in usodepolne: Kdo je tu gospodar? Ali prijatelj, ali sovražnik Srbov?

V veliki nizki izbi, ki ni imela poda in kjer je ležalo na s peskom posutih tleh nekaj domačih belih in pisanih preprog, je sedelo okrog velike mangle (bakrene posode z žerjavico) nekaj Arnavtov, ki so pušili in pili kavo. Arnavti, ki so naju zunaj molče sprejeli in povabili v kulo, so stopili v izbo za nama, eni so ostali pri vhodu, drugi pa so razširili polkrog okrog žareče mangle.

Lepo sva pozdravila mrki zbor po arnavtsko, odgovor pa nobenega. Nekaj časa sva stala, potem pa sva se tudi Misli na Božič v arnavtski kuli. — Sreusedla pred mangalo. Nagovarjal sem jih srbski, tudi arnavtski, kolikor sem pač znal, a nobenega odgovora, nobene spremembe v mrkih obrazih, ki jih je obsevala na nizkem stropu pritrjena svetilka in žar žerjavice. Nobena beseda ne najde odziva, pogledi Arnavtov so hladni kakor jekleno rezilo. — — —

Gost govori, govori, a molk mrke družbe mu seka stavke in napolsed ustavi govorico. Pred mangalo so nizke mizice, mrkim domačinom ponujajo cigarete, ki pa obležijo na pručici ka-

Cetinju ter od tam preko Lovčena pa so jih le malo pripeljali. Prostovoljci so bila nevarna druhal, ki je precej vojaških taborišč med potjo do golega izropala in se potem razkropila na vse strani.

Precej Arnavtov so sprejeli tudi v orožniško službo. Pridelili so jih v pomoč samotnim orožniškim postajam in orožniški naredniki so bili nekaj časa prav zadovoljni z arnavtsko pomočjo. Zgodilo pa se je nekajkrat, da so arnavtski orožniki zvečer z naperjenimi puškami obkolili svoje poveljnike ter jim veleli:

— Sezuj čevlje! Sledi plašč, daj to, daj ono! Polastili so se postaj in napol slečeni postajni poveljniki so potem ponoči tavalj da bi pri kaki drugi postaji našli zavetje.

Med okupacijo in še nekaj mesecev pozneje so Arnavti pač živeli po posebnih, nikjer zapisanih zakonih. Oboroženi do zob, so bili gospodarji celih pokrajin in zaradi njih je bila moja pot po srbskem jugu po okupaciji ravno tako nevarna kakor prej, ko so bile vse važnejše ceste zastražene od avstrijskih, nemških in bolgarskih čet. Pred nekaj meseci sem opisal svoje potovanje iz Skoplja do severne meje naše mlade države. Na tej poti sem bil baš pred božičem leta 1918 z nekim tovarišem precej časa proti svoji volji gost v neki arnavtski kuli, nedaleč od Kačanika.

Iz Kačanika sva krenila, da bi še pred nočjo prispela v Prištino. Kakor železniško progo, tako so tudi cesto na mnogih mestih poškodovali pri umiku nemški vojski in zaradi tega sva morala hoditi po stranskih potih in stezah, kjer naju je kmalu zajel mrak z gosto meglo. V trenutku, ko sva zagledala pred seboj nekaj motno brlečih luči, naju je pozdravilo močno lajanje psov, in kakor iz tal je zrastle pred nama nekaj visokih belih postav — Arnavtov v belih raševinastih oblekah, oboroženih s puškami in revolverji.

Ni prijetno popotniku pri duši v polkrogu takih mrkih orjakov in ko čepi in renči pred njim še nekaj orjaških psov-vojakov, da te kar greje sapa iz njihovih široko odprtih gobcev. Arnavti so napravili nekaj korakov proti nama, midva par korakov nazaj in znašli smo se pred visokim močnim plotom zidane arnavtske kule. Hreče so se odprla vrata plota — prave palisade in v odprtini se je spet pojavilo nekaj Arnavtov, ki so v eni roki držali puško, z drugo pa nama kazali, naj stopiva naprej.

Tako sva postala hočeš, nočeš, moraš gosta arnavtske kule in polna nama je

kor razkrečeni prsti mrličeve roke. Arnavti so molče kadili in pili kavo in na posled sva se tudi midva v grobnem molku lotila svoje skromne zaloge jstvin in prižgala sva si cigareto.

V molku in strašni negotovosti so potekale ure. Uganka: kam spadajo Arnavti, med katere sva zašla, je ostala nerešena, toliko pa sem poznal arnavtske običaje in njihove nenapisane zakone, da se nama ničesar ne pripeti, dokler sva med štirimi stenami njihove kule. Če imajo zle naklepe, dobi človek nož v rebra ali pa s puškamin kopitom po glavi šele takrat, kadar stopi ven na dvorišče. V zavesti tega dejstva sem nekaj ur tudi predremal. Ob mangali so dremali in smrčali tudi nekateri Arnavti, a kadarkoli sem se zdramil, sem se lahko prepričal, da je v izbi še dovolj budnih stražarjev.

Minila je dolga noč, minile so dopoldanske ure, nekateri Arnavti so med tem odhajali, pa spet prihajali, nekajkrat so se kaj malega polglasno porogovorili in šele enkrat pozno popoldne seže pred menoj sedeči arnavtski orjak po cigareti, katero sem mu bil položil na pručico takoj po prihodu, pred mene pa postavil skodelico kave. Dvignil je roko k čelu ter nama voščil dobrodošlico.

Tako sva bila priznana za prava gosta in prijatelja. Gostili so naju potem z vsem, kar so imeli doma, a na noben način se ni dalo izvedeti od njih, kaj so sprva nameravali in kako so spoznali, da sva prijatelja.

Po dolgih urah čakanja sva se s tovarišem tudi spominjala, da manjka le še nekaj dni do božiča in da nanj še nikdar nisva čakala v tako hudih skripicah. V arnavtski kuli sva se dobro prespala in, ko sva odhajala, so naju Arnavti še precej časa spremlili ter nama naročili pozdrave za svoje rojake v neki drugi soteski. Ko sporočis pozdrav — salem — si povsod dobrodošel gost.

Prve božične praznike v svobodi sem preživel na potovanju in, ko sem prišel v Ljubljano, je bil tu že bataljon 4. polka drinske divizije. V »Slovenskem Narodu« sem bral, da so privedli srbskim vojnikom 22. decembra prisrčen sprejem in da se je za pozdrave zahvalil polkovnik Milan Pribičević. Bral sem tudi lepe besede, ki jih je Milanu Pribičeviću posvetila slovenska mladina:

— Iz zemlje, kjer smo mi tlačanili in oddajali desetino duševnega in telesnega življenja, si odšel ter se napotil med svoje rodne brate, da jim razodene naše trpljenje in zbudiš v njih dušah veliko misel našega osvobođenja... K tebi smo hodili po skrivnih potih, da nam svetuješ, nas vodiš in s svojim živ-

Klenjem kaŕeŕ na trnovo pot volje in ideje... Za idejo, s katero si vzbudil v naših duŕah nove vrednote ŕivljenja za ves rod, smo ŕli v por. Doŕiveli smo njeno ureŕenje. Nekaj grobov mladih borcev ti govorijo o globoŕini naŕe vere. V nadi, da stopiŕ na ŕelo svojih borcev sedaj, ko gremo v novo ŕivljenje, te pozdravljamo...

Polkovnika Milana Pribeŕevia sem sem obiskal, saj mi je bil in mi bo tudi

ostal pred oŕmi, kakrŕen je bil v zarj naŕega osvobodjenja v Skopju. Njegova uniforma je bila obnoŕena, epolet ni nosil, a vsa pojava je dajala videz vojaŕskega doŕojanstvenika in odliŕnega ŕloveka. Na prvi pogled je bilo lice mrko, temne oŕi nekam srepe, a ko je spregovoril, je lice zaŕarel v sijaju iskrene doŕotljivosti in duŕevne veŕdrine.

Kakor me je sreŕanje s tem velikim

ŕlovekom navduŕilo, tako so me v marŕskem potril in razoŕarali prvi tedni svobode v oŕji domovini. Primerjal sem paŕ vedno in povsod iskrene manifestacije svobode v opustoŕenih krajih srbskega juŕga in ŕrne gore z veseljaŕenjem in rajanjem doma, kjer visokodoneŕe besede niso moge prikriti obupnega pomanjkanja volje in smisla za ideale, ki so bili tvorci naŕe svobode.

—tg.

Dr. France Preŕeren pred 110 leti

„Preŕeren 1800—1838. ŕivljenje pesnika in pesmi“

Tiskovna zadruga v Ljubljani razpoŕila za Boŕiŕ odnosno za Novo leto naroŕnikom drugo knjigo svoje monumetalne izdaje Preŕerna v redakciji prof. dr. Kidriŕa. Ta knjiga vsebuje pr vi, najobŕirnejŕi del Preŕernove biografije, ki prekaŕa vse dosedanje poŕkuse v tej smeri. Prinaŕamo iz nje kratke odlomek.

Preŕernova zunanja podoba se tuŕi med strokovnimi ŕtudijami in resnimi razmiŕljanji o pesnikovem poŕanstvu ni tako izpremenila, da bi bila na prvi pogled „mnogo obŕala“. Osemindvajsetletni doktor prava in pesnik, ki se je v poznem poletju 1828 pojavil zopet na ljubljanskih ulicah, se nastanil pri Mihi Kastelcu ter stopil dne 1. septembra v prakso pri advokatu Baumgartnu, ni bil tip izrazito „lepega moŕa“, daŕi je njegova zunanost z marŕiŕimi opozarjala na nevsakdanjega ŕloveka.

Preŕeren je bil srednje velikosti, preŕ velik ko majhen, vitke postave, a ŕokat in nasajen; imel je „pobita“ ramena in zgoraj bolj ŕiroko glavo z majhnimi, tesno poloŕenimi uŕesi in podolgovatim licem, ki si ga je dajal vsak drugi dan ŕisto obriti.

Ob podrobnejŕem ŕtudiju njegove fiziognomije se je uveljavilo veŕ ŕrt, ki so napravile vtisk: nenavadno lepe, drobne, sive, ognjene a ne hude oŕi, ki so se zaradi kratkovidnosti zele na pol odprte; ŕiroko lepo oblikovano, a neopazljivo visoko ŕelo; svetle in goste obrvi; koŕtanjasti, temnorjav, bujni in zelo gosti lasje, ki si jih ni dajal obŕiti na kratko po moŕi striŕi, nego jih je nosil dolge, da so svobodno padali na vrat in na ramena; dolg, nekoliko potapjaljv in Preŕernov obraz, zlasti v njegove oŕi in poteze okrog ust, tem bolj je moral rasti v njem zavest, da govori z duhovitim, a ŕrno doŕim ŕlovekom. Sam je mislil, da „vidi v dno ŕloveŕske duŕe“ in da „nemogoŕe bi bilo, nalagati ga“. Okrog ustnic mu je igral po navadi smehljaj, medtem ko hrupnega smeha ni poznal, kakor tudi ne joka.

Govornik Preŕeren ni bil. Govoril je ŕe vedno poŕasi. Imel je neko hibo, zbog katere se mu je zatikal jezik. Zato se je vŕasi zdelo, kakor bi jecljal. Ker se je trudil, da bi hibo zabrisal, je skuŕkal govoriti zmerom premiŕljeno, kar je prinaŕalo v govor poŕasen tempo. Kadar je imel na jeziku kaj dvoumnega ali drugaŕe posebnega, se mu je to ŕe na obrazu ŕitalo: ustnice so se mu gibale, oko se mu je svetilo, ves obraz je prerokoval, da bi rad nekaj povedal.

Hotil paŕ ŕe v teh letih ni nikdar pokonŕil, ampak bil je obŕajno nekoliko sklonjen naprej. Kadar je bil razvnet, je skoraj tekel. Stopnje so mu bile kratke, eno nego je slej ko prej vŕekel deloma za seboj.

S predpisi mode se je Preŕeren pod Chrobathovim vodstvom in spriŕo vpliva druŕbe v odliŕnih hiŕah, kjer je bil domaŕi uŕitelj, toliko sprijaznil, da je umel pogoditi pravo, daŕi na obleko tudi sedaj ni znal paziti. V tem ŕasu ga moramo nedvomno predstavljati v obleki po moŕi, po kakrŕni so na podobah napravljali Cop, Kastelic in Smole. kajti za ta ŕas velja bolj ko za kateregakoli drugega poroŕilo, da „staro se je nosilo ko drugi: akurat tako je hote limeti, kakor je ŕega peljala“. Med oblekami, ki jih je prinesel s seboj v Ljubljano, je ena utegnila zbujati pozornost: dar moravskega grofa Dupskega, zelenkasto blago nenavadno izvrŕne kakovosti, kakrŕnega je doŕil za obleko tudi njegov moravski gojonec. Zlati uro, ki mu jo je podaril ob isti priliki grof Dupsky, je nosil vedno brez veriŕice.

Preŕeren je nastopal ŕasoma v druŕbi brŕŕas bolj uglaŕeno, daŕi mu je nekoliko neokretnosti ostalo.

Preŕernova duŕevna fiziognomija je ŕe kŕŕŕ kazala mnogo pomembnega, a tudi mnogo nevarnega.

V preporodnem gibanju mu je njegova pesniŕska genialnost z njegovim resnim gledanjem na pesniŕski poklic, s posebnim pojmovanjem vsebine in oblike kakor niŕ manj z povezanostjo med produkcijskim naŕstrojem in ustvarjanjem odkazovala izhodiŕno mesto v povsem novo razdobje, kajti predstavnik za evropsko literarno tekmo se preporoditeljem v dobi prvih ŕestdesetih let ŕe sploh ni bil pridruŕil, a skoraj vse, kar je mogel mladi Preŕeren v vezani besedi slovenskega ŕitati, je bilo v primeri s prvimi znanimi njegovimi pesnitvami jecljanje. Pozitivne vrednote za preporod pa so bile tudi takrŕte novega Ljubljanaŕana, kakor znaŕje jezikov, naŕitnost, vnaŕa za glediŕiŕe. Medtem ko ga je njega

na rodbinska zavest napravljala sprejemljivega za Copovo misel, da je treba s posvetno pesmijo pri meŕŕanih in izobraŕenih buditi zanimanje za slovenski jezik in jih tako pribliŕevati jezikovnokulturnemu krogu slovenskega kmeta, ga je njegova velika vera, da spada dobra pesem sama po sebi med glavne preporodne tolaŕe, varovala pred vsakim preporodnim frazarjenjem. Z dominantnega in izjemnega mesta, na katerega je postavila Preŕerna, tega odbranca Muz, ŕe do 1828 njegova slovenska pesem, tudi ŕrte, ki jih je s staliŕa preporoda treba ŕeti med negativne, ne morejo odmakniti: konservativno gledanje na nemŕino kot korespondenŕni razgovorni in uradni jezik na Slovenskem, ki ga je ŕŕtila tradicija le rahel odnos do novih socialnih problemov, kmeŕkega vpraŕanja, organiziranja preporodnega dela itd., ker se je rojeni erotični liriki v take probleme le s teŕavo poglajbal; prirojeno nagnjenje k obupavanju, pesonizmu in resignaciji, ki ga je razvajenost v mladih dneŕih ŕe pospeŕevala; slab odnos do obrobniŕ slovenskih preporodnih okoliŕev in preporodnih gibanj pri ostalih Slovanih, ki jih mladi kranjski pesnik skoraj ni poznal, medtem ko je utegnilo biti poznanje tako enih kakor drugih vsakemu preporoditelju v najveŕjo oporo in smotrno direktivo; lenoba v dopisovanju, ki je spadalo spriŕo usmerjenosti domaŕih ŕasopisov in cenzure vendar med prve preporodne potrebe. Seveda opraviŕuje Preŕerna tudi dejstvo, da je na te probleme zrl malo preporoditeljev drugaŕe kakor on.

Nevarnosti za Preŕerna ni pomenjala slovenska njegova pesem sama ob sebi, temveŕ nekatere ŕrte njegove usmerjenosti, ki so se v njegovi pesmi le deloma odraŕale. Take ŕrte so bile n. pr.: erotična lirika: „fragastovstvo“, svobodumje, ki se je kazalo na eni strani v odklanjanju tiranstva, politiŕnega jerobstva in dinastiŕnega patriotizma, na drugi pa v etičnem individualizmu, odklanjanju mnogih katoliŕskih dogem, spovedi itd. V normalnih ŕasih bi bile sicer Preŕerna druge ŕrte ŕuval: bal se je opevati ljubezensko uŕivaŕo strast; politiŕno pesem je mogel zapeti le redko in v posebnih or-

ganski svezli; v krŕŕanstvu je videl mnogo estetske lepote; upoŕeval je versko ŕustvovanje starŕev in stricev; bil je v teh letih sploh ŕe previden, tako da je samo malokdo vedel, da ure zato ne nosi na veriŕici, ker „svoboden moŕ ne nosi drugih verig kakor ljubezenskih“. Toda ŕasi niso bili normalni...

V Preŕernovi duŕevni fiziognomiji pa je bilo ŕe veŕ ŕrt, ki so potrebovale pazljivega regulatorja: dovŕpnost; nepraktiŕnost, ki je v denarnih reŕeh mejila skoraj na zapravljivost, ljubezen do gostilniŕke druŕbe in nagnjenje do vina; moŕna seksualnost, ki so jo spremljale ŕe razoŕaranoŕ, nezaupnost do ŕenŕava, iskanje finega dekleta in poleg ŕistih, idealizirajoŕih ambicioznih verzov tudi gostilniŕska kvanta; komednost.

Simpatičnega pa je moralo delati Preŕerna veŕ lastnosti vsakemu resnemu in poŕtenemu ŕloveku, ki je dlje ŕasa z njim obŕeval Srŕna dobrota, ki mu je odsevala iz oŕi in potez okoli ust, se je utegnila stopnjevati do samopozabe. Bil je iskreno pravicoľuben in nespoŕoben, da bi vede storil kriviŕno in nepoŕteno dejanje. Mnogo predsodkov, ki so omejevali ljudi njegove dobe, zanj ni obstojalo. Zavedal se je svoje genialnosti, toda brez izŕivanja tega ni kazal, ter umel je biti silo skromen in poniŕen. V resni debati je ŕeŕel biti praviŕen tudi svojemu nasprotniku.

Ker ni bil niti plesalec niti izobraŕen pevec, je prihajal v poŕtev predvsem za dve vrŕti druŕbe: za besedovanje z literati, med katerimi je mogel do izŕpanosti razpravljati o problemih, ki so se mu zdeli pred drugimi vaŕni; za veseljaŕsko druŕbo v gostilni ali majhnem salonu, kjer je kadil svojo pipo, smel ne glede na ubranost glasov pomagati peti, bil doŕodŕel z duhovito kvanto, a mogel je tudi brez priŕakovanja oŕikov molŕati in posluŕati, kar je veŕkrat res storil.

ŕlovek, ki mu je bilo pa teŕavno hoditi samemu po ŕivljenski poti! Literarni mentor mu je utegnili biti krŕsten, kjer sreŕuje predstavnik mlade ali nove literature zopet in zopet probleme, ki se je o njih dobro posvetoval. Toda ŕivljenski mentor mu je bil potrebnejŕi od literarnega! Mnogo je odviselo od tega, kdo bo mlademu Vrbenju, ki ni hotel ŕiveti na raŕun literature, nego na raŕun svojih prvih ŕtudij, prijateljica in kdo vse mu bodo prijatelji.

ŕiva voda

ŕuda umetnih rastil — Stoodstotni potaknjeneŕ — Stot koruze za 30 par, stot pŕenice za 4 dinarje

V zaŕetku vsake znanosti je zaŕudenje.

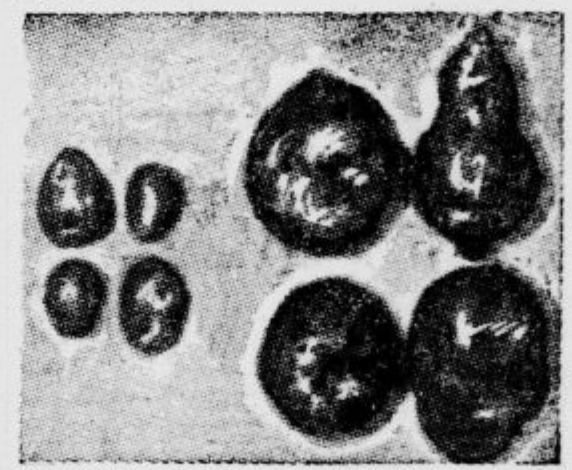
Nedavno sem ŕital reklamni letak za ŕilski soliter, v katerem piŕe tvornica, da je vzdiknil neki kmetiŕ tam doli ob Ohridskem jezeru, ko je videl uŕinek tega gnojila: „To je ŕuŕeŕna sol!“ Zares si danes kar ne moremo veŕ misliti naprednega kmetovanja brez umetnih gnojil. Kakor so postavili za merilo omikanosti koliŕino uporabe mila, tako se danes cenil stopnja naprednega kmetijstva po uporabi umetnih gnojil. Pred piŕilmi ŕtridesetimi leti so priŕeli po naših deŕelah za napredek in dostopni in kruha laŕni kmetje uporabljali umetna gnojila. Prav tako kakor danes tiŕi neuki tovariŕi iz Juŕne Srbije so se prav po otroŕsko veselili uŕinkov umetnega gnojila. Seno po travnikih je zraslo za moŕa visoko in gosto, da ga niti kaŕa skoraj ni mogla preizŕti. Vse vsivli in parne so bile polne blagoslova „ŕtupet, kakor so imenovali naŕi Savinjanŕani superfosfat, to prvo umetno gnojilo na naŕem trgu. Sam bog ve odkod se je zvela v otavi rmena lucerna? Kakor da jo je ŕkrat nasejal! Pa je priŕla na travnik tomaŕeva ŕilindra, ta ŕrni superfosfatov konkurent, ter priŕalra iz tal pustih travnikov roŕnate cvetove ŕrne detelje.

Pred svetovne vojne je vsak naŕ kmet „ŕtupet“ travnike, polja pa je osvojil umetni gnoj ŕele po vojni. ŕal le ponekod in le za kratek ŕas. Priŕila je namreŕ kmetijska kriza. Cene kmetijskih pridelkov so zdrk-nile kar v brezenje, visoke cene umetnih gnojil pa so ostale trŕne. Kapitalist je zapri rajŕe tvornice in pognal delavca na cesto, kmet pa ne more svojega obrata ustavit in se zaveda, da ga kljub svoji kriviŕni bedi ne sme ustaviti, ker je tak paŕ zakon narave, danes ŕal obvezen samo ŕe za kmeta. Ne le, da naŕ kmet ni imel denarja za nakup umetnih gnojil — niŕevi so namreŕ vsi rentabilniŕni raŕuni, ŕe imal v ŕepu nameŕtu pare gada — toda kar je glavno, sedanje nizke cene kmetijskih pridelkov ne prinesejo veŕ dragih umetnih gnojil.

Danes so ŕhirane naŕe revne njivice, laŕen naŕ kmet kljub vsemu svojemu celotnemu trudu. Vsi resniŕni njegovi prijatelji gledajo s skrbjo, kako hira ta koreŕnika vsakega naroda in iŕeŕo kakor doŕi troŕci v pripevki ŕive vode, da bodo njive in travniki spet zboŕhteli. Mnogi znajo govoriti, da je znanost ŕe naŕa to ŕi-ro ŕudo, ki utegne ŕe v bliŕnji bodoŕnosti

odloŕilno vplivati na vso rastlinsko produkcijo.

Kakor je odkril menih Schwarz pri svojih alhimiŕistiŕnih poizkusih sluŕajno smodnik, prav tako je priŕla kemijska znanost do teh novih snovi, o katerih bo govora v tem ŕlanku, povsem sluŕajno. Rastlinarji so vneto raziskovali vzroke, ki pomagajo kriviti v rasti mlade rastline, ŕe jih enostransko osvetlil. Pri tem so odkrili posebne snovi v mladih rastlinah, ki

Krompirjevi gomolji: levo navadno gnojeno, desno s dodatkom rastila A

pospeŕujejo rast. Po svojem delovanju in celo tudi po kemiŕni sestavi so podobne vitaminom in hormonom, snovem, ki dajejo ŕivalskemu telesu ritem in ubranost. Avksine je imenoval te snovi leta 1926. Went, ki jih je odkril tudi v seŕi (salnici). Pridobivanje avksina — mi bi mu rekl rastilo — pa je bilo stino zamudno, ker ga je v seŕi taka malenkost, da bi bilo treba za 1 gram ŕestiga avksina predaŕati kar 5000 litrov ŕŕe. ŕe bi hoteli 1 g snovi, dobiti iz mladih koruznih vrŕikov, bi moralo delati 300 ljudi celih 50 let.

Pri ŕtudiju teh avksinov sem se spomnil, kako je napravljala moja mati, ki je imela najlepŕi vrt v vsej vaŕi, potaknjence nageljev, pelargonij in roŕenkravta. Preklala je dolnji konec vrŕiŕka, vtaknila v precep osveno zrno in povezala s lastnim lasom vso to svojo ŕarovnjo. »Zakaj pa tako, mati?« sem jo vpraŕal ravedno takratni odliŕnjak rastlinstva v peti ŕoli. »Da se bo rajŕe okoreninilo,« mi je odgovorila. Pa sem vpraŕal ŕolanega svojega profesorja, kaj je na vsem tem. Smejal se mi je, smejal se je hudo uŕeni dunajski

znanstvenik rastlinskiŕ ved Mollach, smejal se je moji pripovedki o ovacnem zrnu prav tako tudi naŕi Jesenko. Vsi so odklonili to poŕetje z eno samo besedo: »Vraŕa!« Danes bi se pa mati nasmeŕnila, ko bi ji povedal, da je imela prav ona, ne pa vsi ti uŕeni gospodje in bi ji razloŕil, da nastane v tistem kaŕeŕem osvenem zrnu avksin, ki potem draŕi potaknjence, da se rajŕe okorenini. »Kako je vendar svet kurenŕen, prav tako kakor se ŕe zaŕuŕila, prav tako kakor se ŕe ŕudimo mi njenemu spoznanju. Vsa narod je vedel to, znanost pa je priŕla do istega ŕele po dolgih ovinkih in mora priznati, da ima narod prav. Odkod neukemu narodu to in ŕe mnogo drugega sluŕnega spoznanja, kdo nam bo to razodel. ŕe sluŕim uŕene pismo-uke razlagati: »Intuicija«. Oprostite gospodje, to je le prazna beseda za tisto, ŕesar ne vemo.

Mlada koruza: levo navadno gnojena, desno s dodatkom rastila A

Toda povrŕimo se nazaj k avksinom! Zgoraj opisana pot pridobivanja naravnih avksinov je predolga in zato seveda tudi predraga, da bi mogli priti do takŕnih mnoŕin teh snovi, da bi mogli s njo poveŕati naŕo rastlinsko proizvodnjo. Toda znanost nikoli ne miruje in je tudi tukaj raziskovala in iskala novih poti. 1936 leta je dognal Kŕgi kemijski sestav avksinov. Iz formule so spoznali, da so takŕne snovi ŕe znane iz drugih raziskav. Dolga desetletja niso vedeli pilarnar, kam s tiŕo masno in smrdljivo tekoŕino, ki ostaja v napoti pri izplinjavanju ŕrneŕa premoŕga poleg koka. Pa so kemiki pregledali sestavo te tekoŕine — katran imenovane — in dognali, da vsebuje celo kopico prav uporabnih snovi: benzol, kaŕiol, toluol, naftalin, antracen, piridin in ŕe mnoŕico drugih. Dognali so tudi, da so vsa barvila so-rodniki teh snovi. Zdaŕ se je zaŕelo silno povpraŕevanje za prej niŕvrednim katranom in se je razvila velikaŕska industrija anilinskih barv, ki so stalne in odporne zoper vse zunanje vplive. Prav tako so se daŕ kemiki dognali, da so tudi avksini naftalinovi sorodniki in jih je mogoŕe izdelovati iz teh smrdljivih lusk, a katerimi preganjamo moljce nadlogo. Postopek za izdelavo umetnih avksinov ali kakor jim pravimo z znanstveno besedo heteroavksini, pa je ŕe zamotan, saj je ŕele v prvih poŕetkih, tako da stane na primer 1 g oŕetno kislega naftalina pri nas ŕe vedno 150 din, ker ga moramo uvaŕati iz Anglije. Prizadevamo pa si ŕe, da bi jih enako-vredne doma izdelovali.

Za boŕjo voljo, kaj nori, se vpraŕujejo ŕitatelji: »Za en sam gram 150 din, ko ŕe dobi za ta denar ŕe 100 kg meŕanega umetnega gnojila! Le poŕasi s obŕodo!« Povedati vam moram, da je mogoŕe doseŕi z enim gramom avksina isti uspeh kakor s 100 kg umetnega gnojila. 1 g heteroavksina raztopimo za primer v 16 litriŕ deŕevne in namoŕimo v to raztopino 50 kg krompirja za 24 ur. Iz tako pripravljene krompirja dobimo najmanj dvojni obŕajni pridelek in imamo ne le povrŕne izdatke za heteroavksin, temveŕ vrŕe ta postopek celo pri tej zares preŕirani ceni rastila ŕe nekaj dobiŕka. Ker moremo pri primerli opreznosti porabiti isto raztopino ŕe nekajkrat, vidimo, da je kvasenje celo tako nerodnega objekta, kakor je krompir zares dobiŕkanoŕno. Verjetno je, da ŕe bodo umetni avksini v doglednem ŕasu pocenili, posebno ŕe, ŕe jih priŕnemo izdelovati doma. Potem bodo dostopni vsakomur in s potrebnimi navodili uporabni za vsak kmetijski pridelek tudi v veliki meri.

Kljub zaŕasno ŕe tako visokim cenam pa imajo umetna rastila ŕe danes veliki pomen v vrtnarstvu. Koliko truda je imel doslej vrtnar z nekatereimi potaknjenci, ki se kar niso dali okoreniniti! Danes se pa namoŕijo potaknjenci pred saditvijo za 24 ur v primerno raztopino heteroavksina, ki tako vpliva nanje, da se 1000stotno okoreninijo. Celo vrhove lucerne, za katere vemo, da se prav teŕko zakoreninijo, je mogoŕe pripraviti do bujne rasti, ŕe jih namoŕimo v to ŕivo vodo. S tem postopkom hoŕejo tudi okoreniniti potaknjence ŕilante trte in razliŕnih sadnih vrŕt. Toda s tem ŕe ni izŕpana uporabnost umetnih avksinov. ŕe vliŕimo razno koreninstvo pri presajanju v to raztopino, dobimo od njih dvojni donos in se pri rastlinah pospeŕi zorenje ter poveŕa odpornost proti raznim boleznim. Staro ŕe ne veŕ kaljivo seme namoŕimo v to raztopino, da spet dobi kaljivost.

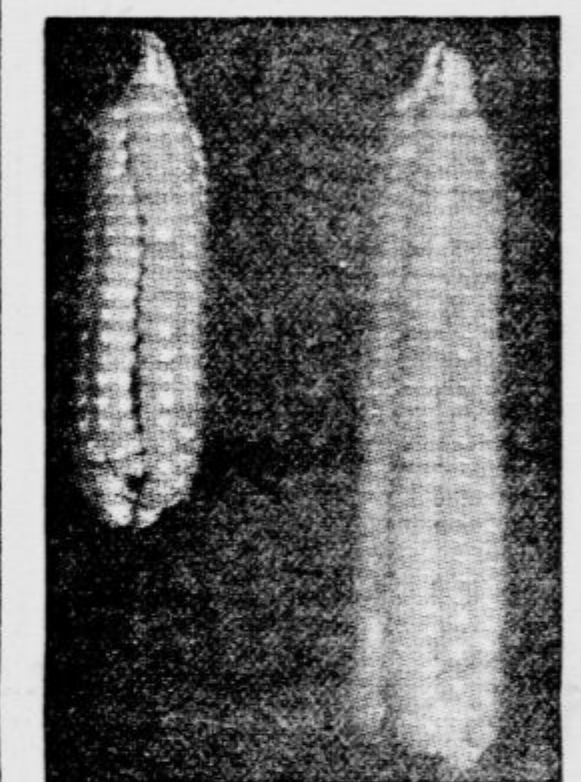
Ves ta postopek pa je danes za preproŕtega ŕloveka ŕe zamotan prav iz razloga, ker preneŕe vsaka rastlina le svojŕtveno razredŕeno kvasilne tekoŕino. Tako na primer smemo namakati mlade koruzne rastline samo v takŕni raztopini, ki bi jo dobili, ŕe bi raztopili 1 g umetnega avksina v 100 milijonov litriŕ vode. To bi bilo 400.000 tovornih vlakov, ki bi imel vsak po 50 desetonskih vagonov. Tako redko raztopino napraviti za nekaj litrov, je vse-kakor za preproŕtega ŕloveka nezmoŕljiva umetnost.

Do hitrega praktiŕnega uspeha pa bo vodil verjetno drug postopek, ki je mnogo enostavnejŕi. Prav nehoŕe je odkril pred nekaj leti zdravnik dr. Kamp zanimivo okolnost, da imajo neka rastlinska zdravila tudi na rastline prav podobne uŕinek kakor na ljudi. Zaŕel je z rastlinskimi poizkusi najprej v lonŕkih, potem pa je ponovil svoje poizkuse v veŕjem obsegu tudi na prostem, ter je tako dognal, da je na prvi poti. Pri svojih poizkusih je namakal seme raznih ŕitaric v razredŕenem izvleŕku nekih doletenih rastil. Dognal je, da upliva na primer na rast in pridelek koruze in pŕenice najlepŕe rastilo A v razredŕitvi 1 : 30, na jeŕmen rastilo B v razredŕitvi 1 : 1000 in podobno. Pridelek koruze in pŕenice se je po enournem kvasenju v tej raztopini poŕetvoriŕil, jeŕmena

podvojil. Ti rastni izvleŕki so tekoŕine in je prav lahko napraviti na njih tako redke raztopine. Druga njihova dobra lastnost je, da ŕe drŕijo leta neizpremenjeni, tretja pa je najvaŕnejŕa in najboljŕa: dragi niso. Za en kg koruze, a katerim zasadiŕo ŕe ŕetŕ orala, bi potrebovali 30 g tega rastila, ki stane le 50 din. Lahko pa uporabimo za isto koliŕino koruze tudi slabŕo raztopino, za katero porabimo le petdesetinko gornje koliŕine rastila, kar nas stane en sam dinar. Pri tem se moramo paŕ zadovoljiti le z dvojnimi obŕajnimi pridelki. Stot tako poveŕanega pridelka bi stal tako pri koruzi 1 dinar, pri pŕenici pa 6 dinarjev. Poizkus s temi rastili so tudi pri nas delno ŕe uspeŕno dovrŕeni, delno ŕe upam, da bom mogel ŕe kmalu kaj veŕ poroŕati o tem.

Kako pa delujejo vsa ta umetna rastila, ŕe bo vpraŕal morda strokovno izobraŕeni ŕitateľ. Odgovor na to vpraŕanje je znanost ŕe dolŕna. Za enkrat imamo le ŕe nekaj boljŕih in slabŕih podmen. Dejstvo je, da ŕe kvasena setev obilnejŕe okorenini in ŕivahnejŕe rase. ŕe na zunanje se razlikujejo kvasene setve po tem, da so bolj zelene od nekvassenih. Rastline so krepkejŕe in odpornejŕe za suŕo, preŕe cveto in preŕe zorijo, kar so neoporeŕno vneŕe okolnosti. Poizkusi se do ŕlej niso delali le z ŕitom, temveŕ tudi s povrŕnino in korenjem in kaŕejo, da je povrŕnina potem tudi neŕnejŕa in okusnejŕa. Kvasivo poŕivi vse proceŕe v rastlini, predvsem usvajanje (asimilacijo) ogiljkove kisline, ki je glavna rastlinska hrana in so je zastoj v zraku neizmerno koliŕina. Te homeopatske majŕkne koliŕine kvasiva se tako zasidrajo v rastlinskiŕ celicah, da delujejo vse ŕas rasti kakor nekakŕni rastlinski katalizatorji. Kvasivo ni strupeno in se smejo moribitni oŕatniki kvasenega ŕita brez skrbŕi pokrmiti.

Kakŕen pa je odnos teh novih snovi do gnojil in ŕe posebej do umetnih gnojil, bo zanimalo kmetovalca, strokovnjaka in seveda tudi tovarnarja. Najbolje bo menda razjasniti njihov medsebojni odnos sledeŕi primer. ŕlovek, ki boleha za hudo nadubo, mora prav tako jesti kakor njegov zdrav soŕed, morda ŕe boljŕe, ne more si pa ŕuŕiti s delom kruha. ŕe da zdravnik take-mu bolniku primerno zdravilo, postane ta

Fridelek koruze: desno navadno gnojeno, levo s dodatkom rastila A

spot sposoben na delo, pri koliŕini hrane se pa ta veŕji uŕinek skoraj niŕ ne pozna. Dunajski zdravnik-fiziolog Daring je namreŕ s poizkusi dognal, da porabi ŕlovek za turo na 1800 metrov visoko goro le toliko energije, kolikor jo vsebuje s sirovim maslom namazana ŕemlja. Sluŕno je tudi pri rastlinah in bo treba kljub novim rastilom kakor doslej gnojiti s hlevskim gnojem, ŕe tega ne bo dovolj, pa pomagati z umetnimi gnojili. Ta rastila so kakor zdravila v gornjem primeru in usposablajo rastline k ŕivahnejŕemu delovanju, in zato tudi k obilnejŕemu pridelku. Z uporabo teh kvasiv, solin, je dana moŕnost za mal denar tako pomnoŕiti pridelke naŕih beŕ-tarskih njiv, da bodo imela vsaka usta svoj kos kruha.

Janko Kaŕ

A NEK DOTE

Ko so se v salonu markize de Boudeville-le nekoŕ pritoŕevali, da umetnost lepega pisma ŕeŕajje bolj propada, je menil stari vojvoda de Broglie, da dolgi umetni ŕestaviljenih pism sploh ni treba, da bi naslovljenca napravila veliko veselje. Najlepŕe pismo, ki ga je bil nekoŕ sam prejel, je vsebovalo samo dve besedi.

»Kakŕno pismo je bilo to?« so ga vpraŕali.

»Nu, napisala ga je ŕudovita ŕenska, ki sem se za njeno naklonjenost dolgo zaman prizadeval in ŕe glasilo: Torej — danes!«

Aleksander Dumas starejŕi je nekoŕ v damski druŕbi govoril o tem, da bo svojega sina poroŕil z bogato, toda niŕ posebno lepo gospodiŕno D. Odsvetovali so mu, ŕeŕ sin je ŕe premlad.

»Ah kaj,« je odgovoril Dumas, »ko postane starejŕi in pametnejŕi, ne vzame sploh nobene...«

Vojvoda Grammontski je kot star moŕ delal nekoŕ nekemu abbeju, da bi se dal rad pokopati v meniŕski halji.

»To je zelo pametno od vas,« je odgovoril duhovnik, »kajti brez potvorenje oblike ne bi priŕli paŕ nikoli v raj.«

Virchow, slavni anatom, je na sprehodu izgubil denarnico. Mlad ŕlovek je jo pobral in mu jo izroŕil. Virchow je bil vesel in je dejal:

»ŕe vam bom mogel kdaj biti na uslugo, n. pr. ŕe boste bolni, vam jo rad storim, le pridiŕte k meni.«

»Hvala,« je dejal mladeniŕ, »toda jaz sem sam medicineŕ.«

»Nu, navzlic temu,« je menil Virchow malo zaŕuden. »Morda dobiŕte kdaj vnetje slepica. Vsekako bi me zelo veselilo...« S temi besedami je snel klobuk in odŕel.

Francoskega slikarja in kiparja Carpeauxa je cesarica Evgenija, ki ga je zelo cenila, povabila, naj prebije nekoliko dni v compiegneskem gradu. Sama ga je vodila v njegove sobe in preden je odŕla, je dejala ljubezljivo:

»Vidite, da boste tu kakor doma.«

»O,« se je namreŕil Carpeaux, »jaz sem pa upal, da mi bo tu vsaj enkrat bolje.«

Slovani nekdanj in danes

O slovanski skupnosti

Med nami se zadnji čas trosi in širi zelo opasen nauk, ki na žalost nahaja rodovitna tla in lahkoverna ušesa. To zločesto seme je ponekod že vzklilo, da lahko čujemo in čitamo izjave naših ljudi o tem, da je slovanska vzajemnost prazna pena, da je čustvo slovanske skupnosti in sorodstva le utopija, ki se je morajo za vsako ceno otrestiti posebno manjši slovanski narodi in začeti svoje samostojno življenje z vsemi prilastki narodne in državne individualnosti. Ti opasni nazori nimajo korenin v nas samih. Vsa naša zgodovina jih postavlja na laž in ako jih precejnjemo v luči naše bodočnosti, se izkaže vsa njihova malovredna praznoba. Kdor pa jih zasleduje do samega nastanka, bo takoj zadet na kalni vir iz katerega teče to zlonamerno malodušje med naše ljudi.

Te vrste agitacija ima različne znake tujega importa in menda baš zato pri nas uspeva proti vsakemu pričakovanju. Doma propovedujejo stitinev vseh narodnih sil v trdno enoto in gredo pri tem preko vseh posebnosti posameznih plemen preko vseh notranjih meja, ki jih je bil ustvaril zgodovinski razvoj in preko vseh razlik, ki so posledica tega razvoja, med Slovani pa širijo nazor, da se morajo z vsi silo ustavljati zblizjevanju in prienčevanju.

V dokaz, da je slovansko čustvovanje utopija, nam navajajo primere iz davne zgodovine in iz najnovejših dni. Poljsko-češko naspotstvo, poljsko-ruski spor, bolgarsko-srbska nesloga in drugi manjši nesporazumi, ki sicer niso dovedli do krvavega obračunavanja, ki pa takisto kaže dobre medsebojne odnose. Ta naspotstva niso nič večja, nego so bila naspotstva nemških plemen v zgodnjem srednjem veku, ko so se Franki bojevali proti Alamancem, Sasom in Bajuvarom, ko je tedaj slo za ustvaritev hegemonije enega plemena, okoli katerega se je potem zbirala obča narodna sila in se je ustvarila močna narodna enota. Ta proces je pri Slovanih neprimerno težji, kajti njihovo narodno ozemlje leži na križišču, kjer se stikajo najvažnejše kulturne struje Evrope in kjer se tro interesi najmočnejših evropskih narodov. Že s sprejetjem krščanstva, ki pomeni vstop Slovanov v kulturno zajednico evropskih narodov, je bila položena osnova za pomežje kulturno diferenciacijo. Sprejeli smo krščanstvo od Nemcev, od Romanov in od Grkov. Prav preko srede slovanskega ozemlja je šla ločnica med zapadno in vzhodno cerkvijo in ta ločnica je še danes skoro neokrnjeno ohranila svojo veljavo. K temu prihaja še podrejenost posameznih manjših slovanskih rodov Nemcem, Romanom, Grkom, kasneje pa podrejenost Mongolom, Turkom in Madžarom, ki so pretežni del Slovanov dolga stoletja držali pod svojo oblastjo.

Slovanstvo je razmeroma pozno stopilo v zgodovino Evrope, in to tedaj, ko so bili zapadni narodi že oblikovali močne državne tvorbe, dočim so slovanski narodi komaj dospeli na stopnjo rahle plemenske zadržne organizacije. Ob spopadu so morale zmagati bolj organizirane in kulturno višje etnote zapadne tvorbe. Kot žrtev te razlike so padli polabski in baltički, panonski in korotanski Slovani, ki so se med seboj klali in se vezali s tuji proti lastnim rojakom z enako nekulturno nezavednostjo, kakor so se medsebojno pobijali v dobi preseljevanja narodov razna germanska plemena, o katerih dandanes tudi ni več sledu.

Toda zavest skupnosti in sorodstva je bila med Slovani kljub vsemu temu vendar neprimerno jača nego med germanskimi, romanskimi in mongolskimi plemeni. Narodnostna diferenciacija skoro ves srednji vek ni bila popolnoma jasna in zdi se, da so bile te močne neposredne vezi s pravoslovansko dobo. Med staro češko in poljsko književnostjo ni ostro določene meje. Na eni strani se je pisalo v nekakem poljsko-češkem, a na drugi strani v češko-poljskem jeziku. Mnogi pisci te dobe so pisali v nekem občaslovanskem jeziku. Nenavadno zanimivi so primeri nekaterih naših rojakov. Srbski poturčenec Mihajlo Konstantinović, ki so ga ob koncu 15. veka ujeval v Jajcu čete Matije Korvina in se je potem vrnil v krščanstvo, je napisal zgodovino janičarjev. Živel je ob tem času na Poljskem in je svoje delo pisal v jeziku, ki je tako poln čeških in jugoslovanskih elementov, da ga ne moremo imenovati poljskega, da je Konstantinović sam mislil, da piše poljski. Stoletie kasneje piše Hrvat Bartol Georgijević o Turkih in proglašuje vse slovanske jezike za en sam jezik. Še sto let kasneje nastopa znani Juraj Krizanić, ki je kot prvi Vseslovani napravil načrt za enoten slovanski jezik. Pa tudi med Slovenci se je v novejši dobi Matija Majar — Ziljski bavil s to mislijo in izdelal celo slovnico skupnega jezika.

Ti časovno in prostorno tako oddaljeni primeri pričajo, da je bila zavest slovanske skupnosti vedno zelo jaka in živa, ne glede na politični razvoj, ki je šel drugo pot. Slovani so se zavedali svoje tesne sorodnosti in tuji jih zavoljo tega sploh niso natančneje razločevali. Govorili so vedno o Slovanih kot o celoti. Skoro neverjeten je naslednji zgodovinski potrjeni primer: ko je Jan Hus stal kot oboževanec pred cerkvenim zborom v Bazileji (1433 — 1434), je branilec husitske stvari Prokop Veliki grenko očital Dubrovcu Ivanu Stojkoviću: »Ta naš rojak nam dela krivico, ko nas proglašuje za krivoverce.« Stojković pa je čehu odgovoril pred najodličnejšimi zastopniki zapadne Evrope: »Ravno zato, ker sem vaš rojak po jeziku in narodnosti (conterranean, lingua et natione), hočem, da se vrnete v naročje sv. Cerkve.« Čeh in Dubrovčan sta tako pred vsem svetom izpričala isto narodnost in isti jezik. Nikoli se ni čulo, da bi španec in Italijan ali Nemec in Skandinav tako zavedno manifestirala svoje krvno in jezikovno sorodstvo.

Tako je bilo dolga stoletja in vključno raznim neljubim dogodkom, ki izhajajo ravno iz usodne razcepjenosti in naspot-

ne kulturne orientacije, pa se ne da tajiti, da je zavest skupnosti obstojala in očitovala, da si je politika tekla po drugem kolovozu. Čehi so narodnostno in politično vzgledli Slovence in Hrvate, Hrvatji so s svojo ilirsko idejo močno pripomogli k

narodni probudi Slovencev, Rusi so z orožjem osvobodili balkanske Slovence, svobodni Balkanci so zopet silovito pojačali narodno misel avstro-ogrskih Slovanov. Mi, ki črpamo po večini iz tujih virov, se čisto niti ne zavedamo, da pomagamo

tujim težnjam in da si sami kopljemo grob. Ne srečna zabloda je misel, da ne potrebujemo več slovanstva, ki nam je bilo vse čase moralna opora in zavest, da nismo sami, marveč smo le prednja straža velikih slovanskih množic.

več daleč čas, ko bodo imeli Slovani v Evropi večino in bodo oni, odločevali o njihovi usodi, seveda ako bodo pametni in v pravih, tihotih se njih vseh, edini in složni. Zato pa: naj je danes slovansko nebo še tako zastirto in naj se napovedujejo še tako težki časi, bodočnost pa vendarle bo — ker zakon narave je tak — slovanska!

Pred tisoč leti in po tisoč letih

Po preseljevanju narodov, ko so se divja plemena napotila na jug in zapad Evrope, so za njimi pritisnili Slovani. Globoko na Balkan, v Podunavje in v Alpe, tja v Puštriško dolino na Tirolskem so pred približno 1370 leti prodrli Južni Slovani. Karpatse gore, Pomoravje, bregove Vitave, vrhove Šumave in Krkonošev so posedli Čehi in Slovaki. Na Pomorjanski in še dalje preko Odra in Labe, so prišli Severni Slovani. Posamezna njih selišča so nastala celo na Hanoveranski stepi in v okolici Kissingena ob Meni. Izven sedanje svobodne slovanske zemlje so naši predniki pred tisočletjem zavzemali prostor v približni izmeri 260.000 km². Od Furlanske nižine je segala zapadna meja slovanstva na Tobiaško polje, od tod po dolini Salice in Anize do Šumave ter dalje k Labi do Lübecka ob Baltiku.

Na prostornem svetu sedanje Prusije so odkrili Nemci sto in stotine sledov staroslovanskega življa. Cela vrsta nemških krajev imen med Labo in Odro ter po Pomorjanskem spominja še dandanes na slovanski sunek globoko v srednjo Evropo.

Mogočna zapadna krajina starih Slovanov je bila preredko poseljena, da bi se mogla obdržati. Germanska plemena so ponovno silila mednje, po porazu Madžarov l. 955 na Leškem polju, je napočila doba pospešene kolonizacije v stari Karantaniji. Na nekdanje slovanske naselbine v Osrednjih Alpah spominja še stoletja krajevni imen in Nemci navajajo v porečju Anize 30, v dolini Murice 90, ob gorenji Muri 70, v njenem srednjem toku 35, v

porečju Rabe 15 selišč, katerih imena so nemški kolonisti prevzeli od Slovanov in še danes spominjajo na staroselce.

Pred tisoč leti se je začelo upadanje. Z zapada in severa Germani, z jugovzhoda kmalu nato Turki so bolj in bolj rezali v redko naseljeno slovansko zemljo. Tudi po neslogi svojih knezov oslabiljeni Slovani niso mogli nuditi zadostnega odpora in so končno podlegli tujemu gospodstvu. Zdelo se je, da bo slovanskim narodom odmerjena enaka usoda kakor neštetim drugim, ki so izginili z evropskega zemljevida.

Toda na vzhodu, vprav iz iste zemlje med Dnjestrom in Donom, ki je zdaj postala torišče mednarodnih trenj, je vstal velikan. Rusija se je po stoletnih hudih bojih z žilavimi prirodnimi narodi Azije povzpela do samostojne, uvaževane velenosti. Z njeno pomočjo se je osvobodil Balkan, po njeni kulturni probojnosti so se v nemali meri prebudili tlačeni Slovani in na kraju velike vojne so se v srednjo Evropo zarili trije krepki slovanski braniki: Poljska, Češkoslovaška in Jugoslavijska.

Na velikem, najvažnejšem prostoru, med presečnicama Baltik — Jadran, Klajpeda (Memel) — Odesa je bila zgodovina Evrope vekomaj zelo nemirna. Z zapadne meje so se morali Slovani umakniti, redka selišča in ljudi je požrl tuji val. Gostejše poseljena jedra treh slovanskih klinov v srednji Evropi so se skozi stoletje vzdžala do danes.

Evropa je za ena in dvajseti božič po vojni znatno spremenila svoje lice. Zadnji ostanek Avstrije se je vključil v Nemčijo, Češkoslovaška, srednji klin mogočne slovanske veje, katere zaledje sega preko Sibirije daleč do obal Tihega oceana, je izgubila stare zgodovinske meje na Šumavi in Krkonoših. Slovanska državna skupnost v svobodi je svojo posest skrcila za 51.596 km². 80 milijonska Nemčija je postala neposredni činitelj v Podunavju, velenila, ki se hoče, po vseh znakih sodeč, odločno uveljaviti na velikem četverokotu Baltik—Jadran—Klajpeda—Odesa.

Slovansko vprašanje odnosno bodočnost malih slovanskih držav je stopila v odlično fazo, svobodne slovanske države so se znašle na prevažnem razpotju. Zgodovina gre nepomirljivo svojo pot in preprost pogled na zemljevid kaže, kako je priroda vprav na tem prostoru Evrope odmerila Slovanom nujno brigo, da s trezno, dalekovidno politiko uravnavajo svoje težnje po napredku.

Statistični pregled zadnjega ljudskega štetja je pokazal, kako se težje prebivalstva v Evropi stalno pomika proti slovanskemu vzhodu. Prihodnje štetje bo brez dvoma sprožilo še večje začudenje geopolitikov zapadnih držav. Slovani bodo s svojim rekordnim presežkom rojstev dosegli večino evropskega prebivalstva. Zemlja in človek stopata v slovanskih deželah svojo stalno pot navzgor, prostora za gospodarsko in kulturno izživljanje je v deželah naše besede več ko dovolj za veliko bodočnost.

Pregled poseljenosti in geopolitične vloge Slovanov na prostoru med Baltikom, Jadranom in Črnim morjem. Debela črta od Jadrana preko Nemčije k Lübecku kaže zapadno mejo slovanske naseljenosti pred tisočletjem, izven nje selišča pri Hannoveru in Kissingenu ob Meni. Pikačasto ozemlje označuje, kje vse izven svobodne zemlje še prebivajo Slovani. Trije slovanski klini so pomaknjeni na zapad, med njimi je zarezana Nemčija na vzhod, v slovansko morje. Severne in južne Slovence loči madžarsko-romunski klin, preko tega se odpira pot k Črnemu morju. Za narode na tem prostoru nastopa preizkušnja politične zrelosti

Slovanska je bodočnost

S francosko revolucijo je vznikla tudi narodna ideja, ki je v zmagovitem pohodu v razmeroma kratkem razdobju zajela vso Evropo. Iz stoletnega sna so se prebudili tudi slovanski narodi, ki so dotlej, ako iz vzamemo Ruse in Črnogorce, robovali tujim gospodarjem. Obenem s prebujeno narodno zavestjo se je pojavilo med slovanskimi narodi spoznanje, da družijo Slovence vez krvi in jezika v mogočno enoto in interesno skupnost, ki bi, pravilno pojmovana in izkoriščana, edina mogla Slovanom zagotoviti enakopraven in neodločujoč položaj v družbi evropskih narodov. Narodna zavest je bila spočetka šibka in nežna betvica, ki bi bila nemara zamrla, ako bi ne bilo narodnim buditeljem in borcem uspešno, da so takoj sprva usmerili poglede slovanskih ljudskih mas od mrke preteklosti in žalostne sedanosti v lepšo in srečnejšo bodočnost. Tako se je rodila slovanska ideja — nauk, da pomenja posamezen slovanski narod, navezan zgolj nase, zelo malo ali nič, da pa predstavljajo Slovani, združeni v idejno in bratsko enoto, mogočen činitelj, s katerim svet mora računati.

Vsi veliki pesniki in književniki slovanskih narodov so oznanjali to blagovest — Puskin, Mickiewicz, Kollar, Prešeren, Pre-

radović, Zmaj, Vazov in številni drugi, dokler ni ta ideja postala last tudi širših ljudskih slojev.

Kolo časa se je med tem nezadržno vrtelo naprej in kot sad zgodovinskega procesa je nastala poleg Rusije najpreje svobodna Srbija, nato Bolgarija in končno pred dvajsetimi leti Poljska, Češkoslovaška, kot naslednica male Srbije pa velika Jugoslavija. Poleg Rusov so sedaj stopili v svetsko areno tudi ostali slovanski narodi.

V zadnjem času je začela pri malodušnih ljudeh pešati vera v slovansko idejo in marsikomu, ki mu je bila prej slovanska misel svetel ideal, je danes samo še fantom, za katerega se pameten človek ne more navduševati. Toda vsi oni, ki so prepričani o velikem poslanstvu slovanstva, ostanejo slej ko prej verni svojem idealu — slovanski misli, saj je kljub vsemu bodočnost vendarle — slovanska!

Bodočnost pripada Slovanom, to je zakon narave, to je neizbežna posledica prirodnega razvoja. Število slovanskega prebivalstva v Evropi stalno narašča, dočim nezadržno pada število prebivalstva v zapadnoevropskih germanskih in romanskih državah. To ni trditve, zasnovane zgolj na

domnevah, marveč je realno dejstvo, ki ga ugotavlja službena statistika sama.

Pred sabo imamo statistične podatke o rojstvih in smrtnih primerih v posameznih evropskih državah v obdobju od l. 1932. do 1936., ki nam zgovorno pričajo, da se slovanski narodi množijo s tako intenzivnostjo, da bodo že v nekaj desetletjih številčno daleko nadkriljevali vse ostale evropske narode skupaj. Evo teh podatkov:

Koeficient rojstev, smrtnih primerov in prirastek v posameznih državah znaša:

	rojstev	smrti	prirastek
v Italiji	18,3	13,7	9,4
na Madžarskem	21,7	15,3	6,4
na Danskem	17,7	10,8	6,9
v Nemčiji	17,1	11,3	5,8
v Franciji	16,0	15,5	0,5
v Angliji	14,8	12,0	2,8
V slovanskih državah pa:			
v Jugoslaviji	30,8	17,2	13,6
v Bolgariji	28,3	14,8	13,5
v Poljski	26,6	14,3	12,3
v Češkoslovaški	18,8	13,5	5,3

Ako uvažujemo te statistične podatke, zraven pa še dejstvo, ugotovljeno takisto po uradni statistiki, da znaša v Rusiji prirastek na prebivalstvu vsako leto okroglo 4 milijone, lahko izračunamo, da ni

O pozdravljanju

Ne poznamo vseh, ki jih pozdravljamo, ne pozdravljamo vseh, ki jih poznamo.

Neke ljudi je treba seveda pozdravljati, o teh ne bomo govorili dalje. Vsak ve, da mu ne preostaja drugo, celo najlepša izlozba in najudobnejši hišni vhod mu ne pomaga. Pozdraviš in drugi odzdravi, dovolj, to je kakor kroglica in požirek vode za njo. Lahko se zgodi tudi narobe in tudi tu so primeri, ko se ne moreš izogniti. Posebno vpludni ljudje pozdravljajo seveda po možnosti istočasno, pri čemer četiri sekund ne upoštevamo, polovice sekund pa že hudo opazimo.

Niso pa vsi primeri tako jasni. Zgodi se, da v resnici ne veš prav, ali bi pozdravil — ne glede na to, da je včasih dejanje človečnosti, če opustiš kakšen pozdrav, ki bi bil sam na sebi umesten. Kdo bi pozdravil svojega šefa (in tu ne gre samo za šefa), če je... ni res, kaj ne da?

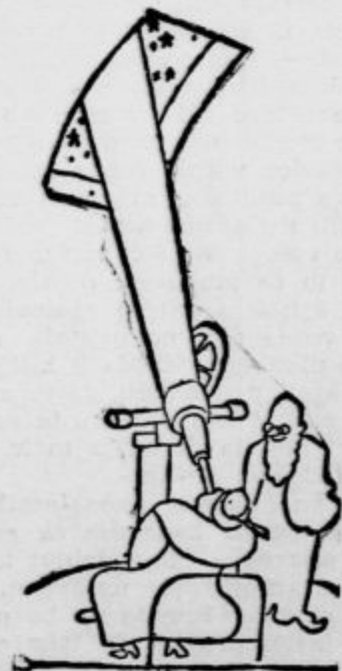
In potem je še eno načelno poglavje, pri katerem se vprašuje zavoljo pozdravljanja, to so pozdravna poznanstva. To so ljudje, morda najboljši ljudje, o katerih v splošnem ne veš, kako si prišel do njih. O gospodu, ki je nekdo dalj časa stanoval nad tvojim stanovanjem in ki je stopal s copatami po svojem stanovanju, veš, kako je bilo; tudi dame, ki si jo videl nekoč v nekem uradu, kjer si imel nekaj opravka in kjer je bila po vsej priliki nastavljena, se približno spominjaš. Toda sčasoma se v življenju pomnoži število oseb, ki vneto pozdravljajo in ki hočejo tvojega odzdrava, pa se prilpejo nate kakor mah na staro klop, ne da bi se mogoč spomniti, od kod jih prav za prav poznaš. Kdor ima pogum, postrže to reč od časa do časa s sebe in je potem kakor nov. Sprememba kraja je v ta namen zelo dobrodošla, vendar jo je večinoma lažje predpisati nego izpolniti.

Razen tega ima vsakdo izmed nas v tem področju svoje mladostne grehe. Ali se še spominjaš mične plavalke, ki je stanovala tam preko in pri kateri nisi dal toliko časa miru, dokler nisi mogel z uspehom opraviti svojega obožujčega pozdrava? Takrat ti je bilo osemnajst let — in njej tudi. Dvajset let je tega, nu, da, to bi moglo marsikaj razložiti. Plavalca je še vedno in nje odzdrav na tvoj pozdrav je postal celo toplejši, približno tako toplej je, kakor je bil tedaj tvoj pozdrav. In ti, lepa žena, ali se še spominjaš umetnika ali sportnega šampiona, ki si mu kot nedolletnica tako dolgo in tako temeljito strmela v oči, dokler te ni poplašal s tem, da ti je naklonjeno pokimal? Danes je dva stota težak in njegova slava je proč, kajti na tem svetu vse mine — le njegova naklonjenost, ki ti jo hoče dokazati ob vsaki priliki, po vsem videzu ne mine.

Kaj naj storimo z vsemi temi? Ali naj jih pozdravljamo vse življenje? Seveda ni dvoma: pozdrav, ki ga ne odvrnemo, lahko boli, med tem ko pozdrav sam na sebi ne boli, toda pogostoma ne ostane samo pri tem. Je pa neka vrsta nedolžnih zbiralec pozdravov, ki stopajo po cestah in ocenjujejo vrednost nekega dne samo po številu pozdravov, ki jih prinesejo domov. So pa tudi druge, zvitorepe in nadležne nature, ki stremijo za tem, da bi pritaknile pozdrav kratko besedo, besedi stavek, stavku cel klepet ali pa tudi prijateljstvo ali vsaj poziv: »Obiščite me kdaj!« Kaj naj storimo s temi?

Tu ni pravil. Odločiti je treba od primera do primera. Kakor je romal človek prvotno skozi nevarnosti divjine in je moral paziti nase, da se mu ni kaj hudega zgodilo, tako roma sedaj skozi betonske divjino naših mest. Nevarnosti so postale drugačne, postavljati pa mora kakor nekoč svojega moža. Sicer lahko gledaš na delno in železno naprej in greš po svoji poti, ne da bi se za koga brigal, toda pri tem lahko prezreš ne samo tistih znancev, ki bi jih imel povoda prezreti, temveč tudi življenje samo. Ali pa lahko odzdraviš na tisti znani način, da mine drugemu v resnici vsa volja za nadaljnje pozdravljanje. Toda tu je seveda neumno, če se ti to zgodi s človekom, ki bi ga mogoč osem dni pozneje posebno potrebovali.

Tedaj, ker ne vemo, kaj se lahko zgodi ali naj nazadnje pozdravljamo in do koga pozdravljamo? — Tega, dragi prijatelji, ne vem. Vem samo to: zelo neverjetno je, da bi bil nekdo na svetu, ki bi v zrazjano in pogumno pozdravljaj vseprek do svojega konca...

»Ali je to Marx, g. profesor?«

»Ne, gospa. To je Venera.«

»Ojoj — in vi morete to na takšno veliko razdaljo sigurno razločiti!«

(»Tidens Tegn«)

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Davčna

J. Ž.-M. — Na jasnem si niste, kaj je prav za prav razumeti pod točenjem alkoholnih pijač na drobno in kaj na debelo. — Pravilnik za izvrševanje določb tar. post. 62 takse tarife k zakonu o takсах. izpremenjene s 26. finanč. zakona za l. 1936-37., o pravici točenja in prodaje alkoholnih pijač določa. S točenjem alkoholnih pijač na drobno se umeva prodajanje vseh ali samo nekaterih vrst alkoholnih pijač v neomejenih količinah tako za goste v odredjenih poslovnih prostorih kakor tudi za potrošnike zunaj teh prostorov. — S točenjem na debelo pa je razumeti prodajo, in sicer naenkrat; vnašau 50 litrov, piva nad 25 litrov, špita in špiritnega žganja nad 50 litrov, žganja dobjenega z destilacijo sadja, in ostalih osajenih alkoholnih pijač nad 25 litrov. To bi bil okvirni odgovor na Vaše vprašanje. —

A. F.-Lj. — Prošiti nameravate za jugoslovnsko državljanstvo. Glede vseh formalnosti ste si na jasnem, le tega ne veste, kolikšna bo taksa za dekret, ki vam ga bo izdalo ministrstvo za notranje posle. Nekdo vam je navedel znesek 300, drugi zopet 500 din. Katera taksa drži? — Od l. IV. 1937. dalje (s 20. t. 13, finanč. zak. 1937. (38) je tar. post. 58, izpremenjena. Pred l. IV. 1937. je znašala taksa za dekret 400 (torej ne 300 ali 500), po tem dnevu pa 1000 din. Vendar pa sme minister za notranje posle opustiti v primerih, vrednih posebnega ozira, plačila vseh taksov za pridobitev državljanstva tisti osebi, ki so Jugoslanci po rodu in jeziku, pa nastanjeni in priseljeni, v kateri izmed občin naše države, če ne plačujejo na leto nad 1000 din drž. neposred. davka. —

F. P.-C. — Po Vašem mnenju bi vam morala biti za l. 1938 predpisana pavšalna pridobitna. V obratu zaposlujeate vaje in dva pomočnika in ne uporabljate strojev za pogon. Ne bavite se z nobenim drugim poslom. Ali drži? — Vsekakor! Če plačate naloge in si pravomocno se pritožite! Določba 8. odst. čl. 59. l. zakona, ki govori o pavšalnem obdavčenju malih obrtnikov s pridobitno (točka 2. pod b) čl. 42 v krajih, ki zanje velja določba točke III. čl. 37. zak. je izmenjena tako, da se morajo s pavšalnim zneskom pridobitne obdavčiti oni mali obrtniki iz točke 2. b) čl. 42., in med te spadate tudi vi — ki poslujeate z ročno moličo (brez uporabe strojev na pogon) z največ dvema pomočnikoma v krajih od 5000 do 10.000 prebivalcev oziroma v krajih nad 10.000 do 20.000 prebivalcev. Glede na uporabo tujih delovnih moči deli zakon male obrtnike v tri skupine. V prvo spadajo oni, ki ne zaposlujeate nobene tuje delovne moči, v drugo obrtniki z enim pomočnikom in v tretjo oni, ki zaposlujeate dva pomočnika. Pod toju delovno močjo je razumeti samo pomočnika, to je osebo, ki so si z vajeniško službo pridobile strokovno znanje in naprave po zakonu predpisani pomožniški izpit. Vajenci se v nobenem primeru ne smatrajo za pomočnike. —

M. T.-K. — Do kdaj si morate za leto 1939. nabaviti davčno karto za svojo služkinjo? — Najkasneje do konca januarja 1939. Cena 52 din in banovinska davščina 25 din. — Karte prodajajo samo davčne uprave. —

J. H.-C. — Za sodelovanje pri davčnem odboru imate kot član davčn. odbora pravico do dnevnice 50 din, če niste iz kraja, kjer je zasedal davčni odbor, drugače pa vam bo finančna direkcija nakazala po 30 din za vsak dan. Vse to pa samo pod pogojem, če ste prisostvovali odborovim sejam najmanj osem zaporednih dni. Z nedeljo ali praznikom se seje ne prekinjajo. Drugim odbornikom so bile dnevnice že nakazane. Le vi ste doslej ostali brez njih. Kaj vam je storiti? Samo davčna uprava Vas bo mogla o tem točno povedati, mi smo vam dali le splošno pojasnilo. —

V. S.-B. — Organ finančne kontrole vam je radi davčnih zaostankov zarubil elinasti sliki Vaše pokojne matere in še živčete sestre. Ali je to smel? — Slik na noben način, pač pa odkrijte! Ugovarjate brez odloga in se sklicujete na točko 13. čl. 14. uredb. o zavarovanju, pristihem izvrševanju in neizterljivosti davkov z dne 19. XI. 1928. št. 148.000 (Uradni list št. 8. iz l. 1929.)! —

Pravna

Uporaba: Sosed namerava zidati hišo, ki bi vam zastirala pogled. Kje se more zoper to protestirati. — Pri občinskem oblastvu bo moral sosed zagotoviti za stavbo dovoljenje za postavitev nameravane stavbe. Kot njegov sosed boste tudi vi vabljeni k ogledu in imate pravico ugovarjati zidavi. O vaših pogovorih bo nato odločila občinska kot gradbena oblast. V primeru, da ste si pa tekmo 30 lt že pridobili pravico razgleda v sosedov svet ste pridobili služnostno pravico in vam sosed ne bo smel z zidavo odvzeti luči. V primeru spora bo pa moral odločiti sodišče o tem, ali vam pristojna takšna hišna služnost ali ne.

Začasna: Preko vašega zemljišča vozi sosed k svoji hiši, ki je bila nekoč skupna last vašega lastniškega prednika. Ali je mogel priposestevati služnostno vozno pot, ker je šele 15 let lastnik dotične hiše, h kateri vozi. — Ako posestnik prednik, ki je bil lastnik sedanjega vašega dvorišča in sedanje sosedove hiše, sosedu ob priliki, ko mu je prodal hišo, ni prodal tudi služnostne pravice vožnje preko svojega (sedaj vašega zemljišča) ni mogel vaš sosed še pridobiti služnostne pravice vožnje. Vož njo preko vašega dvorišča mu morete prepovedati, in če prepovedi ne sledi, vložite tožbo, s katero naj se ugotovi, da mu služnostno vozno poti ne pristojajo. Ako sosed nima nikakega dohoda k hiši, bo moral predlagati pri sodišču, da se mu določi nujna pot. V tem primeru bi se določila pot, ki bi bila najbližja in ki bi najmanj škodovala sosedu.

Potovanje: Kakšne formalnosti so potrebne za doseganje koncesije za potovanje in slično pisarno. — Za podelitev take obtri morate zaprositi pri upravnem oblastvu prve stopnje. Predno pa bo moglo to oblastvo izdati pravico do take obtri, bo moral izdati pristojen ban dovoljenje, ker je podelitev te obtri vezana na tako dovoljenje. Kavcije vam ne bo treba vložiti pač pa so slične obtri pod posebnim nadzorom oblasti.

I. T. C. Brez očetovega dovoljenja ste na njegovem zemljišču sezidali hišo. Vprašujete, ako morete zahtevati od njega da vam odstopi svet okoli hiše. — Ako ste zidali

dali na tujem svetu brez lastnikove volje, pripada po postavi zgradba zemljiškemu lastniku, vi pa morete zahtevati od njega le povračilo potrebnih in koristnih stroškov. Ako pa je vaš oče vedel za gradnjo in vam je ni prepovedal, sme zahtevati od vas le občo vrednost za svet. Na noben način pa ne boste mogli izsiliti, da bi vam odstopil vaš oče več sveta kolikor ste ga zazidali. Očetu tudi ne morete braniti, da ne bi smel svojega zemljišča obremeniti s hipoteko ali pa odprodati. Najbolje bo za oba, da zadevo trezno premisli in nato sporazumno uredita.

A. G. M. Ker se ne čutite krivega, da bi bili oče nezakonskega otroka, ki se ni rojen, bi radi iz previdnosti vložili tožbo. — Mnenja smo, da bi vsako sodišče tako tožbo kot jo nameravate vložiti, moralo zavrniti. Počakajte vendar, da bo otrok rojen. Ker šele nato se bo na pripre v nesporum postopanju, nato pa v morebitni pravdi zahteva ugotovitev očetovstva. Tako tožbo pa ne bo zoper nezakonskega očeta vložila otrokova mati, ampak varuh otroka, ki bo postavljen zato, da zaščiti njezove interese. Nezakonska mati bo morala kot prča upovedati čisto resnico in če bi resnica kot prča ne govorila, bo verjetno odsojvala pred kazenskim sodiščem zaradi krivega pričanja.

Državni uslužbenec. Novo mesto: Materi vašega nezakonskega otroka ste izročili hranilno knjižico in se z njo dogovorili, da boste radi tega plačevali za otroka mesečno manjšo preživnino, kakor pa je bila določena. — Kar ste izročili otrokovi materi, niste izročili otroku za katerega ste po zakonu dolžni skrbeti in bili dolžni plačevati določeno preživnino na mesec. Ker takega poračunavanja zaradi izročitve hranilne knjižice glede otroka ni odobril varstveno sodišče ne morete torej vztrajati pri poračunavanju. Otrokov varuh more torej zahtevati od vas tudi potom tožbe plačilo neplačanih alimentov, ako niso bili že določeni s sodnim sklepom. Ako vam je bilo pa sodno naloženo plačevanje preživnine bo pa moral otrokov varuh zoper vas že voditi izvršbo in pristojno zahtevati od vas plačilo dolžnih zaostankov. Za hranilno knjižico vam odgovarja otrokova mati, ki bo pa s pridom ugovarjala v pobot vsoti, ki jo je prelela iz hranilne knjižice, stroške, ki jih je imela zaradi poroda in stroške potrebne oskrbe skozi 6 tednov po porodu.

M. J. K. Kako vam mora odpovedati zdravilce hiše, v kateri stanujete in ste imeli s prejšnjim lastnikom dogovorjeno naemno pogodbo in tudi dogovorjen odpovedni rok. — Ako vaša naemna pravica ni bila vključena na zemljišču prejšnjega lastnika in ako vaših pravil ni bil po dražbenih pogojih obvezen prevzeti zdravilce, se boste morali le temu kot novemu hišnemu lastniku umakniti potem ko vam bo pravilno odpovedal po odpovedi kot ste jo imeli dogovorjeno s prejšnjim lastnikom, torej na tri mesece.

P. I. C. Izgubili so vam razni vrednostni papirji. Kako bi dosegli njih razveljavljenje. — Srečke državne razredne loterije in obveznice razne štete, ki igrajo na dobitke, ne boste mogli sodno razveljaviti. Delnice podjetja boste pa mogli dati razveljaviti pri okrožnem kot trgovinskem sodišču, ki le na sedežu podjetja. Istotam boste mogli pustiti razveljaviti tudi vložne knjižice hranilnega zavoda. Zelasite se pri sodišču na uradni dan in daj evaše predloge na zapisnik. Zavezanci iz dotičnih listin ne smejo od časa ko tim le dostavljene oklice na razveljavitev listin, veljavno izpolniti obveznosti iz dotičnih listin, vse do časa, dokler ni listina sodno razveljavljena oziroma postopoma ustavljena. Odklopa, s katero se bo listina sodno razveljavila bo nadomestila izzubele listine, dokler zavod ne bo izdal nove listine.

Drugi vpraševalci dobili odgovor, čim sporočijo svoj točen naslov, ker odgovarjamo le našim naročnikom.

Zdravniška

Irena: Pred 7 leti ste se ranili s pluznim črtalom v desno nogo. Rana ki je bila precej velika, se vam je kmalu zacelila. Sedaj vas je pa prišla noga vedno bolj boleti. Verjetno je, da so sedanje bolečine in poškodba pred sedmimi leti v vzročni zvezi. Predstavljam si namreč, da je bila takrat poškodovana kost. V takih primerih opažamo pogosto, da se bolezen ponavlja. Po mojem mnenju je potreben pregled z rentenom. Poidite k zdravniku.

A. T. Stična: Stari ste 38 let. Prvo perilo ste imeli z 12 letom. Zadnji mesec vam je perilo ostalo istočasno ste začutili, da vas poliva vročina. Imate nekaj neprijeten občutek v srcu in glavi. — Mnenja sem, da prehajate v dobo mene, tekem katere opažamo pri večini žensk take neugodne pojave. Ti so nekaj naravnega in niso nevarni za življenje. Priporočam lahko hrano, skrb za redno odvajanje in po potrebi pomirjevalna sredstva. Ako bi bile težave večje, pojdite k zdravniku, da vam predpiše še druga učinkovitejša sredstva.

Kmečki fant: Pojav, ki ste ga doživeli, je nekaj povsem naravnega v življenju vsakega mladega fanta. Le duševni slabiji zapadejo v mladih letih v preveljiki meri tej strasti, kar ima seveda lahko kvarne posledice v telesnem in duševnem oziru. Običajno pa ni nobenih posledic. Dovoljno telesno delo umivanje pred spanjem v mrzli vodi, lahka hrana, zgodnje vstajanje, preprečujejo da bi ta mladeniška zaboda ne zavzela prevelikega obsega, ki bi lahko imel kot omenjeno, škodljive posledice.

Zalec: Pet let sem opažate pri vstopu v danko mal mehurček, kar vas je zelo skrbelo. Čez nekaj časa pa ste opazili na istem mestu tri rane, dolge po pol cm. Vkljub zdravljenju se vam stvar noče izboljšati. V bolnico ne bi radi šli in prosite nasveta, kako bi se zdravili doma. — Mnenja sem, da vam ne bom nič novega povedal, ako vam svetujem, da morate skrbeti za redno stolic, da se morate po defekaciji umivati v ocedku kamelice in hrastove skorje, ker so vam to gotovo svetovale tudi že drugi zdravniki. Mislim pa, da v vašem primeru najbrž vse to ne bo zadostovalo. Zato svetujem operacijo. V bolnici boste ostali približno 7 dni.

J. E. Tržič: Stari ste 69 let. Do sedaj ste bili vedno zdravi in ste gojili turkistiko. Pred dvema mesecema pa ste nekako oslabele, bolelo vas je ob straneh in v hrbtu. Stolica je neredna. Appetit je slab. Konstatirali so vam tkz. arteriosklerozo (poapnenje žil). — Z ozirom na opisane težave tvornim, da bi bilo vzrok samo poapnenje

žil, kar ste imeli že prej in kar vas očitno ni dosti oviralo, ako ste gojili celo turkistiko. Verjetneje se mi zdi, da ste morali oboleti na influenco, odnosno kakih drugih sličnih boleznih in da se nahajate sedaj na potu okrevanja. Zdi se mi torej, da boste kmalu tako zdravi, kot prej. Glede poapnenja žil, pa se držite navodil vašega zdravnika, ki vam bo predpisal vse, kar je potrebno glede prehrane in uživanja potrebnih zdravil.

A. B. Luče: Ob priliki nekega požara ste se prehladili in od takrat imate bolečine v stegnu in v mečah, tako da ne morete napraviti predklopa. — Opisane težave so tipične za tkz. išijas, to je vnetje živca. Priporočam toploto v toj ali oni obliki. Ta bolezen je večkrat precej dolgotrajna. Ako vam ta domača sredstva ne bi zadostovala, boste morali k zdravniku.

S. Ko: Imate povesen želodec, vnetje jajčnikov in maternice. Zaradi tega ste se zdravili pri specializiranih in v Dobrni. Zelo ste slabokrvni, tako da vas vedno zebe v noge. Za okrepitev piete že dalj časa — jecocitrol. Za časa perila se vam izpuste v ustih mehurčki, kar vas ovira pri jedi in pri govorjenju. — Zdravljenje vnetja maternice kot so vam ga predpisali specializirani (vložki, Dobrna) je popolnoma pravilno in nimam k temu nič drugega pripomniti kot to, da zahtevate tovrstna obolenja pač dolgotrajno zdravljenje, da pa zaradi tega ne smete izgubiti niti poguma niti potrpljenja. Proti slabokrvnosti priporočam, da živite pogosto jetra, kar vam bo skupno z jecocitrolom pripomoglo do popboljšanja in indirektno tudi pripomoglo do zdravljenja vnetja. Glede periodičnega pojavljanja mehurčkov v ustih domnevam, da je to v zvezi s perilom. Mogoče bi bili hormonski preparati na mestu. Poskusite enkrat v tej smeri!

ŠAH

Danes praznuje 70-letnico rojstva bivši svetovni prvak dr. Emanuel Lasker, po mnenju mnogih najmočnejši šahist vseh časov. Polnih 27 let, od l. 1894 do 1921 je držal svetovno prvenstvo, ki si ga je priboril z zmago v matchu nad Steinitzom. Ni verjetno, da bi se še komu kdajkoli posrečilo toliko časa braniti naslov svetovnega prvaka. Dr. Lasker je ves ta čas dobil vse številne matche (z izjemo dveh neodločenih) za svetovno prvenstvo, vse do nesrečnega matcha s Capablanca na Kubi; obenem pa je v vsej svoji karieri, od l. 1924 skoro v vseh turnirjih odnesel prepričevalno prve nagrade, le redko, izjemoma je bil drugi ali tretji. Ko je čutil, da mu moči za težko turnirsko borbo nekoliko popuščajo, se je l. 1925 sklenil umakniti iz šahovskega življenja. Nekaj let pozneje so ga težke življenjske razmere prisilile, da se je kljub starosti ponovno začel udeleževati šahovskih prireditih. Prvih mest v turnirjih ni več dosegal, pač pa z ozirom na starost še vedno nadvse častne rezultate. Po Nottinghamu l. 1936 menda ne namerava več nastopiti v turnirjih. Sedaj se je stalno naselil v Zedinjenih državah ameriških, kjer je že preje preživel polovico svojega življenja. — Naj ob Laskerjevem življenjskem jubileju opozorim na posebno globok oris njegove izredne osebnosti, ki ga je v Nedeljkovicem »Šahovskem almanahu« na podlagi izvrstnega osebnega poznavstva nedavno podal g. dr. Velizar Ninčić, stalni jugosl. delegat pri Dunajski komisiji.

Turnir za državno prvenstvo, ki bi se moral jutri začeti v Zagrebu, je bil na seji Poslovnega odbora J. š. saveza v ponedeljek preložen na pomlad. Kakor je bilo pričakovati, se večina naših najboljših mojstrov v prekratnem roku ni mogla odločiti za udeležbo na turnirju. Sedaj imajo prireditelji in organizatorji priliko da turnir bolje pripravijo ter da vstopajo v turnirskih pogojih nekatere upravičene želje naših vodilnih mojstrov.

Mednarodni turnir v Hastingsu se začne v sredo zvečer po božičnih praznikih. Prvo kolo se igra izjemoma od 17.—21. našega časa, ostala pa od 10.30 — 14.30 ter prekinjene partije od 16.30 do 20.30. Prost dan je samo v nedeljo, 1. januarja, tako da bo zadnje kolo turnirja 6. januarja. Javljamo ni je bila sledeča lista udeležencev: Dr. Euwe, Klein, Landau, Pirc, Szabo, ter Angleži Golombek, Milner-Barry, Sergeant, Thomas in Tylor. Po nekaterih časopisnih poročilih pa bo Tylorja zamenjala danska svetovna prvakinja ga Menchik-Stevensonova. — Po dosedanjih rezultatih pridemo za borbo za prve mesta v poštve samo dr. Euwe, Szabo in jaz, pri čemer je treba dati dr. Euweju na podlagi odlične igre v drugi polovici nedavno končanega holandskega veleturnirja najboljšo izgledo. — Najmanj verjetna je pod normalnimi okoliščinami zmaga Szaba, ki pa mu daje turnir, kakor tudi mlademu Kleinu, vsekakor lepo priliko za afirmacijo.

Z velemojstvom dr. Vidmarjem sva pravkar odigrala serijo resnih trening-partij, po turnirskimi pogoji. V naslednjem prva izmed njih, ki je imela posebno zanimiv potek.

Nepravilna otvoritev.
Bell: Pirc. Crni: dr. Vidmar (Ljubljana, 9. in 12. dec.)

1. Sg1—f3	Sg8—f6
2. g2—g3	
Nenavadno.	
3. —	c7—c5
4. f1—g2	g7—g6
5. c2—c4	f8—g7
6. Sb1—c3?	0—0

V simetrični poziciji bi bil sedaj najbrž bel moral s 6. d4 zavzeti središče. Tako pa se brž črni posluži te prilike.

6. —	d7—d5!
7. d2—d3	
Enostavneje je seveda 7. cd5; 8. Sd5; 8. d3. Beli pa se odloči za bolj pasivno igro.	

7. —	Sb8—c6
8. c4:d5	Sf8:d5
9. Lc1—d2	Sd5—c7!

Sedaj črni ne dopusti več zamenjave. Poteza v partiji enkrat za vselej preprečuje bele grožnje na diagonalni g2—a8, obenem pa pripravlja skakaču za poznejše preko e6 pot na d4.

10. Sc3—e4	b7—b6!
11. Ld2—c3	

Beli se nima prave igre in mora v zamenjavah iskati razbremenilne pozicije.

11. —	Lc8—b7
12. Lc3:g7	Kg8:g7
13. Dd1—d2	Dd8—d7

14. b2—b3? Bolje bi bilo 14. Sc3, čeprav je črni že na vsak način v prednosti. Sedaj se ta prednost še poveča.

14. —	f7—f6
15. Ta1—c1	e7—e5!
Crni ima silno močno pozicijo v središču, pa se grozi, da si prej ali slej utrdi točko d4.	
16. Tf1—d1	Sc7—e6
17. Sa4—c3	

Skakač ni imel na a4 nobenega opravka, pa se vrača v igro.

17. —	Sc6—d4
18. Sc3—e4	Sd4:f3+
19. Lg2:f3	Se6—d4
20. Lf3—g2	Ta8—d8(?)

Če je bilo mogoče črno prednost izrabit za igro na zmago, potem je bilo treba tu igrati f5, 21. e3! Se6 Belemu ostane nevarna slaba točka d3, občutnejša nego črna na e5. — Serija pride beli do protigrice.

21. Dd2—b2!	f6—f5
22. e2—e3!	f5:e4

Sedaj seveda edino.

23. d3:e4!	
Ne pa 23. ed4; 24. d4:1, 24. d4:2, 24. d4:3, 24. d4:4, 24. d4:5, 24. d4:6, 24. d4:7, 24. d4:8, 24. d4:9, 24. d4:10, 24. d4:11, 24. d4:12, 24. d4:13, 24. d4:14, 24. d4:15, 24. d4:16, 24. d4:17, 24. d4:18, 24. d4:19, 24. d4:20, 24. d4:21, 24. d4:22, 24. d4:23, 24. d4:24, 24. d4:25, 24. d4:26, 24. d4:27, 24. d4:28, 24. d4:29, 24. d4:30, 24. d4:31, 24. d4:32, 24. d4:33, 24. d4:34, 24. d4:35, 24. d4:36, 24. d4:37, 24. d4:38, 24. d4:39, 24. d4:40, 24. d4:41, 24. d4:42, 24. d4:43, 24. d4:44, 24. d4:45, 24. d4:46, 24. d4:47, 24. d4:48, 24. d4:49, 24. d4:50, 24. d4:51, 24. d4:52, 24. d4:53, 24. d4:54, 24. d4:55, 24. d4:56, 24. d4:57, 24. d4:58, 24. d4:59, 24. d4:60, 24. d4:61, 24. d4:62, 24. d4:63, 24. d4:64, 24. d4:65, 24. d4:66, 24. d4:67, 24. d4:68, 24. d4:69, 24. d4:70, 24. d4:71, 24. d4:72, 24. d4:73, 24. d4:74, 24. d4:75, 24. d4:76, 24. d4:77, 24. d4:78, 24. d4:79, 24. d4:80, 24. d4:81, 24. d4:82, 24. d4:83, 24. d4:84, 24. d4:85, 24. d4:86, 24. d4:87, 24. d4:88, 24. d4:89, 24. d4:90, 24. d4:91, 24. d4:92, 24. d4:93, 24. d4:94, 24. d4:95, 24. d4:96, 24. d4:97, 24. d4:98, 24. d4:99, 24. d4:100, 24. d4:101, 24. d4:102, 24. d4:103, 24. d4:104, 24. d4:105, 24. d4:106, 24. d4:107, 24. d4:108, 24. d4:109, 24. d4:110, 24. d4:111, 24. d4:112, 24. d4:113, 24. d4:114, 24. d4:115, 24. d4:116, 24. d4:117, 24. d4:118, 24. d4:119, 24. d4:120, 24. d4:121, 24. d4:122, 24. d4:123, 24. d4:124, 24. d4:125, 24. d4:126, 24. d4:127, 24. d4:128, 24. d4:129, 24. d4:130, 24. d4:131, 24. d4:132, 24. d4:133, 24. d4:134, 24. d4:135, 24. d4:136, 24. d4:137, 24. d4:138, 24. d4:139, 24. d4:140, 24. d4:141, 24. d4:142, 24. d4:143, 24. d4:144, 24. d4:145, 24. d4:146, 24. d4:147, 24. d4:148, 24. d4:149, 24. d4:150, 24. d4:151, 24. d4:152, 24. d4:153, 24. d4:154, 24. d4:155, 24. d4:156, 24. d4:157, 24. d4:158, 24. d4:159, 24. d4:160, 24. d4:161, 24. d4:162, 24. d4:163, 24. d4:164, 24. d4:165, 24. d4:166, 24. d4:167, 24. d4:168, 24. d4:169, 24. d4:170, 24. d4:171, 24. d4:172, 24. d4:173, 24. d4:174, 24. d4:175, 24. d4:176, 24. d4:177, 24. d4:178, 24. d4:179, 24. d4:180, 24. d4:181, 24. d4:182, 24. d4:183, 24. d4:184, 24. d4:185, 24. d4:186, 24. d4:187, 24. d4:188, 24. d4:189, 24. d4:190, 24. d4:191, 24. d4:192, 24. d4:193, 24. d4:194, 24. d4:195, 24. d4:196, 24. d4:197, 24. d4:198, 24. d4:199, 24. d4:200, 24. d4:201, 24. d4:202, 24. d4:203, 24. d4:204, 24. d4:205, 24. d4:206, 24. d4:207, 24. d4:208, 24. d4:209, 24. d4:210, 24. d4:211, 24. d4:212, 24. d4:213, 24. d4:214, 24. d4:215, 24. d4:216, 24. d4:217, 24. d4:218, 24. d4:219, 24. d4:220, 24. d4:221, 24. d4:222, 24. d4:223, 24. d4:224, 24. d4:225, 24. d4:226, 24. d4:227, 24. d4:228, 24. d4:229, 24. d4:230, 24. d4:231, 24. d4:232, 24. d4:233, 24. d4:234, 24. d4:235, 24. d4:236, 24. d4:237, 24. d4:238, 24. d4:239, 24. d4:240, 24. d4:241, 24. d4:242, 24. d4:243, 24. d4:244, 24. d4:245, 24. d4:246, 24. d4:247, 24. d4:248, 24. d4:249, 24. d4:250, 24. d4:251, 24. d4:252, 24. d4:253, 24. d4:254, 24. d4:255, 24. d4:256, 24. d4:257, 24. d4:258, 24. d4:259, 24. d4:260, 24. d4:261, 24. d4:262, 24. d4:263, 24. d4:264, 24. d4:265, 24. d4:266, 24. d4:267, 24. d4:268, 24. d4:269, 24. d4:270, 24. d4:271, 24. d4:272, 24. d4:273, 24. d4:274, 24. d4:275, 24. d4:276, 24. d4:277, 24. d4:278, 24. d4:279, 24. d4:280, 24. d4:281, 24. d4:282, 24. d4:283, 24. d4:284, 24. d4:285, 24. d4:286, 24. d4:287, 24. d4:288, 24. d4:289, 24. d4:290, 24. d4:291, 24. d4:292, 24. d4:293, 24. d4:294, 24. d4:295, 24. d4:296, 24. d4:297, 24. d4:298, 24. d4:299, 24. d4:300, 24. d4:301, 24. d4:302, 24. d4:303, 24. d4:304, 24. d4:	

Naš božični nagradni natečaj: 'Jutro' obleče deset fantkov in deset punčk

Razdelitev nagrad, kakršne niste pričakovali — Ali hočete pomagati sredi hude zime siromašnim tovarišem in tovarišicam?

Da, to pa vemo, otroci, da boste ne-
koliko razočarani, ko preberete naš le-
tošnji božični nagradni natečaj!
Razpisujemo prav enostavno številke:

uganko. Brž jo boste rešili. Potem boste
pogledali, kakšne nagrade so vam na-
menjene. Ne, nič jim ni oporekati, Raz-
delili bomo naslednje nagrade:

Sto nagrad

1. nagrada: zlato nalivno pero,
- 10 nagrad: blago z vso podlogo za dečke do 14. leta
- 10 " : blago za dekliške obleke,
- 10 " : po en volnen sviter,
- 10 " : po ena garnitura zimskega perila za deklice,
- 10 " : po ena garnitura zimskega perila za dečke,
- 10 " : po en par čevljev,
- 10 " : po en kovancec za 50 din,
- 29 " : po ena zbirka „Jutrovih“ mladinskih knjižic.

To je vse prav in lepo — komu se ne
bi prileglo novo oblačilo ali petdesetak?
Toda stric Matic je pri sestavljanju na-
gradne uganke in pri izbiranju letošnjih
božičnih daril imel čisto svojo misel za
bregom. Takole je premišljal:

Presneto trda zima je pritisnila ne-
davne, da se je zanohtalo vsakomur,
ki ni imel debelih volnenih rokavic.
Kako šele morajo v takšni zimi preze-
bati otroci, ki nimajo na sebi drugega
kakor raztrgano obleko in ki se jim na
ognjišču ne pripravlja kaj boljšega, ka-
kor nezabeljen močnik, ali krompir v
oblicah — večkrat pa še tega ni... Lah-
ko je otrokom, ki jim Božiček ob kras-
no razsvetljenem božičnem drevečku
razloži pisane zavoje, polne igrak in
slaslič in toplega oblačila. A kaj bo s
tistimi, ki prezebejo v nezakurjenih
kolibah in imajo očeta v grobu ali bol-
nega ali brezposelnega, mater pa od
trpljenja izžeto? Ali ne bo prav — je
premišljal stric Matic — če »Jutrovčiki«
razdelijo tiste nagrade, katere jim na-
kloni sreča pri našem nagradnem na-
tečaju, svojim najboljšim, siromašnim,
poštenim tovarišem in tovarišicam?

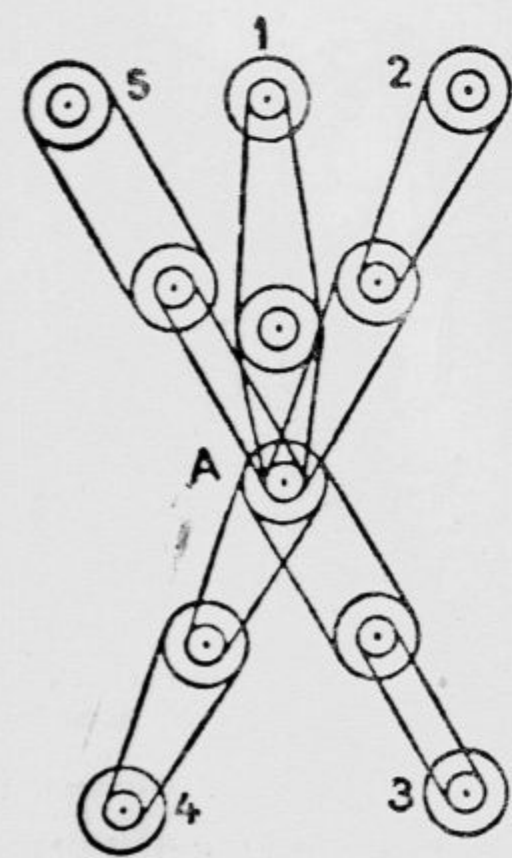
Pomagajte ubožnim tovarišem in tovarišicam!

Stric Matic zato pri današnjem
razpisu nagrad svetuje takole:

Vsi tisti, ki boste letos izžrebani in
boste prejeli v dar obleke ali perilo,
premisli: ali niso morda vaši tovariši
ali tovarišice dosti bolj potrebni tega
darila kakor vi? Fantič, spomni se na
tovariša, ki morda sedi s teboj v klopi,
pa prihaja sleherni dan v šolo ves pre-
mražen in nima za praznik niti takšne
obleke, kakršno imaš ti za delovni dan.
Punčka, gotovo imaš prijateljico, tova-
rišico, ki je pa revna, hudo revna. Več-
krat si ji že morda dala kruha, toda
vselej ji želela, da bi ji še kako izdat-
neje pomagala. Zdaj se je ponudila pri-
lika, da pokažeš dobro srce in da po-
magaš tovarišici. Nagradjenec, nagrajen-
ka, — ako sama ne potrebuje obleke

Zapleten sistem med seboj povezanega kolesja

Ako si spodnjo skico natančno ogledamo,
opazimo najprej, da je središče vsega si-
stema kolo A. Vzemimo, da je to dvojna
jermenica, ki je s pomočjo jermenov zve-
zana z vsemi ostalimi kolesi. Ako se kolo
A vrti, žene s pomočjo jermenov tudi vsa

druga kolesa, ki so tudi dvojne jermenice.
Ako teče jermen s kolesa večjega premera
na kolo manjšega premera, se seveda sled-
nje kolo hitreje vrti. Obratno je, ako žene
manjša kolo večjega. Brzina vrtenja se se-
veda prenaša po istem pravilu med vsemi
kolesi našega sistema.

In zdaj uganite:
1. V katero smer se sučejo posamezna
kolesa 1, 2, 3, 4, in 5.

2. Kakšna je brzina vrtenja vsakega po-
sameznega, ali je večja ali manjša od br-
zine osrednjega kolesa.

Za rešitev ni treba prav nič matematič-
nega znanja, ampak samo nazorna predsta-
va, kako tečejo posamezni jermeniki.

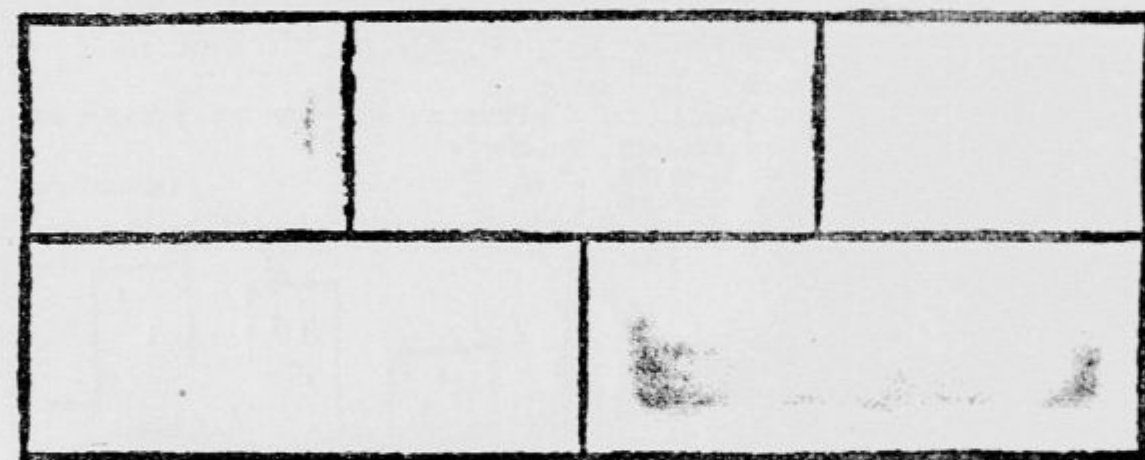
res nujno, jo pokloniti tovarišu, tova-
rišici! Stori! Stori! Stori! Stori! Stori! Stori!
ga bosta spominjala nemara vse življe-
nje.

Kakor vidite, bo »Jutro« tudi razdelilo
med srečne izžrebance deset kovancev
po 50 din. Kdo ne potrebuje dandanes
denarja? A vendar želi stric Matic, da
bi tisti dobitniki, ki imajo doma vsega
dovolj, stori! Stori! Stori! Stori! Stori! Stori!
dobro delo: da bi podprli kakšno ubož-
no družino.

Častna nagrada: zlato nalivno pero

Seveda »Jutro« ne bo ostalo nikomur
nič dolžno. Vsi tisti, ki bodo pokazali
plemenito srce in bodo svoje nagrade
odstopili bolj potrebnim, premejo v
nadomestilo celo zbirko »Jutrovih«
knjižic. Stric Matic lepo nagradna mlade
reševalce, naj mu sporoče, kaj name-
ravajo z nagrado ukreniti. Pišite, ali
boste nagrado oddali dalje in zakaj sta
vaš tovariš ali tovarišica tega najbolj
potrebna. Tisti, ki nam bo najlepše opi-
sal, kako bo nagrado oddati dalje,

Z eno črto skozi in skozi

Tale majhna uganka, ki smo jo dali
dovolj veliko naslikati, je na pogled straš-
no enostavna.

Toda, ljudje božji, verjemite in se pre-
pričajte, da je enostavno strašna.

Njen izumitelj iz Amerike jo je objavil
lani v velikem dnevniku. Ugankarji so se
vrgli nanjo in jo reševali, reševali, reše-
vali, dokler jih ni popadla jeza. Pisali so
uredništvu — nabralo se je 27.000 takih
pism — naj takoj objavi rešitev, sicer

Zakaj se učimo?

Čim več se učimo, tem več vemo.
Čim več vemo, tem več lahko pozabimo.
Čim več pozabimo, tem manj vemo.
Zakaj se torej učimo?

Vrsta zanimivih računov

S številkami vam te božične počitnice
kar ne damo miru.

Prosim, napišite število 987654321! Po-
množite ga z 9, ali z 18, ali s 27,
ali s 36, ali s 45, ali s 63, ali z 72 in prav
nazadnje morda še z 81. Vsoto zapisite
drugo pod drugo in primerjajte in pre-
gledajte, pa boste našli marsikaj zani-
mivega.

Sedmorčki

Zadnjič smo čitali v »Jutru«, kako je
neki novinar podvomil, da bi bili kanad-
ski petorčki res petorčki ene same ma-
tere. Seveda mu ni kazalo nič drugega,
kakor da je pobegnil iz Kanade, kajti vsa
Amerika je zaljubljena v svoje petorčke.
Naj bo kakorkoli, resnica pa je, da so se
nekoč na svetu rodili sedmorčki. V mestu
Hamelnu v Nemčiji najdete starinsko hi-
so in na tej napis:

Gospa Ana Roemerjeva je tu rodila
sedem otrok,
dva fantka in pet deklic
dne 9. januarja 1600.

Tudi med našim narodom ta reč ni ne-
znana in naše stare matere so vedele po-
vedati, da so bili sedmorčki neki takoj
drobecni, da jih je mati lahko vse skupaj
zložila na velik krožnik.

Otrok brez očesnih duplin

se je rodil leta 1925. v Sablonceuxu v
Franciji. Seveda še živi in raste popolno-
ma normalno, samo sledov oči nima sploh
nobenih. Njegova glava je takšna, da pre-
hajajo čelne kosti takoj v lične kosti brez
sleherne dupline. Tam, kjer bi morale biti
oči, je gladka koža. Nesrečni otrok ima
šest bratov in sester, ki so vsi zdravi in
normalni.

Nagradna naloga

2	3	4	5
6	7	8	9
10	11	12	13
14	15	16	17

Pričujoče številke je treba razvrstiti
tako, da bodo po štiri številke v vsaki
vrsti nizdol in počez kakor tudi povprek
od kota do kota šestete vedno dale vsoto
33.

prejme od strica Matice letošnje čast-
no darilo: ZLATO NALIVNO PERO!

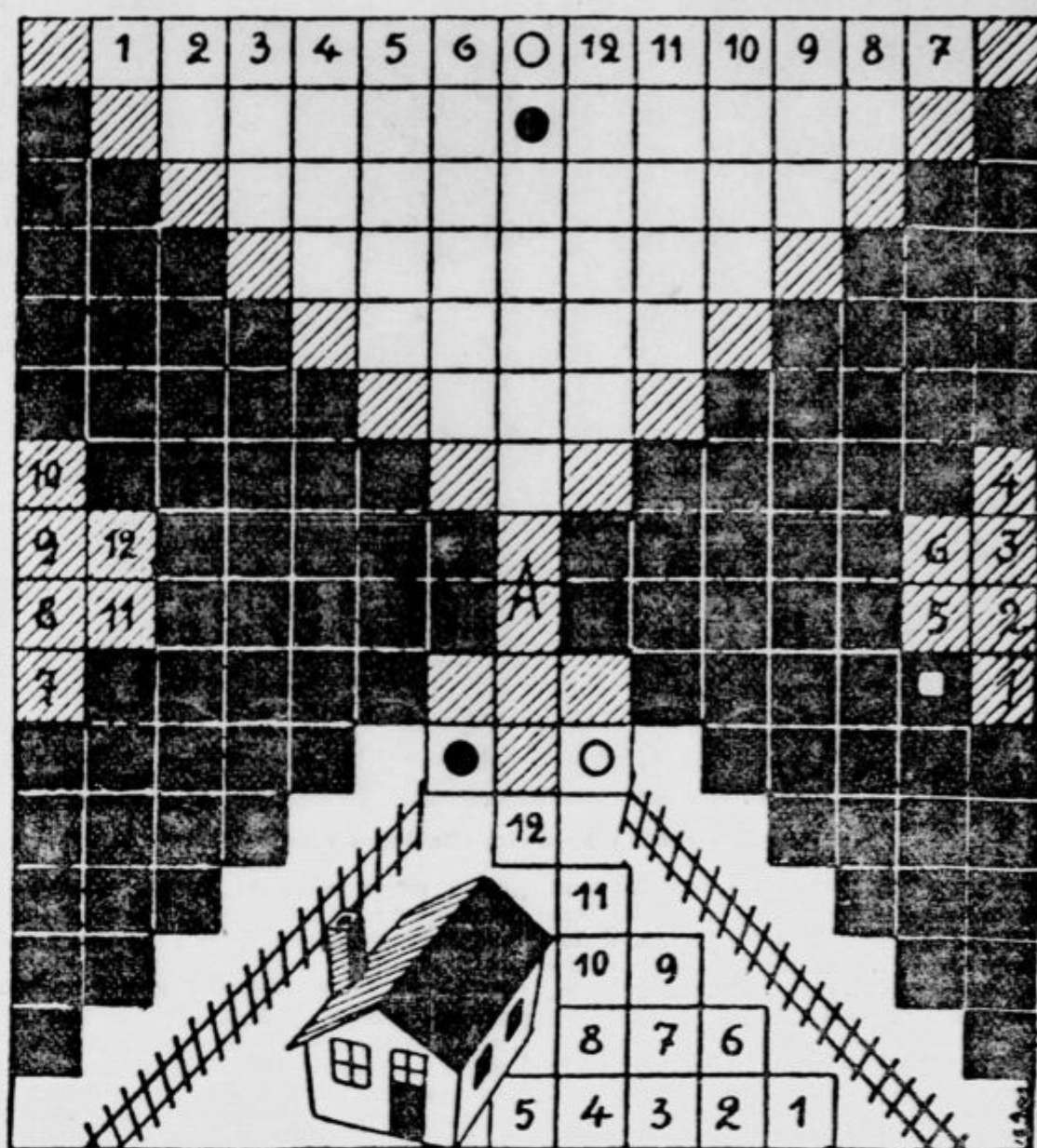
H koncu hoče stric Matic poudariti
naslednjo odkrito besedo: Namen bo-
žičnega nagradnega natečaja v letošnji
hudi zimi je ta, da se otroci preizkusi-
te v plemenitem tovarštvu. Izkažite
se, fantje in dekleta! Natečaj je name-
njen vsem šolobveznim otrokom.

Rešitev naše nagradne naloge z ime-
ni reševalcev bo objavljena že v novo-
letni številki »Jutra«. Imen siromašnih
otrok, katerim bodo nagrade dalje od-
dane, pa ne bomo objavili.

Rešitev gornje naloge z opisom, kaj
boste stori! Stori! Stori! Stori! Stori! Stori!
svojega očeta ali rednika nam pošljite
do 30. decembra na naslov: »Jutro« —
božične nagrade — Ljubljana. V Ljub-
ljani in drugod, kjer ima »Jutro« svoje
podružnice, lahko oddaste kuverto v
podružnici »Jutra«. Med one, ki bodo
naloge pravilno rešili, bomo razdelili
nagrade z žrebanjem.

Stric Matic Vam želi mnogo
razvedrila in srečen božič!

Volk in dvanajst ovac

Otroci — mali in veliki! — za božične
praznike pa za vse bodoče zimske nedelje
vam brezplačno poklanjamo prezanljivo
igro. Nekaj sličnega morda že poznate, to-
da ta je vendarle nova in si jo lahko sami
še vse lepše narišete na karton. Premikajo
se: pastirica, pes, volk in dvanajst ovac.
Ovce se pomikajo druga za drugo naprej
ali posevno. Vsaka pa napreduje le za 1
kvadrat. Pastirica nastopi pot iz belega
kroga, pes pa krene iz črnega kroga. Na-
men igre je, da spravite vse ovce skozi
»otesko A«. To je precej težko, kajti volk
ima pravico, da požre ovco, ki jo najde na
»rogastem kvadratu«, oziroma, da jo vzame
in odnese v svoj breg ali pa da jo po-
stavi na številko, ki ovci pripada. Čim od-

strani ovco, se volk spet postavi na svoje
prvotno mesto.

Ne smete pozabiti, da morate postaviti
vsako ovco, ki jo spravite skozi »otesko«, na
pripadajoče polje spodaj v ograženem
prostoru poleg hišice. In še tole: volk ne sme
požreti ovce, ako stoji za njo pastirica ali
pes, kajti če ta dva najdeta volka na po-
lju pred seboj, je z njim končano in ste
dobili igro. Sicer pa volk dobi igro, ako
mu je uspelo odnesti najmanj sedem ovac.
Igra pa je zanj zgubljena, čim ste vi spra-
vili skozi »otesko« najmanj 8 ovac. V osta-
lem se lahko o tem dogovorite pred pri-
četkom igre. Igrata lahko dva ali pa tudi
večja družba.

142 857

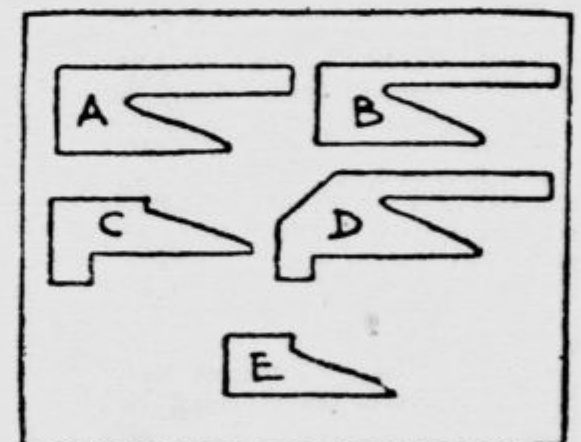
Je čudovito število. Lahko ga množiš s
številkami od 2 do 6, a vendar se bodo v
vsaki vsoti pokazale iste številke. Prosim,
poizkusi! Najzanimivejše pa je naposled
število, ki ga dobiš, če pomnožiš to število
s 7. Brž papir pod svinčnik!

Posebno stanovito število pa je nasled-
nje:

526.315, 789.473, 684.210

Če pomnožiš to število s katerikoli po-
ljubnim številom od 1 do 10, vedno boš
dobil v končni vsoti prvotne številke. Bo-
žične počitnice ne bodo nič prikrašane,
če se pozabavaš s temi par računi.

Imaš bistre oči?

Na sliki vidiš pet različnih likov. Dobro
jih ogledaj, potem pa skušaj brž odgovoriti
na naslednja vprašanja:

1. Ali se dasta lika A in B tako sestavi-
ti da tvorita pravokotnik?
2. Ali lahko lika A in C tvorita pravo-
kotnik?
3. Ali lahko z likoma A in E sestaviš
pravokotnik?
4. Katera dva lika lahko tvorita največji
pravokotnik?
5. Na kakšen način lahko lik A tvori
pravokotnik z likom D.

Zagoneten kvadrat

R O T A S
O P E R A
T E N E T
A R E P O
S A T O R

Takšni besedni kvadrati, kakršen je pri-
čujoči, ki so besede počez, navzdol in na-
vzgor čitajo enake, se imenuje med ugankarji
»palindromi«. In tale palindrom, ki
smo vam ga našli, je najslavnejši iz-
med vseh. Raziskovalci in učenjaki so ga
v toku stoletij preverjali že na vse nači-
ne, da bi uganili njegov zmlisel.

Pričujoči palindrom najdote v tisku za-
kristje cerkve Pieve Terzaghi v Tremonu,
nadaleje v cerkvi sv. Petra v Capostranu, v
cerkvi Matere Božje v Maglianu, v cerk-
vi sv. Avgušlina v Veroni, kakor tudi
še v nekaterih starih cerkvah v Franciji
in Angliji.

Kakšnih sedem stoletij že raziskujejo
ta palindrom znanstveniki, a doslej še ni-
so dognali njegovega pravega pomena.
Neki italijanski bogoslovci iz »srednjega
veka« so sodili, da je s temi besedami ozna-
čen zmlisel večnosti in neskončnosti, ker
lahko besede čitaš v večnem toku enako,
kakorkoli palindrom obrneš. Naj bo po
njegovem!

Konj mu je pomagal vladati

Rimski cesar Kaligula (od leta 12. do
41. po Kristu) je zapadal blaznosti. Svo-
jega najljubšega konja, ki se je imenoval
Incitatus, je imenoval za konzula in so-
vladarja.

Konju so morali izkazovati časti, kakr-
šne se konzulu in cesarjevemu sovladavju
spodobijo. Srečni konj je zobal oves iz
slonokoščnih jaši, vino pa je pil iz zlate
skodelce.

Srčkana usteca, dolga skoraj pol metra

Okusi ljudi so po svetu jako različni.
Prav posebno čudni pa so pri zamorcih
plemena Saras-Djinges v Afriki. Dekletom
tega rodu razširjajo ustnice z lesenimi
ploščicami leto za letom, dokler ni spod-
nja ustnica tako razširjena, da bi lahko
nosila krožnik s premerom 35 cm. Zaradi
tega strahotnega početja seveda ženske
ne morejo kaj prida griziti in torej živijo
skoraj izključno od tekoče hrane.

Tudi govorijo zelo težko in se poslu-
žujejo le najpotrebnejših besed. Neki hu-
domužnjak je menil, da so zamorci pleme-
na Saras-Djinges prav zato uvedli razšir-
jevanje ustnic, da bi njihove ženske čim
manj govorile. Vsekakor pa veljajo tako
razširjene ustnice za kar največjo žensko
lepoto. Kakor rečeno: v Afriki!

Tako umirajo ljudje:

Vsako minuto umre na svetu 63 ljudi,
dnevno 79.920 in letno najmanj 25.740.800.

Maratova smrt

Jean Paul Marat je bil eden izmed kolovodij francoske revolucije. Po poklicu medicinalec, je dosti potoval in se preživljal s pisateljevanjem, potem je bil v Parizu teledni zdravnik grofa d'Artoiskega. Ko je izbruhnila revolucija, je postal eden njenih največjih demagogov. Na zunanji in znotraj prosti in srovi, je živel življenje brez morale, ki bi se bilo, da ni posegla vmes ženska roka, gotovo končalo pod giljotino...

Marat po smrti v kopalnici (Davidova slika)

Dne 13. julija 1793. se je pojavilo proti 7. zvečer v pariski ulici des Cordeliers (današnji ulici Medicinske šole), št. 30., v stanovanju Jeana Paula Marata, člana konventa in urednika lista »Ami du Peuple«, mlado dekle iz Caena, da bi

tribunu sporočila važne stvari o delovanju žirondistov, ki so bili pobegnili v Normandijo. Charlotte Cordayeva si je izmislila to pretezo, da bi prišla do Marata, ki je hotela deželo rešiti njegovega tiranstva. V prvi sobi stanovanja je dekle sprejela Simone Evrardova, Maratova metresa. V sobi so bili še služkinja Jeanette Marechalova, vratarica Painova in razmašalec časnikov Laurent Bas. Povedli so jo v drugo sobo, v kateri je sedel Marat, ki ga je mučila uničujoča kožna bolezen, v kopalnici kadi.

Prizor, ki se je nudil tam Cordayevi, je bil tako strahoten, kakor si ga ne bi mogla nikoli predstavljati. Marat je

sedel v čevlju podobni kadi, ki je bila rumeno rjavo prepleškana, toda skoraj črna od umazanosti. Do pasu je bil gol, stara jutranja suknja mu je visela na ramah. Deska čez kad mu je rabila za pisalno mizo, na njej je ležal papir, pero in naveden črnilnik, ki ga je kosček lesa držal v posevni legi. Maratova velikanška glava, ki kakor da ni spadala k njegovemu mršavemu telesu, je bila obvezana z ruto, iz katere se je cedil jesih na polepljene stene njegovih gostih, mastnih, črnih las.

Obraz sam je bil strašnejši nego vse, kar je bila Charlotte pričakovala. Poteze so bile zabuhle in zabrisane, grozotne. Vlažne ustnice in upadla lica so imela isto bledikasto barvo kakor olivni obrazi domačinov ob Sredozemskem morju.

kadar so smrtno bolni.

Ta svinčena barva je vplivala še gnusneje zavoljo krast in oteklin, redkih kocin na zmehčenih obrvih in surovih diah na pol obrtne brade. Nago telo je bilo lusknasto kakor pri gobavcih, pod skrčenim mesom je štrlelo nerazvito okostje, ki ga je bila skrotovila angleška bolezen.

Iz te skoraj nečloveške maske so gledale bodeče, rumeno sive oči, ki sta jih inficirala žolč in kri, a so bile mirne in strašne. Za kopalnico je bil pribit na steno zemljevid Francije, nad njim je bila deska, ki sta na njej ležali dve pištoli.

Naumazanih tleh

Je bil izvod »Ami du Peuple« in na okenski deski je bila pripravljena večerja: dva krožnika z močvirjem in prižljecem.

Prostor je bil tesen, tako da sta mogla biti v njem le dva človeka. Ob vratih, ki so vodila na hodnik, je stal kuhinjski stol. Druga vrata, ki so vodila v spalnico, so bila odprta.

Ne da bi odgovorila na Maratov pozdrav, se je Charlotte sesedla na stol. Marat jo je radovedno motril.

V svoji sijajni lepoti,

ki jo je nadčloveško razburjenje še stopnjevalo, v svoji lahki, beli poletni obleki z rožnatim pajčolanom nad lepmi prsi in ramen, z zelenimi travkami, napudranimi kodri in odlično zunanostjo je sličila aristokratskim damam, s katerimi je imel opravka prej, ko je bil v službi gospele Artoiskega, damami, ki si jih je požel od Artoiskega, baš zato, ker si jih je bil požel. Od kar je bil postal ljudski polbog, je imel tudi ta mračni kalvinist svoje ljubezenske zgodbe, ki pa sta jim njegova zunanost in njegova denarnica določala meje. Še nikoli ni bila denarja.

tako lepa in odlična dama v stanovanju, ki mu je gospodinjila Simone Evrardova.

Govoril je z njo s tistim zvonečim molim glasom, ki se ni skladal z njegovim slabotnim telesom. Kaj jo je privedlo k njemu in kaj lahko stori z njo?

Charlotte Cordayeva je vedela, da je napočil zanj veliki trenutek. Za sekundo so ji pošlo moč, potem pa je dvignila svoje oči in karti Francije, da bi se opogumila. In zadostovalo ji je pomisliti na vse njegove umore, da je zadušila vsako sočutje za pošast, ki se ji je iz bližine kazala kot slaboten, bolan, nezaščiten mož. Napor, da bi ohranila svoj mir,

ji je stisnil grlo

v nervoznem ječanju. Prostor je bil tako gozpen, zrak tako slab. Marat jo je tolažil in jo pozval, naj mu pripoveduje o svojih težnjah. Laskalo mu je, da bi prišla ta mlada aristokratka k njemu po zaščito.

Ko je Simone Evrardova slišala svojega ljubimca govoriti tako nežno z drugo žensko, je stopila v sobo. Kot pretezo je pri-

nesla vrč s vodo, ki je bila osajena z mandljevim mlekom in ki so v njej plavali kosčki ledu. To je bila Maratova

najljubša pijača soper vročico Simone mu je nalila kozarec in Marat je pil. Vprašala je, ali mu ugaja, in odgovoril je, naj primeša prihodnjost več mandljevega mleka.

Nato se je ženska godrnjaje odstranila, vzela pa je oba krožnika z močvirjem in prižljecem s seboj, da bi jed pogrela. Vrata je za seboj zaprla, tako da je bila Charlotte Cordayeva spet sama z Maratom, ki jo je prijazno nagovarjal, naj mu pove, kaj ji teži srce. Prihajala iz Caena? Kaj se je zgodilo v Caenu?

Sedaj si je opomogla od napada slabosti in mu je odgovarjala mirno. Povedala mu je podrobnosti, ki jih je hotel vedeti o delovanju žirondistov, o uporabi meščanov, o številu oborožencev in o imenih kolovodij. Marat je korekturni stolpec, ki ga je čital, pomaknil stran.

vzel je list papirja

in je napisal nanj vprašanja in odgovore. Vprašal jo je po imenih poslancev v Caenu, kajti v Parizu o beguncih niso bili baš posebno poučeni. Imenovala je imena: Pétion, Louvet, Guadet, Buzot, Barbaroux...

Maratove oči so se svetile od veselja. To poročilo je prišlo ravno prav za njegov še nenatani članek, v katerem je napadel mlčnega Provansalca. Sovražil je ljudi, kakor Buzota in Barbarouxa, te zapeljive junake romanov in elegantne gospode, ki so bili mladi, zdravi, očarljivi — sploh vse, kar bi bil rad sam. Charlotte Cordayeva se je bila dvignila in je stopila bližje. Roko je imela v žepu,

kakor da išče roba.

Mik njegove pojave je blažil njegove bolečine.

...Buzot, Barbaroux, lepo, v nekoliko dneh jih pošljem vse pod giljotino.

Charlotte Corday je potegnila roko iz žepa. Maratu je bila zgrknila stara suknja z ramen, tako da njegovo gorje telo ni bilo več pokrito. Dekle se je sklonilo naprej. Potegnila je bila nož iz žepa in toka. S strastno kretnjo mu ga je porinila

do ročaja v gole prsi

in ga je vrgla na leseno desko, na kateri je ležal seznam za giljotino določenih žirondistov.

S hrupnim krikom je padel Marat nazaj. Takoj je trojica žensk, ki so zunaj na hodniku zgrabale časniki, odprla vrata. Zagledale so Marata v smrtnem boju, z otopljeni očmi in z jezikom, ki mu je molil iz ust. Kri je vrela iz rane nad njegovim srcem.

S kriki groze sta kuharica Marechalova in Simone Evrardova potegnili

umirajočega moža iz kopalne

kadi,

med tem ko je Painova stekla kričala dol,

da bi sklicala sosede.

Charlotte Cordayeva je stopila skozi sobo in predsojbe na hodnik ter proti hišnim vratom. Zunaj jo je čakala kočija, kajti upala je, da se bo v zmedli našla kakšna možnost za beg.

Laurent Bas pa ji je zaprl pot. Potisnil jo je v salon kjer jo je s stolom pobil na tla. Nekd drugi stanovalec po imenu Cuisinier, prodajalec limonade, je na Basove klice pritekel in oba moža sta dekletu

zvezala roke za hrbet ter jo strazila.

Zbrana in vdana v svojo usodo je slonela Charlotte Cordayeva ob kamnu.

Tuleča množica je kmalu napolnila malo sobo, ki je bila vroča od žgocnega sonca tega juliskega dne. Ženske so bile prenesle Marata na njegovo posteljo. Bil je že mrtev, ko so ga dvignile.

Policiisti in zdravniki so se zrinili skozi množico. Od vseh psov so prihajali ljudje. Vsi so imeli eno samo željo: Marat, njihov prijatelj, njihov bog, je

postal žrtev neke

aristokratke,

neke možakinje, furije; sedaj je šlo za to,

da jo na mestu ubijejo.

Zobozdravnik po imenu Lafondés si je zahtevo po dolžnem spoštovanju utrl pot v spalnico, iz katere je spodil vse razen vrečke Simone. Prosil je druge ženske za vročo vodo in platno za obvezo. Prepozno! Niti najmanjši gib srca ali utripa! Marat je bil mrtev.

Med tem je stopil v sobo policijski komisar Guellard z nekoliko vojniki narodne straže,

da bi aretiral morilko.

Moral je nastopiti z vso svojo avtoriteto, da je zadržal ljudski bes. Prišli so nadalj-

nji policiisti in pomagali držati red. Guellard je obvestil odbor za javno varnost in pariski mestni svet.

Prišli so štirje postanci, da bi zaslišali morilko. Odšli so v spalnico, kjer so se zdravilni trudili konservirati grdo truplo. To ni bilo lahko. Bolno meso jim je razpadlo pod rokami, zastupljena kri je gnila, čeljusti se niso hotele držati skupaj, veko se niso hotele povezati preko otrpelih oči. Vse je bilo treba pripraviti

v naglici za balsamacijo.

J. F. Louis Deschamps, vodja bolnišnice de l'Unité, in njegovi pomočniki so imeli težko nalogo. Bili so se za svoje zdravje in so pokurili velike množine drog v vseh posodah, ki so jim bile na razpolago. Šle so pošiljali, da bi nakupili draga mazila in droge. Nikoli prej ni šlo za Maratovo zanemarjeno toliko denarja.

Ujetnica je bila še vedno v salona.

Reke je imela svezane na hrbtu,

obteženo raztrgano, nje pogled je bil miren v soju sveč, ki so jih bili potratno razmetili povsod po sobi. Bila je že več ur tam, brez hrane in vode, ne da bi spremenila svojo držo. Bila je pod zaščito moža s pikami. Zasramovali so jo, ji grozili, buljili vanjo, jo strogo zasliševali. Vsa trenutke je bila pripravljena na grozno smrt. Trpela je mučeniške muke, toda obraz se ji ni zganil. Imela je čas in priložnost, da si vzame življenje,

pa tega ni storila,

ker je prezirala samomor.

Poleg nje je ležala na mizi skromna vsebina njenega žepa, potni list, naprstnik, klobček sukanca, zlata ura, nekoliko kovancev. Pred njo so sedeli poslanci, njeni sodniki, njeni inkvizitorji. Tega neoboroženega in strogo zastraženega dekleta se jim ni bilo bati, vendar so jo pustili svezano.

Besednik je bil François Chabot. Ta bivši kapucinec, Maratov priljubljen, nespodoben, prostaški človek, ki so ga zavoljo njegovega rdečega obraza in našopirjene-

ga vedenja imenovali »spurnac«, je bil nekoč izjavil, da je bil »občan Jesus Kristus prvi sanktota. Njegovi tovariši so bili možje istega kova,

prostaški in neotesani.

Jetnica je šla s pogledom preko njih in se je potem brezbrizno ozrla v stran. Njena sodba o teh možeh se je sijajno upravičila: Marat je bil dejansko govavi strah in ti tukaj so bili klavirni lopovi, kakršne so opisovali žirondisti. Sprito teh nevednih sovražnikov se je imela popolnoma v oblasti in s svojo plemenitostjo in mirom je imela v nekem smislu v oblasti tudi te moža.

Chabot ji je

pretelil s giljotino.

Odgovorila je s prezirljivim nasmeškom. Začuden jo je začel zasliševati. Odgovorila je kratko: »Tako malo je pripovedovati in povedala sem že vse.« Chabotu se je videla ošabna in drzna. Nje pogum ga je vezal. Poželel si je njene blesteče se lepote. Svoje nekoristno zasliševanje je vlekel v dolžino, da bi se pasel po njenem vratu, njenih prsih, njenih ramah, njenem plemenitem obrazu, njenih zmehčenih laseh.

Zavarovanje za stare device

Skleniti se mora v dobi med 13. in 20. letom

Na Danskem postaja zavarovanje za stare device čedalje bolj priljubljeno. Družba, ki si je to zavarovanje izmislila, zavaruje le dekleta med 13. in 20. letom. Starši, ki nimajo lepih hčerk, za katere se je tudi iz drugih razlogov bati, da ne bodo dobile moža, jih prijavljajo za to zavarovanje, toda kakor se je pokazalo doslej, ima družba baš od tako zvanih »grdih deklet« največje dobičke, kajti te se pogostoma poročijo lažje nego priznane »lepotice«.

Lepotice se pač pogostoma tako dolgo pomisljajo glede poroke, da izgube nekega dne vse priložnosti. Po 20. letu jih pa druž-

ba, kakor rečeno, ne sprejema več v zavarovanje.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojnino, ki jim zagotovi morda skromen, a vendar brezskrben življenjski večer.

Letni prispevki originalnega zavarovanja so razmeroma nizki. Vse ženske, ki so plačevale te prispevke, pa se niso poročile do 40. leta, dobe potem v skladu z višino svojih prispevkov nekakšno pokojn

Naša ženska stran

Žene kot pogumne letalke

Letalski poklic je eden izmed tistih, katerega bi moški gotovo uvrstili med tiste poklice, ki jih smatrajo za izključno svojo domeno, če ne bi bile pogumne in sposobne letalke že tolikokrat dokazale, da ni to samo poklic, ki bi pristajal moškim, temveč da znajo na tem polju tudi one doseči uspehe, ki se enakovredno kosajo z moškimi in jih od časa do časa tudi prekosijo. V naših ozkih razmerah si sicer predstavljamo, da je sportno letalstvo, posebno žensko, po vsem svetu le privilegij premožnih slojev, toda temu ni tako. Res je revnejšim slojem pot k uspešnem in vidnemu izvajanju tega poklica dokaj otežkočena, toda vsi tisti, ki so zanj žutili nedolžno nagnjenje, so se dokopali do njega tudi skozi velike težkoče in morda celo pomanjkanje. Primeri slavnih letalk skorjo do zadnjega kažejo, da so tudi one bile med tistimi, ki so se morali boriti proti težkočam in se dvigniti iz tesnih razmer do najvišjih možnosti. Poleg težkoč, ki so jih morali premagati moški, pa se je priključilo za ženske še premagovanje predsodkov: ali je ženski možno zaupati aparate, ki stanejo stotisočake in milijone?

Med letalkami, ki jim je bila usoda več ali manj naklonjena, da so se mogle posvetiti temu poklicu, so bile v zadnjih dveh desetletjih najbolj vidne postavbe Američanke Amelije Earhartove, Anglezinke Amy Johnson-Mollison, Novozelance Joan Battenove in Turkinje Sahibe Gueken Hannum. To so imena, ki celemu svetu pomenijo simbole poguma, vztrajnosti, sposobnosti in drznosti. Njih smeli poletiti so cele dneve pritegovali pozornost svetovne javnosti, ki je z napetostjo sledila poletom, kakršnih so se drznili podvzeti le redki izmed najpomembnejših in najsposobnejših letalcev. Kako so bili Američani ponosni na svojo Amelijo! In po pravici. Prva je ob petletnici Lindberghovega poleta brez spremstva premagala Ocean in postavila nov prekomorski hitrostni rekord. Ves svet je obhaloval njeno izgubo, ko je lani po številnih poletih na velike daljave, v katerih si je nabrala velike izkušnje, krenila iz San Franciska na polet okrog sveta, pa je nad Tihiim oceanom brez sledu izgubila. S svojimi poleti je dokazala, da znajo biti ženske prav tako pogumne in izurjene, kakor moški in zgodovina ne samo ameriške, temveč svetovne aviacije ji bo ohranila častno in slavno mesto v svojih vrstah.

Ni manjše zasluge za razvoj letalstva ni dosegla Anglezinja Amy Johnson-Mollison, ki velja za najdrznejšo letalko. Že kot slavnata letalka se je poročila s prav tako slavnim letalcem Jimom Mollisonom, toda ta zveza nekdanje skromne stroje-piske je ni vrgla v zatišje domačega ognjišča, temveč jo je gnala naprej za novimi uspehi, ki so konkurirali uspehom njenega moža. Kakor njen mož pred njo, je tudi ona odletela na dolgo in nevarno zračno pot iz Londona v Avstralijo in tolkila rekord svojega moža. Nešteto smelih podvigov je opravila tudi v tovarišiji z možem in da nista imela defekta bi bila l. 1934 zmagala v tekmi London Melbourne. Medtem je postala prometna letalka — zadosten dokaz, da so zaupali njenim sposobnostim. Že naslednje leto je sanjala o poletu v stratosfero in gotovo ni bila njena krivda, da od tega ni prišlo, saj njeni drznosti so letalski krogi resno pripisovali še »kaj hujšega«. Zato pa se je naslednje leto dvignila na polet preko tajinstvene in divje Afrike in Kapske mesto, ki ga je mimo manjših nezdod opravi- la srečno in tudi to pot tolkila rekord.

Prav ko je Amy dosegla rekord na progi London-Avstralija, o katerem so mislili, da bo dolgo držal, se je na krilih pojavila nova ženska: bila je mlada Novozelandska Jean Battenova, iz katere je njena mati hotela napraviti pevko. Toda Jean ni hotela vreči v koš svoje mladostne na-

črte in se je raje učila letenja v nekem londonskem klubu. Dasi je dobila pilotsko izpričevalo že v 3 mesecih, ji je trda predla. Bila je brez sredstev in morala je misliti, kako se bo preživljala. Lastnega letala ni imela, tovarne pa ji ga niso zapale. Pisala je na vse strani in končno je našla nekega prijatelja rodbine, ki je bil pripravljen posoditi ji svoje letalo. Vse izčrpana je nezadostno pripravljena startala in zato imela smolo, ki se je potem še ponovila. Toda pri tretjem poskusu je zmagala — kakor se je namenila, je res premagala rekord Mollisonove. Zdal ima že bogate izkušnje z mnogih poletov, pobrala je največje trofeje, ki jih je mogoče doseči pri angleškem in novozelandskem aeroklubu in njeno ime je zapisano v listinah rekordov s poletom iz Port Darwina v Avstralijo in London, s katerim je prekosila rekord angleškega letalca Breadbenta in po katerem je bila predstavljena na angleškem dvoru. Zdal jo sicer spet zasleduje njena smola, s katero je začela v letalstvu — v hudi zadreži je, ker nima lastnega premoženja in tudi ne stalnega poklica.

Bolj gladko pot, toda nič manj pogumno in slavno, je imela v svoji letalski karieri pohčerjenka turškega prezidenta Kemala Atatürka Sahiba Gueken Hanum, ki je bila odlikovana z demantnim letalskim križcem, najvišjim odlikovanjem, ki ga more doseči turški letalec. Sahiba si ga je zaslužila s svojim junaštvom v bitki z uporniki Kurdi. Zgodaj se je morala odločiti ali za zakon ali za poklic, v katere so prav tisti čas po Kemalovi zaslugi vstopale turške ženske. Ko se je odločila za poklic, se je najbolj približala značaju svojega adoptivnega očeta — vstopila je v vojaško letalsko šolo. Prejela je diplomu kot prvi ženski vojaški pilot na svetu, dobila je mesto v turški vojski, udeleževala

se je manevrov in tvegala številne nevarne polete med pohodi proti kurdim upornikom. V tem času je poleg odlikovanja dosegla tudi čin letalskega majorja in sedaj poveljuje oddelku, v katerem služijo izbrani piloti. Obenem je tudi predsednica narodne letalske organizacije.

Toda opisane osebnosti so le poedinke, ki so si priborile vrhove časti in slave. Medtem pa gre vzporedno tudi razvoj splošnega ženskega letalstva in dandanes je ni naprednejše države na svetu, kjer bi ne bilo žensko letalstvo že pojav dokaj širokih krogov. Pilotinje so postale že vsakdanji pojav v Franciji, Ameriki, Angliji in Rusiji. V slednji so jim k letalstvu odprte vse poti v ta poklic. Pa tudi ostale omenjene države si prizadevajo odpreti pilotinjam vrata na stežaj. Odprta so jim vrata v vse letalske klube in šole, kjer imajo iste možnosti izobrazbe kakor moški. V Angliji pa so v zadnjem času ustanovili celo poseben klub letalk, kateremu je priključena letalska šola pod vodstvom pilotinje, ki poučuje svoje učenke v praksi letenja, kakor tudi v vsem ostalem potrebnem znanju za izvajanje motornega letalskega sporta. Tu se zbirajo dekleta iz vseh poklicev in slojev, ki imajo namen, posvetiti se poklicu pilotinje ali pa udeleževati se kot športne letalke. Ta šola hoče tudi pomesti s predsodkom, da je mot. letenje predprava premožnih. Zato se vršijo vežbanja le ob sobotah in nedeljah, ker večina izmed učenek izvršuje tudi kak poklic. Toda v tem kratkem razpoložljivem času se vrše tečaji s toliko večjo marljivostjo, kajti vsaka učenka hoče čimprej pristopiti k izpitu.

Na žalost se v naših ozkih razmerah ne nudi tako lepa prilika tudi našim domačim pilotinjam, ki morajo enako kakor njih tovariši premostiti vse težkoče sicer navdušenega, toda gmotno slabo podprtega mladega človeka. Za mlado žensko pri nas je v tem poklicu še manj možnosti, ker

Velike večerne obleke

Saj že poznate obe značilni, tako nasprotujoči si obliki večernih oblek, ki letos tekmujejo za nadvlado v večerni mo-

di? Kakor oklep tesna in ozka oblika ni nič manj priljubljena od širokega večernega kroja, ki s svojim izredno bogatim krilom ne zaostaja dosti za velikanskim obsegom starinske krinoline. Dočim sledi ozka večerna obleka vsem obrisom telesa od vratu pa do tal, se široka večerna obleka oklepa postave le ob pasu in okrog života, nižje navzdol pa se mahoma razširi in se spušča proti tlem kakor ogromna, navzdol obrnjena cvetlična čaša. Nešteto načinov je iznašla moda, da čim lepše uveljavi oba različna sloga letošnjih večernih oblek. Pri ozkih oblekah skuša podčrtati obliko postave z rafinirano vstili nabranimi deli in prepenjavami. Život, bokali ali izrez tesnih oblek so večinoma silno diskretno drapirani, a pri vsakem modelu je ta prepenjava drugačna.

Za tako povite obleke primerna tvoriva so prekrasni skoraj prozorni velours-chiffon, voljni svileni jersey in mehki, bleščeči satin.

Pri širokih večernih oblekah se moda ukvarja predvsem s krilom, saj je život tako ozek in tako globoko izrezan, da ne dopušča posebnih variacij pri izdelavi. Krilo lahko razširimo s pliščji, z zvonce, stiskanjem, z vodoravno nabranimi deli ali z volanami. Posebno široka krila nekaterih večernih oblek zahtevajo široko in trdno, včasih z volanami iz organdije ali z vatirano cevko podprto spodnje krilo, ki široki obleki nadomešča ogrodje.

»RENESEANCE«

DAMSKI MODNI SALON

NAPOLÉONOV TRG št. 7

Želi vsem cenjenim strankam VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO ter se jim še v nadalje najtopleje priporoča za naklonjenost.

NADA ROGELJ

krinoline. Široke obleke so izdelane iz razkošno učinkovitih tvoriv: iz brokata, iz lameja, iz zameta in tudi iz svilene mušelina, pošitega z bleščico. Zlato in srebrno vezenje, barvast kamni, krasno cvetje, bleščica in bliseri krasijo velike večerne obleke in jim dajejo še več sijaja.

Poglavje zase tvorijo izrezi večernih oblek, ki so dostikrat odličujoče važnosti za končni učinek takešne obleke. Izrez daje moderni obleki njen svojstveni slog, po obliki in širini izreza namreč lahko presodimo ali spada obleka med male ali velike večerne obleke. V splošnem velja pravilo, da naj bo izrez tem globlji, čim več-

MODNI SALON ROZMAN

Dvorni trg 8 (poleg univerze) izdeluje

damske kroje po meri

iz največjih žurnalov, ki so damam na razpolago. Poučujemo tudi krojno risanje.

Ja, čim slavnostnejša je večerna obleka. Jako moderni so izrezi v obliki »košarice«, ki nimajo naramnic. Vsa obleka se opira na majhen steznik, ki mu preko prsi dajejo potrebno trdnost spretno nameščeni šivi, podprti s ritjo kostjo ali z žico. V poštev pridejo še izrezi srčaste oblike, štrikoliti izrezi, spredaj zaprti izrezi z golim hrbtom in okrogli izrezi, ki odkrivajo ramena.

Prva obleka na naši sliki predčuje podobno ozke večerne obleke. Globoki izrez je spredaj drapiran, prav tako so drapirani maliki rokavi. Izrez je spredaj deloma zakrit z velikim šopkom umetnega cvetja (1. slika).

ELITNA KONFEKCIJA
Massek
MARIBOR
PRINAŠA VEDNO NAJNOVEJŠE

Naslednja večerna obleka iz belega svilenega mušelina ima široko zvoncesto in ob pasu nabrano krilo. Ves hrbet je izrezan, dočim je sprednji del života pritrjen tesno ob vratu in pošit z motivi iz štrasa ali srebrne bleščice (2. slika).

Izredno učinkovita večerna obleka iz svetlo vijoličastega motreja ima posebno široko zvoncesto krilo in globok izrez v obliki košarice, ki ga nosimo lahko tudi brez naramnic. Izrez obdaja venec umetnega cvetja iz tvoriva obleke. Z enakim cvetjem sta pošiti tudi obe manšeti na za-

Znižujemo cene vsem

krznenim izdelkom,

se priporočamo ter želimo

srečen božič in novo leto!

L. ROT

Ljubljana — Mestni trg 5

Posebna izložba krzna tudi v pasaji nebotičnika!

pešnih slovar golih rok (3. slika).

V poslednji obleki sta združeni obe letošnji večerni liniji v eno: nad koleno se ta, sicer ozka obleka nenadoma in bogato razširi. Okrogli izrez obdaja ravna, prozorna volana, krilo pa je na razširjenem delu pošito z bleščicami motivi (zadnja slika).

Redna stolica

Leopiltule
Oglas reg. št. br. 1236 dne 19. 11. 1938.

Pri drsanju

Drsanje ima pred vsemi drugimi športi to prednost, da ne zahteva drage opreme, niti posebnih tetenov, ki jih večina voznika loči od mesta. Zato je vsakdanji trening na drsalščici vsakomur dosegljiv, zlasti tujer je v zvezi z minimalnimi stroški. Nič čudnega torej, če so v vseh večjih mestih zadnje čase zopet začeli gojiti drsanje s podvojeno vno. Kakor kolektarjenje, je tudi drsanje, ki ga je nekaj časa mladina že manj upoštevala, zopet postalo moderno! Drsanje, ta najbolj grandiozni vseh športov, zahteva udobno obleko. Za drsanje je moda hladno krilo zavrgla, ker tukaj ne učinkuje dovolj gladkost. Zato letos bolj upoštevamo široka, zvoncesta ali nabugana, kratka krila, ki jih kombiniramo s živobarvnimi jopkami ali toleri, pletene sveaterje pa izpopolnimo s malimi, umjenimi telovniki.

Reneance - damski salon
Napoléonov trg 7
Nada Rogelj
Izdeluje po namirovski pariški modi
obleke in plače. Lina Jurecna.

Novosti v tisku

Te dni je izšel drugi del knjige znane feministične publicistke Angele Vode »Spol in usoda«. Prvi del te knjige je izšel že lani. O knjigi, ki podaja različnost usode moškega in ženskega spola na njih življenjski poti od prvih dni dalje, bomo spregovorili obširneje v kulturnem delu našega lista.

Med periodične liste se je pretekli teden uvrstila revija »Naše noše, naše dekle, naši domovi in naši športniki«, ki bo izhajala 4 krat letno kot glasilo narodno obrambnega in narodno propagandnega društva »Naša skrinja« v Ljubljani, urejevala pa ga bo M. Sarčeva.

Savez ženskih športov se seli v Beograd

Pred dnevi se je pod predsedstvom dr. Milinariča vršil v Zagrebu redni letni občni zbor Jugoslovenskega saveza ženskih športov, katerega se je udeležilo 14 beograjskih in 9 klubov iz ostalih delov države. Iz tega se vidi, da je ženski šport na splošno v naši državi dokaj razvit, da si je pri nas v Sloveniji domala zamrl, čeprav so naše športnice v prejšnjih časih predvsem v lahki atletiki bile dolga leta med prvimi.

Na običnem zboru se je pokazalo splošno nezadovoljstvo in kazalo je, da niti posamezni klubi kot športne edince, niti savez kot administrativni forum niso mogli pokazati kdo ve kakšne posebne zasluge za boljši razvoj in večjo propagando za ženske športe, ki so se razvijali v rakovnem koraku. Kljub temu, da je zborovanje ugotovilo splošno slabe razmere, v katerih se morajo pri nas razvijati ženski športi, je upravljalni odbor dobil razrešnico. Na istem zborovanju je bila sprejeta tudi sprememba pravil v te misli, da določajo sedaj kot mesto sedeža saveza Beograd.

Materin božič

Utihihni so možnariji in glasno svečano zvonjenje zvonov. Človeški glasovi, smeh in pesem zadnjih odhajajočih se je umirila in izgubila v snežni mečavi božične noči.

Zdal se je tudi mati oddahnila. Zdelo se ji je, kakor da se ji je težak kamen odvil od srca. Vsa žalostna bridkost, užaljeni ponos in bolečina so ponehali in vse se je izgubilo brez sledu, kakor da se ji je v tem trenutku iznenada vse razjasnilo.

Danes je praznik miru, dan veselja in sreče. Tako so nas učili starši, tako sem sama učila svoje otroke. Bog ve, ali se tega spominja Janez, moj sin? In bog ve, ali uči tudi on svoje otroke tako?

Pri tej misli se materi v duši spet zbudi nemir, ali samo za trenutek, nato pa brezbrizno zamahne z roko. Izpod zglobov vzame majhen zavitek in v veliko težavo vstane iz postelje. Noge so se ji opotekle, ko se je zavlekla do mize in prižgala svečo. S tresočimi rokami je začela vleči predale iz omare. Jabolka in orehi so se na vse strani raztresli po tleh. Stokaje se je pripogibala pod mize in stole, tipala za njimi in jih iskala po kotih. Potem je stopila do okna, zahukala v zamrle šipe in ledene rože trla z dlanimi. Na kosček otajene šipe pa naslonila čeno in bulila v temo.

Dolgo, dolgo je čakala. Že se je začelo daniti. Od daleč so se oglasili prvi jutranji zvonovi. Slišala jih je zmerom bliže in bliže, zdelo se je, kakor da se so zbudili vsi zvonovi narokrog in se vsi nemirno začeli zvoniti na svo moč. Poslušala jih je,

z očmi, zamaknjena v daljavo. Predobro jih je poznala vsakega po vrsti. V mislih jim je sledila po cestah, gozdovih, livadah, po strmih potih in stezah in spet je hitela po travi med rožami, po snegu in ledu, hitela je k njim kakor nekoč, ko ji je bil korak še lahek in mlad. Na lepem jo iz teh njenih sanj predramijo stare, šibke noge, ki so ji otrple od mraza in jo komaj že drže.

Zakuriti bi bila morala. Da, peč bi bila morala zakuriti. In kravi bi morala dati jesti.

Tako si prigovarja, a se samo zmedeno obrača okrog, kakor da še zmerom ne ve, kaj bi počela. Nazadnje se zavije v veliko volneno ruto in gre pred hišo.

Sneg je bil zapadel že do polen in pada še zmerom dalje. To je pravi Božič. Dela je roke na oč in se zazirja v daljavo. Bilo ji je, kakor da ni več ne daljeve ne bližine, kakor da se je vse izravnilo. Da, da, vse se je nekam izravnilo. Pogledje, zmanjkalo je še tiste meje pred hišo, ki jo je bil zaznamoval njen rajni mož, zmanjkalo je mejnikov, ki jih je postavil nje sin, sodniki, advokati in vsi, ki jim ni bilo do ničesar drugega, kakor da ji grenijo življenje. Zdal pa »kakor da je vsemu temu kraj, kakor da se je vse skupaj v zemljo udrl. Vse je samo belo, belo in razen zvonov ni čuti nikakih glasov. Tako je dobro in prav.

Vrme se v izbo, neodolčno obstane pred vrati. Nazadnje stopi k omari in spet začne vleči iz nje. Plesniv, zaduhel vonj napolni izbo. Mati vzame svoje praznično obleko, ki jo je samo za Božič in Veliko

noč nosila za v cerkev, a zdaj je že mislila, da je ne bo potrebovala nikoli več. Očistila in iziskala jo je bila in jo shranila v omaro, kjer naj bi jo poiskali, kadar jo bodo nekoč oblačili za njeno poslednjo pot. Zdal pa, glej, jo spet sama oblači. Sključeno, šibko telo se je kar izgubilo med stotinami gub, ki so se spuščale skokraj do tal. Črni žamet, od starosti in od vlage že ves osivel, je še zmerom napravil svečan vtis. Nekam neprijetno ji je bilo, da bi v takšnem hodila okrog.

Pa danes je Božič, je zmedeno mrmljala sama pri sebi, kakor da se oprošča pred kom. A že se je vzravnila, kolikor je mogla in a se s svečanostjo obrazom jela črno židano ruto vezati na glavo. Nazadnje je orehe in jabolka s tistim malim zavikom vred zavezala v ruto in stopila k vratom. Nato se še spomnila ni, da kravi ni dala jesti, pa tudi kokošim ne.

Slišiš zvonove, kako lepo pojo?

Omahovaje je mati šla po visokem snegu. Močan veter jo je nosil, jo bical v obraz in ji dolgo krilo zapletal okrog nog. Ruto ji je z glave zlezla na vrat, redki beli lasje so ji zavirali po zraku. Padala je brez konca in kraja, a zmerom se je hitro pobrala in se zibala dalje. Buljila je predse in šla za glasom zvonov. Ruto z jabolki in orehi je pritisnila na svoje srce. Pot je bila zmerom bolj strma, a mati ni čutila tega. Noge so jo nosile zmerom laže in laže. Bilo ji je, kakor da namesto darov nosi v ruti zvezano samo svoje srce, svoje vroče materino srce. Od tega čustva ji je bilo tako lahko, kakor da so ji zrasle peruti. Samo malo še, pa bo videla cerkveni zvonik.

Mudilo se ji je. Toliko so jo prevzele misli, da ni videla, da je maša že končana in da se ljudje vračajo na svoje do-

move. Ni videla kako jo vsi čudno gledajo, se obračajo za njo in jo ogovarjajo. Ne videla ne čula jih ni, zanjo jih ni bilo več.

Na lepem se zdrzne. Glej, to so oni sami, ki gredo proti nji. Janez, enaha, njuni otroci. Obstala je kakor ukopana, zrla je vanje s široko odprtimi usti, kakor da ji je zamrla vsaka beseda. A mirno, kar tako so šli mimo, še ozrli se niso vanjo.

Zemlja se je zazibala pod njo. Z bliskovito naglico ji je prešinilo dušo vse, trpljenje užaljene matere, žalost, bolečina, snalno sovraštvo. O, vse je videla, vse ve. O, ne ona ni s svojimi zadnjimi moči prišla sem gori zaradi sovraštva marveč zaradi ljubezni. Da, zaradi oproščenja in ljubezni je prišla. V rokah je eem gori prinesla svoje vroče materinsko srce!

Janez! Sin! Glej, otrok, moje srce! Kriknila je s pretresljivim glasom in pohitela po hribu za sinom. Obstala sta sin in snaha in se okrenila. On je nejevoljno zrl za ljudmi, ki so šli mimo — videti je bilo, da mu je ves dogodek odveč. Zmedeno je strmel v ženo, kakor da ne ve, kaj bi storil, in kakor da pri nji išče pomoči. Snaha pa je stala pred njo kakor zmerom, mirza, tuja, brezčutna. Na lepem je bilo mater vso sram. Sramovala se je sama sebe, kakor do zdaj še nikoli v življenju. Preprosta žena je bila, zato pač ni mogla razumeti, zakaj bi moral nekoč, ki je dober in plemenit, prav takrat, ko je najbolj dober in plemenit, zarzdeti, kakor da so ga ta trenutek ujeli na gredem dejanju.

Vsa zmedena in plašna je kar tako začela pripovedovati o dobroti rajnega očeta, o lesemen konjici, prvi Janezovi igračici, ki jo je bil oče pončel, ko je Janez spal, sam naredil, ona pa mu je pomagala, še zdaj ga hrani, tega lepega konjčka,

in ga varuje kakor zenico svojega očesa, čeprav že zdavnaj nima več repa in glave. Iz rute je vzela piškotov in jih z orehi in jabolki razdelila otrokom. Razigrano jih je božala po lasih in jim govorila, kako jim vse to hrani že od sv. Miklavža, samo da nihče ni prišel ponje — tako je bolje, da jih zdaj sama obdaruje. Potem je kar tako začela govoriti še o mejnikih, ki nikakor niso potrebni pravim, postenim ljudem, a še najmanj so potrebni med očetom in sinom, materjo in snaho. Govorila jim je o božjem snegu, ki je vse te mejnike pokrnil in stene izravnil, in vsa zemlja leži pred nami, kakor da je enega samega človeka, ali pa je skupna lastnina vseh. O svojem srcu je govorila, ki jim ga je prinesla sem gori po snegu in burji. In o današnjem prazniku, o dnevu dobrote, sreče, ljubezni in miru.

Govorila je in govorila, neutrudno, kar naprej. Nikakor ni hotela videti, kako se zaničljivo reži vanjo zivi snahin obraz, s temi stisnjenimi ustnicami, ki so se zdele še bolj tanke in brada še bolj spicasta, kakor po navadi. Ni hotela videti zmedenega, nemirnega, bedastega obraza svojega sina — najrajši bi mu bila jabolko stisnila v roko, da se igra z njim kakor njegov otroci.

Potem je utihnila. Ni čula, kaj so ji odgovorili in ali so ji kaj. Ah, toliko sra, tako gorkega, velikega srca, toliko dobrote in ljubezni je sem gori prinesla s seboj. In zdaj ji je bilo kakor človeku, ki s vsem svojim bogastvom stoji pred trdim, sivim zidom, ki mu vsega tega ni bilo prav nič treba.

Ko so odšli, je mati ostala še dolgo na svojem mestu. Zrla je za njimi, a jih ni videla. Oči so ji bile motne od solz.

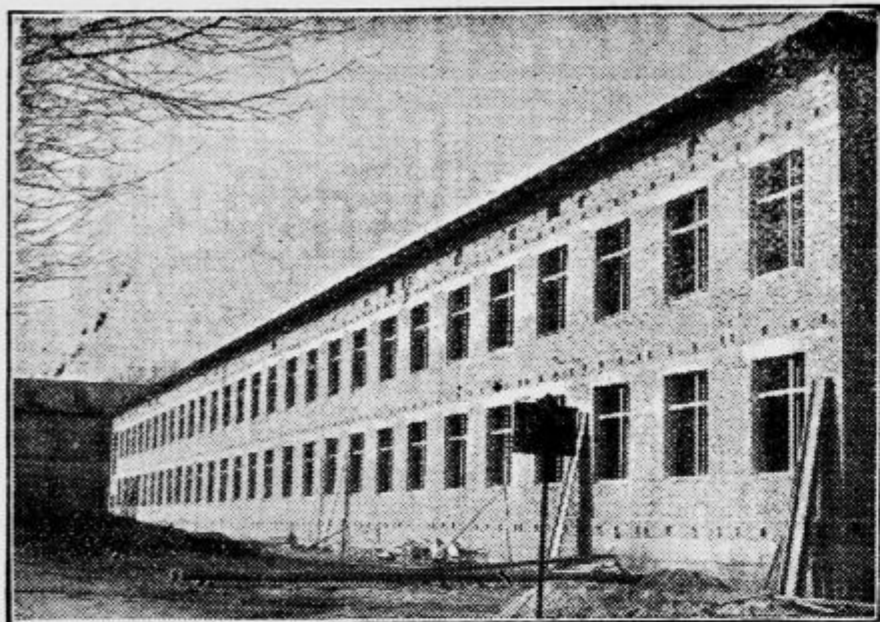
Jelena Loboda Zrinjska.

Ljubljanska bolnišnica

Ob koncu leta je od nekadašnje navade, da ljudje pretresajo bilanco opravljene dela, ugotavljajo uspehe in neuspehe in določajo smernice za bodočnost. Vse kaže, da je gospodarska kriza že za nami in en sam bežen pogled po dejanju in nehanju dneva nam pokaže, da se je pričela nova doba pozitivne delavnosti.

V najpomembnejšem središču Ljubljane rasejo nove palače, med mestom in pokrajino so zrasli kilometri modernih

svetu še uvaževanja vredno kulturno nalogo: bolnike, ki se vanjo zatekajo po pomoč, vzgajajo v higieni in v zdravem, čistem, rednem življenju. Pri nas je moral naš najvišji zdravstveni zavod pod silo razmer opustiti to misijo. A kako naj bi jo bil tudi vršil, če se mora v stiski odrekati celo izvrševanju svojih najosnovnejših dolžnosti. Na pragu naše bolnišnice vsako leto zavrnejo na stotine bolnikov, ki bi jim v rednih razmerah vsaka bolnišnica morala

Kirurški paviljon stoji prazen...

ali vsaj izboljšanih cest, tovarne ro-počajo v živahnem obratu. V zraku pa še zmerom visi cela vrsta vprašanj, ki v živo zadevajo javne interese naše ožje domovine. Misel na ureditev novega, zahtevam sodobnega prometa ustrezajočega kolodvora v Ljubljani se nam še zmerom zdi samo skromna, pobožna želja. Najhujša rana, iz katere v enaki meri krvavita mesto in vas, pa je odprto, nenačeto vprašanje naše osrednje bolnišnice.

V oktobru so pred dvema letoma začeli graditi nov paviljon kirurškega od-ka, ki predstavlja, kakor v vsaki so-ono urejeni bolnišnici, osrednji od-delek zavoda in je zato vsa zadnja le-ta, odkar je bolnišnica prenatrpana, največ pretrpel od navala. Število bol-nikov od leta do leta rase s pogubno brzino. Medtem ko je bilo lani na pri-mer okrog 30.000 pacientov, se bo ta številka do konca letošnjega leta po vsej priliki približala 32.000. Glavni in hkratu najtežje zadržljivi tok je usmer-jen na kirurgijo, saj je prav temu od-delku posvečena naloga, da dan za dnem intervenira v najbolj kočljivih, v neizprosni pomenu besede neodlož-ljivih primerih. Število operacij na sep-

nuditi posteljo in pomoč, a kadar naši zdravniki opravijo najnujnejše, morajo pacienti iz hiše, ko so jim komaj šive pobrali iz ran. Če bi mogel kdo zbrati statistično gradivo o tem, koliko najdragocenejšega narodnega blaga, člo-veškega zdravja in življenja, gre za-voljo tega leta za letom v izgubo, bi se najbrž lasje ježili.

Kljub vneti propagandi, ki je v zad-njih letih brez prestanka opozarjala na ta naš najbolj pereči, v pravem pome-nu besede nacionalni problem, je naša osrednja bolnišnica postala do danes bogatejša za dve »pridobitvi«, ki sta ta-ko značilni za razmere in način, kako se pri nas urejajo zadeve javnega blaga. Infekcijski oddelek, ki se je poleg ki-rurškega nahajal po vsej priliki v naj-hujši stiski, so pred letom razširili na ta način, da so reducirali oddelek za živčne in duševne bolezni, ki sam ni nič laže izhajal. In pred dvema letoma so začeli graditi nov kirurški paviljon, ki je bil do letošnje pomladi v surovem stanju dozidan.

Zidovje s streho, brez tal, brez oken, brez notranje izdelave je veljalo 1 mi-lion 200.000 din za dozidavo bi bilo treba še kakšen poldrug milijon, za

Načrt za poslopje, ki bi nam delalo čast, ljudem pa bi lajšalo bolečine

tičnem in aseptičnem pododdelku rase od leta do leta. Medtem ko je bilo lani izvršenih nekaj nad 1600 večjih operacij, jih bo letos za kakšnih 150 več in ta številka se v zadnjih letih javlja približno kot stalen letni prirastek. Vse to ogromno, nenehno rastoče delo mora kirurški oddelek — slične razmere so tudi pod strehami drugih paviljonov — opravljati z zmerom enakim številom zdravnikov in pomožnega osebja, v istem prostoru in z istim številom po-stelj. V navado je prešlo, da se po dva in dva bolnika, ki sta komaj prišla z operacijske mize, polagata na eno le-žišče. Kakor za trajno se je uvedel na-čin, da se postelje in zasilna ležišča za bolnike urejajo po hodnikih in povsod, kjerkoli se še ujame razpoložljiv koti-ček.

Poleg zdravstvenega in socialnega poslanstva vršijo bolnišnice po vsem

opremo nadaljnjih dveh milijonov. pa bi imel kirurški oddelek novih 120 po-stelj na razpolago, s katerimi bi bil vsaj iz najhujše stiske. Zdal bo kmalu leto dni, odkar stoji nova stavba tam, mrtva in nema.

Vprašanje naše splošne bolnišnice je brez dvoma vsenarodnega pomena, za-to ne smemo dopustiti nikakega odla-sanja. Naš osrednji zdravstveni zavod je, v katerega se zatekajo bolniki iz vseh krajev Slovenije, tja do Bele Kra-jine in do Prekmurja, iskat pomoči. De-lovno področje, kakršno je odmerjeno naši bolnišnici, bi zmogla samo veli-ka, moderno urejena klinika. Poleg nje pa bi morale za manjše okolišče delo-vati še manjše pokrajinske bolnišnice: ena za gorenjski kot, kakršna se prav-kar snuje na Jesenicah, druga v Rib-nici za del Dolenjske.

Tolstoj v Jasni poljani

V Jasni poljani so jeseni 1. 1886 v kro-gu tamošnjih kmetov čitali novo dramo Leva Tolstoja »Moč teme«.

Nekega večera se je zbralo v pritličju jasnopoljanske graščine kakih štirideset mož, samih dobrih znancev L. N. Tolsto-ja. Igro je čital njegov prijatelj A. Staho-vič, ki je bil izvrsten čitalec. Stahovič ni čital, marveč igral.

Kmetje so molče poslušali zgodbo o tem, kako se je lepi, a izprijeni Nikita, pokor-no orodje v rokah svoje pohlepne matere, obogatil z umetno prikrivanimi zločin in kako je potlej pod pritiskom vesti vse skesan priznal. Samo sluga se je kdaj pa kdaj glasno zasmel.

Ko je bila prebrana poslednja navduše-na Akimova replika »Bog ti odpusti, dra-go dete... Sebe se ni usmilil, tebe se usmilil — Bog, samo Bog!...« in ko so odvedli svezanega Nikito, se je Tolstoj

obrnul do starejšega kmeta, ki je bil ne-koč njegov priljubljeni učenec v jasnopo-ljanski soli:

— Kako ti je ugajala igra?

Gotovo ni pričakoval ocene umetniške strani igre, zato pa je bil prepričan, da se bo kmet izrazil vsaj o versko-nravnstveni ideji, ki je bila izražena v tej dram.

Priljubljeni bradatci učenec je odvrnil:

— Kako naj bi ti to povedal, Lev Niko-lajevič?... Nikita je izpočetka delal čisto spretno, no, potlej pa si je stvar po-koval.

Tak nepričakovan odgovor je Tolstoja neprijetno osupnil. Nič več ni vprašal kmeta za njegovo mnenje. Ves večer je bil nekak slabše volje in je rekel Stahoviču:

— Tisti le sluga je vse pokvaril. Vi ste v njegovih očeh general, vas spoštuje, ker mu dajete tri rublje napitnine in ko čita-te na ves glas vlogo pijanca, se bedak apusti v smeh. Tega bi ne smel storiti.

On je kriv, če niso kmetje pravilno rasu-meli vrednosti te igre.

Po tem dogodku so minili trije meseci. A. Stahovič je zopet čital Tolstojevo »Moč teme«, toda zdaj niso bili njegovi posluša-lci jasnopoljanski kmetje, marveč dvor-jani v cesarski palači Aleksandra III. Sam car in carica sta sedela v dvorani obdana od suite velikih knezov in knežinj. O tem, kko je poteklo to čitanje, je pisal Stahovič Tolstojevi ženi Sofiji Andrejevni:

— Po koncu petega dejanja so vsi dol-go molčali, dokler se ni oglasil car in re-ke: »Prekrasna reč...« Ti dve besedi sta vsem odprli usta. Začeli so govoriti o Ni-kitovem priznanju in kesu, o Akimovi sve-ti radosti. Z vseh strani so se oglašali navdušeni klici: »Prekrasno, prekrasno...«

Zgodilo se je, da so ponoči zazveneli v Tolstojevo delavnico zamolkli strel: nje-gova žena Sofja Andrejevna je v bla-zenem strahu streljala iz puške pokalice v vrata, v nepregledni mrak, v prazen pro-stor. Noč je bila bila polna zlovешčih zna-menj.

Tulsiid podguverner Lopuhin je namreč pripovedoval pri čaju o napadih na gra-ščino. In pred spanjem je še prispela br-zojavka Gončarova. Neki skrivnostni Gončarov iz Podolja, morda kakšen tero-rist in izsiljevalec, je pošiljal v Jasno po-ljano brzojavko za brzojavko:

»Čakajte, Gončarove. Ali: »Čakajte go-sta, Gončarov.«

Brzjojavke skrivnostnega Gončarova so spravljale Sofjo Andrejevno iz duševnega ravnotežja. Tolstoj pa je mirno pravil:

— Tak konec me bo samo veselil. Ta-ko umreti je lažje kakor hropeti v poste-lji in se mučiti.

Toda strašnejši od Gončarova so bili do-mači jasnopoljanski kmetje. Spopadi med prebivalci Jasne poljane in kmeti so se dogajali še prej. Ko se je Tolstoj nekega dne sprejel po vasi, ga je ustavil glasev jok. V napol podrti bajti je nekdo plakal.

— Ali je kdo umrl? — vpraša Tolstoj.

Lev Nikolaevič Tolstoj

— Ne... Staro Matreno vodijo v zapor.

— Matremo v zapor? Čemu neki?

— Zaradi vašega želja.

Lev Nikolaevič je urno stopil k oro-žnikom in rekel, da odpušta stari Matreni krajzo želja. Prosil je, da jo izpuste.

V letih prve revolucije (1905) ni mi-nil dan brez kakšnih dogodkov. Jasno po-ljano so zastražili Čerkezi in konjeniška straža. Ko so kmetje srečavali Tolstoja na sprehodu, so tožili:

— Čerkezi nas tepejo!

Konjeniška straža je vodila kaznovane kmete naravnost v graščino, k tistemu »drevesu revčev« — staremu brestu pri verandi — pod katerim je Tolstoj po na-vadi sprejemal ljudi, ki so ga obiskali. Lakaj v fraku in belih rokavicah je na-znanil:

— Vaša jasnost, Čerkez je privedel mu-žika.

Ob takih dneh je Tolstoj zapisoval v svoj dnevnik stavke, ki so bili polni gro-ze in nemoči:

»Stranjam se za svoje življenje.«

»Čutim samo eno: neugnan stud nad ljudmi.«

»Da, hotel bi uiti v puščavo.«

Mužik Abakumov, ki so ga bili zasačili pri sekanju dreva v hrastovi hosti, je pro-sil Tolstoja, naj ga reši pred jeco. Tolstoj mu je odvrnil, da nima več nobene lastni-ne, ker se je bil vsemu odpovedal in da je za posvetno življenje že mrtve. Jasna poljana z vso zemljo in gozdom je že zdavnaj last njegove žene. Abakumov pa je bil napaka razumel Tolstoja. Zanj je bil Tolstoj predvsem grof in lastnik Jasne poljane. Priklonil se je globoko Tolstoju in se mu s solzami v očeh zahvalil, da mu je odpustil. Tolstoj je bil v zadregi, po-stal je blag in si ni vedel pomagati. Šepetal je samemu sebi:

»Zbeži! Tu ni več mogoče živeti. Zbe-ži!«

V novem smežu ob stezah, koder se je Tolstoj sprehajal so bile jutraj pogosto napisane kašane psovke. Nanje je To-lstoj odgovarjal tako, da je s palico napl-sal v sneg besede iz Janezevega evange-lija:

»Bratje, ljubimo se med seboj.«

Neki mužik ki je bil srečal Tolstoja na poti je dolgo vpil nad njim.

— Vaša jasnost, — je pravil, — daj vam Bog kmalu poginiti, vaša jasnost.

Doma pri kosilu, ko je v brezobzih ustih vajtal kotlet z rižem je Tolstoj pripovedo-val, kako ga je psoval pijan mužik. Nato je pristavil:

— Še premalo nas psujejo. Zaslužili bi več.

Zadnje leto svojega življenja je bil Tol-stoj dasi star že dva in osemdeset let, še dokaj boder in zdrav. Teda pa mu je sta-ra misel o pobežu z Jasne poljane doze-rela v dejanje. Tolstoj ni hotel pobežniti smrti naproti, ni ga prišlo hrepenenje, da

Yhod v Jasno poljano

bi umrl. Res so mu kdaj pa kdaj prihajali napadi starostne naduhe, vendar je svoje goste še vedno presenečal z zdravjo, sve-žo zunanostjo in z veliko delavnostjo.

Po navadi je začel dan s sprehodom na konju, starem Delirju in jezdi je tako, da ga spremljevalci kajkrat niso dohiteli, če se je bil spustil v dir. Dan pred ube-gom, 9. novembra je prejezdil na konju 16 vrst. Preskočil je s konjem globok pre-kop s strmin obrežjem. Mesec dni pred usodnim koncem se je še bavil z idejo, ki mu jo je navdihnilo čitanje Maupassanta, da bi spisal »tesnobo življenja« in postavil v nje sredo duhovnega človeka. Zvečer je na Jasni poljani igrala godba, Tolstoj se je kratkočasil s šahom. Dopisoval se je z vsem svetom, v Jasno poljano so venoma prihajali obiskovalci, ki so hoteli videti tega duševnega velikana.

10. novembra ponoči je Tolstoja vzbudi-l ropot v njegovi delavnici; videl je, da v nji brli sveča. Takoj mu je bilo jasno, da nje-gova žena zopet stika med papirji v de-lavnici, da bi našla njegovo oporoko... Lev Nikolaevič je vstal še pred svitom in pazil, da bi ne prebudil ženo; položil je v kovčeg potrebne reči, se oblekel, obul

Sokol na češkem v novih razmerah

»Nazaj k čisti Tyrševi ideji!« — Obvezna telovadba do 30. leta — Razpust telovadnic na Slovaškem Ministri Sokoli — Izgube ČOS

Prešli so morečji časi negotovosti, v ka-teri je živel češki narod od septembra da-lje. Nove razmere silijo tudi sokolstvo k novemu še vztrajnejšemu in še bolj teme-ljitemu delu za obnovo naroda, ki je do-prinesel največjo žrtev za ohranitev miru. Z železnim notranjo disciplino, ki jo je svet že od nekada občudoval pri Čehih, so pre-nesli tudi ta grozni udarec ter se lotili de-la, da se zopet okrepe. Delo in zopet delo je njihovo geslo na vseh poljih javnega in zasebnega udejstvovanja. Kakor vedno hoče biti sokolstvo med prvimi tudi pri tej težki nalogi. Vsa poročila o njem potrjujejo to, posebno pa lahko razvidimo, kak duh vlada med češkim sokolstvom, iz so-kolskih listov in iz sokolskih rubrik dnev-nikov. Naj navedemo samo par misli iz njih:

»Danes, ko gradimo svojo novo državo na novih temeljih, mora ravno sokolstvo še bolj odločno nastopiti pot sokolskega bratstva, ki je ena največjih zapovedi Tyr-šev. Tyršev idejo je treba očistiti vsega, kar so dodali razni dopolnjevalci in kar okrnjuje njen čisti Tyršev značaj.«

»Večkrat se nam je dogodilo, da smo vpisali člana in se potem nismo več za-nimali zanj, tako smo n. pr. v nekem društvu imeli 90 članov, a samo 6 telovad-cev. Danes je potrebno, da so vsi naši člani aktivni, aktivni tudi v telovadnici. Potrebno je zvišati starostno dobo za ob-vezno telovadbo. Kdor ne poseja telovad-be, ne sme biti več naš član. Tudi ne mo-re biti starosta kdor samo enkrat na me-sec pogleda na sejo, a telovadnice ne po-zna. Če bodo staroste in drugi odborniki telovadili, bodo bolj redno telovadili tudi ostali člani.«

»Delo v Sokolu je prostovoljno. Ta pro-stovoljnost pa je v tem, da se vsak sam o-dloči ali vstopi ali ne. Ako je enkrat vstopil, mora prevzeti in izvrševati vse dol-žnosti člana.«

»Potrebno je manj govoriti in več dela-ti. Na svet moramo gledati tudi z go-spodarskimi očmi, bodočim generacijam pa moramo ohraniti čisti ideal čestva.«

Take in slične ugotovitve najdemo ne le v sokolskem tisku, temveč tudi v sklepih vodilnih sokolskih instanc. Na »ejl načel-stva in strokovnega odbora ČOS «o ugo-tovili da ostane cilj sokolskega dela tudi v bodoče harmonični razvoj človeka v obeh njegovih sestavinah, po duhu in telesu. Zato naj se dolžnost obvezne telovadbe pri-članstvu raztegne do 30. leta. Takoj naj se uvede splošna obveza od 18 do 22. le-ta, vsako nadaljnje leto pa naj se razširi še za dve leti navzgor. Svojo dolžnost glede telovadbe je izpolnil samo član, ki se je udeležil vsaj 50 telovadnih ur na leto. Vsi člani morajo sodelovati tudi pri tako zvani obrambni telovadbi. Telesno dovolj razvitim naj se dovoli prehod iz naraščajoč v članstvo že s 17. letom in član-stvo naj se potem razdeli v tri starostne skupine: od 17 do 22 let, od 22 do 30. leta in od 30. leta navzgor.

Z ozemlja, ki so ga zasedli Nemci, pri-hajajo tolažljive vesti, da lahko sokolska društva drugo za drugim zopet začenejo

galoše in stopil v hlev, da bi mu vpregli konja. Bilo je zelo temno. Zadel je v dre-vo in padel v blato. Najprej je pomagal kočjažu Adrianu pri vpregi, nato pa ga je silil, da se podizva in slednjič je ne-kam malodušno sedel na kovčeg v hlevu. Dejal je:

— Čutim, da nas bodo prehiteli. Teda-j bi bilo vse končano. Nastal bi škandal.

Hlapec Filka je »svetliko v roki skočil na konja, kočjaž Adrian je pognal ko-nje in kočjaž je krenila na pot — ne, ka-kor po navadi, okoli graščine, marveč po ovinku čez vrt.

Tako je Tolstoj za vedno zapustil Jasno poljano. Bilo je ob petih jutraj.

Kdo ve: Če bi ne bil pobežniti v mrzli novembrski noči v družbi domačega zdrav-nika dr. Dušana Makavicega in ko bi ga ne bila mučila utopistična težnja, da ne-kje v stoji po vzgledu siromašnih meni-hov rešuje zadnje življenjske probleme in konflikte, bi ta veliki umetnik preživel nemara še kakšno leto med zidovi Jasne poljane. Smrt, ki ga je zalotila 20. novem-bra na postaji Astapovo, bi mu a še dol-ga čakala. A. Starčakov

z delom. Na mnogih krajih sokolske edi-nice zato že vnovič redno poslujejo.

S trpko resignacijo je sprejel odbor ČOS vest o razpustu Sokola in drugih te-lovadni organizacij na Slovaškem. Odbor ČOS je sestavil spomenico za osrednjo vlado v Pragi in za pokrajinsko vlado v Bratislavi. V spomenici protesta proti razpustu Sokola in opozarja, da se Sokol v večini evropskih in ameriških držav svobodno razvija in da lahko deluje tudi v Nemčiji. V nadaljnjih izjavah opo-zarja spomenica med drugim na velike pravne težkoče, ki bodo nastale, ako ost-ne pri sklepu, da preide vse premoženje te-lovadni organizacij na Hlinkovo gardo, Spomenica končava z besedami: »Iz dna duše verujemo, da se bo po pomirjenju strasti povrnila ne samo trezna razsod-nost, temveč tudi medsebojna ljubezen, ki bo v skladu s tradicijami, z glasom krvi in s skupnimi interesi.«

Tudi v novi praški vladi je več Sokolov. Predvsem je to sam predsednik vlade Ru-dolf Beran, ki nikdar ne skriva sokolske pripadnosti. Sokoli so dalje zunanji mi-nister dr. Chvalkovsky, finančni mi-nister dr. Kalfus, minister socialne politike dr. Klumpar, oba ministra generala Syrový in Eliáš, minister dr. Šadek in morda še kdo.

Na seji ČOS so sestavili dokončni pre-gled izgub, ki jih je utrpelo čl. sokolstvo zaradi okrnitve republike. Na ozemlju, ki je pripadlo Nemčiji, je bilo 450 društev s 77 domovi, 53 sokolskimi bioskopi, 120 telovadnicami, 232 letnimi telovadišči, 8 planinskimi kočami in enim okrevališčem. Skupna vrednost sokolskega premoženja na tem ozemlju se ceni na 54 milijonov KČ. Na ozemlju, ki je pripadlo Madžarski, je bilo 39 društev z 9 domovi, 13 telova-dišči in 8 kinematografi v skupni vred-nosti 3,5 milijona KČ.

Končno je bilo na ozemlju, ki so si ga vzeli Poljaki, 44 društev z 8 domovi, 29 letnimi telovadišči in 15 raznimi objekti, vse skupaj vredno 5,5 milijona KČ.

Skupno je ČOS izgubila 643 društev in premoženje v vrednosti 63 milijonov KČ. Češkoslovaški Sokol se je strogo varo-val vsakega poseganja v dnevno politiko. To ni le povzročilo, da ga je narod smat-ral in ga še smatra za svojo skupno usta-novo, kar se je posebno sijajno pokazalo ob letošnjem vsesokolskem zletu, temveč mu je tudi omogočilo, da je igral tako važno in koristno vlogo v usodnih dneh na-rodne katastrofe. V tisku in v vseh sklepih prihaja zares do tega poudarka zahteva, da mora Sokol svojo nepolitičnost in nad-strankarstvo ohraniti tudi v bodoče. Pri bližajočih se občnih zborih naj se poleg tega čim bolj široko odpro vrata sokolski mladini. Skrbno naj se sicer ohranijo in pridržijo stari sokolski delavci in borci, od-stranijo pa naj se oni, ki hote ali nehoče niso bili dovolj dosledni pri izvrševanju sokolskih nalog. Na ta način, tako spo-lšno poudarjajo sokolski listi, naj se vzpo-redno z državo obnovi in pomladi tudi češko sokolstvo.

Čajkovski in ženske

Čudno razmerje ruskega skladatelja do drugega spola

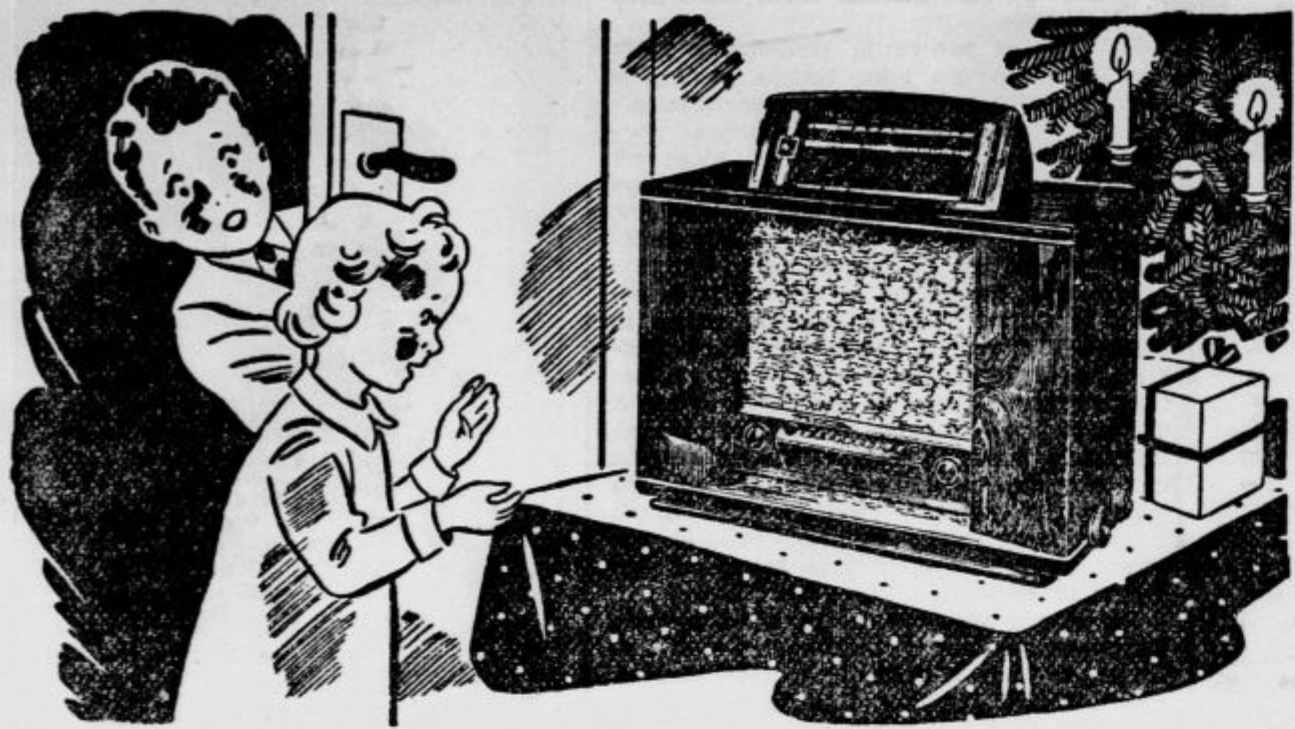
Najbolj nenavadno luč na značaj slava-nega ruskega skladatelja Čajkovskega me-čejo njegova razmerja do žensk. Kot pravi inzhovni tip ni imel nobenega erotičnega dohoda v njihovo kraljestvo, zdi se pa, da je on sam to svojo lastnost spoznal precej pozno.

Po mnogih nedolžnih flirtih ga je oča-rala v šest in dvajsetem letu ženska z ve-liko umetniško nadarjenostjo. Bila je to Desirée Artotova, ki je tedaj v Moskvi slavila triumfe kot pevka. Starejša je bila od Čajkovskega, obilna in vse prej nego lepa, zato pa sijajna pevka in igralka. Mladi glasbenik je zapadel tej gospo-dovini, skoraj možaški, s 30 leti še deviški Francozinji. Zaročila sta se, čeprav je mati Artotove ugovarjala. Kratko preden je odpotovala na neko gostovanje, pa je Nikolaj Rubinstein Artotovi razložil poseb-no naravo Čajkovskega. Brez slovesa je zapustila Moskvo in se vrnila čez leto dni kot gospa de Padilla. Šele mnogo let po-zneje sta se s Čajkovskim spet videla.

Čajkovski je med tem trpel zavoljo svo-je posebne narave. Da bi napravil oprav-ljanju konec, je sklenil, da se poroči, s ka-tero si bode. Tedaj je 1877. dobil ljubezen-sko pismo neke neznanke, Antonine Iva-novne. Pisala mu je, da pozna samo en cilj v življenju: da bi si Čajkovskega osvo-ji-la. Sestala sta se. Z raznimi manevri je dekletu uspelo, da je izsilila poroko. Čaj-kovski ji ni prikrival, da je ne ljubi, ni pa vedel, da njene bližine kmalu ne bo mogel več prenesti. »Zakon« je postal muka, mož je neke noči poskusil celo samomor ob bre-

gu Moskve. Z velikimi težavami je dosegel ločitev.

Skoraj istočasno je stopila v njegovo življenje druga neznanka, milijonarka Na-dežda Filaretovna von Mekova. Zola bi ne mogel nazorneje izumiti kontrasta: tam malenkostna Antonina, ki je mislila samo na denar, slavo in ime, ki je hotela vse in ni ničesar dajala, tu pa idealistka, ki bi zapravila vse za oboževanega umetnika, ki mu je dala na razpolago stanovanja, knež-je rente in darove ter mu na tisoč načinov olajševala življenje, ne da bi več od njega zahtevala nego od prilike do prilike kakšno pismo. To je najbolj čudno prijatelj-stvo, kar jih je kdaj bilo: štirinajst let je trajalo, ne da bi se bila oba kdaj srečala. Kajti ta prijateljstva in mecenka je bila postavila pogoj, da bosta obsevala samo pismo. Nikolaj ni hotela govoriti s možem, ki ji je kot »najljubšemu prijatelju« posvetil četrto simfonijo. Stanoval naj bi v gradovih, italijanskih vilah, v knežjih apartmanih, toda vedno najmanj kilome-ter od nje. Vsač dan jo je vodil sprehod mimo njegove vile in za okenskim zastori je opazoval, kako je šla s svojimi hčerami in vnuki ter vnučinkami. Pospesevala je njegovo pot z darežljivostjo, taktstnostjo in romantično fantazijo kakor še nikoli noben mecen. Čajkovski je imel visoke dokod-ke kot skladatelj in dirigent, ni več potreboval njenih letnih 18.000 rubljev, ko je iz ust njegovega lastnega brata zvedela »resnico« o njem. Tedaj mu je napisala zadnje pismo in bolečine zavoljo tega pre-loma, ki si ga ni znal pojasniti, ni nikoli premagal. Še na smrtni postelji je izgo-voril njeno ime... »

Opravičena radovednost

... razumljivo, da ne morem brzdati svoje radovednosti! Novi Philips sprejemnik pod božičnim drevescem je darilo trajne vrednosti za vso obitelj. Svoj dom boste pretvorili v koncertno dvorano vsega sveta. Izberite še danes zase

PHILIPS

z radio klavirjem

Strel v grajski knjižnici

Roman

»Sveta nebesa!« je pomislil John. »Da je tako hudo, si ne bi bil mislil. Upajmo, da Colchester nič ne opazi.«

Stopil bi bil k lordu in ga zapletel v pogovor, a bal se je, da ne bi zbudil pozornosti, ker je stal predaleč od njega. Tedajci je slišal, kako se je Juanita obrnila k lordu z vprašanjem zastran neke miniaturne nad kaminom.

»Lepo od nje!« je pomislil John. Pamela je stala sredi sobe in gledala Fawcettu v obraz.

»Pozdravljena, Pame,« je rekel ta z nekam spašenim nasmehom. Glas mu je bil pritažen in hripav. »Dolgo je tega, kaj ne?«

»Da«, je rekla, in slišati je bilo, kako ji diha zataja. »Dolgo je... zelo... dolgo. Jaz —«

Obmolnila je in predstavila mladega moža Mereditha je njuno srečanje pozorno opazoval, a tudi vedenje ostalih ni uhajalo njegovim očem. Stotnik Tracy je bil začel takoj čudno glasno govoriti in s tem še tisočkrat poslabšal položaj, kajti nesmisli, ki jih je brbljal, so zveneli tako posiljeno, da je moral vsak zaslutiti: tu nekaj ni v redu. Polkovnik Mainwaring je v tem, ko je brenkal grofici vdovi ljubezne ničevosti na uho, z zvinitimi, računajočimi očmi opazoval ves prizor, kar se ni prav nič ujemalo z njegovimi udvorljivimi besedami. Stella je z očarljivo obzirnostjo brezizrazno strmela v kamin. Sir Gerald se je bil naslonil s širokim hrbtom na kamin in je z žarečimi, lačnimi pogledi spremljal Pamelino vitko postavbo. Meredith je videl nagel, divji blisk v njegovih očeh, ko je zagledal obraz mladega Fawcetta, in roka mu je tako vzdrgetala, da mu je briznil sherry čez rob kozarca na

hrbet dlani.

Grofica vdova ni niti glave okrenila v tisto stran, temveč je poslušala polkovnikovo dobrikanje, a po lahni napetosti mišic okrog njenih ust je višji nadzornik videl, da ji ne uide niti najneznatnejša podrobnost malega prizora. Ko je Pamela spet stopila k nji, je Meredith opazil v očeh in na obrazu stare gospe toliko razumevanja in sočutja, da je kar osupnil. John Meredith je po tem posnel, da ima lady Colchesterska, če ga vse ne vara, svojo snaho rajša kakor rodnega sina.

»My lady«, je s praga naznanil Paddock, »večerja je podana.«

Trije dnevi

Razpoloženje pri večerji ni bilo najboljše, že zato

ne ker so bili posadili Geoffreya Tracyja h grofici vdovi, čeprav bi bila morala Pamela vedeti, da se mladi mož starke neznansko boji in da mu ona prav zaradi tega rada nagaja.

Pogovor se je ustavil pri lovu. Lord Colchester se za lov ni posebno ogreval, a sir Gerald je bil velik nimrod in to izmed tistih, ki težko molče o svoji slavi. Za dalj časa si je prisvojil besedo ter opisoval svoje uspehe na raznih močvirjih. Poslanec je dobro pripovedoval, a višji nadzornik je čutil, da je z mislimi še vedno pri sumljivem prizorčku v salonu. Mahoma se je sir Gerald sklonil naprej in vprašal Murra Fawcetta, ki mu je sedel nasproti:

»Ali pogosto hodite na lov, gospod Fawcett?«

Mladi mož se je zdrznil iz svojega premišljevanja in začutil na sebi ošabni pogled Fairfaxovih oči. »Kako, prosim? A, tako!« Zmajal je z glavo. »Ne, na žalost. Prvič si tega ne morem privoščiti in drugič nerad streljam ptice.«

»Mehko srce?« je vprašal poslanec in se posmehljivo namuznil.

»Recimo, da je tako!« je mirno odvrnil Fawcett. »Že od nekdaj se preveč zanimam za ptice, da bi jih maral pobijati. Kadar streljam, streljam rajši ljudi.«

Za trenutek je okrog mize vse obmolnilo, med tem ko sta gledala sir Gerald in Fawcett drug drugemu v oči. Nato je udaril v tišino močni glas stare grofice.

»Kaj strelja? Ljudi? Kakšne ljudi?«

»Malajce,« je rekel Murr Fawcett. »Ko sem bil tam, smo imeli težave z nekim domačinom, Abasom po imenu —«

»Pripovedujte, mladi človek!« je zavpila stara grofica. »Ti, George, mi pa nikar tako ne kriči na uho, da ne oglušim!«

»Ta Abas«, je Fawcett nadaljeval, »je bil pri nas nekakšen Al Capone, le s to razliko, da ni ostal nikjer dalj kakor dve noči. Klatil se je s svojimi razbojniki po obrobni vseh in v treh mesecih toliko nakradel in naropal, da je mogel ostalih devet mesecev leta zlošno preživeti v nedostopnem gorskem skrivališču. Nekega večera mi je sluga povedal, da sta Abas in njegova tolpa baje v soseščini, in namenil sem se, da za vsak slučaj prebijem noč pred svojim bungalowom. Okoli dveh zagledam pol tucata zoprnih postav. kako se plazijo proti bungalowu. Pištolo, Colt 35, sem imel pri sebi. Neki prijatelj mi jo je bil podaril, in zapal sem ji na moč, posebno glušilo mi je bilo všeč. Seveda jih nisem mogel kratkoma postreliti, ker so se ponoči plazili okrog bungalowa, a kmalu sem opazil, da imajo vsak svoj parang za pasom.«

»Kaj je to, parang?« je vprašala Juanita Meredith.

»Malajski meč,« je pojasnjeval Fawcett. »Prav za prav bolj nekakšno krivo bodalo. Dedci so ostali pod verando. Vam, sir Gerald, je pripomnil in z rahlim nasmehom pogledal nasprotnika, »se gotovo ne zdi lovsko, če kdo strelja sedeče ptice. A kaj sem mogel drugega? Služinčad je bila v dru-

žinski hiši, nekaj sto metrov daleč, in vedel sem, da bi me Abas in njegovi tovariši pokončali, preden bi mi sluge prihiteli na pomoč.«

»In kaj ste storili?« je kriknila stara grofica. »Povejte že! Ta istorija je boljša od vaše, sir Gerald, kako ste v pol minute ustrelili sedem parov jerebic — ali pol para v sedmih minutah.«

Fawcett se je rahlo naklonil stari gospe; njegove zelene oči so mežiknile. »Jel sem streljati in zadel na srečo štiri razbojnike. Ostale je vzela noč. Na žalost — pri tej besedi je spet ošinil poslanca z očmi — na žalost nisem tako dober strelec kakor sir Gerald na jerebice.«

Poslanec se je naslonil na svojem stolu vznemirjen, in oči so mu kakor dve bodali blisnile na mladega človeka, ki ga je bil prekosil. »Opis mojega doživljanja«, je rekel počasi, sukaje svoj kozarec z renskim vinom, »je natisnjen v Northemsteadovi knjigi o poljskem lovu.«

Stranski pomen njegovih besed je bil očiten, in za trenutek je nastal mučen molk, ki ga stara grofica seveda ni ublažila s tem, da je — kakor je mislila — s pritajenim glasom zamrmrala: »Mar bi mu v oči zabrusil, da ga ima za lažnivca!«

Meredith je videl, kako je Fawcett počasi raztegnil usta v nasmeh. »Torej sva tovariša v nesreči, sir Gerald, kajti oba najina doživljaja so ovekovečili. Mojega sicer ne v knjigi, a zato je tem natančneje opisan v policijskem dnevniku mesteca Kuala Lumpur.«

»Nu, in svojega prijatelja Abasa ste zadeli?« je hitro vprašal Geoffrey.

Fawcett je prikimal. »Da, na begu. Malo je manjkalo, da ga nisem zgrešil. Moja coltka meče za las previsoko. Hotel sem ga do mrtvega, a sem ga samo ranil, in tako je siromak čakal dne, ko so ga obesili. Moja pištola ni brez zasluga, in zelo rad jo imam. Kamor koli grem, povsod me spremlja.«

»Ali ste mar tudi semkaj prinesli svojo orožarno s seboj?« je vprašal Fairfax.

Vzajemna posojilnica r. z. z o. z. v Ljubljani — Miklošičeva cesta 7

poleg HOTELA UNIONA. — NUDI ZA VSE VLOGE POPOLNO VARNOST IN OBREŠTUJE NOVE VLOGE PO 4% DO 5% PO DOGOVORU — ZAHTEVAJTE PROSPEKT. — NOVE VLOGE SO VSAK CAS RAZPOLOGLJIVE — POSLUŽITE SE VARČEVANEGA KROŽKA. — POSOJILNICA DAJE KRATKOROČNA POSOJILA.

Državna hipotekarna banka

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

(prej Uprava fondov osnovana 1862. l.)

Banko upravlja neodvisen upravni odbor.

Centrala je v Beogradu.

GLAVNE PODRUŽNICE:

Zagreb, Ljubljana, Split, Sarajevo, Cetinje, Novi Sad, Niš, Skoplje, Banja Luka in Zemun.

AGENCIJE:

Kragujevac, Valjevo, Čačak, Petrograd, Bitolj in Prijepolje.

GLAVNI BANČNI POSLI: Upravlja vse državne in javne fonde, depozite, puplini in cerkveni kapital, samostanski, občinski in zadušbinski denar i.t.d. — Emitira obveznice in zastavnice — Sprejema hranilne vloge — Daje posojila na nepremičnine, a občinam in samoupravnim telesom na davek in dohodke — Eskontira menice denarnih zavodov, lombardira vrednostne papirje, delnice Narodne banke in Privilegirane agrarne banke ter blagajniške zapise ministrstva financ, eskontira prihodnje kupone svojih nostrificiranih zastavnic (Seeligmann) in državnih obveznic — Za vse bančne obveznosti jamči država — Za vsa pojasnila se je obrniti na naslov:

DRŽAVNA HIPOTEKARNA BANKA — BEOGRAD

ali na njene podružnice.

LJUDSKA SAMOPOMOČ

reg. pomožna blagajna v Mariboru, Aleksandrova c. 47 (v lastni palači),
naznanja smrtnih slučajev svojih članov v mesecu

novembra 1933.

JURŠIĆ JAKOB, zasebnik, Maribor;
ZALOŽNIK IGNAC, obrtno-zadružni nadzornik, Maribor;
AKRJIČ MARIJA, posestnica, Ljubljana;
KRIZANČ FRANC, upokojenec drž. žel., Maribor;
ZAK RUDOLF, upokojenec, Maribor;
VARLEC KATARINA, posestnica, Bistno, p. Globoko;
MARINŠEK NEŽA, postrežnica, Ruše;
HERIČKO PAVEL, pečarski mojster, Maribor;
VESENJAK JOZEFINA, vdova po zavar. tehniku, Ptuj;
VOGLEZ MARIJA, učiteljica, Glogovbrod, p. Artiče;
BREN JOSIP, krojač, Gradec pri Litiji;
ANDERLIĆ EMA, preužitkarica, Kačji dol, Sv. Peter na Medv. Selu;
VOTOLEN KRISTINA, vinčarica, Ruše;
KAUCIĆ IVANKA, zasebnica, Novo mesto;
KUHAČ JAKOB, preužitkar, Krčevina, p. Vurberg;
REČNIK JURIJ, posestnik, Velika Mislina;
RAJŠP JOZEF, učitelj, Ločki vrh, p. Sv. Urban pri Ptuj;
KUCER JOZEF, finančni nadzornik v pok., Studenci;
JAMNIK ALEŠ, preužitkar, Selnica ob Dravi;
OSENJAK MARIJA, posestnica, Šušpeja vas;
MADILE FRANC, mestni stavb. inženjer v pok., Maribor;
MARKUS IVAN, preužitkar, Rožpoh, p. Maribor;
PAULIN ALOJZ, veterinarski inšpektor v pok., Ljubljana;
MELE LUKA, posestnik, Slov. Bistrica;
MISJA JOSIP, vinčar, Mali Brebrovnik, p. Svetinja;
BURKELC MATIJA, preužitkar, Kaplja vas;
PAUSEK ALOJZ, učiteljica, Završnik, p. Sv. Lambert;
WOLF TEREZIJA, zasebnica, Maribor;
HABBE KAROLINA, vdova po delovodji, tob. tov., Ljubljana;
JURIĆ JOZEF, posestnik, Pieterje, p. Sv. Lovrene na Dr. p.;
SEMIENIK MARIJA, delavka, št. Janž pri Dravogradu;
SCHUSTER ANA, posestnica, Slivnica pri Mariboru;
DECMAN MELHIOR, predl. fin. kontrole v pok., Ljubljana;
AVGUSTIN MARIJA, učiteljica, Slape, p. Ptujška gora;
DRAŠKOVIC ANTON, učitelj, Šušpeja vas 50, p. Sv. Lovrene na Dr. p.;
HROVAT URSKA, preužitkarica, Jarmovec, p. Dramlje;
BEZJAK NEŽA, učiteljica, Brestnica, p. Sv. Lenart pri Vel. Ned.;
ZORKO FRANC, učitelj, Gornji Obrez, p. Artiče;
LAJOVIĆ FRANC, zasebnik, Litija;
RIBIĆ NEŽA, posestnica, Zlatolčje, p. Sv. Janž na Dr. p.;
REPINA JOZEF, zasebnik, Maribor.

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča podpora v skupnem znesku

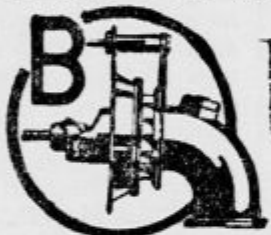
din 292.340.—

Članom, ki so pristopili po 1. nov. 1933, se izplača polna podpora — brez odbitka!
Kdor še ni član »Ljudske samopomoči«, naj zahteva brezobzorno in brezplačno pristopno izjavo.

BLAGAJNIŠKO NAČELSTVO

ING. BORŠTNAR

STROJNO PODJETJE
LJUBLJANA - SISKI
SV. JERNEJA C. 18
TELEFON 45-80

TRANSMISIJE, SA-
GINE IN MLINSKE
OPREME, VODNE
TURBINE

DVIGALNE NAPRAVE

ČAJ ZA ŽELODEC

Dr. HAVLIČKA

regulira prebavo, krvni pritisk, debelenje, pospešuje presnavljanje, izločevanje
kvarnih sokov itd. Poskusite takoj in pišite še danes na:
GRADSKA LEKARNA, ZAGREB, Gornji grad
Ogl. št. br. 1930-1933

Vsakdo si lahko sam stke šale,
pasova, hraneče itd. — Kompletne

TKALSKE STATVE 48°
samo Din

Lahko razumljiva navodila so priložena vsakim statvam.
S. MILLER, ZAGREB, Preradovičeva 5
Naročila z dežele izvršujemo takoj po povzetju!

NAJUGODNEJE KUPITE VSAKOVRSNE TRGOVSKE KNJIGE, KOT
AMERIKANSKE SURNAL, GLAVNE KNJIGE, BLAGAJNIŠKE KNJIGE
I. T. D. PRI

A. JANEŽIČ,

LJUBLJANA, FLORJANSKA UL. 12 — 14

KER SMO CENE ISTIM VSELED VELIKE ZALOGE V ENGROS IN DE-
TAJLNI PRODAJI GLOBOKO ZNIZALI.
TRGOVINA S PAPIRJE, SOLSKIMI, PISARNISKIMI IN KNJIGOVESKIMI
POTREBŠČINAMI NA DEBELO IN NA DROBNO
LASTNA INDUSTRIJA TRGOVSKIH KNJIG IN SOLSKIH ZVEZKOV.

Najnovejši izum!

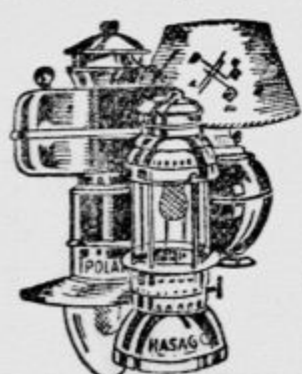
Originalne HASAG-PRESTO petrolejske
plinske svetilke (svetovni patent)

Ni treba več spirata za pogrevanje. Ni treba več dolgega čakanja 3 minut!

ORIGINALNE POLAR SVETILKE 300-3000 SVETLO!
Preko 100 modelov! Prospekte pošljemo gratis in franko!
ORIGINALNE HASAG IN POLAR SVETILKE TER
ORIGINALNI DELI SE LAHKO NABAVIJO SAMO
PRI NAS.

PETROLUX k. d.
Zagreb, Radišina ul. 9. Tel. 72-60

Iščemo preprodajalce in zastopnike za vse kraje.
Varujte se manj vrednih potvoril!

Kdor oglašuje — ta napreduje

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

PODRUŽNICE: Bled, Kranj, Maribor, Novi Sad, Split.
Vloge obrestuje po 4%, vezane na odpoved po 5%

Devoljuje kratkoročne kredite v tekočem računu — Eskontira trgovske menice
NOVE VLOGE ZNASAJO Din 67,000.000—

DELNIŠKA GLAVNICA Din 20,000.000.—
Vrši vse bančne posle najkulantneje

Cunje

strojaške odvešice, stari
papir, tekstilne odpadke
in volno goroje dia-
no (aravo) — kupi vas
na množine ARBEITER
Maribor, Dravska ul. 13

ROKE PERITE S MILOM!
TUDI SVOJE TELO —
S MILOM!

Ker same milo čisti do vrhove!
Zato perite tudi
svoje zobe s milom!
Ne boste čutili okusa po milu!

SPECIJALNO
**MILO ZA ZOBE
GIBBS**

ugaja odlično, temeljito čisti
zobe in jih ohrani zdrave.

Poleg tega je milo za zobe
GIBBS

najzdravnejše in najcenejše
sredstvo za negovanje zob.

Linolej

prodaja in polaga po reklamnih
cenah
SEVER, Marijin trg 2

Nabavite si zdaj

BOSCH

specijalne reflektorje
ZA ZAVOJE IN PROTI MEGLI

Generalno zastopstvo:

**Jugoslavensko industrijsko
i trgovačko d. d.**

ZAGREB, Gunduličeva 17. Telefoni: 22-653, 22-651

Bosch-postrežba Ljubljana:

Krajič Jože, Gosposvetska cesta 1

Bosch-postrežba Maribor:

Alfred Marini, Tržaška cesta 16

Za BOŽIČ nudi

F. I. GORIČAR,

LJUBLJANA v svoji podružnici na SV. PETRA CESTI št. 30.

prešite odeje

polnjene s fino vato in sicer:

kiotaste v vseh barvah od	110.—	din naprej
lame in brokat v vseh barvah	180.—	din
krasne svilene brokat v vseh barvah	260.—	din
fine puhaste odeje	500.—	din
fine volnene odeje v pastelnih barvah	275.—	din
fine volnene odeje jacquard od	60.—	din naprej
finel rjuhe od	25.—	din naprej

pernice, blazine, izgotovljene posteljno perilo, pregrinjala, zastore,
tekače, predposteljnice, krasne namizne garniture in posamezne
prte, platnene in fotir brisače, batisti in svila za perilo, flanela
za pyjame itd. — Kdor nakupi pri nas nad Din 100.— dobi lep
svilen robček zastoni!
svilen robček, ako se sklicuje na ta oglas.

SPECIJALITETA FIRME:

BRUNO MOSER

VELETRGOVINA V VINOM

Z E M U N

MOSERJEVA UL. 1.

Telefon št. 37-553.

Bolaga tudi v Javnem skladišču

v Ljubljani.

Originalni
FRUSKOGORSKI BISER

ki s zakonom sava-
rovan in v kakovosti
neprekoaljiv.

Vesele božične praznike in srečno novo leto

Iskimo vsem cenjenim gostom. Obenem priporočamo
naša prvovrstna dalmatinska vina, prošek, vermouth,
tropinovec in visnjavec.

Nove pošiljke!

Tečimo: Oankarjevo nabrežje 5

Izbrano blago!

J. A. SUNARA

Nikse

S enim samim aparatom
NIKSE praktično in
ekonomično kuhate, pe-
čete, cvrete, dušite, pražite itd., ogrevate
sobo, sušite lase in se obsevate.

Informacije in za nakup neobvezna pre-
davanja brezplačno. Na Vašo zahtevo pride
zastopnik na dom.
KOMERCIALNI BIRO CEBULI JOŽE,
Jesenice, Gorenjska.
Za Ljubljano in okolico: Zastopstvo NIKSE,
Ljubljana, Tyrševa 15/L, telefon št. 23-38.

Po zelo nizki ceni! Ceniti franko!
TRBUNA: F. BATJEL, LJUBLJANA, Karlovaška cesta 2.
Podružnica: Maribor, Aleksandrova cesta 26.

Kdor oglašuje ta napreduje!

„JUGOSLAVIJA“

ZAVARUJE:

Lastne palače in zgradbe v Ljubljani: Aleksandrova cesta št. 11 in Gosposvetska cesta št. 4 ter nadalje
v Beogradu, Zagrebu, Osijeku in Petrogradu.

Pojasnila daje ravateljstvo za dravsko banovino v Ljubljani, Tyrševa c. 15 (tel. 25-71) in vse njegove podružnice
in krajevna zastopstva.

največja domača delniška zavarovalna
družba

Življenje, požar, vlomsko tatvino, jamstvo, nezgode,
transport, steklo, točo, automobile in živino.

Ko se narodi otrok...

Kakor pri vseh prirodnih narodih, se mora tudi Indijanci Sev. Amerike pred rojstvom podvržiti raznim ceremonijam. Posti se, vstaja večkrat ponoči, podnevi se mnogo giblje, cepi drva in opravlja druge posle, da bi lažje prestala najtežji trenutek. Rojstvo deklice je slabo znamenje, mož in ženo ne smeta prve dni uporabljati ostrega orožja, da bi se ne ranila. Popkovo dekleta zagrebejo pod kašče, ono deklica pa obesijo na dreve, da bi bila, prva dobra gospodinja, drugi pa izvrsten stelec in lovec. Novorojenčka polijejo Indijanci tudi v najhujšem mrazu z mrzlo vodo, nato pa krepko otarejo z oljem in maslom. V primeru, da se roje dvojčki, se umakne zakonca v samoto gozda, kjer razpostavita okrog kože lesene pisane podobne živali. Po stari veri donajajo dvojčki bogat lov, posebno na losose.

Ko se rodi Singalezinji (Indija) otrok pohiti srečni oče k astrologu, da mu preskrbi horoskop za novorojenčka. Otroke rojene v slabem nebesnem znamenju so nekaj časa zakopani, vtopili ali izstradali. Še dandanes se oblastva bore proti umetnemu splavu in razvija, da Singalezinje novo rojene deklice zastropajo z opijem. Mati doji tri do pet let, dan ko zaužije otrok prvič rižovo moko, je zanje velik praznik. Prvo črko imena določi astrolog, ostale pa dostavijo starši.

Južnosfritski zamorci se vesele rojstva deklice, nove delovne moči na polju. Ko pridejo možu povedati, da mu je žena rodila deklico, ga naglo polijejo z mrzlo vodo, da bi ga od veselja ne zadela kapljica. Bantu žena doji dolgo in nosi otroka na dolo seboj. Ob rojstvu povabijo vaškega čarodaja, ga obdarilo s kozlom in pivom.

Pri divjih plemenih severne Indije ne sme noseča žena stopiti preko kače ali fane. Sončni in lunin mrk je zanje nevar. Ker železo preganja zle duhove, položijo v posteljo porodnice nož, veke novorojenčka pa namažejo s antimonom. Nosečnica je nečista, zato mora v samoto. Noben predmet iz porodnice sobe ne sme priti

Indijanka hrani dete

v dotiko s nerodovito žensko. Včasih gre mlada mati tak in tako, nametu nje pa leže v posteljo mož in se pusti dobro hraniti.

Če v Assamu porodnica umre, je to slabo znamenje za očeta iz plemena Naga. Mož mora za 14 dni v posteljo in ženska mu střežjo kakor noseči otročnici.

Pri Samojedih, Ostjakih in tudi drugih Sibirskih noseča žena ne sme govoriti z moškimi. Pred rojstvom se poda v samotno jurto ali snežno kočico, kjer ostane dva meseca. Če slučajno stopi čez mrežo, jo lovci raztrgajo in znova spleto. Bodoča mati poje trepalnico medvedjega očesa, da bi otrok imel bister pogled. Sibirjaki verujejo, da žive otroci pred rojstvom nad nebom, kakor ptički na svetem drevesu. Odtod se njih duša spusti na zemljo, vtihojati se v ženo in pretvori v dete. Če otrok v teku enega leta umre, se njegova duša znova vrne v nebo in iz nje ga lahko spet postane dojenček.

Da si olajša porod, mora noseča Samojedka izpovedati babici vse pregreške. Stara ženica naredi za vsak greh na vrvi voz, prav tako izpraša druga starša moža. Vozle tajnih pregrešk obeh zakoncev preštejejo, odvisno odrežejo in položijo pred rojstvo pod hrbet. Kakor Eskimji vržejo tudi Sibirjaki novorojenčka v sneg, ga temeljito zbriljejo, zavijejo v kožuho, nato pa položijo v visoke zibke iz brezovega lubja. Matere doje do petega leta. Jakuti verujejo da otrok dokler ne govori, lahko razume živati.

Prvi znak nosečnosti praznujejo Samojedki svečano. Žena gre k sorodnikom, mož se zateče v klubsko hišo ljubozni ali si vzame ljubico na dom. Odprava plodu je na vseh otokih Južnega morja zelo razširjena. Če prideta na svet mešana dvojčka, običajno deklica takoj umore, češ da se je v telesu z deklico spet. Mlada mati se z dojenčkom okopije v morju ali reki, ju vtaknejo v prstene lonce in žive izpostavijo mrazu. Drugi

Ko napoči trenutek, se zamorska mati zateče v samotno kočico

god spet umore mlado mater zaradi dozdevne nezvestobe.

Pri Siamcih preščejo na novorojenčku kakršni koli znak, ki bi naj bil astrologu za podlago napovedi bodočnosti. Ko je dete mesec dni staro, mu svečano obrijejo glavo in prerokujejo bodočnost na podlagi posebne horoskopske tablice, z dvanaestimi budističnimi znaki.

Avstralka, globoko v notranjosti celne veruje, da je klica njenega otroka izven telesa. Hoteč zanosit, se zateka k čarobnim kamnom, drevesom ali pa tolmunom, kjer se skriva božanstvo plodnosti. Popkovo novorojenčka odrežejo s pristreno kosjo kengurija in oče jo skrbno hrani.

Indski ženi rišejo sorodniki pred rojstvom z rižovo moko na goli hrbet razne vzorce, čežnje pa polivajo mleko. Svakinja napravi isto na posebnem kamnu, da bi bil novorojenec kakor kamen krepak in čvrst deček.

Ko se bliža trenutek, spravi jo ženo v premakljivo kočico, kjer prebije v samotni 90 dni. Nihče razen pomočnice pri porodu se je ne sme dotakniti. Mož si postavi blizu prenočišče in čuva ženo. Hrano ji postavi pred kočo, vodo ji donajajo, ne da bi se je dotaknili. Kočo prestavljajo in ko je ta devetdeseti dan spet v vasi, pospremito mlado mater z dojenčkom v tempelj. Če rodi Indijka prvič, si pusti mož rasti brado, lase in nohte. Ponekde se takoj po rojstvu zavije mož v porodni plašč in leže nametu nje poleg otroka.

Kitajska noseča žena velja za nečisto, noben moški ne sme k njej. Na vratih njene sobe visi v svarilo ključ z rdečim trakom. Če se deček rodi v poldanskem urah, bo bogat, nasprotno proti deklici smrt. Rojstvo o polnoči prinaša detku radost, deklici žalost. Da bi bil porod čim lažji, si natekne Kitajska nogavice, blagoslovljene od samega Dalaj Lame in pogoltno papirne klobčice s čudodelnimi izreki. Popkovo posuše in v primeru bolezni nudi otroku njen zmeti prah.

Bušmani otroje dojenčka s travo. Če se mati težko preživlja, otroka zaduše in pokopljejo. Hotentoti prinese dojenčka gospodaru pred noge, če ga ta pobere, je znamenje, da ga je priznal. Ob rojstvu sinčka zakoljejo premožnejši dva do tri volje, pri deklici se gostija vaščanov omeji le na kozo. Šibkejšega izmed dvojčkov izpostavijo v gozdu. Novorojenca otarejo s kravjem, ga posuše na soncu in potem očedijo s sokom posebne rastline, da bi bil vitez, vztrajen in uren tekač. Doječe Hotentotke ponudijo neboljenčku od časa do časa tudi tobakovo pipo.

Da bi se rod čim bolj razmnožil, se sme vdova brez otrok na Madagaskarju spet poročiti. Kljub skrbi za potomstvo je detom na tem otoku kaj razširjen. Če se dete rodi v maju polnoči, bo prav gotovo čarovnik. September je usoden mesec in novorojenca takrat večinoma odstranijo. Manj vazeverni postavijo septemberko dete pred hlevna vrata in če ga volje ne poškodijo, ga puste pri življenju. V Juliju, v jutri zori ali sredi popoldneva, ko se v sončnih žarkih zlati vhod kočice, prinaša rojstvo otroka bogastvo in srečo. Noseča žena ne sme zaviti volovskega gobca, da bi otrok ne dobil debele gornje ustnice, še manj pa mesa povodnih ptic, da bi novorojenček ne rastele na stokih nogah. Pri obrezovanju se zberejo svojci, odvisno kožico pohrusta oče z banano, drugod spet

Eskimka z otrokom

jo izstreliti s puško ali lokom preko domačega krova.

Kljub razmeroma visoki kulturi je porod Bramenke svezan z mačnimi ceremonijami. Otročnica daruje riž in čebulo, rekoč: »Odpro naj se na široko vrata življenja, da jih bres bolečin in trpljenja prestopi novo bitje, nam vsem v radost in ponos!« Zadnje dneve drže porodnico, ob vsakem letnem času v neznozo zakurjeni sobi, posejajo jo na podstavek z razbeljenimi kamni. Pomažejo jo s indijskim žefranom, masirajo, zavijejo v tri metre dolgo rjuho, na glavo ji posade pet turbanov, da bi jo rešili glavobola... Dete položijo v lepo okrašeno zibko in najstarejši od svojcev jo polže rekoč: »Naj bi dete doseglo 120 let, naj bi postalo moder, bogat in lep človek, poln vseh dobrih lastnosti...«

Rojstvo otroka je Perzijci v največje zadovoljenje. Da bi dosegla nosečnost, se s čarobnimi predmeti napoti h kamnitemu

Pri rojstvu afriške dece ima zamorski čarovnik pomembno vlogo

Poslanica zanamcem čez 5000 let

Točno opoldne na dan letošnjega jesenskega enakonočja je bilo podpisano pismo ali bolje poslanica, namenjena naslednikom našega rodu leta 6938. Kakor smo v našem listu ob tisti priliki že kratko za beležili, ne gre za navadno pismo ali pošiljko, ampak za nekakšno torpedu podobno kovinsko cev 2,30 m dolgo, s premerom 20 cm, težko 363 kg.

V prvi vrsti je ta poslanica reklama za svetovno razstavo v New Yorku, ali mimo tega predstavlja kulturni dokument, ki mu ne kaže odrekati izrednega pomena. Ko bo razstava končana, bodo to pismo spustili v 15 m globoko kamnito grobnico, kjer bo počivalo 50 stoletij, ko ga bodo zanamci smeli odpreti.

Muzej v jeklenem torpedu

Vsebinska ta poslanica je nekaj posebnega. Ob kratkem povedano vsebuje miniaturni muzej, ki nudi verno sliko naše današnje civilizacije. Skoraj gotovo je, da v 5000 letih ne bo ostalo ničesar tega, kar je danes okrog nas. Vsi naši spomeniki se bodo sesuli v prah, vsa naša mesta bodo izginila s površja zemlje in vsi današnji porabi predmeti bodo pozabjeni, prav tako kakor so izginili in se porazgubili vsi dokumenti tistega rodu, ki je živel 4000 let pred Kristom in ki jih zdaj v drobcih odkopavajo znanstvene ekspedicije na prizoriščih starih kultur. Naši zanamci bodo imeli lažji posel. Samo jekleno pismo naše civilizacije jim bo treba odkopati in čitati lahko bodo kakor v knjigi, kako smo živeli, kako smo delali, kaj smo mislili in kakšni so bili naši cilji. Nič ne bo treba odkopavati in raziskavati na slepo srečo, ne mukoma sestavljati silko naše dobe, kakor morajo n. pr. naši učenjaki rekonstruirati podobo življenja Sumerijcev in drugih kulturnih ljudstev starih časov. Naša poslanica jim bo prihranila veliko truda in veliko zmot. V nekaj urah bodo o svojih davnih prednikih izvedeli več, dosti več kakor bo današnji rod kdaj v stanju izvedeti o svojih prednikih izpred 5000 let.

Ali zdaj nastane vprašanje: Kako neki se bo naša poslanica ohranila, kako bo prišla v roke zanamcem, če predstavljamo, da bo v tej dolgi dobi vsa naša današnja civilizacija uničena in pozabljena? Na to možnost so pisali našega kulturnega pisma računali in ga spravili v tako kuverto, ki bo po njihovi sodbi lahko hranila pismo nepoškodovano vse večne čase. Omet poslanice je domarež iz neke zlitine srebra in kroma iz takozvanega »kupaloya«, ki mu po sedanjih izkušnjah niti jedka morska voda ne more do živga, ako bi se slučajno primerilo, da bi se svet, na katerem stoji danes ponosna gospodarska prestolnica Zedinjenih držav, kdaj pogreznil v morje.

Kovinska cev, v kateri je shranjena poslanica, je sestavljena iz šestih segmentov, potisnjenih drug v drugega, od znotraj pa je še podložena s posebnim kremčevim steklom, ki ga ne načenjajo nobene kemikalije in ki tudi prenaša brez škode visoke temperature.

V to diamantno trdno kuverto so spravili neštete dokumente in drobne predmete, ki jih rabi današnji človek v vsakdanjem življenju. Iz cevi so nato izsesali ves zrak in ga nadomestili z nevtralnimi duškovnim plinom, potlej pa cev pri kovini in pri steklu zavarili. Kuverta je bila zalepljena.

Markacije, raztresene širom zemeljske krogle

Kako so odposlali kuverto, o tem se bo lahko vsak obiskovalec newyorške svetovne razstave prepiral na lastne oči. Vprašanje je samo, ali bo pismo prišlo naslovniku v roke? Komu bo čez 5000 let padlo na um, da bo kopal 15 m globoko baš na tistem mestu, kjer bo zakopana cev. Koliko dragocenih stvari krije zemlja, ki zanje nič ne vemo in ki večinoma samo po golem naključju prihajajo na dan.

levu v Mešedu in Hamadnu. V blagoslovljenem stanu ne sme več v kuhinjo, ne ob luninem mrku se ozreti v nebo, kaj šele dotakniti se s rokami golega telesa. V primerih težkega poroda pripeljejo belca, da použije oves z golih prst otročnice.

Čim se rodi deček, ga povijejo kakor mušico, s antimonom mu namažejo trepalnice, pod desno pazduho mu vtaknejo amulet v strah zlem duhovom. Sedmi dan potonejo sorodniki dojenčka trikrat skozi rolo s natlanjenimi poglavji korana. Mati doji dve leti, obrezovanje se izvrši strogo po zakonih islama.

Na Sundskih otokih se otročnica umije z mlekom kokosovega oreh, ki ga mož vprico sorodnikov odpre. Na obe lupini skrbno narišejo lepega dečka in deklico, da si ju porodnica ogleda in da bi bilo dete čim lepše. Na to ženo v dišeči kopeli znova okopljejo in obdarujejo babico z različnimi predmeti. Za lažji porod položi malaška mati poleg sebe oblačila svojega moža, katerega znojni duh naj bi čim prej prikladal dete... Če mati umre, mora ponekod neboljenček z njo živ pod zemljo.

Staro indsko plemo Dravidas je dekline po rojstvu večinoma pomorilo. Sredi prejšnjega stoletja so bile cele vasi brez žensk. Zato je to plemo tako naglo izumrlo. Prvotno so odrezali novorojenčkom nekaj prstov in jih darovali bogu Sivil. Kasneje so detetom pridelali na prste okrašene srebrne ali zlate naprsnike ter jih poklanjali nametu živga mesa božanstvu.

Pri vzhodnoafriških zamorcih žena med nosečnostjo in še leto potem odloži vse okras, da bi se komu ne dopadla. Spolna združitev je zelo stroga. Če porod ne gre po sreči, mora mož leči z drugo žensko v posteljo. To pomaže... Dvojčke ali spačke izpostavijo hilenam.

Tibetanci pozdravijo dete z velikim veseljem, čeprav budizem uči, da se z dojenčkom lahko utihotapi zli duh v vas. Če žena na porodu umre, ji prerežejo trebuh in rešijo otroka. Novorojenčka namažejo s maslom in izpostavijo na sonce. Brez astrologa tudi tu ne gre. Tibetanke so zelo plodne, povprečno roje 10 do 12 otrok, polovica teh jih zgodi umre. Imena dajejo otrokom po streli, soncu ali materi boginje »Dolmas«. Od treh do štirih sinov je eden gotovo določen za lamo in ker je zanje predpisan celibat, se na »Strehi sveta« polovica žensk ne more poročiti.

(Po dr. G. Buschanu: »Die Sitten der Völker« zbral — il)

skopa, ki je tudi priložen ali pa se bodo prodirali kakor v kinu. Le na ta način je bilo mogoče spraviti v oev tudi celo znanstveno enciklopedijo, ki bi v normalnem tisku zavzemala 100 debelih zvezkov, dočim so jo tu spravili na 325 m dolg filmski trak.

Ker se ne ve, kako bo s električnim tokom čez 5000 let, ali bodo takrat ljudje sploh še svetili z elektriko ali pa bodo poznali že mrzlo kemično luč, so poleg filmskega projektorja položili tudi pritlikav električni generator, ki bo dajal za zvočno projiciranje filmov potrebni tok. V poslanici so spravili seveda tudi zvočni filmi za reproduciranje govora najslavnejših mož naše dobe, slike in stereoskopski posnetki največjih slikarskih in kiparskih del ter arhitekture, jelovniki iz današnje kuhinje bogataša in siromaka, mikroskopski posnetki sodobne literature od realističnega romana do najčistejše poezije, almanahi, pesnice, muzika, katalogi velikih trgovin, dnevniki, revij in ne manjka niti vozni red železnic ter parobrodni in zračni linij. K vsem tem pomanjšavam današnjega tiska pa sta priložena v naravni velikosti sveto pismo in seznam vsebine te poslanice naše dobe.

Tudi moda 1938 je priložena

Naj naštejemo poleg pisarja še nekaj bolj profanih predmetov, ki so pridejali v naravni velikosti in izpolnjujejo vso zgoraj polovico cevi. Tu je najprvo 35 predmetov za vsakdanjo rabo od nožiča za odpiranje konzerv do električne žarnice, dalje nad 40 vzorcev raznih tkanin, dve modni obleki, moška in ženska v zmanjšanem merilu, ženska moda 1938 in slednjič veliko število drobnih steklenih ali slemenjem vseh važnejših rastlin od žita do tobaka.

In hkratu moramo kot posebno zanimivost te poslanice omeniti še tri kratka pisma, naslovljena neposredno na naše kame potome. Avtorji teh pism so slavni izumitelji relativnostne teorije Einstein, pisatelj Thomas Mann in pa ameriški fizik prof. Millikan. Evo, kaj imajo ti možje, ki jih lahko smatramo za nekakšne reprezentante sodobne znanosti povedati ljudem dajne bodočnosti. Einsteinovo pismo se glasi:

pisma velikih mož naše dobe

»Naša doba ima mnogo iznajdljivih glav, katerih odkritja bi lahko v mnogem olajšala naše življenje. Nasprotno pa sta proizvodnja in porazdelitev dobrin še docela neorganizirani. Iz tega sledi, da mora človek živeti v večnem strahu, da ne bi bil izločen iz gospodarskega kroga, kar bi pomenilo zanj padec v siromastvo. Po drugi strani se spet ljudstva posameznih držav v rednih presledkih poblijo med seboj. Za bodočnost se človeku zaradi tega obeta življenje pod večnim pritiskom. Vse to prihaja od tod, ker je kvaliteta širokih ljudskih plasti dosti manjša od kvalitete nekaterih posameznikov, ki producirajo dragocene dobrine za skupnost. Upam, da bodo zanamci čitali te besede z občutkom ponosa in svoje resnične nadvednosti.«

Thomas Mann je zapisal: »Danes vemo, da je bila ideja bodočnosti takozvani »boljši svet« zgolj iluzija doktrine napredka. Nade, ki jih stavišamo v vas državljani bodočnosti niso v nobenem pogledu pretirane. Optimistična koncepcija bodočnosti je vizija, ločena od nekake prizadevanja, ki ne pritiče sodobnemu svetu: prizadevanje človeka, da bi svoj ideal približal samemu sebi, idealu počlovečenja človeka. Kar razumenmo v našem 1938 letu pod besedo kultura, je v resnici samo neka lastnost posebnih narodov, identična s tistim, kar imenujemo »esprit«. Bratje bodočnosti, vezani z nami po duhu, v tem prizadevanju vas pozdravljamo.«

Tekst prof. Millikana se pa glasi takelet »22. avgusta 1938 so principi vlad kakor n. pr. v anglosaških deželah, v Franciji in Skandinaviji v formalnem sporu s principi despotizma, ki je še pred dvema stoletji odločil o usodi ljudstev v zgodovini. Ako so načela napredka znanosti in narodnosti izšli kot zmagovalci iz tega boja, je še upanje, da lahko pride zlata doba brez vsakih vojsk. Ako zdej triumfirajo principi despotizma in če bo tako tudi v bodoče, pa bo zgodovina človeštva nadaljnja žalostna povest vojne in nadlog kakor nekoč.«

K tem trem patetičnim pismom je priložil še nekaj besed predsednik newyorške mednarodne razstave M. Grower A. Whalen. Ki pravi, da je naš planet dovolj bogat, da bi na njem vsi narodi lahko živeli v miru in medsebojnem bratstvu.

Ko je bila cev z vsemi temi lepimi besedami in rečmi napolnjena do vrha, so jo spustili v njeno bodočo grobnico, kjer jo bodo skozi poseben periskop lahko videli obiskovalci razstave. Zadnji dan razstave, ko bodo zazvonili vsi zvonovi ameriškega Babilona, bodo kripti zaprli in zalili s cementom, pod katerim bo poslanica čakala naših poznih potomcev.

ANEKDOTA

Lincoln, poznejšega predsednika Zedinjenih držav, je neki sosed prosil, naj bi iz uslužnosti podpisal zanj menico Lincoln se je branil. Ko sosed ni nehal molelovati, je dejal Lincoln mirno: »Razumi, John, če to menico podpisem, je ne boš vnovič ti, temveč jaz in ko bom zahteval denar od tebe, se bova sprla. Če ti je prav, se spreva takoj in jaz obdržim svoj denar.«

»Več, ona poje arijo o ljubezni stokrat boljše, če vidi na mikrofoni obsešen frak...«

(Tidens Tegn)

S P O R T

Nogomet je le še najbolj udomačen

Vsako leto je gotovo najbolj pestra bilanca nogometnih dogodkov

Ob koncu leta sestavljamo bilanco, predvsem gospodarske in računске, pa tudi še več drugih, morda celo bolj zanimivih, za katere pa včasih niti dobro ni, da bi jih obehali na veliki zvon. Denimo na primer, da bi se kdo lotil bilance, kolikorkrat in zakaj po vrhu je od zadnjega Silvestra prepričano prišel domov ter s kakšnimi uspehi so se končale preiskave o tem ali pa pregledal za vse leto nazaj kopico neobjavljenih popravkov iz poglavlja o lepem vedenju doma in na cesti. Podobnih poučnih in za vse srodstvo zanimivih statistik bi se dalo sestaviti na kupe. Toda to ne gre!

Za gospodarstvenik in zakonci bodimo glede bilance tudi sportniki. Takole okoli božice, posebno takega brez pravega snega, navadno ujamemo nekaj prijetnega odmora, da se lahko bežno ozremo nazaj. Sportno leto 1938 je za nami; dvajseto od zedinjenja in od tedaj, ko smo se mogli slobodno razmahniti tudi na sportnem tosiču. Nogomet je bil od vsega početka najbolj privlačna sportna panoga za aktivne in neaktivne in prav za prav smo vendarle z njim storili prve korake med ostale sportne narode na svetu.

V dolgih letih njegovega razvoja smo doživeli mnogo bridkih razočaranj in le redki so bili med tisoči poskusov za uspehe takšni, ki so uspeli in odjeknili tudi izven naših meja ter opozorili svet, da se Jugoslavija polagoma le uvršča med nogometne države Srednje Evrope. K temu so deloma pripomogle nekatera naša vodilna nogometna moštva iz Beograda, Zagreba in Splita, a tudi pa se je uveljavljala tudi naša izbrana enajsterica v nogometu, ki se je od leta do leta kazala v bolj zreli obliki. Seveda je tudi v vrhunskem nogometu treba razum znanja tudi mnogo denarja, mnogo rutine in ne nazadnje vsaj majhen drobec sreče. Glede vsega tega pa naši nogometaši niso doživeli velikega deleža in tako gre njihova pot do velikih nogometnih ciljev strmo in težko navkreber.

Mednarodna srečanja

Minula sezona je nogometno bilanco zopet obogatila z velikimi izkupicem, ki pa na splošno ne izpolnjuje pričakovanj. Za to sodeb je bila odločilna ena zgodovinska tekma na dan 3. aprila t. l. s Poljsko v Beogradu, ki smo jo po dovolj skrbnih pripravah dobili pretesno (1:0). Da bi bili legitimizirani za udeležbo na največji letošnji nogometni prireditvi, v tekмах za svetovno prvenstvo v Franciji. Udarci je bil tem težji, ker je bilo vse pripravljeno za uspeh, saj so naši nekaj pred tem v Beogradu spravili takrat še zelo močno dunajsko enajsterico Rapida na kolena (4:2). In igrali igra proti Poljski pred domačim avditorijem, Poljaki pa so nekaj lažjih tekem tik pred nastopom gladko izgubili in se skoraj že udali v svojo usodo. Kakor pred to tekmo je bilo tudi po njej še mnogo razprav in preplovov, tembolj, ker so nekatere manj močne države brez posebnih težav prišle do Francije in slovesa, kakor da bi imele najboljši nogomet na svetu. Zato tudi ni bilo pravga veselja malo pozneje, ko je naša reprezentanca slavila zmago nad rumunsko v Bukarešti (1:0) in dosegla časten neodločen izid (2:2) z Belgijo v Bruslju. Sicer pa to veselje tako ne bi bilo trajalo prav dolgo, kajti na Vidov dan smo spet doživeli razočaranje, ko smo na lastnih tleh izgubili važno srečanje s Čehi, tako da so spet na novo privrli na dan očitki na račun sestavljalca naše državne reprezentance. Na jesen nam je še padla v naročje neodločna partija s Poljsko na njenih tleh, ki je lepo izboljšala našo bilanco v mednarodnih srečanjih, sicer pa je bila v glavnem le moralnega pomena. To pot so ji mnogo pripomogli sami Zagrebčani. Škoda pa, da nismo šli v Francijo, je ostala kljub temu nepopravljena.

Naši klubi s tujimi klubi

Z lepšimi uspehi so se v mednarodnih srečanjih — če ne štejemo tekem za srednje-evropski pokal, kjer sta precej nesrečno odšla z odra Hašk in BSK — držali naši vodilni nogometni klubi. Dunajski Rapid je igral z Gradjskim iz Skopja, komaj za zmago, Jugoslavija je bila na uspešni turneji po Turčiji. Z dvema senzacionalnima zmagama je zagrebski Gradjski potrdil dolgoletno dobro tradicijo, ko je na Dunaju zmagal nad avstrijsko reprezentanco, v Milanu pa odpravil samega italijanskega prvaka Ambrosiano. Več rezultatov v naše dobro smo knjižili tudi po zaslugi Hajduka v tekmah proti moštvo prve italijanske divizije. Zelo izdaten je za Madžare prav mučen je bil tudi izid tekme med Zagrebom in Budimpešto (6:1 za naše), ki bo Madžarom najbrže za vselej vzela veselje, da bi pošiljali k nam skupane enajsterice. V to poglavje spadajo tudi malostevne inozemske tekme SK Ljubljane, ki pa ni imela sreče niti z izbiro ali z izidi. Sportklub iz Grada je zmagal, Pro Gorizia je zmagala in tudi Udine je zmagal — kar preveč visoka.

Tekme pred sezono

Doma smo igrali na vseh koncih in krajih, največ za ligo, v začetku sezone še za zimski pokal, drugega pa še mnogo več. Za uvod in še v zimi je brez prave privlačnosti poteklo nekaj tekem za zimski pokal. Ljubljana je imela proti sebi Gradjskega, ki se je več kot temeljito revanširal za jesenski poraz v prvenstvu in v dveh tekmah dosegel kazenski rezultat 14:4 v svojo korist. Kaj nas briga, smo dejali, točki pa ne imamo, morda celo oni dve, ki sta nas rešili Concordije usode. Te tekme so teklo nato dalje brez nas, sredič do finala, v katerem je Gradjski v borbi s BSKom z izidom 4:1 in 2:2 postal letošnji zmagovalac. Bila je ena taložna več za nas, ki smo tako izgubili proti najmočnejšemu v tej konkurenci. Podobno tekmovali za zimski pokal so si organizirali tudi klubi mariborskega okrožja LNP, kjer je nazadnje po točkah zmagal Maribor. Reči je treba, da te tekme vsaj pri nas na severu niso našle pravga odziva, kar izvirja v glavnem gač od tod,

ker v tem letnem času sportniki vseh panog in tudi njihovi gledalci rajši smučajo, ali vsaj hočejo tako, in je nogomet takrat res samo za skrajno silo. To seveda ne velja za južne kraje.

Ligaške tekme

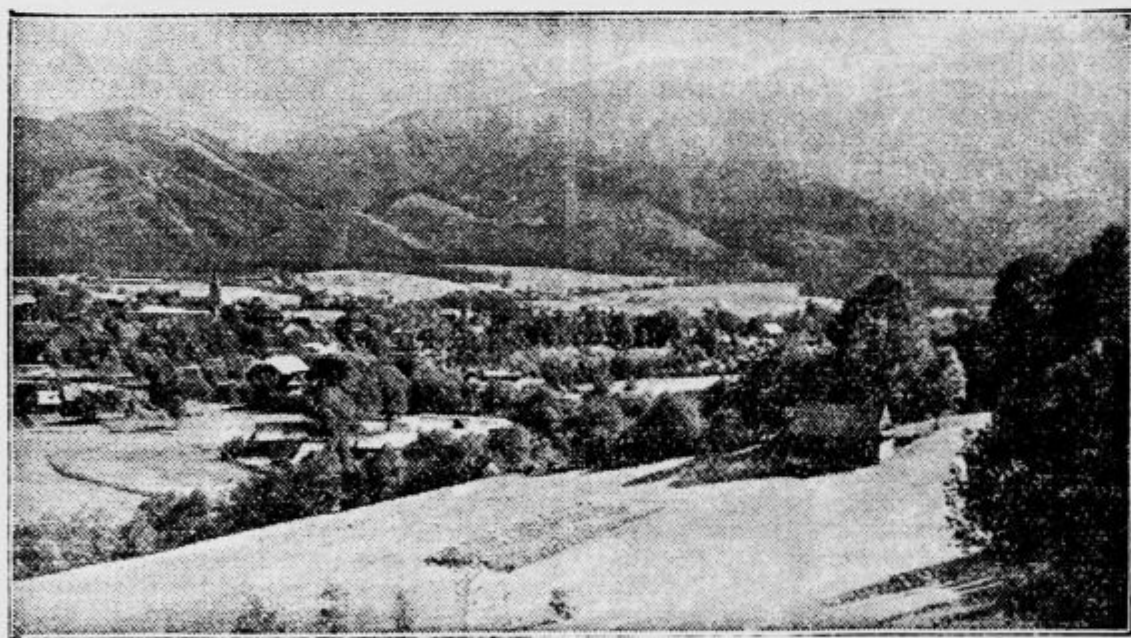
Zelo hitro in skoraj v splošno zadovoljstvo nastopajočih in gledajočih so se v kratkih letih uvedle tekme v ligo. Poletni del tekem za sezono 1937-38 se je začel že prvo nedeljo v marcu in je trajal za 10 udeležencev natančno tri mesece. Dne 6. junija smo dobili novega državnega prvaka Haška, ki je v 35. letu obstoja osvojil tudi največje trofeje v nogometu. Ljubljana se je v tem delu lanskega tekmovalnega obupno borila za nadaljnji obstoj v ligi in borba se je po nekaj posrebljenih nastopih proti Jedinstvu, Jugoslaviji in BSKu kontala tako, da je zadnja ostala zagrebska Concordia, ki je morala nazaj na trnjevo pot podsaveznega tekmovalja. Za sezono 1938-39 se je število klubov povečalo od 10 na 12 in po nekaj kvalifikacijskih tekmah, v katerih je drugi predstavnik LNP Čakovcevi SK moral dati prosto pot Krajšniku iz Banjaluke, so prišli kot novinci v ligaško družino varadinska Slavija, zemunska Sparta in Gradjski iz Skopja. Tekmovalje se je nato začelo na novo v prvih dnevih avgusta in je bilo v jesenskem delu končano že zadnje dni novembra. Najbolje in s precejšnjim naskokom pred ostalimi se je do tja držal BSK, ki mu še zdaj vsi prerokujejo Haškovo nasledstvo. Ljubljana je imela v drugi tretjini teh iger — skoraj vseh na tujih terenih — precej slabo vlogo in se je vseh, ki spremljajo njeno bitje in žitje, že polotilo precejšnje malodušje. Proti koncu jeseni pa se je mlada enajsterica vendarle znašla in spoznala ter je na domačih tleh brez nesreče in celo z dobičkom sprejemala najvernejše nasprotnike ligaškega imena. Tako se je precej krepko vsidrala na deveto mesto v tabeli in zaenkrat ni v neposredni nevarnosti da bi morala biti zadnja. Čeprav si ostali klubi za njo z vsemi sredstvi pomagajo, da bi kakorkoli ojačili svoja moštva in se rešili slovesa iz te konkurence. Letošnje tekmovalje v ligi gre tako gladko od rok, da je za pravo spomlad ostalo le še 9krat po 6 tekem, tako da bomo novega prvaka imeli mnogo prej kakor lani.

V podsaveznem prvenstvu

Je gneča in vročica za prva mesta še vse hujša kakor med velikimi klubi, vendar se zdi da elan in volja naših najzrejših klubov nista več kakor včasih. Ligaške tekme so pritegnile velik del občinstva, za podsavezne prireditve pa se večinoma zanimajo le še najožji prijatelji vsakega kluba. Ker so termini zasedeni precej na gosto, se zelo čisto dogaja, da morajo podsavezni klubi odigrati svoje tekme na stranskih igriščih in ob neprimernem času.

Svetovno smučarsko prvenstvo

Od 11. do 19. februarja 1939 bodo v Zakopanih te tekme v vseh smučarskih disciplinah

To so Zakopane, raj za smučarje in turiste

Mednarodni smučarski savez (FIS) prireja že 15 let tekme za svetovno prvenstvo, ki so tudi pri nas že zelo udomačene s kratkim nazivom FIS-tekme. Prvič so bile te tekme izvedene neposredno po ustanovitvi te federacije na I. zimskih olimpijskih igrah v Chamonixu leta 1924, ki so bile tako še prav v tesni zvezi z olimpijsko idejo. Sprva so bile na teh tekmah samo tekme v tako imenovanih klasičnih disciplinah smučarskega sporta, torej v tekah na 18 in 50 km ter v skokih in pa v kombinaciji obojega. Pozneje so se pridružile še patrolne tekme štirih tekačev na 10 km za vsakega. S prizadevanjem angleške smučarske zveze, ki ima v voditelju Lunnu navdušenega zastopnika tako imenovanih alpskih disciplin, je bil spored svetovnega smučarskega prvenstva razširjen tudi na te tekme, o katerih je bilo prej mnogo razprav na kongresih te zveze in so se pos. bno skand navdli do zadnjega uprili, da bi jih sprejeli. Slednjic je le uspelo in tako so zdaj na sporedu smučarskega prvenstva tudi tekme v smuku in slalomu za moške in ženske in pa v kombinaciji obojega. Toda Norvežani so še dolgo stali ob strani in tako smo imeli od leta 1931 dalje celo vrsto FIS prireditev, ločenih za klasične in alpske discipline. Sele prihodnje leto bodo vsa FIS tekmovalja v enem kraju in ob istem času in zato bo svetovno smučarsko prvenstvo 1939 še posebno privlačno in zanimivo.

Iz zgodovine FIS tekem

O dosedanjih FIS-tekmah bi se dalo na kratko povedati tole: Začela je Francija, ki je leta 1924 v Chamonixu priredila pr-

vo, tako da potekajo neredko kakor samo po dolžnosti. Nekoliko več poleta je med temi klubi v manjših mestih in na deželi. Žal se je ponekod prehuda krajevna rivaliteta izprevrila v hude spore, ki so imeli za sport sploh zelo kvarne posledice. V mislih imamo predvsem Maribor, kjer so se letos jeseni duhovi razgreti tako hudo, da so morala oblastva in nogometni forumi kar zapreti igrišča, ker niso hoteli prevzeti odgovornosti za nepopravljive posledice dogodkov na igriščih, ki s sportom že niso imeli nobene zveze. Izmed podeželskih mest je letos nogomet spet pridobil simpatije na Jesenicah in v Kranju, zelo radi igrajo nogomet — čeprav za enkrat deloma tudi izven okvira LNP — v koroškem kotu in po nekaterih manjših industrijskih centrih. V splošnem pa velja za naš podsavezni nogomet, da je proizvajal... non multum, sed multa. Čeprav so vsi njegovi pristaši marljivo in zelenem polju in za zeleno mlžo.

Tekma XX. stoletja

Ta pregled bi bil še bolj pomanjkljiv, če bi v njem ne omenili velikega nogometnega dogodka, čigar prizorišče je bilo oktobra meseca igrišče Arsenal v Londonu. Ob 75letnici obstoja nogometne igre v Angliji so učenci iz vse Evrope spet enkrat poskusili da bi ugnali v nogometni umetnosti svoje učitelje. Angleži so tudi tokrat dokazali, da jim dozdaj še nihče ni kos v tej igri z žogo. Celina je imela v svoji izbrani enajsterici nekaj slavljih »zvezdnikov«, ki so bili sicer dobri kot posamezniki, v igri pa, kjer mora tudi sodelovati enajst dobrih in tudi vigranih igralcev, so Angležem segli komaj do kolena. Najhujšo lekcijo so v tem nastopu dobili Italijani, ki so imeli pri stvari največ opravka in so nekaj mesecev prej že drugič postali svetovni prvaki v tej panogi. Sicer pa je res, da je bilo celinsko moštvo pod visom takratnih političnih dogodkov v Srednji Evropi komaj vredno tega imena, ker ni bilo v njem niti Čehov, niti Avstrijcev niti Madžarov. Toda to je le skromna tolažba ob ugotovitvi, da je oni prav nogomet še zmerom doma samo v Angliji.

Letošnja mila zima je omogočila nogometni obrat prav do zadnjega dneva v letu. Preteklo nedelje smo imeli še popolno kolo v ligi in madžarske goste v Zagrebu, te dni pa so nekatera naša moštva odšla na božične izlete v tužino. To so prav za prav vse le priprave za tekme za zimski pokal, ki se bodo začele takoj po novem letu.

Ko pregledujemo pester spored minule nogometne sezone, z veseljem ugotavljamo, da se korak za korakom te približujemo velikim mojstvom v nogometu. Gotovo pa je, da je nogomet pri nas le še zmerom najbolj udomačen in še samo to mu odpira najlepše perspektive za bodočnost.

L. S.

stojnost, je še istega leta v Innsbrucku in okolici organizirala posebne tekme v alpski kombinaciji z udeležbo vseh, tudi onih, ki jim mednarodni olimpijski odbor ni dovolil starta v Ga-Pa. Leta 1937 je bilo v Chamonixu svetovno prvenstvo v vseh smučarskih panogah, letos pa je bilo spet razdeljeno v dva dela, in sicer klasičnega na Finskem in alpskega v Švici. Leta 1939 bo v Zakopanih spored spet popoln.

V „zimski prestolnici“ Poljske

kakor imenujejo Zakopane, bodo te tekme od 11. do 19. februarja 1939. Med prijavljenimi so tudi Jugoslovenci, tembolj zato, ker se potegujejo, da bi za Norvežani, ki bodo imeli organizacijo teh tekem leta 1940, dobili leto dni pozneje organizacijo v svoje roke. Zakopane so bile včasih skromna gorska vasica z najudobnejšim podnebjem. Že takrat je ta kraj slovel po svojih prirodnih krasotah in privlačnostih za turiste in sportnike, toda moderni sportni pokret je šele moral odstraniti vse zapreke daljave ter spremeniti to skrito vas v veliko in stalno naraščajočo sportno središče svetovnega slovesa. Danes živi v Zakopanih okoli 25.000 prebivalcev, kjer pa je še za 15.000 gostov prostora, ki prihajajo tjakaj v vseh letnih dobah. Cenijo, da obišče Zakopane za krajše ali daljše bivanje okoli 50.000 ljudi letno, je pa še najmanj 20.000 takšnih, ki ostajajo tjakaj po dan ali dva zaradi gorskih tur v Visoke Tatire.

Zakopane pa ne vlečejo samo zaradi svojih prirodnih lepot in krasnih klimat-

skih razmer tisočev in tisočev tujcev, temveč tudi zaradi tega, ker najde gost tam, kjer se zahteva v velikem letovišču in zimovišču. Na sto in sto krasno urejane hotele in penzionov, razne sportne naprave od plavalnega bazena do dirkališča za konjske dirke, veliki stadion, okoli 50 teniških igrišč itd. Samo ostanki lesenih vaških hiš in najstarejši prebivalci v svojih slikovitih narodnih nošah, kažejo še, kakšne so bile Zakopane v začetku tega stoletja.

Ta glavne vrline našega majhnega zemeljskega raja pozimi so planine nad njimi Visoke Tatire so najvišje evropsko pogorje vzhodno od Alp s številnimi dolinami, dolinami in starimi gozdovi, divnimi gorskimi jezери in idealnim podnebjem, ki o značaja za Visoke Tatire so majhna gorska jezera, ostanki nekdanjih ledenikov Slovitno morsko oko v višini 1515 m je stalna izletna točka vseh gostov iz Zakopane.

Na te višine pride turist in sportnik lahko zelo naglo in brez napora, ker ga popelje žična železnica do 1988 m visoko, kjer je poleg številnih hotelov in zavetšč tudi znani meteorološki zavod. Ta vzpenjača je ena najdaljših v Evropi; saj je dolga 4 km in vodi 1000 m visoko. Pot od tal do vrha traja 20 minut. V Zakopanih so doma najbližji smučarji Poljske, predvsem pa vsi njeni znani skakači ki so tudi še po drugih svetovnih skakalnicah dosegali svetovne znanke. Zakopane se zdaj vneto pripravljajo, da bodo prihodnje leto dostojno sprejele zimsko sportnike iz vseh krajev sveta in jim ponosno pokazale svoj veliki sportni in splošni napredek.

Lav V. Kalda: Tempo

Naša sportna literatura je dokaj skromna, ne samo slovenska, v kateri bi se vsa dela trajne vrednosti dala seštetati na prste obeh rok, temveč prav tako tudi ona v srbohrvaščini, ki pa so jo vendarle v zadnjih letih obogatili nekateri znani avtorji iz sportnih vrst (Macanovič, Vukadinovič, Perska in še drugi). Nobenega dvoma ni, da nas čaka v sportu tod še mnogo dela, treba pa bo za to stran sportne vzgoje tudi še precej podjetnosti in nemalo denarja.

Vseh teh skrbí si ni delal mladi pravnik Lav Kalda iz Zagreba, po rodu vsaj na pol naš ožji rojak, ki je nedavno izdal svoje sportno delo »Tempo«, posvečeno obema alpskima disciplinama, smuku in slalomu, torej dvema vrstama sportnega smučanja, ki šteje v svojih vrstah najspretnješe, najzrenejše in najdovršenejšje mojstre v smučanju. Smuk in slalom sta stara kakor smučanje sploh, vendar ju do povojne dobe (1924) niso gojili kot izrazito sportno tekmovalje. Šele takrat so Angleži na švicarskih terenih prvi preizkusili približni način za ocenjevanje alpskega smučanja, potem pa sta novi disciplini naglo dobili pristaše, predvsem seveda med mladino, ki ju je njuna lepota namnila vse bolj kakor klasične tekme. Zadnji korak za mednarodno priznanje slalomu in smuku je bil storjen na kongresih FIS-e leta 1929. In 1931 v St. Moritzu in Oslu z odobritvijo vseh potrebnih pravil in pravilnikov in od tedaj je šel razvoj alpskih disciplin naglo po vsem svetu. V zadnjih letih so se ju po dolgem upiranju oklenili tudi vsi severnjaki, ki so na zadnji olimpiadi leta 1936 postavili še enakovredne tekmece izrazitim alpskim smučarjem iz srednje-evropskih goratih držav. Jugoslavija je v pretežnem delu tudi alpska pokrajina in je zato naravno, da sta smuk in slalom tudi pri nas v nekaj letih doživela velik razmah, kar je dalo mlademu piscu bižkone glavno vzpodbudo, da je prijel za pero.

Za uvod v samo opremo in tehniko smučanja ter podrobno razpravo o obeh alpskih disciplinah je pisec posvetil precej obširno poglavje pripravi smučarja za vsako sezono, predvsem za alpskega. V tem delu je podrobno obravnaval vse varijante teh priprav. Vežbe na prostem in v krite prostoru — to niso smučarski tečaji na suhem, ki jim avtor ne pripisuje nobene koristi — je razdelil v štiri velike skupine (za ravnotežje, za ojačenje pravih mišic, za pripravo na kondicijo), vse seveda s posebnim upoštevanjem zahtev za smučanje v gorah. To poglavje izpolnjuje vrsta preglednih črtežev, ki ponazorjuje razne gibe in vežbe za pripravo.

Prvi del knjige je nato posvečen smučarjevi opremi (smučem — zakaj pač skijama, in ne, kakor se je že naučila večina Jugoslovenov, stremenom, palicam, čevljem in obleki). Pisec je nanizal kopico praktičnih nasvetov, več ali manj znanih vsakemu smučarju, upošteval pa pri tem posebne terenske in klimatične razmere, v katerih se udejstvuje smučar v Alpah.

Naslednji del velja tehniki smučanja s kratkim uvodom o mazuju smučarja pri smuku in slalomu, ki seveda ni tako velikega pomena kakor pri turnem smučanju. Strokovnjaško in s pomočjo črtežev po znani opisni metodi razpravlja nato o vseh posebnostih alpskega smučanja, ki zahteva posebne tehnike v spuščanju in dviganju po bregovih. To je najbogatejšje poglavje, ki kaže, da je avstrijski smučarski učitelj Seelos in njegov smučarski tečaj v Avstriji, iz katere šole je izšel tudi Kalda, proučil to snov po dolgoletnih izkušnjah in z največjo vestnostjo in jo temeljito dal tudi svojim učencem.

Smuk in slalom sta nato obravnavana kot tekmovalni disciplini vsaka zase. Pisec vodi čitatelja na teren in ga tamkaj seznanja z vsemi podrobnostmi glede izvedbe teh alpskih disciplin. Vsak odstavek v tem delu izdaja, da je avtor sodeloval v teh tekmah kot tekmovalac in kot funkcionar. Naše manjše smučarske edince, ki jim gotovo prmanjkuje izkušenih delavcev za tehnično izvedbo, bodo tukaj našle marsikaj koristnega o trasiranju prog, o startanju, o računanju časov in še vseh številnih tehničnih detajlih. V teh poglavjih omenja pisec tudi naše alpske prireditve, in sicer tradicionalni smuk s Triglava, ki postaja že mednarodno znan, in pa slalomsko tekmo pri Celjski koči, ki sta mu bili najbolj všeč.

Hkratu je avtor podal še najbolj zanimive novice o aerodinamičnem smučanju na terenu z znanim dr. Thirringovim pliščem, pri kateri priliki se je spomnil tudi našega ing. Bloudka, ki je te aerodinamične zakone s terena prenesel v zrak in ustvaril našo mamutsko skakalnico v Planici.

Knjiga bo gotovo razveselila tudi vsakega našega smučarja, saj je v njej avtor izčrpal vso bogato tujo literaturo te vrste in presadil v naše vso, kar so do danes o alpskem smučanju napisali najbolj znani tuji strokovnjaki, zraven pa dodal še mnogo, kar je spoznaval z razvojem teh disciplin kot mlad in pozoren tekmovalac in sportni delavec sam. Sicer pa je sam za-

pisal, da vsak smučar uživa v zadovoljstvu, kadar se spušča po zasneženih bregovih, ker hiti v lepi prirodi in z opojno brzino zmerom naprej in naprej, v svesti si, da se mora boriti z duhom in telesom, če želi doseči cilj Kalda je s to knjigo hitel naprej in cilj, ki ga je dosegel, je vreden občudovanja in priznanja.

To krasno sportno delo je izšlo na 126 straneh (velike osmine), ki vsebujejo še posebej 16 slik, v zalozbi knjigarne Vasić v Zagrebu ter stane din 38. Naslov pisca je Zagreb, Svačićev trg 4.

Lav. Struna.

Medklubske tekme v smučskih skokih

Na praznik 26. t. m. na Jesenicah SK Bratstvo priredi na šteiranov propagandno medklubsko tekmo v smučskih skokih na klubiški skakalnici na Jesenicah. Ta skakalnica je bila zgrajena že pred osmimi leti, toda polagoma je zgubila vsak pomen, ker je dovoljevala skoke le do 18 m. Zato so jo zadnja leta smučarji uporabljali samo za trening; niso pa na njej imeli nobene tekme. Letos pa so člani Bratstva pod vodstvom olimpijca Franceca Smoleja krepko prišli za delo in v teku dveh mesecev s kulukom preuredili skakalnico tako, da so sedaj mogli skokiti do 30 m.

Na dan 26. t. m. bo Bratstvo priredilo na tej skakalnici prvo tekmo, na kateri se bodo stari jeseniški »kanoni« pomerili z mlado gardo, ki nevdržno sili v ospredje. Tekmovalci Jakopič Albin, Praček Ciril, Zupan Ivan, Klančnik Karol, Razin, gar in mladi Leon Bukovnik bodo skrbeli za zanimivost prireditve. SK Bratstvo in tekmovalci pričakujejo veliko udeležbo občinstva. Pred pričetkom tekme bo skromna otvoritev skakalnice v obliki primerne priznanja za veliko delo, ki so ga izvedli marljivi tekmovalci za povzdigo smučarskega skakanja na Jesenicah.

Kot sodnika sta na tekmo delegirana po GZSP gg. Smolej Janez in Azman Drago.

Smučarski tečaji v Ljubljani

Smučarski klub Ljubljana priredi enotedenski tečaj za začetnike in sicer za žensko mladino in tudi za dame. Tečaj za žensko mladino bo vodila savezna smučarska učiteljica gđ. Virensova, za dame pa savezna smučarska učiteljica ga. Taustigova.

Pričetek tečaja bo dne 27. t. m. Zbirališče ob 14.30 pri Čadu pod Rožnikom. Oba tečaja sta brezplačna.

SK Ljubljana obvešča vse udeležence izleta v Videm (z nogometnim moštvo vred), da zaradi različnih zametov avtobus ne bo vozil in bo vsa družba odpotovala z rednim vlakom v nedeljo 25. t. m. ob 10.

SK Ljubljana želi vsem prijateljskim klubom, stareštvu in članstvu prav vse se le božične praznike.

Vremenska poročila

Uradno poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD, JZSS z dne 23. 12. 1938

Kranjska gora 810 m: —6, drobno mede, 45 cm pršica, sankanje ugodno.
Rateče-Planica 870 m: —6, drobno mede, 15 cm pršica na 46 podlage, sankanje ugodno.
Planica-Tamar 1108 m: —6, drobno mede, 18 cm pršica na 43 podlage.
Dovje-Mojstana 650 m: —4, 30 cm pršica, Poljuka 1300 m: —5, drobno mede, 15 cm pršica na 45 podlage.
Gorjue 1030 m: —3, drobno mede, 55 cm snega.
Sv. Janez ob Boh. jezera 530 m: —1, drobno mede, 60 cm snega.
Koma 1520 m: —3, drobno mede, 10 cm pršica na 90 podlage.
Dom na Krivcu 1700 m: —4, drobno mede, 60 cm pršica.
Velika planina 1538 m: —5, drobno mede, 60 cm pršica.
Skofja Loka 350 m: —2, drobno mede, 30 cm snega.
Polzevo 620 m: —1, drobno mede, 35 cm pršica.
Sv. Planina 985 m: —5, drobno mede, 28 cm pršica.
Celjska koča 700 m: —3, 25 cm pršica.
Mariborska koča 1080 m in Pohorski dom 1030 m: —4, drobno mede, 8 cm pršica na 17 podlage.
Ruška koča 1249 m: —6, drobno mede, 25 cm pršica.
Ribnica na Pohorju 715 m: —2, drobno mede 24 cm pršica.
Peca 1654 m: —4, drobno mede, 65 cm pršica.
Sodražica: —2, drobno mede, 6 pršica na 31 podlage.
Kofec: —4, drobno mede, 10 cm pršica na 60 cm podlage.
Mrzlica: —5, drobno mede, 35 cm pršica.
Račina: —5, drobno mede, 25 cm pršica.

V siromašni vasi na Dolenjskem Zimski obisk po kočah v Marinčkah

Ljubljana, 23. decembra
Kdo izmed vas, ki zdaj sedite za dnevnikom, je že slišal ime Marinčke?

Marinčke! Pokažem vam takšne, kakršne sem malo pred božičem odkrila sama. Le malo kdo je vedel zanje in za drugega, sedemnajstletnega Maroltovega Jožeta, ki izdejuje obešalnike.

Vse hiše v Marinčkah so stare, sive, z majhnimi, dobro zaprtimi okni in se zdijo, kakor bi počasi lezele v zemljo. Kaj mislite, kaj vse je v teh sobah, ki imajo le nekaj breme pohištva, premalo postelj in tla iz ilovice? V njih ne primanjkuje samo postelj, temveč tudi zraka. Zato so pijuča ljudi stisnjena, težko dihaajo in njihovi obrazi so sočeno blede. Če bi malo bolj odprli oči, ali pogledali skoz mikroskop, tedaj bi videli, kako plešejo pred vami bacili. Vgnezdijo se v vsak kotiček sobe in v ljudska telesa in čakajo oplojenja. Maroltovemu očetu so letos bacili tuberkuloze za vedno ugasnili življenje.

Sedemnajstletni Maroltov Jože je že pred dobrimi osmimi leti prenehal rasti. Ostal je droban in majhen, kakršni so slabohranjeni devet ali desetletni otroci. In vendar se je na njegov otroški obraz pridrlo nekaj starih, v veliki sive oči gledajo, kakor da so videli življenje do dna.

Zrak v Maroltovi sobi je težak in dušec. Na veliki lončeni peči sedi mali Franček in joče. V roki drži oster nož, ki ga ima Jože za izdelovanje obešalnikov. Ob njem sedi stiriinajstletni Milan. Peč je polna cunj, kosov odej oblike, plaščev. Stegne so tapetirane s podobami svetnikov in svetnic. Brezumno gledajo iz okvirjev svetniški obrazi, okoli katerih plavajo goili angelčki. Nad vrati visi škropilnik z blagoslovljeno vodo, spredaj s stropa pa rdeče stekleno srce, večna luč. Za koga gori večna luč v temi Maroltovi sobi?

Miza, skrinja in postelja je vse pohištvo v tej sobi.

Postelja?

Ne bi je smela tako imenovati — tega ležišča, ki služi vsej sedemdesetletni Maroltovi družini. Na tej postelji je ležal jetičen oče in kašljal. Na njej je tudi umrl. Koliko knjig je bilo napisanih o izoliranju tuberkuloznih bolnikov? Vršila so se brezštevilna poplačala predavanja o nevarnosti tuberkulozne bolnika za svojo dečo!

Ljudje v Marinčkah pa ne vedo ničesar o higieni, ne o negovanju bolnikov, ne o nevarnosti strašne morilke Tbc! Toda nikar ne poskušajte še tam s svojimi popularnimi predavanji — nobenega uspeha ne bi imeli. Lep je križ, po katerem so raztresene marinčke hiše. V sobah pa številne družine nimajo več kakor eno ali dve postelji. Siromašni so in siromaštvo je že pol bolezni.

Srečali boste mladega človeka, ki bi lahko delal, pa hodi od hiše do hiše in prosi. V hiši, nekje med Marinčkami in Robom, čakata dva lačna otroka, da jima prinese kruha.

Marinčke in Rob se gledata z dveh hribov. Med njima pa leže nizki, močvirnati travniki. Med polim drevjem, pokrite s snegom, dremlejo kočje. In v teh hladnih zimskih dnevih hodi med njim zlovesni gost — brez trkanja stopa v sobe. Potem sedi za mizo, pod podobo Presvetega Srca Jezusovega ali Brezmadežne Device Marije in iz njegovega pogleda se širi po sobi leden mraz. Otroci na peči in za pečo skrivajo svoje bose noge pod tenka krila.

Gostu, ki sedi za mizo, je ime Beda in s svojimi nevidnimi, koščenimi prsti riše na obrazu skrb. Skrb gleda tudi iz drobnih otroških obrazov, ki postajajo blede in stariški.

Take sem videla Marinčke enega zadnjih decembrskih dni, ko je gosti mek pokrival zemljo in hiše, kakor bi hotel s svojo belo odejo skriti vso vas, v kateri kraljuje Beda.

K. S.

Slovo staroste br. Pavla Borštnika

Viš, 24. decembra

Sokolsko društvo na Viču je zadela leto huda izguba. Ni se poteklo pol leta, ko smo se poslovili od načelnika br. Milka Marinčiča in podnačelnice s. Darinke Firmove, ki sta odšla na svoji novi službeni mesti. Sedaj odhaja od nas v Zagreb se poštvovalni starosta br. Pavle Borštnik. Skoraj tri desetletja je bil br. starosta naš najdelavnejši in najmarljiviji sokolski delavec. Kot mlad naraščajnik je vstopil leta 1909. v viškega Sokola, ki mu je ostal zvest skozi vso dolgo vrsto let. Preobširno bi bilo, da bi navajali ogromno delo, ki ga je opravil v našem društvu kot odbornik, prosvetar, tajnik, blagajnik, režiser in končno kot starosta. Pod njegovim vodstvom se je naš Sokol zlasti v zadnjih letih krepko razmahnil, tako da je danes viški Sokol med prvimi društvi v sokolski župi. Da se vsaj malo oddolžimo dragemu bratu starosti, smo mu priredili v četrtn 22. t. m. v dvorani sokolskega doma prekršen in bratski poslovilni večer, ki je zbral veliko število njegovih resničnih sokolskih bratov in sester.

Prihitieli so bratje iz župne uprave ter zastopniki Sokola II, Moste, St. Vid in Ježica. Večer je otvoril kot domačin in predsednik društva za zgradbo doma br. Viktor Jeločnik, ki je najprej toplo pozdravil vse zastopnike in članstvo, potem pa v lepem govoru orisal plodno delovanje br. staroste od ustanovitve viškega Sokola 1909 dalje. Govor so navzočini sprejeli z velikim odobravanjem, nakar se je poslovil v imenu telovadcev načelnik br. Maks Nahlik.

Tople pozdrave so nato izrekli za župno upravo starosta br. Dr. Pipenbacher, ki je stavlil vsem bratom za zgled br. Borštnika in ki naj bi ga vsi posnemali v njegovih sokolskih in državljskih vrlinah. Presečne pozdrave je izročil v imenu društvene pevovodje br. Albina Lajovca br. Metod Paternost, tajnik br. Janez Horvat pa je prečital došle pismene pozdrave. Za Sokola Ježica je govoril potem starosta br. Gernec, za Sokola II starosta br. Vinko Kocijan, za šentviškega Sokola br. Zajc in za močanjskega Sokola br. Jezeršek. V imenu društvene uprave in vsega članstva je poudarjal velike zasluge br. Borštnika novi starosti br. Jože Meseč. Nekaj vzpodbudnih besed je spregovoril br. Gregorka, nakar je govorila v imenu telovadke sestra Anica Brodnikova, ki je s svojim globokim govorom ganila vse navzočne do solz. Izročila mu je krassen šopek nageljnove z drzavno trobojnico, v dvorani pa je po njenem govoru zaorila Pesem sokolskih legij, ki jo je vsa množica stoji in navdušeno pela. Brat Rudko Pišlar je izročil bratu starosti s primernim nagovorom darilo članstva in naraščajo zlatno nalivno pero in svinčnik v okusnem eteuiju, naraščajnika Jelka Babškova in naraščajnika Dušana Gabrijeloviča pa sta izročila v slovo prekrasne šopke s trobojnic.

Ves ginjen se je nato zahvalil za prelep in bratski večer starosta br. Borštnik, ki je med drugim izjavil, da je delal za Sokola od rane mladosti in bo to delo nadaljeval do skrajnih mej svojega življenja.

S tem je bil oficijelni del večera končan, potem pa je bil med igranjem sokolskega jaza in petjem sokolskega pevskega zbora prijeten družabni večer, ki bo ostal tako br. Borštniku in nam vsem v trajnem spominu.

Tudi krajevna organizacija JNS na Viču je priredila v sredo 21. t. m. svojemu zvestemu nacionalnemu in javnemu delavcu Pavlu Borštniku lep poslovilni večer v gostilni pri Mescu. Poleg domačih pristašev stranke so prihitieli na poslovilni večer minister in senator dr. Albert Kramer, banovinski tajnik dr. Marjan Zajc, predsednik sreske org. JNS Rudolf Zitnik in drugi zastopniki ljubljanskih organizacij. Večer je otvoril predsednik viške JNS France Belič s pozdravom vsem navzočim, potem pa je spregovoril iskreno in tople poslovilne besede minister dr. Kramer, ki je poudarjal poštvovalno delo Pavla Borštnika za jugoslovensko nacionalno idejo. Tople besede so zatem spregovorili še gg. Zitnik, Urbas, Jančar, Pirš, Miklavc in kot najožji politični sodelavec Jože Meseč.

J. H.

Pismo našega rudarja iz Belgije

La Bouvierie, decembra
Dragi gospod urednik! Najprej prav srčno pozdravljam vse bralce Vašega cenj. lista in želim vsem prav srečne in vesele božične praznike, ljubi mir v domovini in kakšen spomin na nas rudarje v daljni Belgiji.

Naj še povem, kako se imam. Ze skoraj leto dni sem tu v La Bouvierji, blizu francoske meje Delam v jami skoraj 2000 metrov pod zemljo. Tu nas živi več Slovencev, nekaj nas je skupaj prišlo sem, nekaj smo jih pa že tu našli. Za novince je najslabše. Zasluzek je, proti trpljenju in nevarnostim, katerim se izpostavljamo, zelo slab, komaj za splošno, ko so tudi živila in druge potrebščine tu zelo drage. Živimo in delamo v pravem Babilonu, nas je tu z vseh delov sveta, med Slovani pa prevladujejo Poljaki.

Slabo je to, ker smo v tujini in brez enakih pravic. Le domačin dobi boljše in varnejše delo, mi tuji smemo samo globoko v jame, kamor domačini nečesto iti. Le kakšen pohajalec dobi delo zunaj, ako je tujec. Tudi praznovanje dosti po sili, redki so tedni s 6 dnevnimi. A to je najslabše, ker ima človek ob takšnem poslu praznovanju še več prilik, da ves denar, ki ga tako krvavo zasluži, potroši.

Slovenci smo tukaj složni. Veže nas skupna domovina, isti običaji, isti jezik, mišljenje in ista usoda. Zelo radi bi slišali več iz naše domovine, radi bi videli naše propagandne žurnale v filmu — pa jih ni. Našega radia tudi ne slišimo. Beograd se sliši zelo redko, Ljubljane pa sploh ni mogoče dobiti. Saj naših oddajnih postaj sploh ni v francoskem seznamu. Mnogo na boljšem so v tem oziru že Bolgari, Čehoslovaki pa prednjačijo v narodni propagandi vobče. Samo naši nogometiški so dobro postavijo zunan.

Tukajšnji ljudje se prav slabo zanimajo za zemljinjs, o Jugoslaviji sploh malo vedo. V splošnem so zelo živahni, porabijo ves zasluzek sproti in živijo prav dobro. Zunanja podoba tukajšnjih mest in krajev ni tako lepa kakor pri nas, ali stanovanja imajo pa, vsaj nižji sloji prebivalstva, mnogo udobnejša. Izjemo našo kolonijo, ki je pa že precej stara in je v gradbenem pogledu precej nepravilna.

Sedaj sem se že nekoliko življal v tukajšnje razmere, valonski jezik, ki je sličen francoskemu, mi pa še vedno dela preglavice. Najprej se mi, ko pridemo Slovenci kupaj in se v domači besedi pogovornito in obudimo tople spomine na domače kraje in ljudi. Edini glasnik iz domovine je pa naš priljubljeni znanec »Jutro«, ki ga vsi radi čitamo. Božične številke se že vnaprej veselimo.

Rudar P. S.

Požigalec v samoti

Trebeljevo, 22. decembra

Kakor se spominjate, je v Velikem Gabru na Dolenjskem neka dekla požgala tri domačije iz gole maščevnosti. Ker se spet pojavljajo požari, se kmetje boje, da je iznova na delu bolehen zločin. Požigalec, ki ga doslej niso mogli ujeti, je zanimal gosposkarsko poslopje posestnika izvarja v Reki-Gozdu, kakor se imenuje samotna naselje. Illovar ima dva grunta enega v Trebeljevu, drugega v dolini. Pri sosedu so imeli tesarje in ko so ravno žužnili, je prišlo v hišo dekletce in zaklicalo: »Pri Illovarjevih gori!«

Ko so tesači in sosedje prihitieli na pomoč, je bila že vsa stavba v plamenih. Gorel je hlev z vso zalogo krme. Rešili so illovarjevo hišo in sosednja poslopja. Do trga večera so morali gasiti Gasilcev ni bilo od nikoder, ker je vas preveč v samoti. Illovar trpi veliko škodo, ker bo pristljen sredi zime prodati živino. Zavarovan ni bil. Ljudje pa so se zgrozili, ko so našli nedaleč od požarišča še tablo z napisom: »Vsa vas malo Trebeljevo bo pogorela!« Tu se drži hiša druga druge in vaščani bi se lahko rešili vas, če bi jo kdo zažgal. Upajo pa, da bodo varnostni organi našli zločinca in ga pravočasno spravili na varno.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Socialne dolžnosti v božičnih praznikih

Ljubljana, 23. decembra

Nacionalna in socialna dolžnost kulturne družbe je, da v dneh najlepših in najsvetjših božičnih praznikov, s posebno srčno dobrotostjo poskrbi za to, da vsi, ravni in bogati, srečni in nesrečni z enako toploto občutijo svetost, milino in blaženost božičnih praznikov. Ponekod je socialna za konodaja odredila, da mora delavec na božični dan in na dan Novega leta dobiti polno plačo, četudi so ti dnevi dela prosti; ponekod so to lepo in plemenito dolžnost delodajalcev uredile kolektivne pogodbe, zopet drugod tej srčni potrebi slede delodajalci iz lastnih srčnih nagibov.

Slovenski narod naj v dneh, ko mir božji plava nad lepo slovensko zemljo in njenim gmotnim in moralnim bogastvom, pokaže, da kulturno stoji visoko, da socialno čuti široko in skrbno in naj doseže, da v našem slovenskem občestvu ne bo nikogar, ki v svojem srcu ne bi občutil, da je član vseslovenske socialne in kulturne skupnosti in zato deležen tudi gmotne pomoči, da so mu olajšane dnevne življenjske skrbi.

Narodna strokovna zveza se kot delavska stanovska organizacija obrača na vse delodajalce na slovenskem ozemlju s prošnjo, da v svojih socialnih ukrepih v korist delavcev in nameščencev pokažejo smisel za našo kulturno občestveno skupnost s tem, da za božični dan in za Novo leto delavcem priznajo polno mezdno ter tako svojim sodelavcem simbolično priznajo pravico do tihe družinske sreče v dneh, ko se je rodil Zveličar vseh. Delavec, ki v božičnih praznikih ne dela in zato tudi nima dohodkov, ne more praznikov, ki so zanj polni skrb, občutiti v vsej njihovi veličastnosti! V božičnih praznikih so socialne dolžnosti našega narodnega gospodarstva posebno važne in nujne.

Narodna strokovna zveza.

R A D I O

Sobota 24. decembra

Ljubljana 12: Božič prihaja (plošče). — 12:45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13:20: Bachova maša v h-molu (plošče). — 14: Napovedi. — 17: Otroška ura (vod. gd. Slavica Vencajnova). — 17:30: Recitacije s ploščami. 17:50: Pregled sporeda. — 18: Salonski trio. — 18:40: Božični običaji naših pomorcev (g. V. Pirnat). — 19: Violinska orkester. — 19:30: Beseda k prazniku (g. F. K. Fingzar). — 19:50: Sveti večer. Sodelujejo: Radijski komorni zbor, Radijski orkester, Trnovski cerkveni zbor, Ljubljanski godalni kvartet, tretji Stritarjevih s spremljevanjem harmonija, g. F. Bernard (flavta), gg. A. Hebel in E. Mezogolits (duet citer), člani radijske igr. družine in plošče. — 24: Prenos polnočnice iz trnovske cerkve.

Beograd 17:20: Orkestralni koncert in plošče. — 20: Mešan glasbeni program. — 22:15: Ples. — Zagreb 17: Komorna glasba. 19: Božična kantata. — 19:30: Zvonovi in orgle. — 20: Božična glasba. — 21:05: Zborovski petje. — 22:30: Božične pesmi. 24: Polnočnica. — Praga 20:20: Orkestralni, pevski in violinski koncert. — 22:25: Orkester, flavta, petje. — 23:45: Zbor, orgle, polnočnica. — Varšava 21: Čitanje in božična glasba. — 24: Polnočnica. — Sofija 16:30: Komorna glasba, narodne pesmi in plošče. — 20: Klavir. — 20:50: Mešan glasbeni program. — 21:45: Laska godba in ples. — Dunaj 16: pod božičnim drevesom. — 18:25: Božična glasba. 19: Mladinski zbori. — 20: Dunajski simfoniki. — 21:20: Zvonovi. — 23: Božična legenda. — 23:50: Fanfare. — 24: Polnočnica. — Berlin 20: Božični koncert. — 22:20: Vesela muzika. — München 19: Orkestralni koncert. — 21:20: Zvonovi. — 22:30: Kakor Dunaj. — 23:30: Božične pesmi. — 24:30: Plošče. — Pariz 19:40: Plošče. — 20:40: Božične slike. — 21:30: Božične pesmi. — 23:45: Plošče in ples.

Nedelja 25. decembra

Ljubljana 9: Napovedi. — 9:05: Orgelski koncert (prof. Pavla Randžaja). — 9:45: Verski govor (p. Valerian Učak). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz Učak. — 11: Koroske narodne pesmice (plošče). — 11:30: Koncert s sodelovanjem gg. Zlate Gjungenac in povečanega Radijskega orkestra. — 13: Napovedi. — 13:05: Tamburaški orkester. — 14: Virtuozni igrajo (plošče). — 17: Praznični zvoki (plošče). — 17:15: Prenos z razstave kanarkov. — 17:30: J. Haydn: Godalni kvartet v d-duru op. 64 št. 5. — 18: Bachov božični oratorij izvaja Radijski komorni zbor in orkester. 19: Prenos iz Vatikana: zbor Sikstinske kapele. — 19:45: Wienawski: Faust, fanfara. — 19:50: Wienawski (plošče). — 20: Ch. Dickens: Čvrček za petjo, božična igra v 3 dejanjih. Izvajajo člani rad. družine. 21:30: Messenger Dva globla, suite (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22:15: Citraški trio »Vesna«.

Beograd 16:15: Poljuden koncertni spored. — 19: Kakor Zagreb. — 20:10: Narodne pesmi in ples. — 22: Laska glasba. — Zagreb 19: Koncert iz Vatikana. — 20:05: Koncert nabožne glasbe. — 21: Recitacije. 21:30: Zborovski petje. — 22: Ples. — Praga 19:20: Božična igra. — 20:05: Plošče. 21:10: Nedbalove skladbe. — 22: Plošče in ples. — Varšava 19:45: Koncert orkestra. 21:30: Laska glasba. — 23: Ples. — Sofija 18: Koncert lahke glasbe. — 19:30: Operni prenos. — 21:20: Laska in narodna

Oh - gospodinje!

Lahko Vam rečem, da samo
Terpentinovo milo OVEN
krasno pere in hrani perilo!

Naše gledališče

D R A M A

Sobota, 24. Zaprtro.
Nedelja, 25. ob 15: Kralj z neba. Izven. Znižane cene ob 20 din navzdol. Ob 20. Dobruža 1916. Izven. Znižane cene ob 20 din navzdol.

Ponedeljek, 26. ob 15: Plička in Tonček. Mladinska predstava. Premiera. Izven. Ob 20. Zene na Niskavuriu. Izven. Znižane cene ob 20 din navzdol. Torek, 27. Zaprtro.
Sreda, 28. Dobruža 1916. Red Sreda. Učinkovito delo Pavla Golie »Dobruža 1916« je posvečeno spominu in delu dobrovoljcev v Rusiji.

Poseben dogodek za mladino bo premiera sodobne Kšisterne igre »Plička in Tonček«, v kateri je nastikal avtor dogodivščine dveh otrok iz velemestnega življenja. Delo je za mladino in stare zelo poučnega značaja in predstavlja popolnoma nov tip mladinske igre. Naslovni vlogi bosta igrala Vida Juvanova in mladi Starčič. Režiser prof. Šest, inscenacija inž. Franz.

O P E R A

Sobota, 24. Zaprtro.
Nedelja, 25. ob 15: Roky. Izven. Znižane cene ob 30 din navzdol. Ob 20. Travata. Gostovanje gg. Zlate Gjungenac. Izven.

Ponedeljek, 26. ob 15: Madame Butterfly. Gostovanje gg. Gjungenac. Izven. Ob 20. Frasquita. Opereta. Premiera. Izven.

Torek, 27. Zaprtro.
Sreda, 28. La Bohème. Gostovanje gg. Gjungenac. Red B.

Božični repertoar v operi. Kakor vsako leto, tako skuša gledališče tudi letos priti čim pestrejši in poljudnejši repertoar za božične počitnice, da bi tako zadovoljilo zahtevam in okusu naših plaisti obiskovalcev, in obenem nudilo pregled najzanimivejših del, ki se v tekočem letu izvajajo. Za začetek te serije si je zagotovilo sodelovanje odlične primadone gg. Zlate Gjungenac, katere bo iz svoje bogate galerije prinesla kar tri najboljše kreacije: »Traviata« (s sodelovanjem gg. Banova in Janka), »Madame Butterfly« (z gg. Franciom in Jankom) in »Mimie« iz Fuccinijeve »Boheme«. V operetnem programu prinaša božični repertoar živahno in športno neugnano »Roky« s gg. Barbičev, tradicionalno božično premiero: Leharjevo »Frasquita« z go. Poličev v naslovni partiji in s sodelovanjem kompletne operetnega osebja. Delo bosta postavila na oder režiser in koreograf g. inž. P. Golovin in kapelnik g. A. Nefat. »Frasquita« spada med najboljše povojna dela F. Leharja. Nastala je očividno pod vplivom Bizetove »Carmene«, s katero ima skupno prizorišče dejanja in pa muzikalno užigajoče elemente španskih plesov in razgibane ritmike. Dejanje, katero tvori dramatičen vzpon lepe in pomane španske ciganke iz počestnega življenja do salonov mestne ploutokracije, je prepleteno z biseri Leharjeve invencije. Onemogo naj še, da bo pričujoča izvedba na podlagi pariske predelave dela l. 1937, v kateri je delo uvrščeno v repertoar mnogih gledališč.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 25. ob 20:15: Vdova Rošinka. Ponedeljek, 26. ob 15:15: Vdova Rošinka.

Sentjacobsko gledališče uprizaro nedeljo ob 20.15 in v ponedeljek ob 15.15 izredno uspešno komedijo »Vdova Rošinka«. To sta nepreklicno zadnji predstavi te komedije. Vstopnice se dote v prodaji na dnevni blagajni danes od 3. do 5. popoldne in na dan predstave od 10. do 12. ter od 3. do 5. popoldne. Na Silvestrovo zvečer bo premiera »Dobrega vojaka Švejk« s g. Lavricem v naslovni vlogi.

MARIORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 24. Zaprtro.

Nedelja, 25. ob 15. Pesem s ceste. Znižane cene. Ob 20. Vse za šalo. Krtina predstava. Izven.

Ponedeljek, 26. ob 15. Boccaccio. Znižane cene. Ob 20. Vse za šalo.

Božična krstna predstava »Vse za šalo« Gorinška, pod vodstvom skladatelja, Gorinška, se pod vodstvom skladatelja, voj. kapelnika J. Jiranka in v Harastovičevi režiji bo na večer božičnega dana. V vodilni vlogi trgovca Jurija Revna nastopi pisatelj, Danilo Gorinšek. V glavnih vlogah Ljubica (Revnova hči): Igljčevci: Pogatec (bogati Amerikane): Manoševski: Alice (njegov sestra): Brumen-Lubejva k. g. konzal Sveder: Verdonki: Gašpar Melhor. pl. Muha: Harastovičeva: Čebela (vdova): Gorinškova: hotelir Otopec: Kovč. Pavel. Vseh vlog je 20. — To najnovejša domača glasbeno delo obeta od začetka do konca veliko veselja in humorja že v besedilu, pa tudi mnogo temperamenta in vendar melodiozne glasbe. Vse pa je še izpopolnjeno z nalašč za izdeležno pestro opremo (nove obleke domačega izdelka in slikovita prizorišča). Ta naša opereta obeta postati slager te sezone, slično kot je bila lani češka opereta »Pod to goro zeleno«.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Mali oglasi

Ponudbam na šifro ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite Din 3.— v znamkah

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vpsolati v pisnu obnem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana št. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičejoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelček »Jutra«, Ljubljana.

Kam pa kam?

Zelim vsem mojim cenam gostom veselo božično praznike in srečno novo leto. Priporočam se z našimi domačimi vini in dobri kuhinjski. Vedno domače kuhinjske. Trnavska pota pred hišo OMAHEN JOZE. Gostina pod gostom Dolencova c. 35. 32593-18

Vsi v restavraciji

Rahne—Moste na Stefanovo na koncert. 32596-18

Zimski raj Bohinj

Hotela Triglav, Bohinjska Bistrica. Izvirna preki ba. Pension 60 din. 32516-16

Gostilna Martine

Zg. Siska Na Stefanovo, velika predna pordetev. Koncert! Zabavaj! Ples! 32567-18

Za božične praznike

pridite vsi v gostino k PANJU, Vegova ul. 10 — kjer se boste najbolje in najceneje zabavali. Obnem izem vsem gostom prijateljem in znancem. Veseli Božič. Se vrnite pripo-roči in vas vabi TONE RUČ, gostilničar. 32615-18

O praznikih vsi

k JERNEJU Sv. Petra c. 85. Zelo dobro vino in jedo skrb in se priporoča. — Gostilničar. 32602-18

Gostilna Ražem

Na osobju ima za praznike mnogo vrstno izbiro. Jedo kakor tudi damstinska vina, belokranjsko črnino, ljubljansko in pekarsko. Cenje niti gostom želiva prav vselej in arene božične praznike. Milka in Zoran RAZEM 32614-18

Ker sneg zameta

in treme mraz, povab dekleta, ples je pri nas. Na Stefanovo, Kravice, jedi. Od dana do Novega leta želi ušico namizna vina din 8.—, specialna din 12.—. Gostilna Kramar, Dolencova cesta. 32652-18

Cvček din 10 liter

Odjem za praznike vsaj pa 3 litre, damstinsko belo, črno 10 din, Dingač, Vugava bela, stajarsko: rizič, mozler, Gostilna Blewelsova 15 (vogalno) Tomšič. 32657-18

Naročniki »JUTRA«

so stvarjani za 10.000 Din.

G. H. Rotman

Kapitan Kozlostrelec gre leve loviti

33

Nazadnje so drug za drugim trčili ob vodnjak in štrbunknili v kotanjo, ki je bila polna vode. Po lestvi so splezali na tla, in redarji so jih vse hoteli in premočene spravili v drge. Gasilci so pa ta čas poskrbeli, da je prišlo tudi letalo na trdna tla.

34

Časa za ogledovanje mesta so imeli dovolj, kajti letalo je bilo treba popraviti v tovarni, in to je trajalo teden dni. Potem so odleteli proti jugu, in Parizani niso niti slutili, kakšni junaki sede v letalu, ki je izginjal v zraku za Veliko opero.

Službo dobi

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslovov 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Sobarica

postena, z dobrih pripravi dobi 1 ali 15. januarjem, event tudi prej. Plača po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Marjiva«. 32461-1

Kuharica

ki opravlja tudi vsa druga hišna dela dobi mesto s 1. januarjem k štirilanski družini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Postena in dobra«. 32458-1

Trgov pomočnica

spušena samostojna vodstva trgovine z meš blagom, na deželi v le toviškem kraju. Za prejem zaloge v znesku 250.000 din je potrebna savičja najmanj 50.000 din. Interesni naj pošlje ponudbe s preloženimi spričevali na ogl. odd. Jutra pod »Popolnoma samostojna«. 32409-1

Tekstilnega mojstra

starejšega za samostojno vodstvo tkanice v eno. Ponudbe pošljite na ogl. odd. Jutra pod »Mojster«. 32419-1

Boljši gospod

z državnimi službi, išče samostojno damo za skupno gospodinjstvo. Zanimanje in izkušnje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljši gospod«. 32403-1

Zastopnike za

Ljubljano. Zelo prijazna, zavarovalnica. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zastopnik«. 404-1

Inteligentna ženska

z znanjem slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika, ki ima veselje za propagandno kuhinjo kot pomoč v pisarni in v kuhinji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Inteligentna ženska«. 32459-1

Gospodično

trgovsko usposobljena, z znanjem nemščine išče pomoč kot pomoč v pisarni in v kuhinji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gospodično«. 32439-1

Samostojno modistko

za izdelavo damskih klobukov od port in rezanega blaga za Grosuplje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samostojno modistko«. 32440-1

Izvežbane pletilje

za stalno delo. Iznaj sprejem takoj. Naslov na ogl. odd. Jutra pod »Izvežbane pletilje«. 32488-1

Kuharica

samostojno in zdravo staro okrog 30 let, sprejem s 1. januarjem, event tudi prej. Plača po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Marjiva«. 32461-1

Kuharica

ki opravlja tudi vsa druga hišna dela dobi mesto s 1. januarjem k štirilanski družini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Postena in dobra«. 32458-1

Manufakturno

spušena za detalji, engros in deloma pisarniške posle sprejme veletrgovina v prometnem mestu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Veletrgovina«. 32450-1

Boljši dekle

za raznašanje kruha v boljši restavraciji v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Boljši dekle«. 32469-1

Korespondentko

sprejme veletrgovina v Ljubljani. Redukcija v na mlajšo moč v perfektno znanjem srbohrvaščine, nemščine in po možnosti italijanske. Nastop februarja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Korespondentko«. 32499-1

Učiteljico

srbskega jezika, išče izključno šolstvo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Učiteljica«. 32579-1

Začetnico

z znanjem strojepljenja in stenografije, sprejemno. Prednost, katere so bile v praksi. Ponudbe z zahtevki ter sliko na ogl. odd. Jutra pod »Začetnica«. 32597-1

Poslovodjo

večje gajmarice, trgovske, pripravi in dobri prodajalci. Stroške, vedno nemščine, a večletno po praksu dobi mesto po ugodnih pogojih. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poslovodjo«. 32537-1

Trgovski pomočnik

priznan in dober prodajalec. Stroške, vedno nemščine, a večletno po praksu dobi mesto po ugodnih pogojih. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovski pomočnik«. 32538-1

Samostojne kuharice

dekleta za vsa hišna dela, sprejem takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samostojne kuharice«. 32533-1

Poslovodjo

popolnoma samostojna, pripravi in dobri prodajalci. Stroške, vedno nemščine, a večletno po praksu dobi mesto po ugodnih pogojih. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poslovodjo«. 32534-1

Trgovski pomočnik

priznan, popolnoma samostojen v aranžiranju izločbo modne in galanterije, sprejme takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovski pomočnik«. 32535-1

Trgovski pomočnik

priznan, popolnoma samostojen v aranžiranju izločbo modne in galanterije, sprejme takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovski pomočnik«. 32536-1

Pisarniško moč

mišajo, sprejme takoj ali pozneje industrijske in trgovske podjetje. Znanje strojepljenja, stenografije, po možnosti znanje srbohrvaščine. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pisarniško moč«. 32472-1

Ekonom vrtinar

razumne živinorejce, dobi mesto. Množiti mladih poročen. Dobri plačani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ekonom vrtinar«. 32588-1

Kuharico

ki opravlja tudi druga hišna dela sprejem s 1. januarjem 1939. Naslov v vseh poslovi. Jutra. 32569-1

Inženirja kemika

po možnosti s praksu sprejme tekstilna industrija. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Inženirja kemika«. 32504-1

Oseba

ki ima nekaj tisoč din gotovine dobi lahko stalno službo. Vpraš in ev. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Oseba«. 32632-1

Dekle

pridno in pošteno, lahko tudi z deželi, ki ima 15 do 50 tisoč din v gotovini dobi takoj lahko tudi do 50 tisoč din. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dekle«. 32497-1

Stalno službo

dobi kdor vloži 3000 din kavičje v se obstoječo kovinsko podjetje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalno službo«. 32520-1

Kuharico

dobro moč, ki je pripravljena opravljati tudi manjša hišna dela takoj sprejem. Nastop februarja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kuharico«. 32511-1

Korespondentko

mišajo, sprejme takoj ali pozneje srbohrvaščine, nemščine, sprejme takoj v Ljubljani. Obična ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Korespondentko«. 32571-1

Poslovodjo

(poslovodnjico) išče s 1000 mesečne plače in provizijo. Samo sebe, ki so na podjetju 10.000 do 15.000 se lahko udeležijo in pridejo v posvet. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poslovodjo«. 32495-1

Mlado osebo

zvesta in zdrava se išče za lahek posel pri mlajši sem inteligentnem, to da osamljenem gospodu za zimsko mesec. Pon. s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Mlada osebo«. 32641-1

Zensko inteligentno

z znanjem slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika, ki ima veselje za propagandno kuhinjo kot pomoč v pisarni in v kuhinji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zensko inteligentno«. 32642-2

Izvežbana

tamburirarica. Zeli sprejemni meso. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Izvežbana«. 32474-2

Trgovska pomočnica

z deželi, zanesljiva, dobi izkušnje v vseh stroki trgovine. Zeli primerne zaposlitve. Vajena vsakega dela. Nastop po dogovoru. Cenjene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovska pomočnica«. 32539-2

Prodajalka

mešane stroke z večletno praksu kakor tudi par let blagajniške prakse želi službo s 15. januarjem 1939. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prodajalka«. 32613-1

Kuharico

30 let staro ki samostojno kuha in opravlja vsa hišna dela sprejem takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kuharico«. 32570-1

Lehko službo

z dobre osebe za zbiranje naročil za veletrgovni predmet. Začetna mesečna plača 700 din, a pojasnila priložite znamko na ogl. odd. Jutra pod »Lehko službo«. 32680-1

Gospodično

stara 20 let, s štirimi razredni gimnazije išče primerne službe. Naslov v vseh poslovi. Jutra. 32549-2

Uradnik

z večletno praksu, samostojen knjigovodja, večletno slovenske, nemške ter srbohrvaške korespondence in ostalih pisarniških poslov, želi namestitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Uradnik«. 32646-2

Trgovska pomočnica

zelo spilna z večletno praksu in trgovino sprejem takoj. Oskrba v hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovska pomočnica«. 32560-2

Kot gospodinja

poštena, čista skromna, želi službo pri gospodu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kot gospodinja«. 32566-2

Otroška negovalka

in oddeloteljica išče mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Otroška negovalka«. 32498-2

Zaposlitev

v Ljubljani. Več pisarniških in blaginjskih poslov. Jamstvo din 200.000 gotovine. Ev. družabništvo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zaposlitev«. 32624-2

Gospa

zmožna, pridna, vzame na račun ali kupi manjšo obrt. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gospa«. 32648-2

Knjigovodja

trgovska, z vseh strokami, simpatična, zmožna samostojnega vodstva, želi prenesti službo takoj ali pozneje. Cenji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Knjigovodja«. 32672-2

Kmečki fant

inteligentni, absolutno nize srednje gospodarstve in zadržane šole, sestransko uporaben, a večletno praksu, z dobrim nastopom, voljašine prost, značaje in veseli, išče okoliščine ali kakršnekolik drug službe. Nasl. v vseh poslovi. Jutra. 32540-2

Inteligentno dekle

brez staršev, a nekaj pisarniške prakse, išče sebi primerne službe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Inteligentno dekle«. 32423-2

Upokojenec

51 let star davčni uradnik, zelo dobro vziran v vseh panogah pri davčnih upravicah in odpravi knjižni, veče tudi trgovske knjigovodstva, bilancist, želi namestitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Upokojenec«. 32572-2

Mladenč

zdrav in pošten, išče mesto službe ali spretnika k avtomobilu za 1. januar. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mladenč«. 32582-2

Boljša šivilja

želi mesto za vsa gospodinjstva dela pri bolj ali družini na Jesenicah. Anica Stepič, Trbovlje. 32551-2

Gospodično

stara 20 let, s štirimi razredni gimnazije išče primerne službe. Naslov v vseh poslovi. Jutra. 32549-2

Uradnik

z večletno praksu, samostojen knjigovodja, večletno slovenske, nemške ter srbohrvaške korespondence in ostalih pisarniških poslov, želi namestitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Uradnik«. 32646-2

Trgovska pomočnica

zelo spilna z večletno praksu in trgovino sprejem takoj. Oskrba v hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovska pomočnica«. 32560-2

Kot gospodinja

poštena, čista skromna, želi službo pri gospodu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kot gospodinja«. 32566-2

Otroška negovalka

in oddeloteljica išče mesto. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Otroška negovalka«. 32498-2

Zaposlitev

v Ljubljani. Več pisarniških in blaginjskih poslov. Jamstvo din 200.000 gotovine. Ev. družabništvo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zaposlitev«. 32624-2

Službe išče

Vsaka beseda 50 par davek 3 din, za šifro ali dajanje naslovov 5 din. Najmanjši znesek 12 din.

Katera šivilja

vseme agilno pomočnico začetnico v praksu v modni ateljeu s vso oskrbo v hiši, nastop takoj ali pozneje. Mira Stanišič, preta Moza. 32412-4

Zdravniku v pomoč

za asistentno pri ordinaciji in event. pri gospodinjstvu gre mlada in zdrava gospodična. Pon. na ogl. odd. Jutra pod »Zdravniku v pomoč«. 32373-2

Knjigovodkinja

perfektna bilancistka, zmožna korespondence, stenografije, strojepljenja, z večletno praksu išče službo za takoj ali pozneje proti mesečni plači vsaj 800 din. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Knjigovodkinja«. 32438-2

Mladenč

veče slovenskega, srbohrvaškega, francoskega, italijanskega, nemškega, in angleškega jezika išče mesto tolmacha ali silico. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mladenč«. 32484-2

Knjigovodja

trgovska, z vseh strokami, simpatična, zmožna samostojnega vodstva, želi prenesti službo takoj ali pozneje. Cenji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Knjigovodja«. 32672-2

Kmečki fant

inteligentni, absolutno nize srednje gospodarstve in zadržane šole, sestransko uporaben, a večletno praksu, z dobrim nastopom, voljašine prost, značaje in veseli, išče okoliščine ali kakršnekolik drug službe. Nasl. v vseh poslovi. Jutra. 32540-2

Inteligentno dekle

brez staršev, a nekaj pisarniške prakse, išče sebi primerne službe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Inteligentno dekle«. 32423-2

Upokojenec

51 let star davčni uradnik, zelo dobro vziran v vseh panogah pri davčnih upravicah in odpravi knjižni, veče tudi trgovske knjigovodstva, bilancist, želi namestitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Upokojenec«. 32572-2

Mladenč

zdrav in pošten, išče mesto službe ali spretnika k avtomobilu za 1. januar. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mladenč«. 32582-2

Boljša šivilja

želi mesto za vsa gospodinjstva dela pri bolj ali družini na Jesenicah. Anica Stepič, Trbovlje. 32551-2

Gospodično

stara 20 let, s štirimi razredni gimnazije išče primerne službe. Naslov v vseh poslovi. Jutra. 32549-2

Uradnik

z večletno praksu, samostojen knjigovodja, večletno slovenske, nemške ter srbohrvaške korespondence in ostalih pisarniških poslov, želi namestitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Uradnik«. 32646-2

Trgovska pomočnica

zelo spilna z večletno praksu in trgovino sprejem takoj. Oskrba v hiši. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovska pomočnica«. 32560-2

Kot gospodinja

Sadje

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Stajarska jabolka
vedno na zalogi po ceni pri Gospodarski zvezi, Ljubljana, Tyrševa cesta 28092-34

Zdravila

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Obolenja zaradi poopnenja žil
Več let je že v prodaji zdravila »AORTIREN« tablete, sestavljene na čisto prirodni bazi (rastline in blokemine soli), ki ublažujejo nadlogo starosti, kakor so pritisk v glavi, vrtoglavost, visok krvni tlak, nespečnost, tegoba srca in dihanja. »AORTIREN« tablete se izdelujejo po tajni medicinskem svetniku dr. med H. Schröderju pri tržki Robert KUHN, Berlin - Kausdorf.

Zahlevajte brošuro »Ali bolujete na poopnenje žil«, ki vam jo brezplačno pošlje generalni zastopnik Mr. Tichy Bela, lekarnar v Horjosi št. 2. Istotam se dobe tudi »AORTIREN« tablete. Oglaš. reg. a. br. 31.818. 32026-40

Oblacila

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Smučarske hlače
deležke, temnoderne skoraj nove, ugodno prodaj. Dalmatinska ul. 10, dvorišče Tiskovne zavarje. 32092-13

Razprodaja

finih moskovskih oblek za vsako ceno zaradi opustitve. Konfekcija Kuna, Ljubljana, Gosposvetska ul. 3. 32109-13

Črno suknjo

moško in obilno prodaj. Naslov v vseh posli. Jutra 32062-13

Smučarske drese
gotove, dokler zaloga traja, prodajam po izredni ceni. Pučnik, Francišanska ulica 3. 32617-13

Moško suknjo

ipo, črno, prodaj. Poizve za na smučarski cesti 3. 32644-13

Radio

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Radioaparati
od din 750
naprejš, nove upe banja, Ljubljana, Miklošičeva 10. 24390-9

Nakup radio

aparata
je stvar znanja. Radiotehnik Fran Setina, Ljubljana, Forčičeva 46. Vam nudim, zaradi vpejave, aparate odlične kakovosti ter po izredno konkurenčnih cenah: »Unio«, »Fornette«, »Sabac«, »Merced«. 32668-9

Glasbila

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Res dober klavir
kupim. Ponudbe na oči oddaj Jutra pod »Za gotovino«. 32496-26

Dela in male in velike

gitar, harmonike, violine i. dr.
naječene pri M. MODIC, Ljubljana, Cesta 9. 399-26

Gramofon

»His Masters Voices« - portabla, skoro nov in 15 raznih plošč ugodno prodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 32444-26

Star klavir

dobro ohranjen in citre prodajam po ugodni ceni Kolenc Anica, Zelena jama, Bezenškova 28 - Ljubljana. 32493-26

Plošče in gramofone

bivše trvdke A. Rasberger v največji izbi in razprodajnih cenah dobite v Dalmatinske 10, nasproti hotela Struška. 32444-26

Električni pianino

brezhiben, črn, več komandnot, avtomatično kakor navaden uporabljen napredaj: Weber, Ljubljana, Prečna ulica 8. 32575-26

Harmoniko

kromatično na gumb, novo 100-120, 4-glasno, 3 registri in kazalci, prodajam zelo ugodno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 32563-26

POZOR!

PIANINE modernizirane 8500, harmonije 2000, 3-letno garancijo dobavlja IVAN KACIN, Domače, Zahlevajte cenik. 32653-26

Dolg klavir

prodajam za 1500 din Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 32663-26

Prodaj

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Avtomatični biljard

z kamnito ploščo, skoraj nov, zelo ugodno na prodaj. B. Zgajnar, Mir na Dolenjskem. 32414-6

Poceni odprazja

2000 parov snežik, 35-36 din 38, 37-38 din 40, 39-40 din 42, 41-42 din 44, 43-44 din 46, 45-46 din 48, 47-48 din 50, 49-50 din 52, 51-52 din 54, 53-54 din 56, 55-56 din 58, 57-58 din 60, 59-60 din 62, 61-62 din 64, 63-64 din 66, 65-66 din 68, 67-68 din 70, 69-70 din 72, 71-72 din 74, 73-74 din 76, 75-76 din 78, 77-78 din 80, 79-80 din 82, 81-82 din 84, 83-84 din 86, 85-86 din 88, 87-88 din 90, 89-90 din 92, 91-92 din 94, 93-94 din 96, 95-96 din 98, 97-98 din 100, 99-100 din 102, 101-102 din 104, 103-104 din 106, 105-106 din 108, 107-108 din 110, 109-110 din 112, 111-112 din 114, 113-114 din 116, 115-116 din 118, 117-118 din 120, 119-120 din 122, 121-122 din 124, 123-124 din 126, 125-126 din 128, 127-128 din 130, 129-130 din 132, 131-132 din 134, 133-134 din 136, 135-136 din 138, 137-138 din 140, 139-140 din 142, 141-142 din 144, 143-144 din 146, 145-146 din 148, 147-148 din 150, 149-150 din 152, 151-152 din 154, 153-154 din 156, 155-156 din 158, 157-158 din 160, 159-160 din 162, 161-162 din 164, 163-164 din 166, 165-166 din 168, 167-168 din 170, 169-170 din 172, 171-172 din 174, 173-174 din 176, 175-176 din 178, 177-178 din 180, 179-180 din 182, 181-182 din 184, 183-184 din 186, 185-186 din 188, 187-188 din 190, 189-190 din 192, 191-192 din 194, 193-194 din 196, 195-196 din 198, 197-198 din 200, 199-200 din 202, 201-202 din 204, 203-204 din 206, 205-206 din 208, 207-208 din 210, 209-210 din 212, 211-212 din 214, 213-214 din 216, 215-216 din 218, 217-218 din 220, 219-220 din 222, 221-222 din 224, 223-224 din 226, 225-226 din 228, 227-228 din 230, 229-230 din 232, 231-232 din 234, 233-234 din 236, 235-236 din 238, 237-238 din 240, 239-240 din 242, 241-242 din 244, 243-244 din 246, 245-246 din 248, 247-248 din 250, 249-250 din 252, 251-252 din 254, 253-254 din 256, 255-256 din 258, 257-258 din 260, 259-260 din 262, 261-262 din 264, 263-264 din 266, 265-266 din 268, 267-268 din 270, 269-270 din 272, 271-272 din 274, 273-274 din 276, 275-276 din 278, 277-278 din 280, 279-280 din 282, 281-282 din 284, 283-284 din 286, 285-286 din 288, 287-288 din 290, 289-290 din 292, 291-292 din 294, 293-294 din 296, 295-296 din 298, 297-298 din 300, 299-300 din 302, 301-302 din 304, 303-304 din 306, 305-306 din 308, 307-308 din 310, 309-310 din 312, 311-312 din 314, 313-314 din 316, 315-316 din 318, 317-318 din 320, 319-320 din 322, 321-322 din 324, 323-324 din 326, 325-326 din 328, 327-328 din 330, 329-330 din 332, 331-332 din 334, 333-334 din 336, 335-336 din 338, 337-338 din 340, 339-340 din 342, 341-342 din 344, 343-344 din 346, 345-346 din 348, 347-348 din 350, 349-350 din 352, 351-352 din 354, 353-354 din 356, 355-356 din 358, 357-358 din 360, 359-360 din 362, 361-362 din 364, 363-364 din 366, 365-366 din 368, 367-368 din 370, 369-370 din 372, 371-372 din 374, 373-374 din 376, 375-376 din 378, 377-378 din 380, 379-380 din 382, 381-382 din 384, 383-384 din 386, 385-386 din 388, 387-388 din 390, 389-390 din 392, 391-392 din 394, 393-394 din 396, 395-396 din 398, 397-398 din 400, 399-400 din 402, 401-402 din 404, 403-404 din 406, 405-406 din 408, 407-408 din 410, 409-410 din 412, 411-412 din 414, 413-414 din 416, 415-416 din 418, 417-418 din 420, 419-420 din 422, 421-422 din 424, 423-424 din 426, 425-426 din 428, 427-428 din 430, 429-430 din 432, 431-432 din 434, 433-434 din 436, 435-436 din 438, 437-438 din 440, 439-440 din 442, 441-442 din 444, 443-444 din 446, 445-446 din 448, 447-448 din 450, 449-450 din 452, 451-452 din 454, 453-454 din 456, 455-456 din 458, 457-458 din 460, 459-460 din 462, 461-462 din 464, 463-464 din 466, 465-466 din 468, 467-468 din 470, 469-470 din 472, 471-472 din 474, 473-474 din 476, 475-476 din 478, 477-478 din 480, 479-480 din 482, 481-482 din 484, 483-484 din 486, 485-486 din 488, 487-488 din 490, 489-490 din 492, 491-492 din 494, 493-494 din 496, 495-496 din 498, 497-498 din 500, 499-500 din 502, 501-502 din 504, 503-504 din 506, 505-506 din 508, 507-508 din 510, 509-510 din 512, 511-512 din 514, 513-514 din 516, 515-516 din 518, 517-518 din 520, 519-520 din 522, 521-522 din 524, 523-524 din 526, 525-526 din 528, 527-528 din 530, 529-530 din 532, 531-532 din 534, 533-534 din 536, 535-536 din 538, 537-538 din 540, 539-540 din 542, 541-542 din 544, 543-544 din 546, 545-546 din 548, 547-548 din 550, 549-550 din 552, 551-552 din 554, 553-554 din 556, 555-556 din 558, 557-558 din 560, 559-560 din 562, 561-562 din 564, 563-564 din 566, 565-566 din 568, 567-568 din 570, 569-570 din 572, 571-572 din 574, 573-574 din 576, 575-576 din 578, 577-578 din 580, 579-580 din 582, 581-582 din 584, 583-584 din 586, 585-586 din 588, 587-588 din 590, 589-590 din 592, 591-592 din 594, 593-594 din 596, 595-596 din 598, 597-598 din 600, 599-600 din 602, 601-602 din 604, 603-604 din 606, 605-606 din 608, 607-608 din 610, 609-610 din 612, 611-612 din 614, 613-614 din 616, 615-616 din 618, 617-618 din 620, 619-620 din 622, 621-622 din 624, 623-624 din 626, 625-626 din 628, 627-628 din 630, 629-630 din 632, 631-632 din 634, 633-634 din 636, 635-636 din 638, 637-638 din 640, 639-640 din 642, 641-642 din 644, 643-644 din 646, 645-646 din 648, 647-648 din 650, 649-650 din 652, 651-652 din 654, 653-654 din 656, 655-656 din 658, 657-658 din 660, 659-660 din 662, 661-662 din 664, 663-664 din 666, 665-666 din 668, 667-668 din 670, 669-670 din 672, 671-672 din 674, 673-674 din 676, 675-676 din 678, 677-678 din 680, 679-680 din 682, 681-682 din 684, 683-684 din 686, 685-686 din 688, 687-688 din 690, 689-690 din 692, 691-692 din 694, 693-694 din 696, 695-696 din 698, 697-698 din 700, 699-700 din 702, 701-702 din 704, 703-704 din 706, 705-706 din 708, 707-708 din 710, 709-710 din 712, 711-712 din 714, 713-714 din 716, 715-716 din 718, 717-718 din 720, 719-720 din 722, 721-722 din 724, 723-724 din 726, 725-726 din 728, 727-728 din 730, 729-730 din 732, 731-732 din 734, 733-734 din 736, 735-736 din 738, 737-738 din 740, 739-740 din 742, 741-742 din 744, 743-744 din 746, 745-746 din 748, 747-748 din 750, 749-750 din 752, 751-752 din 754, 753-754 din 756, 755-756 din 758, 757-758 din 760, 759-760 din 762, 761-762 din 764, 763-764 din 766, 765-766 din 768, 767-768 din 770, 769-770 din 772, 771-772 din 774, 773-774 din 776, 775-776 din 778, 777-778 din 780, 779-780 din 782, 781-782 din 784, 783-784 din 786, 785-786 din 788, 787-788 din 790, 789-790 din 792, 791-792 din 794, 793-794 din 796, 795-796 din 798, 797-798 din 800, 799-800 din 802, 801-802 din 804, 803-804 din 806, 805-806 din 808, 807-808 din 810, 809-810 din 812, 811-812 din 814, 813-814 din 816, 815-816 din 818, 817-818 din 820, 819-820 din 822, 821-822 din 824, 823-824 din 826, 825-826 din 828, 827-828 din 830, 829-830 din 832, 831-832 din 834, 833-834 din 836, 835-836 din 838, 837-838 din 840, 839-840 din 842, 841-842 din 844, 843-844 din 846, 845-846 din 848, 847-848 din 850, 849-850 din 852, 851-852 din 854, 853-854 din 856, 855-856 din 858, 857-858 din 860, 859-860 din 862, 861-862 din 864, 863-864 din 866, 865-866 din 868, 867-868 din 870, 869-870 din 872, 871-872 din 874, 873-874 din 876, 875-876 din 878, 877-878 din 880, 879-880 din 882, 881-882 din 884, 883-884 din 886, 885-886 din 888, 887-888 din 890, 889-890 din 892, 891-892 din 894, 893-894 din 896, 895-896 din 898, 897-898 din 900, 899-900 din 902, 901-902 din 904, 903-904 din 906, 905-906 din 908, 907-908 din 910, 909-910 din 912, 911-912 din 914, 913-914 din 916, 915-916 din 918, 917-918 din 920, 919-920 din 922, 921-922 din 924, 923-924 din 926, 925-926 din 928, 927-928 din 930, 929-930 din 932, 931-932 din 934, 933-934 din 936, 935-936 din 938, 937-938 din 940, 939-940 din 942, 941-942 din 944, 943-944 din 946, 945-946 din 948, 947-948 din 950, 949-950 din 952, 951-952 din 954, 953-954 din 956, 955-956 din 958, 957-958 din 960, 959-960 din 962, 961-962 din 964, 963-964 din 966, 965-966 din 968, 967-968 din 970, 969-970 din 972, 971-972 din 974, 973-974 din 976, 975-976 din 978, 977-978 din 980, 979-980 din 982, 981-982 din 984, 983-984 din 986, 985-986 din 988, 987-988 din 990, 989-990 din 992, 991-992 din 994, 993-994 din 996, 995-996 din 998, 997-998 din 1000, 999-1000 din 1002, 1001-1002 din 1004, 1003-1004 din 1006, 1005-1006 din 1008, 1007-1008 din 1010, 1009-1010 din 1012, 1011-1012 din 1014, 1013-1014 din 1016, 1015-1016 din 1018, 1017-1018 din 1020, 1019-1020 din 1022, 1021-1022 din 1024, 1023-1024 din 1026, 1025-1026 din 1028, 1027-1028 din 1030, 1029-1030 din 1032, 1031-1032 din 1034, 1033-1034 din 1036, 1035-1036 din 1038, 1037-1038 din 1040, 1039-1040 din 1042, 1041-1042 din 1044, 1043-1044 din 1046, 1045-1046 din 1048, 1047-1048 din 1050, 1049-1050 din 1052, 1051-1052 din 1054, 1053-1054 din 1056, 1055-1056 din 1058, 1057-1058 din 1060, 1059-1060 din 1062, 1061-1062 din 1064, 1063-1064 din 1066, 1065-1066 din 1068, 1067-1068 din 1070, 1069-1070 din 1072, 1071-1072 din 1074, 1073-1074 din 1076, 1075-1076 din 1078, 1077-1078 din 1080, 1079-1080 din 1082, 1081-1082 din 1084, 1083-1084 din 1086, 1085-1086 din 1088, 1087-1088 din 1090, 1089-1090 din 1092, 1091-1092 din 1094, 1093-1094 din 1096, 1095-1096 din 1098, 1097-1098 din 1100, 1099-1100 din 1102, 1101-1102 din 1104, 1103-1104 din 1106, 1105-1106 din 1108, 1107-1108 din 1110, 1109-1110 din 1112, 1111-1112 din 1114, 1113-1114 din 1116, 1115-1116 din 1118, 1117-1118 din 1120, 1119-1120 din 1122, 1121-1122 din 1124, 1123-1124 din 1126, 1125-1126 din 1128, 1127-1128 din 1130, 1129-1130 din 1132, 1131-1132 din 1134, 1133-1134 din 1136, 1135-1136 din 1138, 1137-1138 din 1140, 1139-1140 din 1142, 1141-1142 din 1144, 1143-1144 din 1146, 1145-1146 din 1148, 1147-1148 din 1150, 1149-1150 din 1152, 1151-1152 din 1154, 1153-1154 din 1156, 1155-1156 din 1158, 1157-1158 din 1160, 1159-1160 din 1162, 1161-1162 din 1164, 1163-1164 din 1166, 1165-1166 din 1168, 1167-1168 din 1170, 1169-1170 din 1172, 1171-1172 din 1174, 1173-1174 din 1176, 1175-1176 din 1178, 1177-1178 din 1180, 1179-1180 din 1182, 1181-1182 din 1184, 1183-1184 din 1186, 1185-1186 din 1188, 1187-1188 din 1190, 1189-1190 din 1192, 1191-1192 din 1194, 1193-1194 din 1196, 1195-1196 din 1198, 1197-1198 din 1200, 1199-1200 din 1202, 1201-1202 din 1204, 1203-1204 din 1206, 1205-1206 din 1208, 1207-1208 din 1210, 1209-1210 din 1212, 1211-1212 din 1214, 1213-1214 din 1216, 1215-1216 din 1218, 1217-1218 din 1220, 1219-1220 din 1222, 1221-1222 din 1224, 1223-1224 din 1226, 1225-1226 din 1228, 1227-1228 din 1230, 1229-1230 din 1232, 1231-1232 din 1234, 1233-1234 din 1236, 1235-1236 din 1238, 1237-1238 din 1240, 1239-1240 din 1242, 1241-1242 din 1244, 1243-1244 din 1246, 1245-1246 din 1248, 1247-1248 din 1250, 1249-1250 din 1252, 1251-1252 din 1254, 1253-1254 din 1256, 1255-1256 din 1258, 1257-1258 din 1260, 1259-1260 din 1262, 1261-1262 din 1264, 1263-1264 din 1266, 1265-1266 din 1268, 1267-1268 din 1270, 1269-1270 din 1272, 1271-1272 din 1274, 1273-1274 din 1276, 1275-1276 din 1278, 1277-1278 din 1280, 1279-1280 din 1282, 1281-1282 din 1284, 1283-1284 din 1286, 1285-1286 din 1288, 1287-1288 din 1290, 1289-1290 din 1292, 1291-1292 din 1294, 1293-1294 din 1296, 1295-1296 din 1298, 1297-1298 din 1300, 1299-1300 din 1302, 1301

Sobo odda

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Solčno sobo
lepo s uporabo kopalnice, od oddam v Trnovem Starotova ulica, nova stavba.
32409-23

Lepo sobo
opremljeno, s posebnim vzhodom in predstavo oddam gospoda. Naslov v vseh poslovi. Jutra.
32551-23

Garsoniero
oddam. Celovška 72, Klanj lek.
32554-23

Opremljeno sobo
prijetno, s dobro domačo hrano ali samo zajtrkom oddam v bližini Sv. Jožefa. Ljubljana, stalen gospod. Naslov v vseh poslovi. Jutra.
32573-23

Toplo sobico
oddam takoj osebni, ki je čes dan odsoten. Medvoje 120 din. Vdovci Novi trg 3, dvorica.
32507-23

Sobico
bedno opremljeno s posebnim vzhodom oddam samostojni gospodini ali gospoj. Najraje drž. uslužbeniki. Vprašati v Metelk, Korčeva ul. št. 1.
32494-23

Prazno sobo
selo lepo, solčno, prostorno, s posebnim vzhodom, v visokem pritličju, oddam boljši stranki blizu Zmajčevega mosta. Naslov v vseh poslovalnicah. Jutra.
32586-23

Prazno sobo
s posebnim vzhodom, oddam v podprilici. Malenick, Sp. Šiška, Sarajevska 9, blizu nove cerkve.
32607-23

Zračno sobo
opremljeno, s čvrsto posteljnino in s posebnim vzhodom oddam. Celovška 68.
32628-23

Sobo
strogno separirano s vzhodom s stopnjico oddam s 1. januarjem. Naslov v vseh poslovalnicah. Jutra.
32625-23

Sobo in oskrbo
oddam takoj Center centralna, dvigalo, Gajeva 4, V. desno poleg nove palače banke Slavije.
32664-23

Sobe iste
Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Opremljeno sobo
lepo, s posebnim vzhodom, oddam gospoda. Naslov v vseh poslovalnicah. Jutra.
32584-23

Primerne sobice
lepo v centru mesta in elegant, ki prihaja pogosto v Ljubljano in ostala tam več dni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stalnost«.
32441-23

Opremljeno sobo
lepo, s posebnim vzhodom, oddam gospoda. Naslov v vseh poslovalnicah. Jutra.
32584-23

Sobo ali sobico
opremljeno, leži 15. januarja dobiti stalen, soliden, simpatičen, gospod srednjega leta. Ponudbe do konca t. m. na ogl. odd. Jutra pod šifro »250-150«.
32599-23

Stanovanje
pri misli in samostojni gospod ali vdovi. Iste mlad gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Mlad gospod«.
32599-23

Dijaka soba
vsaka beseda 30 par davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 12 din.

Dijaka
nihilistice sprejemam v dobro in skrbno oskrbo. Razpolož. Naslov v vseh poslovalnicah. Jutra.
32426-22

KLISEJE
ENO VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

Dražbe

Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Sodna dražba
elektrarne na Cestici bo 27. januarja 1939 ob 10. pri okrajnem sodišču v škofiji Loka soba št. 2. Več se izve pri dr. Zlatkoviču. Ljubljana, Knafljeva 2.
32548-23

Javna dražba
v Guštanju, Mežica do lina napredaj dne 4. februarja 1939 valjčni umetni mitn na stajni vodi in z električno na poljavo. Dvonedelstropna, zidana hiša in nekaj zemljišča. Daleč naokoli brez konkurence. Cenila na vrednost 128.000 din. Najmanjši ponudki din 28.000. Največja pripona za podjetnega in pridnega milinarja. Po določeni pojasnili daje: Hranilnica in posejlini-osa, Prevalje. 32470-32

Informacije
Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Grafolog
FELIKS GLOBONIK Jesenice - Fuzine Industrijska 6, dravska banovina - izvaja vse vrste grafologično stroko spajajoč dela na strogo znanstveni podlagi, točno ter kulturno. Sprejema istotam stalno tudi stranke Psihologije - ocenjevanje značajev, ugotavljanje anonimnih piscev, eksperimentalna in patološka grafologija itd. Specialna dela po dogovoru. Diskrecija. Pošljite 50 din pa dobite precizno izdajo analizo, ki vam bo koristila vse življenje. Pri dopliti morate navesti spol ter rojstni datum pisca. Osebnost obisk 30 din.
32526-31

Kravo
dobro mlekarstvo prodaja. Replj, soder, Ljubljana, Trnovo. 32467-27

Osebo
ki le dne 21. decembra popoldne v kavarni »Zvezda« zamenjala edini denarček, prosim, da ga vrne v kavarni blazinici, - ker more sicer računati posledicami!
32618-28

Zlata zapetna ura
okrogla, znamke »Marine«, se je izgubila. Proti visoki nagradi naj jo pošten našel. Tel. v ogl. odd. Jutra.
32620-28

Donist
Vsaka beseda 2 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 20 din.

Gospodična
značajna želi resnega znanja s živahnim muzikalnim inteligentnim gospodom. Starim 30 do 35 let. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Karak«.
32411-24

Mlada gospodična
temperamentna, samo stoletna s lepo eksistenco želi znanja s gospodom v svrhu smučanja in ne deluje izletov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Snežinke«.
32445-24

Conversation
francoske Postavim neupravičena dvigatelja plana pod to značko, da ga nemudno vrne na ogl. odd. Jutra. Pisca prosim, da pismo ponovi.
32565-24

Akademik
srednjeveč, iste poznanstvo s samostojno gospodino za skupno razvedrilo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Veselo Silvestrovanje«.
32501-24

Poznanstvo mlade
simpatične, inteligentne, ne odvisne in napredne gospodične želi istotaki partner s ciljem skupnega stvovanja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Prijeteljstvo«.
32598-24

Kavarna Zalaznik
Pismo zakasnelo. Dvignite dopis pod staro šifro »Naj...«
32660-24

17 letna lepota
ponovno čakam soboto od 3 do 4, sicer prosim za naslov. Janko 6 cyl.
32667-24

Državna uradnika

in posebnica, želi nudi posebnosti znanja in izkuštem potom poznatstva s solidnim, značajnim gospodom. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Veseli božič«.
32661-24

Ženitve
Vsaka beseda 2 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 20 din.

Namenečene
33 let star, s stalno službo ter lepo plačo želim znanja z gospodino ali vdovo brez otrok, po možnosti šiviljo kar pa ni predpogoj, z nekaj gotovine ali nepremičnine po možnosti. Posedujem 30.000 din gotovine, sem neomadeževane preteklosti ter mirnega značaja, iščem sebi primerno gospodino ali vdovo z navedbo sestanka za Božič. Le resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Srečna bodočnost«.
32338-23

Poročim
takoj dekle čedne nunačnosti, majhne postave, staro od 18 do 22 let, dobra gospodinja, varčna, katere posejude je do 4.000 din gotovine. Samo resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soboslikar«.
32442-23

Gospodična
hijna posebnica, srednjih let, se želi takoj poročiti z gospodom državnim ali ležernim uradnikom do 60 let. Le resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dome«.
32594-23

Boljši obrtnik
in posestnik, mirnega značaja, ločen ne po knjižni krivdi, star 33 let, želi znanja dobroščne tovarnice z nekaj imetjem. Samo resne ponudbe s točnim naslovom na ogl. odd. Jutra pod »Mik« in dobra gospodinja.
32584-23

Trgovsko naobražen
dober, srednjih let z večjim kapitalom, ločen po knjižni krivdi, brez otrok, želi znanja s primerno damo. Samo resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zajamčen uspeh«.
32585-23

Ženitve in moštve
poljskih krogov posreduje najprej, največje, fino in rečno. Prvorazredne rodbinske zveze v vsej državi. Velika izbira odličnih partij. Informativne prospekte pošiljam proti nakazilu 10 din v znamenju »discret« - »REZOR«, Zagreb, pošta 3. »REZOR«, Zagreb, pošta 3.
32547-23

Znanja
želi s postojnim, zdravim dekletom s doto, do bro gospodinjstvo, tudi deželanko, 33leten tekstilni mojster Tajnost za samčena. Dopise na ogl. odd. Jutra s sliko, ki se vrne, pod »Resnost 1939«.
32512-25

Vdova
popolnoma sama, 37 letna s doto 500.000 din. Iste zakonskega druga. Navodila daje NADA Zagreb, Jelačičev trg 10, za informacije pošljite 10 din.
32475-23

Katera gospodična
prijazne zunanosti in notranosti, z nekaj gotovine bi poročila obrtnika začelnika, 25 let starega, naj javi svoj na 30 let. Dopise na ogl. odd. Jutra pod »Poljanec«.
32376-25

Mamlna edinka
20letna, premoženje 130.000 din. Iste trgovca ali slično. Navodila daje NADA Zagreb, Jelačičev trg 10, za informacije pošljite 10 din.
32476-23

Držav. uradnik
star 36 let, takoj poroči do 27letno, lepo in premožnejšo gospodino. Ponudbe s naslovom na ogl. odd. Jutra pod šifro »Mirno življenje«.
32401-25

Ločenka
36let stara, doto v gotovini 230.000 din. Iste moža, ki bi hotel biti samo njen. Navodila daje NADA Zagreb, Jelačičev trg 10, za informacije pošljite 10 din.
32477-23

Strojni inženjer
državni uradnik, 34 let star, Slovenec, - Finančni nadzvetnik, 54 let, profesor, 52 let, neozvežen. Velika izbira vpo-kolencev Poštini upravnika, 34 let. Orožniški, z akop ovir, z moznost ak. naredniki. Prospekte pošiljam proti nakazilu 10 din v znamenju »discret« - »REZOR«, Zagreb, pošta 3.
32416-25

Šivilja
zelo lepa črka, doto v gotovini 80.000 din. Iste trgovca ali slično. Navodila daje NADA Zagreb, Jelačičev trg 10, za informacije pošljite 10 din.
32478-23

Samostojni trgovci

želi znanja s trg. ali sli-viljo. Ponudbe s sliko ki se diskretno vrne na ogl. odd. Jutra pod šifro »Sreča te išče«.
32466-25

Gospodična
19letna, doto v gotovini 250.000 din. Iste uradnika trgovca ali slično. Navodila daje NADA Zagreb, Jelačičev trg 10, za informacije pošljite 10 din.
32479-23

30 letna gospodična
samostojna šivilja, inteligentna, skromna, s 20 tisoč din gotovine, želi znanja z inteligentnim, značajnim in stvarnim gospodom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Srečen božič 39«.
32350-23

Vdova
popolnoma sama, 51letna, doto v gotovini 80.000 din. Iste zakonskega druga. Navodila daje NADA Zagreb, Jelačičev trg 10, za informacije pošljite 10 din.
32480-23

Kmetko dekle
izvrstna gospodinja z gotovino 20.000 din. Iste po-ročiti državnega uslužbenca (železnice) do 45 let, tudi vdovine. Resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takojšnja ženitev 888«.
32468-23

Gospod
31 let, v sigurni službi, - želi znanja z gospodino, čiste preteklosti, v Ljubljani bivajočo. Ker mi ni do dote, iščem le skromno osebno veselje in odkrite narave. Vendar začasno kje nameščeno. Sliko vrnem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ustvariva si dome«.
32570-23

Višji državni uradnik
poroči mirno, simpatično gospodino ali vdovo brez otrok do 35 let, plemenitega mišljenja, skrbno gospodinja, sposobna kuharica. - Slika zašlepa proti vrnitvi (diskrecija). Nesomnjen dopis na podružnico Jutra Celje pod »Resnost skromnost 42«.
32674-23

Razno
Beseda 1 din, davek 3 din, za šifro ali dajanje naslova 5 din. Najmanjši znesek 17 din.

Veseli božične praznike
in novo leto želi Gustav Staniček, trgovec in mehanik, Kamnik.
32643-2

Priložnostni nakup!
PRODAM POSESTVO v okolici Maribora pod ugodnimi pogoji. Naslov v vseh poslovalnicah »Jutra«.

PRILOŽNE PRODAJE
ne iščite, ker dobite tovarniško nove plošče v poljubni izbiri že po Din 30.-

Elektrotor
Iščite seznam!

VESEL BOŽIČ in SREČNO NOVO LETO
želi svojim prijateljem in znancom

I. Pogačnik
trgovina s kurivom Bohoričeva 5

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo
zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana Poljanski nasip 4-6 Pevnica - Svetlokalnic

KLISEJE
ENO VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

Kupuj domače blago!
MONTREUX - Clarens „La Villa“
PRVOVRSTEN DEKLIŠKI ZAVOD s krasno lego ob jezeru. Omejeno število dekle (15-16), francosčina (po želji diploma), angleščina, italijansčina, knjigovodstvo, gošpodinjstvo, ročna dela, godba, umetnost. Poletni in zimski sporti. Prospekti na zahtevo. Upraviteljica Mme Gerber-Ray. 13207

INSERIRAJ V „JUTRU“!
Klavirji pianini
Warbinek
so prvotne avtente vredne cene krasnih instrumentov. Konkurencija vsem znanim in-ovim skrim ttrdkam. Izrednonske in-ovnosti in trajnosti. Ki so pind do goetne izkušnje, v izdelavi klavirjev preneča. Eksperimentiranje po najugodnejših pogojih.

Oglasi v „Jutru“ imajo vedno največji uspeh!

Strojni risar
IŠČEMO večšega in urnega risarja strojne stroke. - Ponudbe na Rudarsko Udruženje Talonica, Caprag.

„SLAVIN“
Vsak trgovec Vam rad postreže s tem odličnim domačim proizvodom.

Pri izmučenosti
se uporablja fiziološki ekstrakt »KALE-FLUID«, ki ojači učinkovito delovanje vseh žlez. Krepi živčni sistem in jači organizem. Brezplačno detalna literatura. Zahtevajte: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković. »KALE-FLUID« se prodaja v lekarnah in drogerijah. 8. br. 5300-32

100 uspehov
na vsaki oglas v »JUTRU«

CIRIL DOLENC
RAVNATELJ V POKOJU umrl.
Ohranimo ga v najlepšem spominu.
Uradništvo firme B. MOSER, veletrg. z vinom Zemun III, Moserjeva 1.

Gostilna pri „Štefanu“
Brata Čičmir-Vestić, Ljubljana, Miklošičeva c. 4
Svojim cenjenim odjemalcem želiva vesel Božič in srečno novo leto. Za praznike priporočava priznana najboljša dalmatinsko vino.

ZAKAJ PRI KOVAČU?
Zato, ker pri Kovaču v krojaškem salonu za dame na Starem trgu 24-I. sem dobila po najnovejši modi in solidni ceni, dobro izdelani plašč, kostum in tudi obleko.

Izraz kvalitete

ZASTOPSTVA:
ADOLF ŠOSTER
FRANCISKANSKA ULICA 11.
Telefon 22-06
MARIBOR

JERMAN & Co.
d. z o. z.
KOLODVORSKA ULICA 8.
Telefon 22-32
LJUBLJANA

Typ 220

Kauče
OTOMANE, MODROČE in vse tapetnifike izdelke nudi - solidno in po nizki ceni
Rudolf Radovan
Mestni trg 13.
Velika izbira najmodernejšega blaga za pohištvo.

Vodeča vinarska firma
že uvedena na ljubljanskem tržišču in v okolici, IŠČE ZA TAKOJ agilnega in reprezentativnega

zastopnika
ki ima široko poznanstvo v krogih strank in uradov. Potrebna je kavelja. - Pismene ponudbe do Inkl. 28. t. m. na ogl. odd. »Jutra« pod št. 48a.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO
ZELI

ADOLF PRAH
TOVARNA VOLNENIH IN BOMBAŽNIH TKANIN
K R A N J
TELEFON INTER. STEV. 13

IZDELUJE:
NAJRAZLIČNEJŠE VRSTE OKSFORDOV • VSE VRSTE PISANIH IN ENOBARVNIH FLANEL • BARHENTE • GRADLE • ZEFIRJE • MOLINOSE • BRISACE I. T. D.

TKALNICA BARVARNA APRETURA
OD DELAVCA DO PODJETNIKA SLOVENSKO PODJETJE BREZ TUJIH STROKOVNIAKOV!

Dalmatinski pridelki
Vina, žganja, vinski kis, olivno olje lastno pridelano dobite

pri „Lasanu“ v šiški
na drobno in debelo, po najnižjih cenah. - Telefon šte. 25-49.

JOŠKO VLAJ
posestnik
v 75. letu starosti.
Pogreb dragega pokojnika bo v Vadarcih, dne 25. decembra 1938, ob 15. uri.
Vadarci—Ljubljana, dne 23. decembra 1938.

Zaljubljeni:
MARIJA, hči; ŠTEFAN, JANEZ, sinova; FRANCISKA, MARIJA, sestra; REZKA, IVANKA, snahi; LEOPOLD FRUMEN, zet; JOŽE, VILJEM, ELEK, MARIJA, MIČI, ALENCICA, vnuki in vnukinja.

Dotrpel je naš dragi oče, stari oče, brat in stric, gospod

JOŠKO VLAJ
posestnik
v 75. letu starosti.
Pogreb dragega pokojnika bo v Vadarcih, dne 25. decembra 1938, ob 15. uri.
Vadarci—Ljubljana, dne 23. decembra 1938.

Zaljubljeni:
MARIJA, hči; ŠTEFAN, JANEZ, sinova; FRANCISKA, MARIJA, sestra; REZKA, IVANKA, snahi; LEOPOLD FRUMEN, zet; JOŽE, VILJEM, ELEK, MARIJA, MIČI, ALENCICA, vnuki in vnukinja.

Dotrpel je naš dragi oče, stari oče, brat in stric, gospod

JOŠKO VLAJ
posestnik
v 75. letu starosti.
Pogreb dragega pokojnika bo v Vadarcih, dne 25. decembra 1938, ob 15. uri.
Vadarci—Ljubljana, dne 23. decembra 1938.

Zaljubljeni:
MARIJA, hči; ŠTEFAN, JANEZ, sinova; FRANCISKA, MARIJA, sestra; REZKA, IVANKA, snahi; LEOPOLD FRUMEN, zet; JOŽE, VILJEM, ELEK, MARIJA, MIČI, ALENCICA, vnuki in vnukinja.

Dotrpel je naš dragi oče, stari oče, brat in stric, gospod

JOŠKO VLAJ
posestnik
v 75. letu starosti.
Pogreb dragega pokojnika bo v Vadarcih, dne 25. decembra 1938, ob 15. uri.
Vadarci—Ljubljana, dne 23. decembra 1938.

Zaljubljeni:
MARIJA, hči; ŠTEFAN, JANEZ, sinova; FRANCISKA, MARIJA, sestra; REZKA, IVANKA, snahi; LEOPOLD FRUMEN, zet; JOŽE, VILJEM, ELEK, MARIJA, MIČI, ALENCICA, vnuki in vnukinja.

Dotrpel je naš dragi oče, stari oče, brat in stric, gospod

JOŠKO VLAJ
posestnik
v 75. letu starosti.
Pogreb dragega pokojnika bo v Vadarcih, dne 25. decembra 1938, ob 15. uri.
Vadarci—Ljubljana, dne 23. decembra 1938.

Zaljubljeni:
MARIJA, hči; ŠTEFAN, JANEZ, sinova; FRANCISKA, MARIJA, sestra; REZKA, IVANKA, snahi; LEOPOLD FRUMEN, zet; JOŽE, VILJEM, ELEK, MARIJA, MIČI, ALENCICA, vnuki in vnukinja.

Dotrpel je naš dragi oče, stari oče, brat in stric, gospod

JOŠKO VLAJ
posestnik
v 75. letu starosti.
Pogreb dragega pokojnika bo v Vadarcih, dne 25. decembra 1938, ob 15. uri.
Vadarci—Ljubljana, dne 23. decembra 1938.

Zaljubljeni:
MARIJA, hči; ŠTEFAN, JANEZ, sinova; FRANCISKA, MARIJA, sestra; REZKA, IVANKA, snahi; LEOPOLD FRUMEN, zet; JOŽE, VILJEM, ELEK, MARIJA, MIČI, ALENCICA, vnuki in vnukinja.

Dotrpel je naš dragi oče, stari oče, brat in stric, gospod

Vodeča vinarska firma
že uvedena na ljubljanskem tržišču in v okolici, IŠČE ZA TAKOJ agilnega in reprezentativnega

zastopnika
ki ima široko poznanstvo v krogih strank in uradov. Potrebna je kavelja. - Pismene ponudbe do Inkl. 28. t. m. na ogl. odd. »Jutra« pod št. 48a.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO
ZELI

ADOLF PRAH
TOVARNA VOLNENIH IN BOMBAŽNIH TKANIN
K R A N J
TELEFON INTER. STEV. 13

IZDELUJE:
NAJRAZLIČNEJŠE VRSTE OKSFORDOV • VSE VRSTE PISANIH IN ENOBARVNIH

„Divan“

V nacionalnem preporodu Vojvodine so imeli vodno vlogo tudi Bunjevci in šokci, katoliški hrvatski priseljenci med pravoslavni Srbi. Mnogo teh je po prevratu ostalo izven naših mej, v Bajskem trikotju. V smislu starih tradicij so njihovi rodoljubi že pred pol stoletjem zagovarjali bratsko sožitje s Srbi in z združenimi močmi so povezali vse nacionalne sile v boj proti nasilnemu madžarskemu pritisku.

Subotica, prostrano, po prebivalstvu tretje naše mesto, je kmalu po letu 1848. zazvelo v slovenskem duhu. Zbirali so se bunjevci in srbski svečeniki, učitelji in odvorniki ter dramili narod iz madžarske teme. Po letu 1870. so izhajale v Kraljič bunjevske Antunovičeve »Novine« in »Vila«, v Subotici pa »Mesečna kronika« in »Subotički glasnik«. Ko je madžarski absolutizem v dobi 1870 do 1884 skušal s vsemi silami preprečiti porajajoči se slovenski duh v mejah Madžarske, so se zbrali v leto 1878. v Subotici ugledni bunjevski rodoljubi in sklenili ustanoviti svojo čitalnico ter lastno stranko. Že isto leto je stranka postavila za volivce svojega kandidata in naša pesem je orila po subotičkih ulicah.

Slovenski kandidat topot še ni prodiral, pač pa so Bunjevci, kljub velikemu trudu, madžarom, dosegli dovoljenje za otvoritev »Pucke Kazine«. Otvoritev slovenske čitalnice v Subotici l. 1879. je bila svečana. Čez nekaj tednov je priredila čitalnica pravo narodno slavo sredi Subotice, ki se ga je udeležilo nad 1500 ljudi.

Poslej so se bunjevci in srbski veljaki stalno zbirali v kazini. Prišla je doba, ko je imela subotička čitalnica velik vpliv na upravo Vojvodine. Določala je kandidate za izpraznjena učiteljska in duhovniška mesta, dosegla je prestavitev prenapetih uradnikov in madžarom. Leto 1881. je postal bunjevski kandidat Lazo Mamužić narodni poslanec, 1884 pa župan Subotice. Mestni svet je bil v Subotici Dr. Sredoje Djordjević. V sedmih okrajih Subotice so bili že takrat izvoljeni slovenski kandidati, le v enem je prodiral Madžar.

Na mestno gimnazijo so prišli slovenski profesorji in mnogo pripomogli k namesti slovenskih učnih moči po Vojvodini. V Subotici je bila ustanovljena Bunjevska šolska zadruga, Zemljodelska štedilnica, Kolo mladeži. Izdajali so svoj list »Nevne« in »Subotički kalendar«. V krvavih volitvah l. 1887 je stranka, kljub velikemu teroru s svojim kandidatom znova prodirala. V glavni volilni lokal je tedaj vrl Košutov pristaj, magnat Nemet in zakričal vodji Bunjevcev:

— Zmagali bomo mi, še mnogo jih je, ki čakajo na glasovanje!

— Naj vas pride kolikor je zvezd na nebu, je mirno odgovoril bunjevski rodoljub, zmaga bo vendarle naša! In prav je imel, bunjevsko srbska sloga je žela popoln uspeh.

Za življenje te slovenske voje sredi plod ne žitnice prostrane Vojvodine je nad vse zanimiv običaj, ki ga dandanes poznajo le še najstarejši ljudje. Bunjevci so znani kot varčni ljudje živeli so v samotnih domovih, »salasah«, oddaljenih ponekod po več kilometrov drug od drugega. Med siromašnimi in bogatejšimi je vladala preda stoletjem najlepša sloga, za politiko se niso brigali, sovraštvo jim je bilo tuje. Najprijetnejše razvedrilo mladini je bilo zabijanje na »divane«, po naše nekakšne pogovore, le da niso bili pod lipo, temveč v zaprtih prostorih.

Za divane so vzeli v najem sobo, najemno zanjso po plačevalo le dekleta za leto vnapije. Gospodar salasa, kjer je bil divan, je moral sobo izprazniti, v njej je ostala le miza s stoli. Na zid so dekleta obesila več ogledal, rada so bila zala in fantom prveči. Okna so zagrnila z bogato vezanimi zastori, ki so jih nabavila za svoj denar.

Dekliški krožek enega divana je tvorilo običajno pet do šest mladenk. Čim se je katera izmed njih omožila, je morala tečipiti in napraviti prostor novi devici. Vasi so imele več takšnih divanov, kolikor je bilo pač mladine, ki se je istočasno shajala na več krajih.

Dekleta niso smela iz enega krožka v drugega, pač pa so fantje v polni meri izkoriščali priliko in v eni sami noči večkrat obšli divane v sosesčini. Zablubljeni fantje so se seveda najraje zadržali pri svojih izvoljenkah.

Zbirala se je mladina po večini ob sobotah in nedeljah. Dekle se je za divan skritno umirilo in počelo, obleko je najlepšo naredno nočo s pisanimi okraski in nekdanji bunjevski mladenici so svoje, v večrni nasopirjene izvoljenke sponosom nazivali »bele golobice«.

Ko je na plodno ravan legla noč, so se zbrala dekleta okrog mize in čakala na fante. Kavalirji so prihajali lepo oblečeni. Kdor ni imel širokih belih hlač, snežnobele srajce, lepo vezane kamizole in čevljev, ni smel na divan. Primerilo se je da so varčne bunjevske družine z več sinovi premogle in sam par čevljev, eno samo prazno obleko. Zvrstili so se po starosti, najstarejši sin se je obelkel in obul ter šel na vas, drugi so prišli čez teden na vrsto.

Na snaznost so v dekliskih krožkih legali največje pažnje. Vsak znanemarec je bil gladko zapodet čez prag. V nadomestilo za najemščino sobe so morali fantje plačevati godce. Vseka skupina fantov je imela svojega gajdaša in tamburaša, bogatejši celo popolno godbo. Na vsak divan so prihajali fantje skupaj, spremljali so jih godci. Po glasnem vriskanju so zbrana dekleta že od daleč spoznala svoje fante in prišleka na prag. Drugim fantovskim skupinam niso smela iti naproti.

Mladina je posedla okrog mize, se razgovarjala, šaljila, pela, igrala in plesala narodna kola. Za nedostojnosti na divanih ni bilo mesta. Če se je primerilo, da je mladenka fanta užalila, ji je mladenec pri pisu pokazal hrbet ali je pa pretrgal zavoso in povzročiteljica je morala kupiti novo.

Kadar je na divan prišla skupina fantov iz soseske, so se d-maci kavalirji dvignili in odšli tja, odkoder so prišli dekleta. Redko se je primerilo, da bi pri eni skupini deklet ostali fantje iz dveh divanov. Na debeli četrtek, ko so se Bunjevci najeli po devetkrat na dan, so dekleta priredila fantom obilno večerjo. Vsaka članica je morala prinesiti od doma dgovorjeno jestvino; kjer niso hoteli dati, je pač morala kako izmakniti, če se je hote-

Slovenski večer JNAD Jugoslavije

Jugoslovensko nacionalno akademsko društvo Jugoslavija, naslednik JNAD Jadrana, prireja tudi letos svoj tradicionalni eltni Slovenski večer. Odveč bi bilo obširno pisati o tej v Ljubljani vsako leto največji in najljubši prireditvi, ki jo prireja narodna akademika, poudarimo naj le to, da je bil Slovenski večer vsako leto ter bo tudi letos najpomembnejši družabni dogodek.

Dovolj značilno za pomen Slovenskega večera je dejstvo, da so se vsi Slovanski večeri doslej vršili pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja, ki je s tem dal največje zadoščenje ljubljenski nacionalni akademski mladini, veljani in v društvu, ki večer prireja. JNAD Jugoslavija se je tudi letos obrnila s prošnjo za največje pokroviteljstvo na maršalatu dvora ter so prireditelji trdno prepričani, da jim bo ugodno.

Slovenski večer je bil vsako leto najljubši ples Ljubljane. Predstavljal pa je

tudi vedno ter bo tudi letos revijo naših najboljših umetnikov, ki v programskem delu večera nudijo umetniški užitek tudi najbolj razvijenemu umetniškemu okusu. Poleg tega je Slovenski večer redni vsakoletni sestanek mladje in starejše napredne, nacionalne akademske generacije. Tu se obude spomini ter poglobe stik med starejšimi in mladimi, ki so brez dvoma potrebni.

Letošnji Slovenski večer, ki se bo vršil 14. januarja v vseh prostorih Sokolskega doma na Taboru, bo še posebno pester. Zagotovljeno je sodelovanje naših najboljših mladših umetnikov, poleg tega pa bo pomemben tudi v dekorativnem pogledu. Dekoracije letošnjega Slovenskega večera bodo po svoji originalnosti in umetniški višini brez dvoma najboljše, kar so jih posestniki Slovenskih večerov imeli priliko videti. Vabila za letošnji Slovenski večer bodo razposlana takoj pričetkom januarja.

Kam drugam na izlet, kakor v Žlehe!

Vsakovrstna vabila izvajljajo Ljubljancane na smuko in na izlete. Pri tem pa Ljubljancani radi pozabljajo, da imajo takorekč pred vrati svojega mesta najlepše izletišče. Slehernemu Ljubljancu in okoličanu je dobro znana Sv. Katarina, kamor najraje pohitevajo pomladi in jeseni. Pozabljajo pa, da je pozimi na sredi poto najprijetnejše in najlepše smučarsko terišče in sicer v vasi Žlebeh, ki pa je bolj znana po cerkvi Sv. Marjete.

Vas Žlebe šteje kakšnih 2.000 prebivalcev, seveda pa so domaćije precej raztresene. Leži v slikovitem planinskem svetu, dostop do nje pa je praz lažoven, saj je do tja komaj uro hoda z medvodske železniške postaje. Kamorkoli zaželi smučarju srce, vsespovsod jo lahko mahne, vi-

kjer ni ovir, ne jarkov ne grmovja, same bele poljane po položnih pobočjih mu nudijo nepopisen zimski sportni užitek. Medvodski Sokol je prvi spoznal lepote te pokrajine in je tu naj ustvaril svojo smučarsko skakalnico, ki dovoljuje skoke do 45 metrov. Slehermo leto prihajajo semkaj ljubitelji čudovite pokrajine. Opozoriti pa velja zlasti še tiste, ki jim je čas nedeljskega oddiha kratko odmerjen, da ne vedo, kam bi jo mahnil. Pridite v Žlebe, pa boste svoj čas najlepše preživeli! V vasi sta dve gostilni, ki nudita vsakomur zadovoljivo potrestbo. Bodi že na smučkah ali peš, vsakdo bo v Žlebeh pristočno dobrodošel in bo od tod odnesel najlepše spomine ter se bo še vračal v ta lepi kraj.

Kopica nesreč na Dolenjskem klancu

Del ceste, ki ga je nujno treba popraviti

Novo mesto, 23. decembra. »Jutro« je svoj čas že poročalo o slabih cestnih razmerah krškega sreza. Pohvalje no pa je bilo delo novomeškega cestnega odbora, nakar je bila nekaj storjenega tudi v krškem srezu. Promet pa še vedno ni povsem nemoten. Naj omenimo le ceste, ki vodi od Skočjana proti Mokronogov. Do vasi Zbure je novomeški odbor cesto res tako temeljito preuredil, da je za zgled ostalim našim cestam. V napoto je le še klanc v Zburah, ki pa bo zdaj tudi prišel na vrsto.

Na poti proti Mokronogov pridemo do znane Cinkoloteve gostilne in žage. Številnih gospodarskih poslopij ne vidimo prej, kakor tik ob prihodu. Zakriva jih nevarna serpentina, ki se vije pod strmimi hribom, obrastlim z mladim gozdnim drevjem. Tu je cesta skrajno slaba in črka, da je bila že vrsta nesreč, ki so zgolj po naključju končale brez človeških žrtev. Toda ne izvajamo sreče! Vozači na tem ozem predelu ne morejo upoštevati predpisa, da bi vozili po desni strani, marveč po sredi ceste, se težak tovrni voz itak zaseže celo cesto. Tovorni avto je peljal iz Skočjana polno živih telet, dočimih na Bled. Na ovinku se je cesta vdrla, ker menda sploh ni obložena s kamenjem. Avto se je nagnil in se naslonil z vso težo ob jarek. Vsa teleta so mrali izločiti, avto pa izvrleč z več pari živine. Telčke so morali sredi ceste poklati, ker bi se bila sicer razbegnila. Bilo je to ponoči. Lahko si mislite, s kakšnimi občutki so ljudje drugi dan gledali krave luže na cesti.

Dobro znan vinski trgovec je peljal v

Višnjo goro avto, poln sodov vina. Takisto se je tu znašel z avtom v jarku. In spet je bilo treba prositi naokrog pomoči, vse sode zložiti na tla in avto z največjo težavo spraviti nazaj na cesto. — Iz klevetne graščine so vozili les za tovarno Jugotanin. In že so se znašli v tem nesrečnem jarku, v smrtni nevarnosti, da jih zasuje plaz hločov, ki so se vsuli z voza. — Prejšnji mesec je peljal nek podjetnik vino v Velike Lašče. Ko se je na omejenem kraju po pravilih ceste znašel v jarku, se je sod, ki je bil vrhu drugih polnih sodov na vozu, zakotalil čez vozačovo kabino. Slučajno je padel mimo motorja k prvemu kolesu. Lahko si mislite, kaj bi nastalo, če bi bil sod z 200 litri vina zdrobil kabino ali treščil na motor. Komaj je bil ta avto po dolgih urah reševanja spravljen na cesto, se je že znašel v jarku drug avtomobilist. Ker so bili reševalci pri roki, so se ta voz spravili iz jarka.

Ne zahtevamo česa nemogočega, toda v javnem interesu je, da se takemu stanju napravi konec. Kolikor vemo, bi lastnik Cinkolote brezplačno odstopil svet. Treba bi bilo le nekaj gozda obsekati in odkopati hrib, čigar material bi se prebral za razširjenje ceste. Seveda bi bilo treba preložiti jarek, cesto pa obložiti s kamenjem, da se ne bi količkaj težje vozilo ugreznilo. To bi bilo treba urediti na dolžino 50 metrov in zadeva bi bila enkrat za vselej urejena vsaj na najnevarnejšem kraju. Napravite torej red zdaj, ko imajo ljudje čas, da kaj malega zaslužijo in ko zaradi poledenele ceste trpi promet.

O živi lepoti naših planin

Predavanje, ki je enako zanimajo lovce in planince

Ljubljana, 21. decembra.

Sinoči je Slov. planinsko društvo v beli dvorani Unica priredilo že svoje tretje predavanje v letošnji sezoni, tudi to pot je iz »sorodne« stroke, ki je pa tesno povezana s planinstvom, in sicer o naši divjadi v planinah. Za predavanje, ki ga je mojstrsko sestavil naš znan strukovnjak g. dr. Joža Herfort in opremil z vrsto lepih diapozitivov, je vladalo največ zanimanja med lovsko bratovščino, toda tudi številni planinci in smučarji so bili govorniku hvaležni za bežen pogled v živo lepoto naših planin.

Kdor hodi v naravo, mora naravo poznati, ne samo njeno mrtvo krasoto, temveč še bolj njeno živo! To velja v enaki meri za lovca, ki hodi za plenom v prirodo, kakor za planinca in smučarja, ki išče zdravja in razvedrila v njej. Zato je prav, da tudi prijatelji narave — planinci in smučarji — slišijo kaj o bitju in živu naše divjadi, ki jo zdaj pa zdaj le še srečujejo v gorah in z veselim priškusujejo njenim življenjskim utripom. Tako približno e predednik SPD g. dr. Pretnar uvedel poslušalce v izvajanja znanege nazvala in opozorila na nevarnost dolinskega in planinskega živalskega sveta.

G. doktor je kljub bolelemu grlu in nesreči pri prenosu diapozitivov s svojim pripovedovanjem in prikazanimi slikami o naši najbolji znanosti — in vendar tako pozabljeni — divjadi kmalu imel vse poslušalce na svoji strani. To mu je uspelo z živo sliko, v kateri je predstavil v svoji neugnanji ljubezenski strasti pevca trubadurja naših gozdov, divjega petelina in

njegovega manjšega, pa zato še bolj bojevitvega sorodnika, ruševca, ki ju je čisto opozoval s takšnim občudovanjem, da je namesto puške naperil nanju — fotografsko kamero. Enako ljutko je govoril o jezebi, ptici, ki jo je narava še posebno skrbno zavarovala pred sovražnikom, človekom in ujedami.

Dolgo poglavje je bilo posvečeno gazeli naših gozdov, smi, tej ljubli živalici, ki ima med vso divjadjo menda največ sovražnikov. Ne samo brezvestni lovci, med njimi predvsem divji, ki pa — kar je govornik posebej poudaril, niso vsi mrharji, temveč številni tudi veliki idealisti — ji strežejo po življenju, še več škodo pa povzročijo med njo »sustradni« kmečki psi, in pa zima in mraz, največ med onimi mladci, ki na jeren ostanejo brez samice in varuha. Srna je najlepša divjad našega sredogorja in naj tudi planince čuti zanj kakor lovec, ki jo v zimi krmi in čuva pred poginom, da se je veseli v lovskih dnevih. Marsikatero toplo besedo je g. predavatelj izrekel v dobro našega krasotina medveda, redke divjačine v naših gozdovih, ki so ga brez potrebe razkrivali iz kot strah in trepet okolice. Dejstvo je, da je medved le dober grobar; če mu mrhovine zmanjka, si vzame med živo drobnico le toliko, kolikor potrebuje.

Zanimivi je bil dalje opis kukavice, naše glaslike pomladi, ki jo je po krivdi označujejo kot večjo škodljivko kakršna je, ker uničuje mnogo škodljivega mrčesa, zaradi trajne selitve in dolgega valjenja pa je prisljuna počitkati jajca drugim pticam. Iz gnezda s pastorko pa se res

izleže samo mlada in požrešna kukavica. Govornik je nato navedel celo vrsto naših srednjih in drobnih pernatih pevcev v srednjih in visokih gorah. Bolj na široko se je ustavil pri našem planinskem veljaku, planinskem orlu, ki pa je v naših planinah zmerom bolj redek, posledica tega, ker se mnogi mnogo prepočasi. Sicer pa so se nekatere vrste planinskih ptic neizogibno zapisane smrti. Najbolj običajni krljati prebivalci visokih gor so planinske kavke, ki jih gotovo pozna vsak obiskovalec naših vrhov.

Precej dolgo se je g. predavatelj nato pomudil pri gamzih, tej divjadi kozjega rodu, ki spada gotovo med najbolj plašne v naših krajih, kar mora le prečesto plačevati tudi z življenjem. Seveda so tega največkrat krivi ljudje, ki ne hčijo po gorah tako kakor je vsa narava okoli njih, temveč s hruscem in trusem, da vse beži pred njimi. Gamzi bežijo tedaj v smrt. Svoja izvajanja je g. doktor zaključil še z opisom nekaterih redkih živali v visokih gorah, ki jim je mati narava za vismo preskrbela še prav posebno zaščito in jih odela v snežno bela oblčila. Prav na koncu je izrazil prošnjo, naj bi lovci in planinci, kadar gredo v gore, ne plašili živali, temveč spošovali mir in tišino, zaradi katerih so živali odšle v ta najlepši del božjega stvarstva.

Lepo predavanje je dokazalo, da g. dr. Herfort ne samo temeljito pozna ta živalski svet, temveč tudi gleda nanj z veliko ljubeznijo.

Slavje narodnega delavstva na Jesenicah

Jesenjska podružnica Narodne strokovne zveze je v nedeljo zvečer v Sokolskem domu dostojno proslavila 30-letnico organizacije in 20-letnico Jugoslavije. Prireditve se je v polnem številu udeležilo narodno delavstvo z družinami, ugledni predstavniki jeseniškega gospodarskega in kulturnega življenja in občinstvo iz vseh slojev z Jesenic in Javornika, tako da je bila velika sokolska dvorana zasedena do kraja.

Na lepo okrašenem odru se nam je predstavil 14-članski tamburški zbor jeseniške podružnice NSZ pod vodstvom zaslužnega narodnega delavca g. Franceta Dolenc z Javornika. Zbor je zanosno odigral Triglavsko korončico in žel burno odobravanje. Predsednik NSZ g. Valentin Zupan je imel lep govor, v katerem je omenjal vzroke narodnega delavskega gibanja pred 30 leti. V bivši monarhiji je bil slovenski delavec povsod zapostavljen, opravljal je najtežja in najbolj nevarna dela za najslabšo plačo. To zapostavljanje je rodilo med delavstvom odpor. Po mestih in industrijskih središčih so se začele ustanovljati Narodne delavske organizacije, ki so včlanjene v sedanji Narodni strokovni zvezi. Narodno delavstvo je doprineslo težke žrtve za svoj občaj in za svobodno državo in bo vedno stalo na braniku za veliko in močno Jugoslavijo s Karadjordjevi na čelu.

Godba je zaigrala državno himno in »Venček slovenskih narodnih pesmi«. Konservatorist, gđ. Milica Markizetjiva je zapela »Zabranjeno pesem« in »Zal«, konservatoristka gđ. Pavla Frlanova pa pesem iz opere »Kusalka«. Obe sta bili deležni velikega odobravanja. Na klavirju ju je spremljal naš glasbeni mojster g. Rado Kleč. Klečev učenec Mirko Bertoncelj pa je za gosti posol »Španske pripovedke« in Allegro grazioso. 15-letni mladenič bo kmalu postal zelo dober goslač, če bo tudi v naprej s tako vnemo sledil svojemu mojstru. Ostali del koncerta je izpolnil tamburški zbor, nato pa se je razvila prijetna domača zabava s plesom, ki je trajala v noč.

Čemu »Slovenska Sibirija«?

Jesenice, 21. decembra. Pisatelj Rudolf Badjura je v »Jutru« objavil članek pod naslovom: Zakaj pa ne »Slovenska Sibirija«? Na ta članek je v nedeljskem »Jutru« odgovoril g. Boris Zarnik, ki je navedel zelo tehtne pomisleke proti nazivu »Slovenska Sibirija« za ta majhni, a tako zelo lepi planinski kot. G. Zarnik sodi, da bi ta naziv našemu turizmu in zimskemu sportu več škodoval kakor koristil. Nas prelepi kroleček zemlje nima prav nič sličnega z brezkončno Sibirijo, ob katere imenu človeka še sredi poletja strese mraz. Naše idilične Rateče, romantična Kranjka gora in Planca ne zaslužijo takega kazenskega naziva. V Ratečah ni pozimi prav nič hušji mraz kakor na Jesenicah. Ko so Jesenice sredi februarja skoraj brez sonca, pri greva sonce v Ratečah in Podkorenu, da je veselje, ker se širna dolina razteza da-

leč tja proti Mojstrovki in Jalovcu in odpira soncu svobodno dostop. Visoki gorski vrhovi, zelena polja, travniki, pašniki in naša lepa gorenjska naselja se ne dajo prav nič primerjati z brezkončno sibirsko tajgo, kjer na ogromne razdalje ni človeške duše.

Dolmo od Jesenic navzgor imenujemo Gornja Savska dolina. Ljudi iz te doline pa Dolince. Kar ostanino pri Kranjski gori, Podkorenu in Ratečah, ki sirove po vsej Jugoslaviji in še daleč onkraj državnih meja, pa pri Planici, ki jo zaradi njene romantike in velike skakalnice pozna že širni svet! Če hočemo tem krajem dati skupno ime, imamo na razpolago bolj domača in prijetna imena: Dolinska kot, Gorenjski kot ali pa, kakor vsi zdaj pravimo, Gornja Savska dolina. Odločno pa nasprotujemo nazivu Slovenska Sibirija, ker bi jo geografije nevedsti tuji zman iskali onkraj Urals. Mi ne maramo biti Sibirci ali Sibirjaki, temveč pristni Gorenjci.

Matija Sušnik.

Obujen mrlič v Ljubljani

»Jutro« je včeraj poročalo o nenavadnem dogodku v Veliki Peratovici pri Virovitici, kjer je kmet Brkič vstal z mrtvaškega odra. Zanimalo vas bo tole: Na pomlad je v Ljubljani po dolgotrajni boleznii umrla Marijeta Zidarjeva. Njeno truplo so deli na oder v mrtvašnici pokopališča okoli kentepterske cerkve. Neki tatinski človek iz vrste kropljevec pa je opazil na prstu mrliča dragocen prstan in se ga je polakomnil. Ponoči se je spizljal v mrtvašnico in skušal prstan sneti. Ker pa to ni šlo zlepa, je hotel mrliču odgrizniti ali odrezati kar cel prst. Ali Marijeta je bila le na videz mrtva, zato jo je huda bolečina spravila zopet k živosti. Zganila se je in zamahnila z ledeno roko na zlikovca, tako da je tuleč, kakor bi bil pobesnel, ucvrl iz mrtvašnice. Nato je Marijeta v svoji mrtvaški obleki vstala in šla naravnost domov. Z vznemirjen je zbudila iz spanja svojega moža, ki jo je sprejel, kar bi se moglo pač redkokdaj zgoditi, z velikim veseljem. Marijeta je živela na možovo zadovoljstvo še sedem let in je rodila še troje otrok. Ta resni dogodek iz Ljubljane nam je ohranil in zapisal J. V. Valvasor, zgodil se je pa l. 1545.

ZENITH
PRECIZNA
URA
vodeča svetovna
znamka odslej v
vseh strokovnih
trgovinah

Perfektno kuharico

se ISCE za takoj ali kasneje k dveh osebam, z znanjem tudi dietične kuhe. — Ponudbe s sliko in navedbo dosedanjih služb je nasloviti na podružnico »Jutra«, Maribor, pod »Stalno«.

ZA ZIMO...
KLAVIRSKÉ
HARMONIKE
DIN 480
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG I
MEINEL HEROLD D.S.O.J.
ZALTOVNE GLASBIL. MARIBOR št. 101

Oružarna J. Pastuović
ZAGREB, Jurišićeva ulica 1

Največja tovarna oružja za lov, sport in obrambo, lovsko sportnih potrebščin in raznih novosti. Velika izbira raznih pušk in pištol, kakor tudi pištol za stražilo in moravno obrambo, brez licence. Za katalog št. 4 (89 strani — 350 slik) je treba poslati 19 din. Pri naročilu nad 300 din povrnemo ta znesek.

Na Gorenjskem, 850 višine, železniška postaja

napredaj LEPA VILA

popolnoma opremljena, komfort, kopalnica, tekoča voda, elektrika.
Ponudbe pod 51766 poslati na Publicitas d. d., Zagreb, Illica 9.

Proti KOTLOVCU

uporabljajte raztrdilno sredstvo (Wasserent-härtungsmittel)

JUFRA, ki istočasno razkrajja kotlovec in obenem uničuje nabirajoči se kisik v Vašem kotlu.

JUFRA, za tekstilne tovarne, pivovarne, konzervno in živilsko industrijo, pralnice, papirnice itd.

JUFRA — LOK za centralne kurjave, kopalne peči itd.

JUFRA — aparat za parne pekarske peči.

JUFRA v specialni sestavini za raztrditev užitne vode.

AUTO — PYX — tablete ščitijo avtomobilski hladilnik proti rji in vodnemu kamnu.

Poskusite in prepričajte se.

CHEMISCH TECHNISCHE FABRIK SÜTH, SÜTH BEI KÖLN.

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo: **SPECIA**
trg. kom. družba — LJUBLJANA
Pražakova ulica 8-L

KOŽE!!!

MESARJI, TRGOVCI IN USNJARJI
PONUĐITE SVOJE ZALOGE
SVINJSKIH, GOVEJIH IN TELEČJIH KOŽ
KAKOR TUDI LOJ TVRDKI

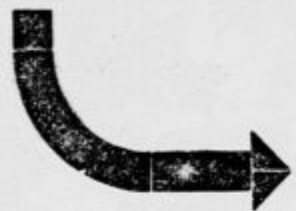
RAFAEL BATISTIČ
STRAŽIŠČE pri KRANJU

Tel. int. Kranj 50

KUPUJE po najvišjih dnevnih cenah!

Motvoz Grosuplje želi vsem svoj. čitateljem srečen Božič!

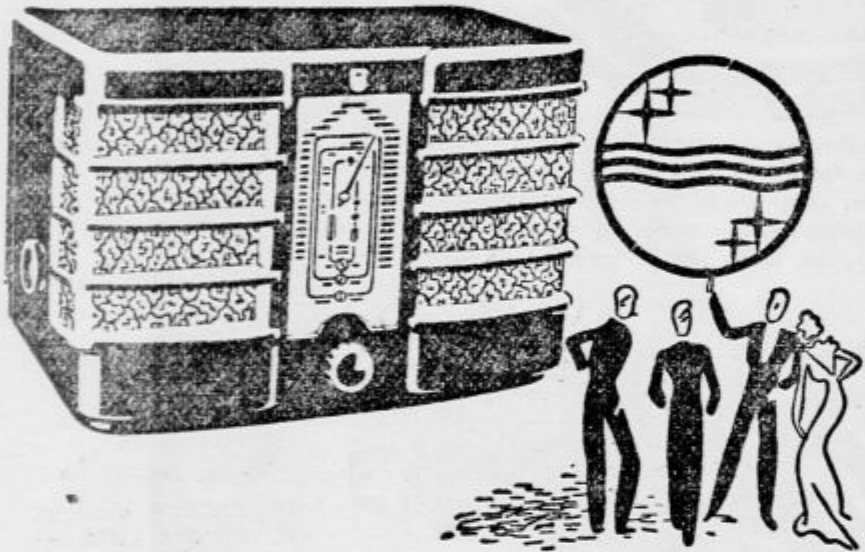
NOVO OTVORJENO SKLADISCE NA VOVALU PTUJSKO TRŽASKE CESTE

kjer se nudijo rabljeni železni predmeti, vsakovrstni stroji, orodje, kovine, jermenice, cevi, ograje, mreže, osovine, nosilke (traverze), konzole, ležaji, zobnata kolesa, tračnice, pločevina vsake debelosti, peči, vagonete, električni motorji, avtomobili, jermeni, patent Bišofove lestve, vodovodni ventili, mlinske naprave, parni kotli, žage, tehnične ter vsi dobro ohranjeni deli za zgoraj imenovane stroje in splošno predmeti za kmečko in obrtniško uporabo. Predmeti so v zelo dobrem stanju ter so cene istim zelo nizke ter vam je možno s tem prihraniti mnogo denarja. Za obilen obisk se vam priporoča

JUSTIN GUSTINCIČ TATTENBACHOVA 14
NOVO SKLADIŠČE NA VOVALU PTUJSKE IN TRŽASKE CESTE

MALI SUPER Z VELIKIM GLASOM

PHILIPS 215

NAJMODERNEJŠI 3+1 CEVNI SUPERHET Z OKTODO KOT CEV ZA OSCILACIJO — 7 UGLASENIH KROGOV, KRATKI, NORMALNI IN DOLGI VALOVI, DOBITE 2E ZA

Din 175.— mesečno

Oglejte si še danes ta aparat pri

H. Suttner, Ljubljana

ALEKSANDROVA C. 6

OGLED IN PREDVAJANJE BREZOBVEZNO — PROSPEKT BREZPLACNI!

Statvene mojstre

»Sposobne in izkušene, ISČE velika tkalnica pisanega bombažnega blaga.

Samo reflektantje z dolgoletno prakso ter s prvovrstnim tehničnim znanjem naj sprejmete moje priznanje, jaz pa bom nasprotno vsakomur priporočal »MORANO«.

2951

**DRVA
PREMOG
IVSCHUMI**

INSERIRAJ
V »JUTRO«

NIČ VEČ PLESAVOSTI - JAVNE ZAHVALE

Vaša »MORANA« je napravila čudež pri meni. Moji lasje so vsak dan bolj izpadali in postajali krhki, a pomočjo »MORANE« so bili rešeni. Ponehalo je izpadanje, a zdaj imam goste in zdrave lase.

Ignjatović Mitar, K. M. Beograd
Vsa koža na glavi mi je bila pokrita z debelim lišajem, ki me je srbel in se luščil; lasje so mi zato izpadali, a zdravila nisem mogel najti. Zvedel sem za vašo vodo »MORANO« in točno sem se držal navodil, in zdaj, ko sem končal kuro petih steklenic, vam javljam, da je koža na moji glavi zdrava in čista in da so mi na golih mestih porasli zopet zdravi lasje, da imam zdaj zopet zdrave in goste lase. »MORANO« vsakomur in ob vsaki priložnosti priporočam.

Belo Matko, Srl. Ljubljana
Lepa vam hvala in »MORANO« vsakomur priporočam, kajti mi je v istini pomagala, moji lasje so bili že povsem redki in so mi dnevno izpadali in se prihlajali nisem mogla znebiti. Z »MORANO« sem vse to odpravila in zdaj imam zdrave in bujne lase. »MORANO« sem priporočila vsem svojim prijateljicam.

A. V. Klačeva, Zagreb
Prosim vas, da mi takoj pošljete peto steklenico, da končam popolno kuro. Z radostjo vam lahko pišem, da sem nad vse zadovoljna. »MORANO« mi je tako pomagala kot doslej še nobeno zdravilo.

Hadžić Ibrahim, Alek. Sarajevo
Jaz in moji prijatelji se vam zahvaljujemo, ker je istinita moč vaše čudodelne vode »MORANE«. Prosim vas, da sprejmete moje priznanje, jaz pa bom nasprotno vsakomur priporočal »MORANO«.

Kohn Dragutin, Subotica
Povsod sem iskal zdravila za svoje bolne lase, toda našel ga nisem, in ves denar sem zastojl izdal. Potem ko sem v časopisih čital vašo reklamo, sem spoznal in javno priznam, da mi je vaša voda »MORANA« vrnila moje izgubljene lase in imam zdaj zopet zdrave in močne lase. Hvala vam.

Brabić Ivo, Sušak
Moji lasje so zdaj gosti, a koža mi je zdrava, to se imam zahvaliti vaši vodi »MORANI«, pa jo zato priporočam.

Adamci Alojz, Maribor
Pa je le resnica, ker sem »MORANO« sam preizkusil in javno priznam, da je to edino zdravilo, ki pomaga, da lasje porastejo.

Galabšč Simun, Stari Bečej
Z zahvalami nadaljujem dne 1. januarja 1939. Cena veliki steklenici z omotom in poštnino din 50.—

MORANA—SPLIT

VSAK POSLUŠALEC RADIA ŽE POZNA

GIF BATERIJE

brez kisline in
BREZ SALKIJAKA

ker imajo
**NAJVEČJO NAPETOST
ODLIČNO SE OPOMOREJO
NEOMEJENO TRAJNOST
SHRANJEVANJA**

Pazite na posnemanja!
Patenti najavljeni!

GIF BATERIJE originalne samo z RDEČIM PEČATOM

MOŠKI!

Za
zdravljenje
spolnih
slabosti

seksualne impotence, za spolno slabost ter za okrepitev funkcije spolnih žlez poskusite originalne hormonske neškodljive

»HORMO-SEKS« pilule

Dobivajo se v vseh lekarnah!
30 pilul Din 84.—, 100 pilul Din 217.—, 300 pilul Din 560.— Zahtevajte le originalne »Hormo-Seks« pilule, ki so na škatlici zunaj opremljene z zaščitno znamkico. Po pošti razpošilja: LE KARNA BAHOVEC, LJUBLJANA Glavno skladišče: Farm kem. laboratorij »VIS-VIT« Zagreb, Langov trg št. 3. Ogl. reg. št. br. 1990/35

Vsem svojim cenjenim odjemalcem in
poslovnim prijateljem želimo vesele božične praznike in srečno novo leto!

ZAGREBAČKA PROIZVODNJA VRPCA

**L. STERN I DRUG
KARLOVAC**

POZNANI SALVAT-ČAJ
Apotekara OLIVE (Prag) zoper
ŽOLČNE KAMENČKE
holerni
žolčnega mehurja
dobite pri glavn. zastopniku:
LEKARNI PRI SV. IVANU
Kaptol 17 — ZAGREB — Kaptol 17
Prosenekte o zdravljenju pošljamo
zastonj. — pišite se imitacij
E. O. reg. št. 27870

PREVOZE

premoaga, drv, moke, selitve itd. v vseh tudi
vagonskih kolicinah vam izvrši točno in po
najnižjih cenah z avtomobili ali konjsko
prego prevoznitvo

A. SEMENIČ

Privoz št. 13, Ljubljana
TELEFON 36-92

čitajte in širite
»JUTRO«

„DRAVA“

gospodarska zavarovalna zadruga
MARIBOR, Aleksandrova c. 14-I

RACUN POŠTNE HRANILNICE V LJUBLJANI 16.718
RACUN POŠTNE HRANILNICE V BEOGRADU 58.531
TELEFON 23-40

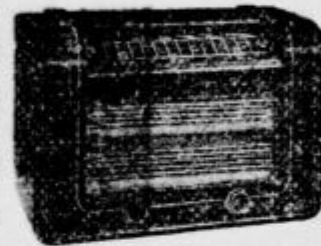
GLAVNO KASTOPSTVO:

LJUBLJANA — Mestni trg 17-I

SUBOTICA — Manojlovičeva 5 (v lastni palači)

ZAVARUJE: za slučaj smrti, doživetja,
dote in rente (penzije).
Zavarujte pri domači zavarovalni zadrugi!
Sprejemajo se zastopniki.

Najnovejši radioaparati:

**SABA
DESO
MEDIATOR
BLAUPUNKT**

OGLEJTE SI BREZOBVEZNO!

Na zahtevo dobite prospekte in opis aparatov brezplačno!

»TEHNIK« JOSIP BANJAI

LJUBLJANA, MIKLOŠICEVA 20.

Cenjenemu občinstvu vljudo sporočam, da sem otvoril poleg že
obstoječega glavnega obrata v Dalmatinski ulici št. 13 moderno
in higijensko

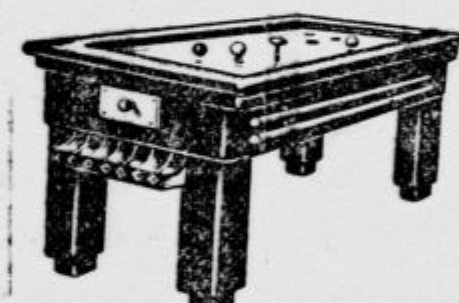
brivnico in damski česalni salon

v Fugnerjevi ulici št. 6 (poleg kavarne Tabor) kot podružnico.
Istočasno naznanjam, da sem damski česalni salon v Dalmatinski ulici št. 13 (poleg hotela Struželj) na novo in moderno preuredil, tako da odgovarja vsem zahtevam sodobnega frizerja. V glavnem obratu kakor tudi v podružnici bom izvrševal vsa v stroko spadajoča dela kakor: trajno, vodno in železno ondulacijo, barvanje in beljenje las itd. Ceravno zaposlujem v gori navedenih obratih prvovrstno izurjene strokovne moči, sem cene v glavnem obratu posebno pa v podružnici znatno znižal.
Priporočam se cenjenemu občinstvu za obisk

DORČECIVAN,

BRIVEC IN DAMSKI FRIZER,

Fugnerjeva ulica št. 6 — Dalmatinova ulica 13.

Najugodnejše
kupite
avtomatski
biljard
od Din 2000.—
naprej pri

IVAN ZUPANČIČ

MIZARSTVO-BILJARD

ZADOVINEK, LESKOVEC-KRŠKO

Točno plačaj »Jutru« naročnino,
varuj svojem zavarovalnino!

Brezplačno Vaša usoda

Ta veliki dobrotnik človeštva, popularno znani raziskovalec v panogi astroloških ved daje brezplačno velika in značilna prerokovanja Vaše usode, katere napovedi izvirajo iz velike in neslutene senzacije po vsem kulturnem svetu. On vam bo pomagal, in vi boste srečni, zaupajte se mu, da vam prerokuje vsemirni va delstva, ki bodo spreminila tok Vašega življenja in ki bodo pomagala, da pride do velikega dobitka in vsakega začelnega uspeha, on bo našel in očistil vse glavne smerice Vašega bodočega življenjskega pota. Poznavajoč današnje čase, borbo in težnjo človeštva, se je odločil, da omogoči narodu vseh slojev s pomočjo te znamenite vede, gojiti velike upe za

srečno življenje in da vsakemu bratski pomore in mu pokaže pravo in nepogrešno pot, po kateri se bo kretal in na kateri način lahko vsaka oseba doseže pravo srečo in blagostanje, kajti večina naroda in posamezniki so neodporni pred uredarji človeške usode, ki jih nadihajo, razne izgube, ali duševno potrti, saj imate vsi svoje nedostake, vsi boste samo tem potom dosegli svoje velike cilje. Vsakomur hoče napovedati uspeh in srečo v bodočnosti, preteklosti, sedanjosti, karjeri, službi, vedi, politiki, bogatstvu, ljubezni, zakonu, loteriji, potovanju, nasledstvu, zdravju, dedščini, sodnih sporih, spekulacijah, nenadnih dobitkih, vsakomur bo dal strokovne pisane nasvete, ki mu bodo koristili vse življenje ter odgovore na vsa tajna zainteresirana vprašanja, ki mu jih lahko zaupate brez vsakega obotavljanja.

Horoskop se pošlje vsakomur v največji diskretnosti. Mnogoštevilne izjave hvalečnosti dosejajo dnevno iz vseh krajev sveta, kar dokazuje izredno zaupanje v točno napovedi in so temu stvarnemu predstavitelju astrologije izrečena priznanja od največjih osebnosti, velikih učencev, umetnikov, književnikov, filozofov, velikih politikov in zmagovalcev na vseh vojnih in diplomatskih poljih.

Pošljite še vi svoj čistiliv, točen in lastnoročno pisan naslov, označivši spol, dan, mesec in leto Vašega rojstva s 10 din v denarju ali 15 din v namakah na račun stroškov. Ključniki iz inozemstva 20 din v gotovini.

Naslov: Astrološki biro RADOŠAVLJEVIČ, poštni predal št. 1, Sopot, Dunavska banovina, Jugoslavija.

SENZACIJA
KOZMETIKE„Morana“ daje večno
mladost in lepoto

Za ženo od 40 let naprej hormon aktivni din 60.— vrača ženi aktivnost in mladost, za ženo od 30—40 let hormon mišje žleze, din 50.—, za ženo od 18—30 let vitamin krem visoko gorja, din 40.—, lesni normon krem za nagubano in suho kožo din 50.— Vitamin krem za suho in občutljivo kožo, podloga pudra din 30.—. Lišaj krem odstranjuje vsakovrstne lišaje, din 50.—. Specijalni krem odpravlja izpuščaje, mozolje, rdeče in modre madeže din 50.—.

Krem proti soncu odstranjuje vsakovrstne pege in madeže din 50.—. Rdečilo v vseh nijansah za ustna in tica din 20.—.

Puder v vseh nijansah, škatlica din 25.—.

Pošiljamo po povzetju.

»MORANA« — SPLIT
Strokovne nasvete za odstranjevanje vseh neveselosti dajemo brezplačno

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN
SREČNO NOVO LETO ŽELI

**Avbelj
Jože**

mesarija

LJUBLJANA

STARI TRG 28

TRNOVSKI PRISTAN 24

FOX

Krema za čevlje
je nedosegljiva
v kvaliteti

Vesele božične praznike in srečno
novo leto želi

KAROL FLORJANČIČ

elektrotehnično podjetje

CELJE

Cankarjeva ulica 2

**Mlečne
čokolade**

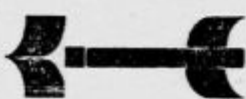
TVORNICE
RUFF
SUBOTICA

bogate na vitaminih.

Tapetniki in sedlarji
ter sorodni obrtniki!

ALI ŽE
IMATE STROJ?

SE NE?!!

Naročite ga takoj
pri

I. Jugosl. izdelovalnici strojev za
cupanje žime, volne l.t.d.

FRANC SIMON
VRHNIKA

frečen Božic
svojim odjemalcem
želi

48321-648
Čevljički na vezavo izdelani iz
lakirane gume s močnim gumij-
stnim podplatom. Ne propuščajo
vode in popolnoma zamenjajo us-
njene čevlje. Stanejo samo D 15.-
19.- 25.-

28731-635
Praktični otroški čevljički za sneg,
vodo in blato. Izdelani so iz la-
kirane gume s podstavljeno s to-
plo flanelasto podlogo.

78155-657
Ženske galoše s univerzalno široko peto.
Okrašene so z okusnim jezikom iz gume,
kateri varuje nogavice proti dežju in blatu.
Stanejo samo Din 29.-

28735-643
Elegantni snežni čevlji za dame izdelani iz
lakirane gume in podstavljeni s toplu pod-
logo. Zapičajo se na gumbo.

2925-64648
Praktični ženski čevlji na vezavo iz finega
črnega boksa, z usnjnim podplatom in us-
njeno peto. Stanejo samo Din 79.-

38157-660
Moške galoše, potrebne vsakemu gospodu,
ako hoče varovati dom pred snegom in bla-
tom, svoje noge pa pred mrazom in vlago.
Pojačene so v pregibu, pa tudi podplat je
pojačen. Cena jim je znižana na Din 29.-

5927-64627
Elegantni in udobni moški čevlji iz boksa,
tope oblike, z usnjnimi zbitimi podplati
in usnjeno peto.

9629-67757
Elegantni sportni čevlji izdelani po angleš-
kem kroju, derbi oblike, krilnimi kapicami,
okrašeni z luknjicami z dvojnimi usnjnimi
podplatom in široko usnjeno peto, katere
je okoli šivana na rom. Spadajo v katego-
rijo naših najboljših čevljev „Naš ponos“

7025-44
Tople copate iz klobučevine in
usnjnim podplatom. Obrobene
so svilo in okrašeni z lepo kokar-
do. Potrebne so vsaki gospodini.

2425-66121
Okusni čevljički na vezavo iz finega črne-
ga boksa z usnjnim podplatom in polvi-
soko peto. Priložjejo dobro k nogi, a lahko
se nosijo k vsaki obleki in kostimu.

Plata

Naročajte po pošti s pomočjo naših katalogov, ki jih dobite brezplačno!

Novoletna darila!

Din 235.—
B 53 Hlana halja, vati
rani riko, svetli re-
verji, črna, zelena, mo-
dra, roza ali rdeča

Din 345.—
B 54 Hlana halja iz
svilenega vzorčastega
matlasea, zvončast
kroj

Din 560.—
B 55 Hlana halja iz
težkega črnega krepa-
marokena, ročno iz-
vezena, kimono kraj.

Din 98.—
B 56 Pleteni telov-
nik, fina volna, z
dolgi rokavi, v
raznih zaželjenih
barvah.

Din 118.—
B 57 Pleteni vol-
neni telovnik, z
vpletenim vzor-
cem, fina mehka
volna, dolgi roka-
vi, razne barve.

Din 148.—
B 58 Pleteni te-
lovnik, fina meh-
ka volna, dolgi ro-
kavi, moderno ple-
ten, v raznih bar-
vah.

Klobučevina

Kastner & Ofler
Zagreb, Ilica 416

Ako blago ne bi ugajalo, ga zamenjamo ali vrnemo nakupni znesek!

Inseriranje v „JUTRO“ ima s' guren uspeh!